

Primus tractatus siue libellus huius summe in tres distinguitur partes.

Prima quarum est de potestate seu auctoritate confessionis.

Secunda est de scientia que requiritur in confessore.

Tertia de bonitate eiusdem.

Deinde inferuntur excommunicationes papales tum episcopales.

Secundus libellus siue Tractatus (qui dicitur interrogatorium) in tres diuiditur partes.

Quarum prima est de modo interrogandi penitentes a confessore secundum ordinem decem preceptorum decalogi.

Secunda pars est de modo interrogandi penitentes a confessore super septem vitis capitalibus et eorum speciebus.

Tertia et ultima pars Interrogatorii est de modo interrogandi secundum diuersos status personarum.

Tractatus eiusdem do. Antonini de restitutionibus.

Tabule siue repertoria Confessionalis et ipsorum Tractatum.

Prima pars de auctoritate confessionis. fo. 7.

Incipit Sū

ntula confessionalis vtilissima: in qua agitur q̄uo iē habere debeat p̄fessor erga penitentē in cōfessionib⁹ audiedis: quā edidit R. cūer dīssimū vir ac in Chūso pater dñs frater Antoni⁹ archiepiscopus Florent. ordinis frat̄ p̄dicatoꝝ.

Incipit Sū

Esce-
rōseruā
tes scrū
tio. p̄.
lū. lē. lē.
timū qui
dē ē p̄fē
no vel in

puritate vite sue: ne cōmittat crimē heq̄tie. Tercio habere sufficientē scientiē claritateg: vt nō careat munere scientiē.

Prima pars de potestate seu auctoritate confessionis: et habet Cap. xv.

Quis possit vt nō possit audire confessiones. Cap. i.

Notandum prima est q̄ non sacerdos: et si possit audire p̄fessor: nō in calu mo-
tis: nō tñ absol-
uere potest: alias si absoluit: vt sacerdos indicatiue fm̄ q̄s dā incurrit irregularitatem: si-
cut si celebraret: hoc tñ est dū-
bis q̄ nō est in iure exp̄fessus
sicut de celebratē: vñ nō vt in
regularis. q̄ de sen. ex. d. lo. q̄
li. vj. Ibi em̄ dī q̄ nō incurrit
irregularitatem p̄pter aliq̄
delictū: q̄ nō ē in rate exp̄fessus:
q̄o discernere inter leprā et le-
p̄rā: quē possit vel nō possit: itē p̄nter. R. d. est: q̄ solus sa-
cerdos: et vel p̄ infirmitatem
scilicet inde sumēdo occasiones
seritis p̄rā et. fo. xx. Nec tñ a
malorū exp̄fessus. dñ leque se
bz. Cū Aug. de pe. dist. vj. c. i.
Caueat sp̄ialis iudex: vt scit
licet illa ei⁹. vñ dī de penit. et res
nō cōmittit crimē heq̄tie ita si
mis. in ca. olo. q̄ quibet semet i
ano p̄ntegit olo p̄rā ita p̄ntio
bis innuicē confessor siue sa-
cerdos bz h̄t ista tria ex an-
ticitate Aug. p̄llegata. p̄rio
p̄rā in solo p̄rie: vt. i. si in
habeat iurisdictionē sup̄ eō. Si
des sp̄ialis. Sed cōseruare
autēz si p̄rogatus p̄ratus et

110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Prima pars tractatus primi

non sacerdos: potest absol-
vere per alium committen-
do hoc alteri. Sed nota
q. prius sacerdos aliter intel-
ligitur cui dicitur quilibet de-
bet confiteri proprio sacerdoti
et aliter cum dicitur q. si licen-
tia proprio sacerdotis potest al-
teri confiteri. Nam in primo
casu dicitur prius sacerdos q.
cuius habet potestatem absol-
uendi ordinariam vel delega-
tam: siue sit communis: siue sit
singularis: quia actor sequi-
tur forum rei: sed et in electio-
ne eius: quem forum de mul-
tis sequatur nisi sit actio rea-
lis: in qua sequitur forum rei
de qua agitur. Et quia in rei
penitentie idem est actor et re-
sponde: ideo est q. idem seipsum potest
accusare eorum quocumq. con-
fessore de omnibus quibus pos-
sit absolvere de crimine obli-
gati commissi: quia huiusmodi
absolutio non recipit territoria-
litatem: sicut alia ratione rei vel deli-
cti: propter quod dicit Hostiensis
q. quilibet habet tres sacerdotes
proprios ordinarios curatum
de cuius parochia est: episco-
pum suum: et papam. Sed in
secundo casu proprio sacerdos
de cuius licentia potest alteri
confiteri: intelligitur strictus
ille qui de iure suo ordinario
hoc habet non ex commissio-
ne: et sic intelligitur capitulum.
Omnis ymnus secundum equum

ce loqui de proprio sacerdote
finitur omnia nam constat q. ad im-
plendum illud preceptum de
confitendo semel in anno om-
nia peccata sua proprio sacer-
doti: ita sufficit confiteri vica-
rio curati: sicut ipsimet cura-
tor: tamen ad confitendum al-
teri non sufficeret accipere li-
centiam ab eius vicario: sicut
sufficeret ab ipso meto curato.
Unde respectu primi vicarii
est proprius sacerdos: sed non
respectu secundi unde et si pos-
sit quis confiteri vicario cura-
tis: tamen ipse vicarius non po-
test dare licentiam illi q. alte-
ri confiteatur. hec pet. de pal.
in. ii. dist. x. q. ii. ar. d.

De ordinario confessore
quo ad ecclesiasticas personas.
Capitulum. d.

Sciendum est q. papa
(quia non habet superio-
riorem a christo nec co-
cilio quocumq.) habet proprium
confessorem quem duxerit eli-
gendum: qui auctoritate christi
potest eum absolvere vel li-
gare in foro penitentiali: non
autem in foro exteriori: quia ipse
non potest ligari vinculo et co-
munionis a quo indigeat absolui: et
propter hoc non oportet ipso sibi co-
mitteri. Quia tamen potest ligari vinculo
per se sicut et alii propterea indi-
get remedio: sicut et alii quia nec
ipso dimittit eum sine remedio
ideo hoc concessit ut sicut

De auctoritate confessoris.

fo. ii.

principio quilibet volentes se
sibi subdere absoluerit: ita et
tunc quod ad illam qui nulli
est subiectus sicut papa.

Si vero excommunicatus eli-
gatur in papam: ante q. cons-
entiat: superioribus habet a quo
absolui potest. Sed si prius
assentiat: absolutus postea non
potest: sed nec indiget q. nul-
li legi subest. Unde lex positi-
ua que ardet excommunicatum a
edione fidelibus receptione et
collatione sacramentorum: ipsius
non ligat: propter quod excommuni-
catus non impedit electionem: nec electio
nec ipsius. Qui vero sunt de sa-
cristia pape habet summam pe-
nitentiarii proprii sacerdotis cum
papa qui nulli alii subest. Se-
cundo est abbas de capellanis: qui
quod mandati sunt dispensant q. pri-
us non sunt ab alio excommunicato.

De cardinalibus autem qui sunt
episcopi non minus habent q. alii
episcopi: sed libere possunt eligere.
Idem sunt legati: quia sunt
prelati vel exempti. Si vero
sunt simplices cardinales: nec
episcopi nec legati: dicit Hostiensis
eos non habere nisi papam et summam
penitentiarium. Et quibus im-
mediate sunt sub papa: per prius
exempti: non tamen possunt sibi
eligere confessorem sine ipsius
summi penitentiarii licentia:
quia non sunt prelati sed co-
adiutores prelati et pastores:

licet sint presbyteri cardines
les: id eo tamen est q. habent
licentiam a papa. Summi autem
comensales eorum de sacristia
rude cardinalis possunt sibi elige-
re confessores: quia consuetudine sunt
subditi eis: siue sacerdotes
sint siue non: vel forte summus pe-
nitentiarius est qui curat respo-
cta ois memoratoribus curie pa-
pe quorum ipse papa est qui episcopo
prius. hec pet. de pal. in. ii. dist.
x. q. ii. arti. q.

Patriarcha archiepiscopus episcopus habet
proprios sacerdotes suos im-
mediate supiores ut episcopo archie-
piscopo: ille primatus: ille patriarcha
chiepiscopo papam: hoc nisi sunt
exempti. nihilominus omnes isti possunt
sibi eligere confessores. Et de pe-
re. ca. si qui possunt eos absolvere
non solum de occultis: sed et de
manifestis et notoriis: et archie-
piscopo inuitor: etiam a vinculo
excommunicationis maioris mino-
ris: et mutare vota et relaxare
iuramenta et alia alia per quod non est
set pascenda sedes apostolica: licet
Hostiensis dicat: si sit illud dicitur
tenet frater Bar. in pisanella
confessor. fo. s. r. v. et ex obstat q.
in illo. c. si non sit metio nisi de
absolutio de peccato: quia cum inter-
tio pape sit ipse episcopus quod esset
grauis semper ad archiepiscopum res
currere: et gravior ad papam
ita providere eis per confessores
ad eis electis: sicut prius est

Prima paratractatus primi

Inferioribus episcoporum per ipsos episcopos. Ideo de omni precato et vinculo de quo potest episcopus absolueret inferioribus electus ab eo potest ipsum absolueret: in omni casu in quo potest episcopus dispensare cum inferioribus: ille cum episcopo: ubi eadem ratio: idem ius. Et sicut bene dicit Hostius, istud privilegium non perdit per hoc quod venit Romam: quia ibi non distinguitur ubique sit: sed si deest esse episcopo pura quia creditur eo dignitate de licentia papae forte potest privilegium datus episcopo: quia ipse non plus habet episcopatum. Si vero creditur eo et non dignitate potest. Ratio quia aliqui probant quod confessor ab episcopo electus non potest ab absolueret a vinculo excommunicationis est: quia non habet potestatem nisi ex electione episcopi. Sed ad hoc respondetur quod non ab episcopo eligente: sed a iure committente habet potestatem. Iste sicut qui eligunt ab illis qui per ipsos priuilegiati habent quod possint sibi eligere confessorum ab episcopo priuilegiatus et non ab eligentibus: habet auctoritatem sicut episcopus committit fratribus quos priuilegiati ipsi sunt amissariis priuilegiati non eligunt. Et quod etiam dicunt quod si ille electus ab episcopo confessor esset excommunicatus minori non cum eligere ad hoc posset absolueret: quia ligatus minister licet possit conferre sacramenta: non tamen eligi. Respondetur quod non videtur istud: quia non in eligentibus de electione iuris ad distinguitatem. Immo et si quando ab episcopo eligitur confessor: essent tamen ambo ipse et electus ligati minister adhuc non impediret fas eorum dummodo electus ille qui absoluit non sit ligatus minister: nec suspensus. Hec per de pol. in. ii. d. c. xv. q. ii. arti. d. c.

¶ Prelati etiam exempti habent simile privilegium cum episcopo in eligendo libere confessorum. Nam ex quo sunt exempti: et prelati sicut multi sunt abbates: hoc ipso habent istud privilegium: quia graue esset eis semper adire papam nonnum pro licentia constituendi. Si autem sic sunt exempti quod non prelatus non habent istud privilegium. Verbi gratia. Omnes subditi collegii exempti priuilegiati vel regulares quod est exemptum in capitulo et in membrum. Hi enim immediate sub prelato constituti possunt non aliter: nisi de licentia ipsorum. Si autem sic sunt exempti quod citra papam: nec de canonicis: nec prepositis habent: quod habent cum ipsorum. Et ad hoc non possunt sibi eligere: sed potest hoc ipsum a papa: vel excommunicato: cum alius non possit eos absolueret.

De auctoritate confessoris.

fo. iiij.

¶ Similiter abbatissa quia extra de pen. 2. re. Iam enim iura episcopalia exerceat potestatem equaliter concedit episcopo et beati speciale privilegium minoribus priuilegiis exceptis. Alio quantumcumque exempti cum episcopo licet immediate subditi potest hoc habere quod archiepiscopi: nihilominus sine non est prelatus nec prelatus eorum licentia hoc potest etiam cum non habeat clauis iuris quod non sunt excepti. Ergo et prius distingo. Et quod eius officia res hoc potest subditi abbas licet excommunicat: quod per seibus vel maioribus sine licentia seipsum non potest: non est auctoritas ipsius sed pape. Similiter sunt in dignitate constituti: non tamen priuilegiati sicut cantores thesaurarius: sacrista: et huiusmodi priuilegiis non potest habere privilegium quod excepti prelatus. Unde quantumcumque exemptus quia tamen non est prelatus non habet hoc privilegium: puta sub priori in religione: vel prior non conuencialis: aut conuencialis sub abbate non per electionem: sed ab ipso abbate ex consilio seniorum positus vel institutus: dicitur de episcopis: quod ipse sunt episcopi quo ad dignitatem retinet hoc privilegium: ita et de istis quod sunt in prelacione: similiter electus ab eis potest agere cum eis absolueret et dispensatur. Sed primo qui per electionem canonicam instituitur: exceptus habet priuilegium de facto in sua iura superiorum propter quod non opus quod inferioris dei sibi potestatem eligendi confessorum: sicut nec abbatem contra priorem priuilegiis sibi subditum. Ad huiusmodi obediencia. Ne per distigendum

[illegible]

Capitolium, 10,

Imperator secundum
hunc. de antiquissi-
ma consuetudine con-
stituit episcopalis suis. Sed
ut dicitur extra de p. et res
misc. c. li. vj. Italia consue-
tudine introduci posset. per
propter sacerdotis licen-
tiam aliquis possit sibi elige-
re confessorum nisi de licen-
tia pape. ¶ Rex habet episco-
pum sive archiepiscopum in
cuius ciuitate est sedes regni.
¶ Quatuor autem sedes vel me-
tropolis regni nō in qua plus
moratur: sed in qua inangitur
et coronatur. ¶ Principes mi-
nores si habent sub se ciuita-
tes plures: similiter a sede pri-
cipali ducatus vel comitatus
domicilium constituunt. Sed si
non habent etiam ciuitatem
alio principationem ab utroque
epo vel metropolitano licen-
tiam constituendi capiunt sibi
hōi. Sed hoc nō est verū quā-
tum ad metropolitānis: quia
nullus subditus. Infraganeo-
rum est ei subditus: immediate:
nisi qd. videntur: s. solū ipsi sus-
fraganei. Et c. dñs dñz. et
iurati in ipsiuslibz s. s. s. s. s.
epio in ipsiuslibz: ac si esset
vici: sicut dñs castri subest in
ipsiuslibz castro: ideo sicut me-
tropolitān⁹ nō posset habere
licentiam constituendi bñdōi ha-
bēti domos in diocesi sua

pnceps ita nec pncipi de illo
 pncipibus dñi in diuersis
 dioecibus: sed non super civi-
 tates: videtur q̃ ipse multo
 magis ad ipse epis petere de-
 beat hoc ab illo scilicet in curi-
 dioeci habet principaliter do-
 minium vel ab vtroq̃ si equi-
 titer in duobus. Nam abiu-
 dum esset q̃ a tot curatis ha-
 beret hoc petere quor̃ in suo
 dominio includuntur. ¶ Unde
 vero qui in eodem dioeci in
 diuersis villis habet dominia
 si in vna habet principale do-
 minium in qua non sit nisi vna
 parochia tñ sine vno curato-
 ri illi videretur habesse. Sed
 quando nullum habet domi-
 nium in illa villa quod sub se
 nō cōtineat plures parochias
 maxime si vna non est pnci-
 palior altera: tunc nñli cura-
 to subest: sed immediate epo.
 Si vero in vna villa sit pnci-
 pale dominium: in qua non est
 nisi vna parochia tantum. vel
 sunt multe: vna principalior
 curatus illius est sibi propri-
 sacerdos citra episcopum.
 ¶ Ballini et senesballi si nul-
 libi haberet mansionē sibi sedē
 q̃ afficere requirunt modo
 hoc modo ituc discurrende
 ubiq̃ p̃titeri p̃toret epis etu-
 tarum: vel curatis in quocunq̃
 parochia hospitium eligunt
 Si vero principaliter aliquo

begunt, ibi curatum habent il-
lum in cuius parochia hospita-
tum suum situm est. Et sic de
prepositis si habeant domos
poreñs extra balliuiū & tenen-
cias ibi q̃ p̃positib⁹ q̃ p̃ hoc
officiū q̃ corrahēdo iorinnū
fop. ¶ Ceteri hō burgēses &
alii laici nō in potestatib⁹ cōsti-
tuti illis curati subsunt. In quo-
rum parochiis degūt p̃ncipa-
liter p̃et i in duabus equalit̃
in qua sic manent q̃ cōstiteri
volūt illi⁹ parochie sunt. hec
p̃. d. pat. vbi supra d. r. d. q̃.
i. ¶ Regularit̃ ergo p̃fessio nē
da ē p̃p̃rio sacerdoti. Nō dicit̃
Innoc. in cap. sol. extra d. p̃.
2. remiss. Si q̃ alieno sacer-
diti iussu de causa cōfiteri p̃cā
sua voluerit. cōfessio p̃p̃ri pos-
sunt & obtineat a p̃p̃rio sacer-
dote: cō aliter ip̃e illū nō pos-
set soluere vel ligare. hec ibi.
¶ Causa. viii. in q̃b⁹ q̃d p̃t al-
teri p̃fiteri q̃ p̃p̃rio sacerdoti
sine a⁹ licentia. Cap. nō.
¶ Nota secundum p̃.
de p̃. vbi supra art. i. d.
causa. viii. in quibus
quis potest alteri confiteri q̃
p̃p̃rio sacerdoti sine eius li-
centia: quos ponit hostien. in
sum. ¶ Prim⁹ p̃pter indiscre-
tionē sacerdotis. hōi Et sub
hoc casu cōp̃rehēditur ip̃e sa-
cerdos p̃p̃rius et sollicitator
ad malū. vel reuelator cōfē-

Honio vel est talis q̄ ex confes-
 sione imminet periculum con-
 stituti vel confessor. In hoc
 igit casu dicit hosti. cōspis
 habet licentiam a ture alius
 addendi. be. pe. di. vj. c. placuit.
 Sed alii dicunt q̄ tunc debet
 petere licentiam ab eo vel su-
 periore quia. c. omnis. dicit q̄
 qui ex iusta causa voluerit al-
 teri confiteri petat licentiam
 a proprio sacerdote. Et quia
 quidam hoc intelligat nisi ex
 culpa sua hoc procedat: videt
 tamen melius etiam si hoc fit
 ex culpa sua: quia culpa sua
 non debet alteri nocere puta
 superiori. Neut proprio sacer-
 doti mortuo vel excommunicato
 cōspis licet ire ad alium
 sed oportet recurrere ad epis-
 copum. Sed si superior alteri
 non potest: vel etiam si potest
 est eque defectuosus: tunc q̄
 ad papam non est facilis re-
 curus cōspis ad alium ire
 potest.

¶ Quando ergo proprius sacerdos omnino indiscretus et ineptus elipso tunc potest adiri sine licentia petiti: vel falsam cum licentia petiti: et non obfista potest ire ad alium. Dico autem petiti: quia et si sit indignus per se audire: non tamen impotens committere. Et in hac scilicet q. debet petere licentiam ab ipso: vel

ire ad superiorem, concordat
Tho. pe. Al. Juno. 2. Quil. qd
si negatur ab eis licetia: tunc
dicunt predicti quod idem iu-
diciu est de eo quod 2. bell-
to qui non habet copiam con-
fessoru, magis debet eligere
laico confiteri: nec in hoc trā-
greditur precepta ecclesie: qe
precepta turis non se exten-
dant ultra charitatem: nec et
sit in iuris fecerdoti: quia pri-
uilegium meretur amittere
qui concessa sibi abatur pos-
sitate. hec Tho. in. iij. dist.
xvj. q. ij. artic. 3. Item dicit
ibi Tho. q. peccatur sacerdos
si non esset facilis ad preben-
dum licentiam alteri confitēti.
Sed pe. de pa. dicit q. sic pos-
libere tunc ad illum: prius su-
a. Et si nō posset alibi habes-
se: necessitas imineat dicis
pdicti doctores qd cōfiteatur
peti suo in genere sine eo: de
quo posset malum provenire.

¶ Sedo casus fiqui parochia
nos transiit domicilii fuis:
qz tunc definit esse parochia
nus patui faceret doti: et fit pa
rochianne illius: ad casus pa
rochiam fe transiit. Sed si in
duabz parochiis haberet dos
mum: in vna maneret tem
pore actuali: in alia poto
by emali: Probius fofitur fo
rum nō fimil sed fuccesive fo
qz habiet modo hie: modo oit

De unitate cōfessoris: fo.vf.

Ne. et sic tunc recipiat sacra-
menta ubi tunc habitat: alias
alibi.

¶ Tertius casus est: cum est
pugandum nec habens nec
petens domicilium tunc ille
potest confiteri cultibus car-
to vel episcopo: in cuius pa-
rochia est: imo etiam non cus-
tato videatur: quia nulli sub-
ditus subdit se cui vult. Nam
omnis sacerdos potestatem
habet ordinis et iurisdictionis
ex sua ordinatione: sed subdi-
tus habet solum eos qui se ei
submittunt: nisi quod secun-
dum iura quae semel alicui
submissi factio est eius paro-
chianus: nec potest se alibi
submittere quousque de primo
se subtrahat simpliciter nisi
voluntate illius. Unde dicitur
extra de pen. et re. c. si. permis-
simus eligere. q. d. iure di-
cino licebat eis eligere: sed el-
ectione eis subtrahata permis-
simus relapsantes retentionem
quod possint eligere. unde in
d. c. placuit. de pen. distincti-
vi. dicitur sine consensu eius
cui primo se commisit: et postea
cui penitens confessus est.

¶ Quartus casus est si que-
rit domicilium quo se confe-
rat quousque se alicui subdat
Et de peregrinis quidem di-
cendum est quod si sine licen-
tiatione et episcoporum

profecti sunt: nil privilegii
habent in hoc. Conco. in hoc
scilicet q. peregrini et nego-
ciatores alij viatores si non
habent licentiam a suis cura-
tis vel episcopis: vel sine li-
centia eorum iter arripiunt:
non possunt ab alio absolvi.
Innocen. hostie. et Suiller.
Si autem de licentia episcopi
potum et curatorum profecti
sunt eo ipso habent licentiam
interpretatiuam confitendi
cum sine confessione digne
peregrinari nequeat. Si etiam
superueniat pascba: commu-
nicare possunt propter eam
dem licentiam implorant
de casu episcopali absolvi:
quia episcopus non retinens
de sibi autoritates licentiam
do peregrinos et hoc ipso vi-
deatur eis dare licentiam con-
fiteri de casibus episcopali-
bus: sicut curatus de paros-
chis.

De mercatoribus autem
si nunquam haberent domici-
lium nisi fecerit sequendo
nundinas: idem indicium est
quod de vagabundis. Et ideo
si in loco suo tenent hospitium
sed non declinant illuc in
pascha communiter. Non
enim tunc viderentur ibi ha-
bere domicilium quo ad sa-
cramenta et idem de familia
incipio et de illius qui non eo

Prima pars tractatus primi

Curia nata permanet: ex quo licet ipsi t. neq. hospitium ali-
binc tñ ad illud declinant
nisi ad horam illi vagabundi
censetur. Idem de familia
epi laica: qñ non sic habet ius
in ea sicut cardinales. Sed si
essent de diocesi ipsa de eius
licentia conficiantur. Si ou-
tem de alia et quo alio ho-
spitium dimiserunt: qñ per dio-
cesim vagantur respectu illi-
diocesis vagabundi reparan-
turi: de licentia epi illi vel
cuiuslibet curati ad cuius pa-
rochiam veniunt confiteri
possunt.

¶ Quintus casus ē ratiōe de-
licti. vñ. q. iñ. c. placuit. qñ qui-
dā dicit esse verū tunc solum
qñ ppter hoc est excoīcat: qñ
si esset excoīcat a pñato loci
illius ppter illud peccatum:
sicut cōfiteari fieri: vt in for-
tis 2 hñdī quoq. ignorantur
autotes mīstend. est talis ad
excoīcatōrē absolūnd. ad eo.
Sed si peccatum est occultū
2 ppter hoc nō sit excoīcatio
potest de hoc confiteri ppio
sacerdoti. vt dicitur in sum-
ma pñana. Fran. yab. refert
Lauren. tenere qñ curati et
etiam fratres admissi ad au-
diendum confessiones fm for-
mam clemē. da lum. possunt
gūdre et absolūere peccata
commissa non solum in dio-

cesis sed etiam extra territor-
rium diocesis: dummodo tas-
men consistentes se possint ita
licet confiteri id est qñ sint il-
lius diocesis: vel parochie
quo ad curatos.

¶ Sextus ratiōe sñdñ: vt
scholares etiam si non sint
moraturi nisi per annum in
studio: vel quia non habent
plus de spacio: vel ab episcopis
pior: vel capitulo de cuius tē-
tis ibi sunt: vel quia sic dispa-
nant: vel de parochia in pa-
rochiam mutantur. De illis
vero scholaribus qui veniunt
de omni parte regni ad para-
lamentum dñi sui cum rep-
reps et se sicut non reco-
gnoscens superiorem in toto
orbe videtur qñ ibi possant cō-
fiteri episcopo et curato in
quorum parochia domos cō-
ducunt: sicut oīz tempore im-
peratorum Rome erat ibi cō-
munis patria et quicunq. il-
lac veniebat habebat iudis-
cem suum scilicet pretorem
peregrinum. Sed contrariū
est verum scilicet qñ non pos-
sunt absolui ratiōe parlamē-
ti: si non habent licentiam a
suo prelatis: quia rex par-
sus non habet potestatem in
spiritualibus: nec ceteris par-
tibus regni. Episcopus autē
potest in spiritualibz soli sue
diocesi. Solum enim Rome:

De auctoritate confessoris.

fo. vii.

¶ Vides sedes pape: in spñalibz
omnibz est pñia sicut et
ecclesia cathedralis oībz de dio-
cesibz. Unde in curia romana si
est curato summo penitenti-
rio de omni loco mñdi pñi cō-
fiteri: 2 pñialis simplicibz si-
cut vicariis sui curati. ¶ Se-
ptimus casus est rōne necessi-
tatis: qñ esset in mortis articu-
lo: tñc oīz sacerdos ab ecclesia
non pñius auctoritate iuris sit
pñius sacerdos. Extra de of-
f. c. pñialis. Et hoc quod
habet de cōse. di. iñ. c. sancti.
videt qñ etiam laicus in hñdī
necessitate possit etiā excoīca-
tū reconciliare ecclesie si non est
ipse pñius: nō tñ potest ab-
soluere a peccatis audiendo
cōfessiones. ¶ Octavus casus
quem ponit hostiē. est si sacer-
dos non proprius pñat i pñi-
in ratiōe pñat pñat sacer-
dotis. Sed vt dicit in summa
pñana et beneficiis casus cōis-
ter non tenet ius ratiōe
assignat pñ. de pal. Nullo em
ratiōe pñat confirmat sacm:
quod nullum fuit: quia si iñ
sacramentis ratiōe pñat sal-
tem pape valere potest: quon-
do ille solennitātē mutare po-
test: sicut de ecclesia per non
episcopum dedicata solum ra-
tiōe pñat pñat pñat pñat
reconciliata reaturatur. extra
de cōse. ecclesie. vel alia. c.

¶ aqua. tamen in sacramento
valere nō potest: quia illa pa-
pa mutare non potest: quia re-
gula iuris est: qñ ratiōe pñat
retrotrahitur: mandato cō-
paratur: quando solo manda-
to et a principio res agi pos-
test. In talibus autem locum
non habet quando scilicet est
sentia sacramenti deficit: quia
tunc totum iterandum ē. De
essentia autem absolutionis
est pñat iuris dñdñ: qñ
potestatem erga talem non
habet ex hoc qñ pñat spem in
ratiōe pñat.

¶ Quis possit commit-
tere: 2 quis non de
audienda con-
fessione.

Capitulum. v.

¶ Oīa fm pñ. de pal.
l. iñ. dñ. iñ. rñd. q. iñ.
qñ omnis sacerdos pa-
pius: qui in re ordinario pos-
test audire confessionem: pñ-
hoc ipsum alteri committere:
quia habet consensum meri im-
perii. Et quia quicunq. per
electionem habet curam oīz
marum est ordinarius: ideo
omnis talis potest licentare
quolibet et subditum eorū
sue alteri confiteri. Item ordi-
narius est quicunq. ex officio
sibi annexo hoc habet licentia
si per electionem. Item ge-
rens vicem curati per legem

Prima pars tractatus primi

vel consuetudines: sicut facti priores per abbatem: qui vident se abbate erat delegatus non potens subdelegare eo mortuo vel amoto eius vices in omnibus obsequiis est quod ordinarius delegatus quantum ad hoc: unde licentiarie potest sibi subditos de confessione. Idem videtur de superiore amoto priore: vel visitatio cum conventus non habet priorem. Archipresbyter civitatis de qua iura loquuntur videtur quod sit ordinarius: sicut si esset prebenda sacerdotis cui ex officio esset annexum officium audiendi confessiones illorum de dioecesi extra civitatem: et multo magis si de ciuitate. Sed si penitentiarius non habet officium ex sua prebenda: sed ex commissione vix vocis episcopi qui renocat quando vultque iudicium soluitur petente eo qui iudicare iussit: talis est delegatus et non ordinarius. Archidiaconus licet sit inordinarius de consuetudine non tamen in foro confessionis: sit sacerdos: et tunc audit ex commissione. Legatus est ordinarius in prope foro: unde sicut in excommunicationibus dat indices delegatus et habet suos penitentiarios.

Summus penitentiarius est ordinarius in spiritualibus tantum unde habet penitentiarios suos: et concedit etiam licentiam eligendi confessorem. Sed simplices penitentiarii pape quamvis sint delegati non summi penitentiarii: possunt quidem eos audire de toto mundo: sed non possunt sumere ad iudicium nec etiam dare licentiam eligendi confessores.

Decanus ruralis qui etiam archipresbyter vocatur: si sit decanatus est annexus alicuius curie spirituali reputatur ordinarius in parochia sui decanatus post episcopum superiorem. Et videtur etiam ordinarius curatorum. Et sic curati de licentia eius non solum episcopi possunt confiteri.

Si autem episcopus seu archidiaconus confert illud decanatum modo huiusmodi illi curato videtur delegatio: et hoc respectu communis casuum. Nam respectu casuum episcopaliu de curati et de decanatu quibus de speciali gratia committit ab illis de illis videtur distinguendum aut sint retenti de iure vel consuetudine: et in illis nullum ius habet de se inferior.

De auctoritate confessoris. fo. viij.

episcopo. unde cunctis illis non est una: sed quilibet potest committere auctoritate delegata illos absoluit. Item nota quod quando potestas iurisdictionis est una apud plures: non apud quemlibet in solidum tunc non potest quis liber se eam committere nisi ne consensu aliorum. Sed quod omnes sagit: ab aliquo debet approbati. Unde si capitulum seu de vacante gerat vices episcopi in temporalibus: nullus de capitulo etiam decanus potest ponere officiale sine consensu aliorum: sed capitulum de consensu maioris partis: potestas autem absolvendi a peccatis una est eadem potest esse apud plures: ut sunt vni et non penes vnum sicut penes capitulum sede vacante qui habet potestatem eius in spiritualibus: non quatenus ad commissionem: sed quatenus ad executionem: quia confessio sola est scienda: unde totum capitulum non vni canonice ponit penitentiarium. Sed quando iurisdictionis perfecte in solidum remanet apud quemlibet eorum: ita quod unus sine alio potest per seipsum de eam se cognoscere tunc unus sine alio cui vult potest committere et minor sine maiore multo magis econverso. Et quia potestas absoluta: que est apud curatum papam: et episcopum

non est una: sed quilibet potest per se audire sine consensu alterius: ita etiam quilibet eorum sine consensu alterius potest committere alteri. Unde vicarius curati sine licentia episcopi potest audire confessionem illorum scilicet qui sunt subditi curatorum et non aliorum: et multo magis econverso scilicet de licentia episcopi audire eorum confessiones qui sunt subditi eorum: sine licentia vel consensu eorum.

De hoc exprat bullata de claratio clementis et Alexandi post cuius bullationem nullus pariter dixit contrarium. Qui autem ex commissione solum audit confessiones: non potest alteri committere auctoritatem confessionum. hec de vbi supra. articuli.

Quomodo et quando curatus vel presbyter parochialis possit dare vel negare licentiam alteri committendi subdito si per se ipsam.

Capitulum septimum.

Prima pars tractatus primi

Nota fm per de valu. si perat. Si aut. si ille petiuit a parrochiano vel diffamatus habet potestatem super eorum: puta quia ex vicarius eius est confessor: deputatus in oratione: ministerium vel predicatorum et in iurisdictione propter hoc prohibedus est simpliciter in de: malus ordinarius: vel delegatus non perdit iurisdictionem iugiter debet videri per sententiam expedit sibi ut in valedas ad illud: vel ad alium: nec ibi de voluntate mea: nec alio sensu nec licentia: sed ipse habet potestatem ab alio maiore: unde non possum tibi proinde: quibus licet paratus sum te audire: vel per vicarium: vel ex transeunt idoneum. Et fm hoc solatur instantia illius regule scilicet quod non potest esse parator excoletio si impus onem comeditur: pastor nescit: quia hoc verum est quando pastor scire debet et potest. Et licet aliquis semper debeat respondere alium meliorem se simpliciter non tamen quantum ad omnia puta quantum ad officium hoc vel illud. Item impitudo habere possunt non ad iudicandum proximis sed ad cavendum nobis. Nam si videro pauperem non indicabo eum: tamen ne forte sit fur: custodiam rem meam ab eo: et sic in proposito. Tamen

De auctoritate confessionis.

fo. 12.

si contrarium non apparet religiosum pro audiendo confessiones vel pro predicatione ex ista tali licentia non debet resistere diocesim prefectis: de se qui deputatur ad vnam partem parrochiam.

De religiosis qui non possunt audire confessiones sine licentia prelati sui.

Capitulum. 70.

Nota quod religiosus non debet audire confessiones sine licentia illorum qui habent potestatem de par. vbi. 3. q. 11. licentia sibi eligendi confessor. d. art. 10.

De potestate audiendi confessiones a papa sine licentia et auctoritate sui superioris: quod sine suo dicatibus et minoribus a in superiori velle: et nolle non habere per textum de. vbi. 3. q. 11. debet. Patet hoc per simile ex: tunc sepul. quod fieri possit et quomodo exponitur.

Capitulum. 71.

Nota textus clem. du. 11. q. 1. de sepul. vbi dicitur. Statuimus et ordinamus quod in singulis civitatibus et diocesis in quibus loca fratrum ordinis predicatorum et minorum confiteri videntur: non requiritur alterius licentia sine pro inquisitione si locus ipsius vicinis in quibus dicitur a confessionum sine pro predicatione sine pro audientia confessionum sine pro predicatione sine alio quocumque officio. Sed ex hoc quod papa dicitur alicui licentiam quod possit eligere quemcumque etiam

Prima pars tractatus primi

ministrum ad presentiam prelatorum eorumdem locorum se conferant per se vel per fratres quos ad hoc idoneos fore putauerint humiliter petitori ut fratres qui ad hoc electi fuerint in eorum ciuitatibus et diocesis confessiones innox subditorum confiteri sibi presentibus audire libere valeant et huiusmodi presentibus presentibus put scdm dea expedire cognouerint penitentias imponere salutares atqz eisdem absolutionis beneficiis impendere de licentia gratia et beneplacito eorumdem. Deinde prelati magistri potes provinciales et ministri ordinum predictorum tam eligere studeant personas idoneas et sufficientes vltra pbatas discretas honestas atqz peritas ad tam salubre ministerium et officium faciendum sic ad ipso electas representet vel faciant presentari prelati ut de eorum licentia gratia et beneplacito in eorumdem ciuitatibus et diocesis huiusmodi persone sic electe confessiones audiant sibi confiteri voluntarium et imponant penitentias salutares et beneficiis absolutionis impendant prout superius est expressum extra ciuitates et dioceses in quibus fuerint deputate per quos eas et non per priuilegi-

as volumus deputari confessiones nullatenus audire. Numerus autem personarum ad hoc deputatum ad huiusmodi officium expedire esse debet prout vni diuersitas clericali populi multitudo vel paucitas exigit eorundem. Et si eisdem prelati presentiam licentiam confessionum huiusmodi audientiam concesserint illam prelati recipiant cum gratiarum actione et si forte dicti prelati quecunqz ex huiusmodi fratribus presentatis eisdem ad huiusmodi officium nolent habere vel non duceret admittendum esse quod amoto vel substracto loco ipsius similiter eisdem presentandus possit alius subrogari. Si vero eisdem prelati presentati fratribus ad confessiones neque (ut premittitur) audientiam ecclesie huiusmodi exhibere licentiam recusauerint. Nos ex tunc ipsi ut confessio neque sibi confiteri libere voluntarium liciteqz audire valeant et beneficiis absolutionis impendere gratiose eorumdem de apostolice plenitudine potestatis. Per huiusmodi autem concessionem nequaquam intendimus personis seu fratribus ipsis ad id taliter deputatis potestatem ad hoc impendere ampliatam in eo casu ratio seu parochialibus sed

De auctoritate confessionis.

fo. r.

cerdotibus est a iure concessa nisi forsitan eis ecclesiarum prelati viderentur in hac parte specialiter ducerent facientem. Petiti pan. p. p. peti hec licentia a prelati extra suum territorium quia est vobis iurisdictionis. Custodes glo. priores ergo commentarii quoad predicatorum et gar diani quo ad minores hoc non possunt. humiliter pan. si petatur ista licentia asperere non videtur satisfactum confiteri. ideo iterum esset repetenda propter omissionem for me. Ministri glo. nota quod de vicariis quorum provincia limum et de custodibus non re petit de quibus premisit licet ergo illi petitiones possint facere de qua premisit non tamen electionem de qua hic loquitur. presentari glo. ergo per sonalis presentatio fieri debet nam dicitur presens qui presentetur sensibus corpore. Facit de pe. dist. j. in prin. 3. de dicit pan. super verbo representet. Etiam glo. Si vero epus eorumdem fratibus dicto mino res numerum sufficere recipiat ab eis numerum qui sibi videtur reliquis recurrat ad arbitrium boni viri. i. iudicis. si de ver. ob. l. c. d. inu. C. concesserit glo. quia inlay sine ea reuocare non possunt. c. de re. re. i. q. li. vj.

Subiugari glo. si non recipitur iusta de. can. a quia scy non est talis qualis supra describitur ubi impunit qui malum elegerunt et sic posset omnes recusare cum non sunt apti sed sine causa hoc facit. succedit licentia pape. Recusauerint glo. Si non recusat expresse non dat nec negat videtur quod locum haberet hoc privilegium post trinam monitionem vel requisitionem per capitulum. f. extra de inq. ne. p. i. c. i. Violentiam glo. forte non intellexit de religiosis qui sunt statuta suorum ordinum prelati suis confiteri debent. Libere glo. denotat quod non est necesse habere licentiam sacerdotis portuochialis cuius contrarium dicit. Jo. mo. sed et monstraunt. Impartiri glo. ob solus si ergo non habent necesse ut terius confiteri proprio sacerdoti. Nec obstat. capitulum. Omnis in prin. de penitentia. et remissio. quia illud intelligitur de eo qui alteri non est confessus legitime. Johan. mo. dicebat contrarium sed magis dicit. Item pan. scilicet quod ab eis licentia parochialis sacerdotibus potest quis alteri confiteri nec tamen ex hoc sequitur quod sint curati isti ratiis enim glo. quia nec ipsi fratres sunt astriicti ad executionem vel

Prima pars tractat. primi

exercitius inorum actum nec
adeles sunt attriti vt in his
ad eos recurrant. Item no. vt
dicitur in summa piana z be
ne q. potest episcopus acce
ptare fratres ad audientiam
confessionum et hoc sine solē
nitate predicto presentariōis
si vult commissendo es iuri
dictionem suam quia etiam si
ne isto pmiuigio possit eis
dare licentiam audiendi.

De effectibus qui sequun
tur ex cōcōtione audientie cō
fessionis alteri facit.

Capitulum. iij.

Ex cōmissiōe aut alteri
facta de audientia con
fessionum siue predicto
modo siue p alium modum se
quantur isti effectus vt dicit
petrus de palu. in. iij. distin
ctione. xvj. primus quidez qz
talis commissarius potest au
dire et absoluerē alterius li
centia minime requisita nec
ille qui vult confiteri tenetur
petere licentiam a ptopio sa
cerdote. ar. efficit. ex. de ozo
en. capitulo. q. lib. vj. Nec
obstat qz curatus debet co
gnoscere vultum peccatoris sui
nam vultum exteriorē po
terit cognoscere sicut z pri^{or} et
etia insuere et corrigere fra
terna correptione et poterna
admonitione sicut prius z q

tum ad exteriorē vultū affi
net nō minus honeste viuunt
qui pntentur fratribus q qui
cōfitent secularibus curatis.
Quantum vero ad interiorē
vultū meli^{us} poterūt reddere
rōnes de cōfessione sibi v^{el} suo
vicario qz de pessione sibi v^{el} suo
vicario qz de interiori vultu
prochianōis qz ipm respuerūt
z sine licētia sui vicariū pape
v^{el} epi elegerūt nō hnt reddē
re rōne qz p eū nō fierit qm
nus eos audiret et instrueret
sz p sapiorē q eis coadiutores
dedit z p parrochianū q eum
elegit hec. pe. de pal. dicit th
Tho. q. d. j. dist. xvj. q. iij. ar.
iij. q. j. qz si alicui cōcedat pos
testas a superiori iudice pcesso
nes audiendi parrochianōis
alicui^{us} curati ex hoc nō fit p
iudicium quia potestas iuris
dictionis non est commissio ali
cui in fauorem sui sed ad vti
litatem primi et populorum
et dei honorem. Item etiam
tenet Jo. an. in. c. si epi de pe.
z re. li. vj. in. j. glo. Idem etia
tenet. Jo. an. in. cle. dudum. de
sepul. vt sapia patuit. l. q. non
teneat petere licentiam a suo
curato qui vult ipsa fratri
bus cōfiteri. Idē tenet episse
paul^{us}. vñ gl. Bern. q hoc dice
bat dñata fuit tanqz falsa p
clemēti. iij. in quodā pmiu
gio qd incipit. Quidā temere

De auctoritate cōfessoris. fo. xj.

Cōfessio effectus huius pmi^{us} cū sit vicarius hominis qd in
bonis fm dictum pe. en. qz cō prior vult a iurib^{us} et ne qz
missarius pōt audire ptra p hunc sui licentia confiteretur
hibentes alteri^{us} plan in quo et c. verideretur: sed mortuo
et dñia inter superiore inie vel amoto priore vices eius
riorē nam inferior ptra inhi gerit per cōstitutiones. vnde
ditionē superioris nō pōt ali reputatur ordinarius. Curas
cui committere sicut nec per sus ergo prohibens subdito
seipm audire cū ita sit qz pos sus ne alium confiteatur de
sit eum suspendere ab audie bet excipere epz papā legatū
tia pcessionum p alium sicut summum penitentiarium z ar
pōt per semetipsum econuer chiepm dum vult z haben
foat contra inhibitionē in se tes ab eis potestatem. Episco
toris superior pōt ita cōmit pus vtro non debet excipere
tere sicut pōt audire comui oēs predictos: nisi seipsum z
to. Et si essent duo curati sic quilibet excipiat suos su
pari z vterqz in solū vñ cō. peritos a tali prohibitione.
tra inhibitionē alterius pōt **T**ertius effectus hui^{us} cō
audire z cōmittere quia par
tu parē non hz imperiū. Qñ
ergo scilicet phibet ne subdi
tus pntat cuiqz sine sui li
centia debet excipere nisi sus
prior v^{el} eius vicario a se te
mere agit nisi loqueretur ra
tati: sed cum eque bona z iusta
tēdit vel non potest prohibere
re quin constentur tales su
periori suo sicut in religio
bus cum prior phibet nequis
cōfiteat de tali pccō sine licē
tia sui. Certus est oibus qz nō
intendit qñ possit pnteri ma
gistro ordinis vel puincialis
vel eoz vicariū: qz si phibz
spueremus et in facie z multo
magis superior q non potest
dare licentias alteri confitēdi
cōfessionem talis confessi
b iij

Prima pars tractatus primi

vicario suo. Et debet curatus presumere qd melius confessus est qui confessus est ei que papa vel episcopus eligit in confessorem per totum mundum vel dyocesim suam. qd qui confessus est illi quem elegit ipse providendo de ipso suis subditis cum episcopus non debet hoc committere nisi vltimo potestatem opere et sermone. vt de offi. ordi. c. inter cetera vel etiam qd ei qui confessus est illi quem elegit ipse proprio arbitrio de lectia curati generalis et hoc nisi cum esset excommunicatus vel notorius peccator. nam tunc ante qd det eucharistiam debet ei clare confiare de absolutione ab huiusmodi.

¶ Quartus effectus est qd peccata confessa habenti talem commissionem non tenetur iterum confiteri proprio sacerdoti: vt declarat. 305. r. d. in ex. traagan. que incipit. Nos electionis.

¶ Quintus effectus est qd per hanc commissionem fit index qui prius non erat. Cum enim ad absolendum requiratur potestas ordinis et iurisdictionis non licet ab habente ordinem et iurisdictionem vel iurisdictionem tantum possit de auctoritate committere habenti ordinem licet non habeat iurisdictionem puta simpliciter facit doti. ita non curato sicut curato non tamen e converso. Scilicet curdos non curatus potest hoc committere vel curato vel sacerdoti et ratio diuersitatis est quia non equaliter he due potestates transfundantur. habens enim ordinem et sola commissione non transfertur ordinem. sed solum ordinario sacramentis transfertur: sive sit index sive non: sed iurisdictione habente ea ordinario sola commissione transfertur indifferenter priuato qui nullam habebat: et ei qui habebat aliquam: sed non istam respectu ipsius.

¶ Sextus effectus est quod qui audit confessionem non in re suo perdit potestatem suam delegante mortuo vel amoto et idcirco forte est ipso excommunicato vel suspeso nisi confessio inchoata quam audit. Et tunc quasi ex iure suo sicut etiam perdit potestatem illo reuocante. quia. 1. soluitur iudicium prohibente illo qui iudicare iussit. Unde sicut episcopo mortuo vel transito officialis cessat in causis sic debet cessare penitentiarum in confessionibus audiendis nisi quod absolute debet de peccatis iam auditis glo. in. c. gratum et res

De auctoritate confessoris:

Jo. r. ij.

latum. de offi. et po. iudi. de leg. quia mandatum expirat per mortem mandantis. Si militet si dedit confessoris mortalibus expirat potestas: nisi si esset rector eorum cui ex officio quasi priuatus vel rectorie esset audientia onerata et tunc esset quasi ordinarius. qd permissio: quia iure suo sicut. Tunc videretur tamen qd non committere tantum et casus suas delegari delegante episcopo communicato: vel suspeso: sicut mortuo vel amato: quia in primo casu retinet delegans iurisdictionem: licet non usum: in secundo autem neutrum retinet. Ad hoc autem qd delegatus visitatur iurisdictione requiritur qd delegatus in delegando quidam habeat iurisdictionem et eius usum: quia delegare est vltima iurisdictionis: sed post qd delegauit non requiritur qd habeat. usum: quia vltimus eius nihil facit. ergo et. posset tamē dici probabiliter qd si episcopus non existens excommunicatus vel suspensus in iussit officialem vel penitentiarum et postea excommunicatus vel suspensus uterqz potest procedere in officio suo quia visitatur vice eius qui iurisdictionem habet licet non auctoritate iam per se. Si autem iam auctoritate quousqz fuerit per eret excommunicatus officias

illis nil agat: quia institutio vel commissio non tenet.

¶ De penitentiario vero vis datur secus: quia etiam non sacerdos vel non consecratus qui minus habet qd excommunicatus committere potest: quia non minus est commissio qd permissio: quia iure suo sicut. Tunc videretur tamen qd non committere tantum et casus suas delegari delegante episcopo communicato: vel suspeso: sicut mortuo vel amato: quia in primo casu retinet delegans iurisdictionem: licet non usum: in secundo autem neutrum retinet. Ad hoc autem qd delegatus visitatur iurisdictione requiritur qd delegatus in delegando quidam habeat iurisdictionem et eius usum: quia delegare est vltima iurisdictionis: sed post qd delegauit non requiritur qd habeat. usum: quia vltimus eius nihil facit. ergo et. posset tamē dici probabiliter qd si episcopus non existens excommunicatus vel suspensus in iussit officialem vel penitentiarum et postea excommunicatus vel suspensus uterqz potest procedere in officio suo quia visitatur vice eius qui iurisdictionem habet licet non auctoritate iam per se. Si autem iam auctoritate quousqz fuerit per eret excommunicatus officias

¶ Capitulum de eorum de differentia inter fratres penitentiarum fm for. mam. c. l. e. d. d. f. Et differentia inter sacerdotes curatos.

Capit. r.

Eratres predicatores habent priuilegium quod episcopis mortuis qui ipso suam dederunt auctoritatem vel commiserunt possunt vel eorum vel auctoritate quousqz fuerit per eret excommunicatus officias

b. iij

Prima pars tractatus primi

Item nota q. per istos es. latentes si constaret eis debe-
secus non habet commissio et rē iterum constiterit eis / i. in
secum in personis ordinum fra dyocessim absoluti a predi-
reprobatoz de quibus di. cto. Sed si sine predica sol-
atur in c. j. de re. domi. lib. vi. lenitate committeretur fras
hoc. pe. de pal.

Nota vterius differen-
tiam inter predictos fratres
secessiones simpliciter / rē pos-
se presentatos / i. curatos. nam
sent etiam extra dyocessim qu-
predicti fratres / i. tali presen-
dire sicut alii vicarij eorundē
tatione / i. commissione possunt
de casibus episcopis referua-
audire omnes parrochianos nec curati nec dicti fras
omnium curatoz illi dyo-
tres presentari possunt absol-
cens ubi sunt presentati sed
non aliorum dyocessim / i. non
dyocessanis concessum.

possunt hoc committere alicui
Sed curati non possunt audi-
re in quādam curati nisi par-
rochianos suos tantum alios
non nisi cum licentia episcopi.
de sepul.

De casibus multiplici-
bus episcopo reservatis de q-
rochianos suos tantum alios
non nisi cum licentia episcopi.
de sepul.

Capitulum. xj.
Tendū q. varie sunt
opiniones doc. et in di-
ctis casibus. Aliqui est
tiam fm Lau. et Fran. Jaba.
ponit plures aliq. pauciores.
Ingle. dudum. Nam curati
vnde materia ipsorū casuum
possunt audire confessiones / i.
non est bene clara. Et in sum-
eorum vicarij sibi subditorū
ma p̄fana dicitur q. v̄dicit
in dyocessim episcopis etiaz
papa. n. in extrauagan. inter
extra dyocessim / i. fratres
cunctas declarauit quatuor
electi / i. presentati fm formam.
esse casus ep̄ales pe iure.
ele. dudum. de secul. de qua

Primo scilicet peccatum
supra non possunt audire seu
clerici per quod incurrisset
absolvere extra dyocessim
regularitatem.
Secundus de incestibus.
Tertius de peccato p quod
idonea est solēis venēria
ad ecclesiam non essent abso-

De auctoritate confessionis.

fo. xlij.

Ho maiori excommunicatione. interdictum ecclesie perius
Item declarauit quos esse
rium falsus testimoniū / blas-
phemiam dei et sanctorū. hoc
approbata consuetudin. p̄i-
vero in summa ponit omnes
mus est peccatum homicidii
voluntarij. Secundus est pec-
catum contra naturam et
catum salutaris Tertius est
etiaz quodlibet enorme quod
peccatum violātum ecclesia
particularis vel generalis
ficam libertatem. Quartus
cōsuetudo reservat ipso epi-
est peccatum violātum eccle-
scopis in quibz aliquādo epi-
stasica immunitates. Quin-
scopi remittūt peccatores ad
fuit est peccatum sortilegiorū
sedē apostolicā propter enor-
dinatorum / i. incantatorum
mitates criminum / i. ad terro-
rem aliorū. Nec hostien. Ego
th nō legi adhuc esse aliquod
extra de sepul. in quantum
peccatum fuisse ita enorme
quo non possit absoluerē epi-
scopus subditum dum th non
habeat aliquam sententiam
excommunicationis anneram.
Quāuis autē possint absolue-
re si aliquādo ad curiam mit-
tant bñficiū. Sui. Duran.
Speculator in repertorio suo
ultra predictos casus addit
multomagis concilium tyno-
alios scz delinquentes virgines
dale vel provinciale a quoz
vi opp̄ssas vel seductas. Con-
sentētis religiosi non valent
trahētes post votum castita-
absolvere. Jo. an. in. c. si epis-
tis emissum. Fornicatōne cū
scop. de pen. et remis. in glo.
iudea vel saracena. Cōcipien-
tū. lib. vi. predictis casibz ad-
tez prole / i. adulterium quam
vis credit in. p̄ocurātē abs-
olum vel sterilitatē in se vel
stium opp̄ressionē p̄uorū
alio. Contrahētes matrimo-
nium post ipon. alia in rāmen
to firmata. Cognoscētē carna-
liter baptizāt ab eo vel cui
sine contractum vel contra
confessionē quādam sententia

Prima pars tractatus primi

baptismum vel ad confirmacionem filios vel filias extra necessitate. Baptizantes pios filios extra necessitate. Uerum berant patrē vel matrē & pios filios. Et tandem sic concludit. Tot casus ponere nihil aliud est q̄ sacerdotum potestatem restringere qui et plenarie data est a christo. Ubi breuiter dico sacerdotes omnes posse in occultis quo ad totā p̄sente q̄ nō sunt specialiter in iure episcopis reservata & q̄ nō sunt ipsis sacerdotibus directe per aliquam consequentiam interdicta. ar. ca. at si clerici de iudi. 2. ca. nup. de senten. exco. muni. hoc tñ fateor q̄ ubi eūq̄ fuerit aliquod grane delictum vel enorme superioris est indicium requirendum & idem dico in omnibus casibus in quibus est generalis consuetudo ecclesie q̄ sint ipsi episcopis reservati.

Conclusio. Jo. de lignano
Joan. de lignano in declaratione quā fecit sup. ca. omnis. de peni. 2. remiss. probat & concludit ex dictis immensitate & Bull. 2. spe. ex. cle. dudum. fratres predicatoris & minores presentatos pro audientia confessionum posse absolueri ab omnibus casibus peccatorum exceptis p̄sente illis qui

in iure reservatur episcopis. Sed a casibus quos episcopi sibi reservant vel de consuetudine sue dyocesis vel ex suo beneplacito vel per constitutiones suas synodales vel p̄uinciales posse absolueri etiam si episcopi dictos casus nō concedat & probat sic cle. dudum. de sepul. statim q̄ ubi cti fratres non possunt absolueri nisi a casibus a quibus possunt curati absolueri qui eis p̄mittitur a iure nisi ipsi episcopi vellet aliquid plus conferre eis. Sed & Bull. dicit q̄ non obstante q̄ doctores ponant multos casus episcopis reservatos curati em. possunt absolueri ab omnibus occultis que non sunt in iure episcopis reservata: et non sunt ipsi sacerdotibus directe vel per aliquam consequentiam interdicta. Licet ergo episcopi possint reservare certos casus qui de iure competunt inferioribus non tñ hoc possunt simpliciter nisi i duobus casibus fm. Bull. dupliciter. i. directe ut cum aliq̄ fuerit legitime sic in crimine dephesi q̄ merito fuerint tali p̄sente privandi. Secundo indirecte scz per aliquā consequentiam: ut cum aliq̄ casus emerit in quo ad utilitatem communē expediat q̄ talē casum

De aut oritate confessionis. Jo. xiii.

velineat & non aliter. xv. q. 1. ca. p̄ ecclesiastico. Ad q̄d expedit utilitati communitate servare tot casus q̄ hoc est potestatem in via salutis. Sed si aliq̄ iure veli defen dere plures casus episcopis reservatione vel reservare q̄ ad sacerdotes parrochiales cum sint de foro episcoporum & cor. cōstitutionibus subiecti tñ hoc non possunt facere cpi erga p̄dictos fratres q̄ cpi sunt. nec cor. ordinationibus subiecti. extra de exco. p̄lato. ca. n. m. p̄na. Cū ergo non possint dicti fratres absolueri a casibus reservatis in iure episcopis: ut dicitur in dicta cle. dudum. ergo possint ab omnibus aliis absolueri videlicet de consuetudine / reservatis particularis loci vel synodali p̄sente q̄ ubi negando aliud faciendo cōsentit. di. xv. c. qualis nec possunt p̄lati dicere cōcessionē revocare v̄ de solcare nec directe negando licentia audiendi: quia nisi hominus h̄nt eam p̄ cle. dudum. nec indirecte prohibendo parrochiano ne cōfiteatur eis ex fra. de p̄l. c. q̄to nec pretētor nem multos casus q̄ fieret in fraudem legis q̄ fieri nō debet. ut. c. cōstitutio de concess. ben. Sicut ergo Jo. mo. hic qui dicit q̄ si ep̄s p̄t arcare

potestatem ordinariā curata rom. potest multo magis arcare potestatem extra ordinariā ip̄os fratres quia q̄d p̄superior rem cōceditur per inferiores artari vel remocari non p̄t ut dicit. xij. c. inferiores. Ad cōstitutionem autēz cle. de prim. religio. ubi dicit q̄ a casibus ordinariis reservatis quoniam absolueri non p̄sumat. res. pondendum est q̄ hoc intelligendū est de casibus in iure reservatis sicut in dicta clem. dudum. nō aut per cōsuetudinem vel statuta aliorum p̄latum. quia illa remouet papa in dicta cle. dudum. a quibus possunt dicti fratres absolueri: et per consequens videtur quicquid dicitur per modum nos vel antiquos de talibus casibus per episcopos reservatis totis reservatis p̄ cle. dudum. specialiter q̄tum ad dictos fratres: si enim cōstitutio posterior i. nō faciat mentionem de priori ipsam revocare nōcantur. c. 13. cōsi. lib. 2. v. multo magis revocari debent dicta dictorum si in cōstitutione p̄missetur hec Jo. de lignano. Sed fr̄s. jaba. post Lau. dicit q̄ de casibus episcopalis non p̄t dari: doctrina cū debeat ex constitutionibus ipsorum episcoporum & doctrina & quibus Lau. re. dicit q̄ h̄s irregularitas

tem quā solus papa. tollere
potest non pōt absolui a pec-
cato ante dispensationē frā-
ci. Iuda. dicit cōtrarium iustitiz
q̄ potest absolui a peccato re-
manente macula irregulari-
tatis. Quid ergo non est clarum
quod sunt casus episcopis re-
servati iuxta communē iideo-
futor via est huiusmodi q̄ si
tres ei possint sciāt ab epis-
copo quos casus vult sibi re-
servare et de illis non se pedi-
ri omne vero ei os casus faci-
endi sibi concedi. Certum
est autem secundum omnes
304. de li. Et intelligitur (Id
reservatio casuum episcopis
lum de acerbis exterioribus
cum effectu et non de Interio-
ribus: videlicet si quis desides
tangit vel citā queritur alium
occidere istud homicidii cot-
dis nō est de casibus reserva-
tis episcopis. Dicit etiā. Pe-
de pal. in. nu. di. xxxij. q. u. ar.
j. q̄ incestus qui committit a
pueris qui nō habet vsum ra-
tionalis nō est de reservatis
episcopis: quia nec p̄ hoc tolli-
tur virginitas: nec causatur
aff. n. tas.

Joā. de li. Et intelligitur (Id est)
reſervatio caſum episcopos
lunū de actibus exterioribus
cum effectu et non de interiori-
bus: vel elicit ille quis deſide-
rat vel etiā queſcit alium
occedere iſtū homicidiū cor-
dis non eſt de caſibus reſerva-
tis episcopis. Dicit etiā. pē-
de pal. in. n. o. i. xxi. q. u. ar.
f. q. incertū quod committit
pueris qui non habet vium ra-
tioni non eſt de reſervatio-
episcopis: quia nec pōt ſolū
tū viriſtas: nec caſatur
aſſ. n. i. i. a.

De sacerdote/ q̄ absoluit
aliquem a causa a quo po
test absolueret. xij.

Et nota qd si cōfessor q
cōf. aliquem absoluit
et de aliquo peccato
qd nō pōt. siue quia ē reſeruat
epo. siue quia nullum habet
auctoritatem. Quis grauius
peccet et precipue quādo ab
ſoluti ſcienter vel ex ignoran
tia iuris craſſa tamen et hoc
nō incurrat aliquā cenſurā
vel excommunicatione ſiue
ſi clericus ſecularis ſiue re
ſigioſus talis abſoluens ſecū
dum franci. yaba. et yenzel.
ſed teneat illū quem ſic ab
ſoluti auſare de errore ſuo ſi
cognoſcit qd poteſt intueri
ille ſamen quo ad deum epo

culatur dum hoc ignorat. Et
quod dictum est quod confessor de
bet illum ostendere quem ab
solvit cum non possit intelli
gere quod fieri potest sine ulla
de notabili. Unde in consilio
basilicensi quidam multum pe
ccati habita in hoc collatione
dixerunt quod talis confessor pe
tat auctoritatem a superiori
super hunc casum a quo non
potuit absolvere: tamen ab
solvit quia habita voce illum
quem absolverat cum non pos
set: et per alium modum co

Nota etiam qd vt dicit Jo.
An. sup. ca. tua nobis
ca. Si epus dedit vicarium ge-
neralem et in mandato aliquid
expressit de his qd requirit spe-
ciale mandatum secula gl'osi
clausula et omnia que per nos
possumus etiam si mandatus
exigit speciale p'm hostie. la-
tis videtur qd talis etiam pos-
sit specialia ad infirmitate peccato-
ris secus si aliquid de specia-
libus non fuisset ibi expressum.
h'ec Jo. an. Quod videtur l'us
telligend' q'm est de virtute
te verborum et in foro contentio-
so. Nam si in foro cōscientie
alicui constaret de intentione
conferentis auctoritatem qd
ille intenderit hoc etiam si nō
expressisset aliqd in generali

Prima pars tracta. primi. De aucto. confessoris.

confessione intelligerent spe-
cialia. xxi. q. v. ca. humane: et
hoc idem dicitur de aucto-
ritate data ab episcopo confesso-
ribus: q. scz dicendo de vobis
auctoritatem ineam in confes-
sione non intelligitur propter
hoc concessisse casus suos ni-
si alicui constaret qd per hec
verba generalia intendit cas-
us suos concedere: sed dicen-
do istum et illum et omnes al-
ios meos casus tunc intelli-
gitur totum dedisse.
Capit. iiii. quod possint pe-
nitentiarum curie romane.

Et nota qd penitentiarum
maiores in curia pnt
absolvere undecumqz
venientes ab omnibus casibz
peccatorum et sententis epi-
scopis reservatis habent et in
auctoritatem quasi episcopi:
item in foro penitentie et ma-
iorem quo ad quoslibz casus ex-
communicationis et dispensa-
tionis. Summus vero penite-
ntiarum adhuc habet maiores
in pluribus aliis casibus et
communicationis et dispen-
sationis.

**Capitulum. x. quid fieri
deum quando confessor non in-
telligit penitentem.**

Nota vero qd confes-
sor non intelligit peni-
tentem aut in experie-
tia lingue: qui ex doctrina:

aut ex distractione mentis ad
alia applicat vel ex alia cau-
sa fm Joh. de neopo. in quali-
bet. tal. q. cum sacramentis
confessio prepergat confessio-
nem confessio vero inpotat
revelationem que non potest
esse nisi revelatione vniu. l.
confessio et perceptio: ali-
terius: scilicet confessoris: qd
si alterum istorum deficiit in
predicto casu credo de illo pec-
cato non esse factam confessio-
nem et per consequens non
impednit absolutionem hec il-
le. Si tamen hoc facit et con-
fessus quidem de hoc non per-
pendit absolutus est coram
deo nec tenetur iterare quos-
vis scias illam non perces-
sisse sen intellexisse peccata
sua et hec vera sunt de pecca-
tis grauibz et mortalibz que
de necessitate consens-
ad que quis non tenetur de-
dicare raro obaudiuntur ab eo
q alias cognoscit personas.
Explicit prima pars que
fuit de potestate seu auctori-
tate confessoris.

Capitulum primum.

Secunda pars tracta. primi. De scientia confessoris. fo. xvi

Dico de potestate confessoris: sicut maior tam debet esse tanta
confessorum nunc videtur ut sciat discernere inter pecca-
ta et de ipsorum scientia tam et non peccatum et peccatum
Et enim duplex clausio oratio: mortale et veniale si in aliis
his scilicet: clausio scientie et esset habitatio scias dubitare
potentie. Unde Christus pe-
tro dixit. Tibi dabo clausam re-
gni celorum. Matih. xvi.
Nota tamen qd ista scientia
non dicitur clausio: sed i pso po-
testas discernendi qd ex
minandi: siue cognoscendi in
foro conscientie. Et potestas
determinandi seu distinguendi
causam id est ligandi et soluen-
di dicitur clausio potentie. Ista
vero duplex potestas est una
in essentialibus duplex in esse
etia. Scientia autem acquisi-
ta non est clausio sed bene-
nigat ut clausio. Et de his clas-
sibus habes distinctionem. xx.
per totum.

**Quanta scientia requi-
ratur in confessore.**

Capitulum. ii.

De quantitate scientie con-
fessoris quantitas scilicet
oportet habere pe-
ccatam dicit Aug. de pe. di. vi.
c. i. oportet ut ipse sciat inder
sciat cognoscere qd debet
indicare. dicit Thomas in. ii.
di. xvi. q. ii. ar. v. i. sine expo-
sitione littere. peccata et si non
discernere inter peccata: et
discernere peccatorum. Unde
scire debet confessor ea qd ex-
pmit penitens aut per se vel
non: puta an scilicet bellum pias

Secunda pars tractatus primi

esum et ipsorum exactiones sunt licita vel non vtrū contra eius qui sunt liciti vel illiciti et quando ad restitutionem teneatur et quando non et an debet prohibere communionem vel concedere: quia si confessor indicat licitū quod est illicitum tam confessor et penitens in foueam cadunt: nisi forte probabilia ignorantia est excusata puta si habet aliquē doctorem auteticū et famulum cuius opinionem innuitur. Unde si confessor non est expellendus in causis: ita quod non dubitaret nec per se indicaret cuius periculo anime sue audit confessiones. hec durā. Pet. de pal. in. tit. dist. xix. ostendit maiorem scientiam requiri eo qui se ingerit et in eo qui ponitur ad hoc a superioribus suis ex obedientie immunitate: ne de primo potest intelligi dictum rigorosum. Guillelmi durand. de secundo dictum Thomae et Alb. dicit enim apud Pet. di. xix. q. i. ar. 1. solo sacerdos habet clauē sciētie et potestatis. id est auctoritatem discernendi et potentiam ligandi et solvendi: multi non habent scientiam debitam et eonuerso. Multi non sacerdotes habent scientiam qui non habent auctoritatem discernendi secundum quidam sine peccato: sed

primi cum peccato suo si pro curarent: ut si iniunctum ponerent excoisati sunt si propoluerunt impedimentū: nec sunt auditi. Adunus. i. officium indicandi necessarium est et potest ad hoc compelli: scilicet ad officium indicandi: et ad prelationem carens scientia: et tunc non peccat sicut in religionibus consuetum est fieri. Et quod dicit Gregorius quod si indignus est: non debet obedire: si dignus debet obedire intelligendum est de illo qui habet defectum qui sunt iuris videlicet irregularis: et tunc non debet obedire nisi ab eo per dispensationem amoveatur: alioquin tenetur religiosus obedire: et alioquin quilibet religiosus bonus qui reputaret se indignum refugeret: et sic soli laici qui promouerentur et ponerentur. Qui vero non coactus sed ipse accepit potestatem sue prelationis sine audientiā confessorum non habet iusticiam scientiam peccat. Sed qui iniunctus et coactus non accipit sed suscipit non peccat. Unde sine peccato ab infirmo haberi et suscipi potest: sed accipio non potest potestatem iudicandi sine peccato ubi sup. hec perno. Et tamen in eo esset tanta ignorantia quod omnino inegius esset: quia nec esset omnis

De bonitate confessionis.

30. xxxij.

deficiat: scilicet perceptio sacerdotis in prefato casu de illo peccato non credo esse confessio nem et per consequens nec impedire absolutionem. hec ille. Sed illud videtur debere intelligi ubi obaudiri sunt peccata grauiora que sunt de necessitate salutis consistenda non de aliis que cadunt. non contra penitentiam ubi talia modo dicunt obaudiuntur raro ab eo qui alias noluit personam de qua confessor facere iterare ea que ex somno non intellexit.

Et penitens teneatur iterare penitentiam iniunctam in peccato mortali factam in toto vel in parte et dicta penitentia saltem facta ei valeat in toto militanti ecclesie. §. vñ. Capitulum. xxxij.

Trum vero penitentia seu satisfactio est impossibilis per absolutionem debitam in peccato mortali factam: vel toto vel in parte tenetur iterare. Super hoc sunt varie opiniones. In hoc tamen omnes concordant quod satisfactio facta in mortali non valet ita sicut nec alia opera facta in mortali: valent in toto dei ad tollendum vel in parte quod quod sunt satisfactiones in quibus remanent aliqui peccati ad quod ordinatur

omnia satisfactio: quia cum non sit amicitia cum deo non potest esse acceptum tale opus ipsi deo sic factum. Sed vtrius valeat in foro ecclesie militanti: ita quod non teneatur iterare. In hoc est varietas opinionum. Num et aliqui dicunt quod teneatur iterare: quia cum non potest iterare deus nec etiam potest satisfacere sacerdoti qui in persona dei illud sibi iniungit: tenet. Pet. i. ar. 2. Joan. p. videtur simpliciter dicere si ne distinctio quod talia non tenetur iterare tales satisfactiones: quia satisfecit in foro ecclesie militantis in quo date sunt et ubi non indicatur de dispositione interiori. Idem videtur sentire Innocentius in speculo historiarum. lib. ix. et dist. xli. Bal. in. ii. Et pro ista opinione videtur satisfacere impossibile septennis penitentia que regulariter fiebat pro quolibet peccato mortali antiquitus vt. xxi. q. j. c. predicatum. Et verisimile est quod in toto interuallo aliquod mortale committeretur. unde si oportuisset iterare fuisset laqueus imponere animabus. Tho. vero cum Alb. in. ii. dist. xxi. habet de satisfactione dicit enim quod quod sunt satisfactiones in quibus remanent aliqui peccati ad quod ordinatur effectus in satisfactibus

Tertia pars tractatus primi

cliam post actus satisfactorio transiit in ieiunio remanet corporis maceratio unde bitatio et elemosina sub stante diminutio et tales satisfactiones in peccato non oportet iterare: quantum ad illud quod ex eis remanet per penitentiam sequentem acceptantur. Aliæ vero satisfactiones sunt que non relinquunt effectum in satisfaciendo postquam transiit actus sicut in efoue et humusmodi. Actus cum interior quotaliter transiit nullo modo vificatur. vade oportet quod tales satisfactiones iterentur. Eadem opinio tenet per. de pal. in. ii. q. i. ar. ii. magis declaratio: dicit enim quod in satisfactionibus habentibus effectum delictum post operis vel elemosina satisfactionem etiam ieiunium corporis debilita- tionem et humusmodi si postea peniteat et psecuerit. Sicut baptisma character habet effectum recedente fictione sic et istud delictum ex facto quod operatur ex opere operato scilicet valere et sequenti eius approbatio- nem et sacerdotis rationis habita- tione cum illum vere penitet etiam ex simplici vificatione: quia operis operatur mortuus nunquam vificatur: sic illa penitentia satisfaciit non solum in foro ec- clesie: sed etiam in foro dei quod

tum ad illud delictum: ut non oporteat iterare sicut se- mitus elemosina et humusmo- di. Sed si non habet effectum delictum ut oratio, talis pe- nitentia facta in mortali nullo modo satisfaciit quia hic vel alibi oportet satisfaciit quod videtur intelligendum in for- ro dei: nec ratione ipsius ope- ris cum faciat: nec ratione vere- licti cum postea penitet ea cum non habeat effectum delicti- etum: sed in foro ecclesie satis- faciit: quia non est necesse ea ite- rare si vult esse in statu satis- facti postea penitendo sicut ne- cesse habebat ipsam implere cum fuit sibi imposita. Unde idem petrus dicit paulo in pernis quod quando homo est de om- nibus contritus et confessus et accepit penitentiam cum absolu- tione si recidit pagat eam in mortali peccato quod se liberat quod in mortali peccato faceret: nec incurrit peccatum inobedientie quod incurreret si eam non pe- fecisset: quia non est sortitus vin- culum confessionis quod dei vel ecclesie. Sed in mortali exis- tens implendo preceptum: delictum non honore parentum vel preceptum ecclesie: ut de ieiunio quod dragemmalis de elemosina de alio ad salutem se liberat, et go. de. de. per. Cum ergo po- nitentia in omni ordine ad

De bonitate confessoris. fo. xxiij.

tollendum vel diminuendum deo reconciliatus est debitor debitum penitentiale tamen pene finite non quateredum- lis qui penitentiam sibi im- solvendo: sed in statu gratie in postum non habentem esse: quo solum est deo accepta. tum delictum ut orationes. Alioquin est debitor pene tan- perfectus in mortali. Si tunc- est infirma. Unde peccator p- moitur in statu gratie ex quo se debebatur quod pena infi- illam non iteravit cum per ip- sam nil sit solum de debito- tate sicut in temporalem super- pene temporalis solvet eam- postea quod periculerat in ami- in purgatorio: nisi per alia bo- na hic satisfaciit quod si non re- terratur ad penitentiam qui- impositionem pene finite sub- penitentiam perficit in morta- li quocumque sine habente esse- etum/ siue non habentem de- gis acceptam absolutio- relicto solvet illud debitum a culpa sine conditione quod ab- in inferno semper sicut ille qui- moitur cum mortalibus et ve- nialibus utriusque solvet penam- eternam in inferno. Quodvis em pro veniali debeatur pena- temporalis que finem habet: distio apponi non autem pre- tium per accidens est quod venia- sentibus/ nec preteritis vel si- te puniatur in inferno pena- eterna: scilicet ratione status- est in gratia pro tunc non pos- quia in inferno nulla est red- tem esse sine gratia. Ideo res- pro. Non enim est ille status- missio culpe sit sine additis- expiendi culpam ad quam se- ne vel sit simpliciter: quia co- quitur pena: ideo semper re- manente culpa veniali datat- et pena. Ita tenet thoma. in. ii. dist. xxiij. Sed de pena tempo- adeffer gratia: sic nec potest- tati debita pro mortali post co- ex persatisfactione remittitur- tritionem. per. de pal. scilicet de- pena nisi addit gra. Talis era- clarat in. ii. q. i. ar. ii. ad- go dimissa culpa puniatur in- inferno pena infinita non pro-

Tertia pars tractatus punit

pter commutatione finite in in. damna. Unde et ipse pef. d. finis: sed quia debitor est pe. cit. dicit. xlv. q. d. ar. q. 3. i. d. q. q. ne infinite ex quo non soluit pe. facit pnam inuncta in modum finem sub conditione sal. p. se. pro tanto non tenet debuit sicut perdens p. tur iterare: quia potest in putilegium clericale incidit de gatorio satisfacere et si dicatur foro meriti ad fori sanguinis q. videtur inconueniens q. si sic qui declinat fori ecclesie sum quis puniatur pro peccato incidens in mortale ad fori so dimisso sicut pro non dimissis in fine exterminantis inuenit so: quia pena eterna et sic non penam eternam hoc quod videtur in aliquo profuisse co. cit. pef. videtur intelligendum de eo qui penitentiam inuenit pef. q. licet tantum punitiam non habentem esse: extensio non tamen intensio etum derelictum factum in ue: sicut pro pno peccato ita mortali scito ab eo vel de quo dubitabat confemnit iterare/ vel etiam credit/vel dubitat se debere iterare ex negligencia dimittit et ex labore recusat illa die eternam luere penam sicut hic in purgatorio facit si non penitet tamen non tam emendam deo. Sed si quis dimittit iterationem talis penitentis ex impossibilitate: quod satisfecisset alias peccata ei deficit tempus: ut credit se eam fecisse in statu gratie vel si fuerit in mortali cognito ab eo vel etiam si fecit etiam fecisse in mortali iterari facit per alium quem credit bonum vel etiam/ si nec per se/ nec per alium iterat credit sibi sufficere ad salutem quod implevit sibi in iunctam intendens quod minus fecit satisfacere in purgatorio. Et sic de eo facere emendam per huiusmodi omissionem talis non

De bonitate confessoris. 30. rrrv.

iterit tamen cum per sola confessionem peccatorum dimittatur et gratia restituitur q. cito ipse coteritur etiam antequam confiteatur prosequendo dimittit penitentiam etiam si sit falsus penitentia que non reuincat effectum post se in foro dei realiter satisfacit: quia in statu gratie est: quia in nullo tenetur iterare. Ad tollendum autem omne dubium istius videtur quod confessor et si dat penitentiam ut sciamus eleemosinarum peregrinationum et huiusmodi prout requirant peccata non in intentione binarias penitentias orationum et precum huiusmodi quibus potest dubitari de re/ claud.

De celebratione confessionis et de penitentia sacerdotis confessionem reuelantis. q. viij.

Capitulum. rrrj.

Nota Thom. in. iij. di. xlv. q. iij. ar. q. d. audiens confessionem tenetur celare audita et ista quia in sacramentis id quod gerit exterius est signum eius quod gerit interius: unde sicut deus homini confitenti regit peccatum interius: ita et sacerdos de celare exteriori. p. n. i. d. q. d. violator est sacramenti reuelator confessionis. Et alia ratio quia scilicet hoc per homines magis trahuntur ad confessionem et simplicius confitentur: unde et si ex hoc aliquid quod periculum fatum in mineret hoc solum scire per confessionem ut de heretico qui corrumpit fideles vel de matrimonio illicito. quod aliquid voluit contrahere. vel de prodicione ciuitatis standi. non propter hoc debet reuelare confessionis ad impediendum malum ut quidam dixerunt sed saltem est. Debet autem gar binarias penitentias obuiant vel desistant: prelati dicere q. vigilet super gregem suum et huiusmodi sine vila reuelatione hec th. l. iij. di. rrr. q. vbi sup. Quod si in deo inq. reseret ab aliquo an sci at aliqd de illa materia per confessionem vel per alium modum. dicitur. q. si non potest alio modo declinare iniquam indignitatem potest respondere nihil inde scio. Quod ubi intelligitur si homo vel etiam nihil scio per confessionem: quia subintelligitur tibi reuelandam. sic ex ponitur illud Mar. xlv. capi. De de illo et huiusmodi nemo scit nec filius hominis: subintelligitur reuelandum vobis potest et hoc iurare homo

cum non audiat in testimo-
nium nisi ut homo. Et ideo
ob id testione conscientie po-
test intrare se nescire id quod
scit tantus ut deus. Sed ne-
cessarium secundum Petrum de
pain. in. lib. distinctione. x. f.
per licentiam vel preceptum
cuiuscunque superioris factum
etiam pape sub pena excom-
municationis non licet re-
velare confessionem. quia si
gillam confessionis est de
iure diuino et de necessitate
sacramenti. Papa autem li-
cet aliquando dispenset in pre-
ceptis diuinis. ut in pos-
sionem redditio est de iure
diuino non tamen potest di-
spensare in sacramentis scilicet
licet ut quis non baptizetur
vel confirmetur: vel non con-
secratur: et quod dictum est celat-
ionem confessionis sit esse de
necessitate sacramenti non
sic intelligitur quin verum
sacramentum. Etiam si ipsa
confessio celaretur: quia vti-
que esse sacramentum etiam si sa-
cerdos reuelaret: quia nec
de est de necessitate quod deus
regat quod si non satisfaciatur deus
non tegit sed reuelat ad pe-
nam. aut si accedat actus de-
us non tegit et nihilominus
sacerdos tenetur celare. Sed
dicitur celatio confessionis
de necessitate sacramenti quia

natura sacramenti necessitat
eum ad celandum.
Natura dico quantum ad id
quod est sacramentum quod
sit in occulto solus cum solo
et quantum ad id quod est sa-
cramentum et res scilicet pen-
itentia interior que etiam
est occulta. et quantum ad
rem tantum que est remissio
peccatorum per que recta sunt
peccata.

Nota secundum pe-
trum de pain. in. lib. di. xxx. q. i. d.
quod dicit Theophrastus. quod occultatio
confessionis est de essentia sa-
cramenti non sic est intelligi-
dum quod sit eius materia vel for-
ma eius sed quod est de natura et
obligatio ad occultationem
sicut si diceremus de essentia
matrimonii est reddere debi-
tum et lenis est ferri sursum
vel de essentia obligatio ad
ipsum.

Etiam autem peccatum
mortale reuelare confessionem
quia est contra ius diuinum
et positivum. unde et grauiter
punitur ab ecclesia.

Penitentia confesio
ris confessionem reuelantia.

Capitulum. xxv.

Sacerdos reuelat confes-
siones de iure antiquo
de populi toto sepos

re vite sue ignominiosus pere-
grinari de penitentia bism spiritus de delicto quia forte
ctione. vi. cap. sacerdos. Sed hoc facit propter vitandum
secundum. c. omnia de pe. et scandalum: sed et si daretur
re. debet deponi. et ad agen-
dam perpetua penitentia in
monasterio arto detradi. Sed
secundum hosti. facit peni-
tentiam certo tempore et ex
inde aliam. Sed hec peniten-
tia imponenda est quando in
iudicio committitur de hoc vel
fateretur de iure. Nam alias
in foro penitentie videtur esse
se arbitraria sicut per alios pec-
catis. Quamuis autem pos-
sit confessio de licentia peni-
tentis manifestare eius pec-
catum alteri secundum Theo-
mam et pe. Non tamen debet
viti licentia tali nisi ad euitan-
dum aliquod malum. Tenetur
tamen ille cui aliquid re-
uelat de licentia penitentie
illud celare nisi forte pecca-
tor velit quod ille absolute et
vere sciat. Licentia tamen qua
dat penitens confessioni de re-
uelatione peccati quantum
cuius generalis non intelli-
gitur nisi ad bonum confiten-
tis secundum Petrum de pa-
li. Sed nota secunda eundem
quod si iudex diceret alicui ca-
pio pro maleficio licentia diuit
confessionem quod dicat si tu ea
confessus de hoc vel de illo nem.
non tenetur dare: nec ex hoc prius per confessionem au-
e 110

si fuerit et postea p alium mo-
dum sciatur et conuersio. In
quo casu scilicet si p^{er} se sciat pecc-
catum a me confessione non
oportet q^{uo}d proteatur se non
repperere. Inad in confessione
qua sine protekatione potest
dicere quantum sit extra cofes-
sionem nec tamen debet hoc
dicere sine magna causa et
rationabili. Item secundum eum
dem p^{er} confessionem non aus-
ferat confessionis suam nec con-
ferat et eius nomini in alio so-
ro quicquid videtur p^{er} se fieri
faciendum vel committendum
pro bono. ipsius consentiens
vel pro bono communi potest
facere vel omittere. admodum
propter hoc non reuelatur con-
fessio ad quod solum obligat
tur licet alias illud non esset
facturus. Unde si per confes-
sionem prioris vel alterius scit
abbas quod non expendit pro
tenere monasterium et scit
falsis qui alias ad libertatem po-
tente amoveri expectet quous-
que siue nota reuelationis possit
fieri eum amoveri: tunc si
tamen amoneat eum enim ex
dientia confessionis non obli-
getur aliquid nisi ad celan-
dum et si obligaretur ad ali-
quid hoc esset ad modendum
animam penitentis sicut medi-
cus absque tamen reuelatione
confessionis ex quo aliquem
in cura suscipit tenetur sibi
dare remedium extra recidivum
et si ei proposito p^{er} se potest
amovere amoneat que etiam
sine hoc amonere poterat. Si
autem talis erat qui non sine
iusta causa amoveri poterat
cum audientia confessionis
nullam sui prebeat in alio so-
ro in quo non conaret sibi ut
iudici amoneri non potest
Item Thom. Item quia p^{er} se
latius licentiam intrandi eis
usitatem siue illam subdito
dare potest ad libitum vel
negare licet alias non esset ne-
gaturus propter periculum quod
ex sola confessione nominis
gare potest dñi tamen ex hoc
inspicio non otiaur. In oculis
ta tamen semper monere po-
test illum qui confessus est
quia hoc non est reuelare con-
fessionem. Similiter curatus
propter confessionem potest
negare confessionem quando eas
dare alias tenetur ut in pass-
chate alio sic dictis. Tibi non
teneor tunc dare non obli-
gatur de crimine confessor non p^{er}
pter hoc dicitur reuelare con-
fessionem. Sed alicui cōque-
renti cōtra suam parochiam
item sacerdotem qui non vult
sibi dare eucharistiam si ipse sa-
cerdos coram aliis diceret q^{uo}d
hoc facit qui habet peccata a quo
non potest absolui et ipse non vult

ire ad eum hoc esset reuelare
confessionem quia ipse non in-
tenderet hoc quia gravitates
peccati expressit hec p^{er} se.
dixi. q. 10. ar. 2. Et id est eum
dicit se audivisse quedam nomi-
na dñi et non absoluisse. Simi-
liter de episcopo qui p^{er} se confessio-
nem non corrptionem monial-
lia que petit benedictionem
qui aut est casus in quo tenet
et tunc negare non debet quasi
per confessionem eiusdem si
constat non tamen sibi constet
ut iudici in illo foro in quo si-
ent ab ordinatio monasterii
petit monialibus benedictio-
nem et quilibet p^{er} se ipsa. Si aut
hoc fecit per confessionem eius
qui vidit vel qui eum corru-
pit non sufficere constet etiam
si extra confessionem dicat vñ
negare non debet. Si autem
aliter facit non tenetur bene-
dictionem impetri et p^{er} se sine re-
velatione confessionis negare
sua consentienti sicut non cōstentis
ti. Et quod dictum est de bene-
dictione monialium. scilicet si
idem est de benedictione ab-
batissarum ubi si gineas cōfiteri
benedicuntur fm quoidam dicant
q^{uo}d licet aliqua possit et abba-
tissa vidua sicut paula mater
eustachii tamen absurdum eis
videt q^{uo}d monialibus benedi-
ctio possit abbatissa p^{re}esse
ceteris illa benedictione sicut

etiam secundum lato professio-
nem non debet nominis p^{er} se in ab-
batissam imo nec professio
facite nec exp^{re}ssit. de elec. c. in
denitandis in p^{ri}m. lib. vi. q^{uo}d
th quod non est prohibita cō-
cessum est ideo videtur q^{uo}d bñ
dictio abbatissarum quarundam
non requirat virginitatem ma-
gis q^{uo}d abbatem cum non sit tunc
cautum sicut de bñdictione
virginum. p^{er} de pal. di. xxi.
Sicut quia homo habet indigne
electionem per solam confessio-
nem licet per solam confessionem
nem sciat aliquem indignum
ad prelationem ad quam eligi-
tur que alias parabat dignum
non dñ eligere ex conscientia
sibi sic dicente quia eligendo
scienter dignum vel indignum
negotium gerit inter ipsum
et deū. Unde potest etiam ex
his que sit ut deo indicare
ita et in proposito sed bene pu-
tatione confessionis negare
ris p^{er} se et esset p^{ri}matas ius-
re eligendi et a fructibus per
triennum suspensus / qui et
geret illum quem scit ut deo
indignum sed nescit ut homo
bñdicitur fm quoidam dicant
q^{uo}d licet aliqua possit et abba-
tissa vidua sicut paula mater
eustachii tamen absurdum eis
videt q^{uo}d monialibus benedi-
ctio possit abbatissa p^{re}esse
ceteris illa benedictione sicut

Qui teneantur ad si uerentiam sacramento cum
silio confessionis. q. 15. nil sit eque celandus eo quod
Capitulam. xviii. scitur in confessione. Similis

Dicit per. 3. pal. di. xxx. ter cum quis accipit ab ali
q. ubi supra q. ad scela
da confessione tenet is
ad que confessio puenit licite ut
illucit immediate vel immediate
tūa et nō sacerdos q. in casu ne
cessitatis audit de mortalibz et
venialibz. Itē interpres quez
pio se penitēs adhibet. Itē q.
casu audit. Item cui de licen
tia confitentis revelat.

Item qui se confessus fingit.
Item qui latenter abscondi
tus confessiones audit quod
est sacrilegium: et iniuriam
facit sacramēto. Item confes
sor anteq. absoluat: et etiam
quando non absoluit tenetur
celare. Item nota q. cuz quis
recipit aliquid sub sigillo con
fessionis: scilicet et non fuerit
confessus dicendo illud tamen
debet ita secretus tenere ac si
haberet in confessione nō quis
dem ratione sacramēti quod
ibi nō est sed ratione pmissi
si pmissi: illud sic celare debet. Itē
Tho. di. xxi. q. id. ar. j. et 3. pe
trū. de pala. Dicunt tamen

Thom. et petr. q. hō nō debz
alind de facili recipere in con
fessione. Addit q. de pal.
q. qui tradit vel accipit in cō
fessione aliquid quod non est
confessio videtur facere iurē

uerentiam sacramento cum
silio confessionis. q. 15. nil sit eque celandus eo quod
Capitulam. xviii. scitur in confessione. Similis
ter cum quis accipit ab ali
quo consilium recommendā
ut illud teneat secretum tes
netur ad celandū et frangēs
quodlibet istorum sigillorum
secreti siue confessionis/pec
cat mortaliter. Cēa tamen
que quis recipit sub sigillo
confessionis et non in confes
sione non plus obligat q. si
quis iurat tenere secretum
aliquid. Unde cum aliquis
q. iurat celare aliquid mas
lum quod manifestando cum
alio possit spediti: illud mas
lum aufertur ut proditio alia
qua et huiusmodi tenetur ma
nifestare non obstante iura
mēto. xxi. q. estione. i. id. cap.
inter cetera ita et quod acci
pit sub sigillo confessionis et
non confessionis.

Ad que se extendat
sigillum confessionis.

Capitulam. xxi.

Dicit Tho. in. i. id. di.
xxi. q. id. q. directo nō
nisi ad illa q. credunt
sub sacramēto confessionis. Itē
directe aut nō solum se extendit
ad ea que audiuit sub confessione
ut per. q. ad omnia illa per
catuz deprehēdi: ut si diceret
q. non absoluit eum vel totum

quid impedimentum cogno
uit per confessionem solum
non est talis vix nihilomin
q. raro vel nunq. potest cons
alia etiam que in confessione
dicuntur non penitentia sed
confessione sumimopere sunt
celanda. Item propter scandalū
lū tum propter penitentem que
ex consuetudine sequitur ad
diedam audita in confessio
ne. Tho. pe. de pal. meli. per
sequitur istam materiam di
cens q. directe principaliter
peccata confessio et circumstan
tie in quantum huiusmodi et
persona tertia cum qua quis
confiteretur se peccasse cadunt
sub sigillo confessionis licet
quidam hoc negent de perso
na cum qua quis confiteretur
se peccasse quod tamen ipse
reprobatur: et quando per locu
tione de peccatis confessio
ta: et huiusmodi: quia propter
hoc credunt simplices q. hoc
posset veniri per se vel per
accidens directe vel indire
cte vel per quemcumque alium
modū in aliquam cognitiōē
vel dubitationem vel opina
tionem vel suspensionem de
confessione: vel in quantum
posset ei evenire detrimentū
in anima siue in corpore siue
in fama possessionibz vel ami
taliā quia si diceretur: quia
cōfessio magis odiosa vel mi
nus dilecta vel magis onerosa
vel minus pretiosa reputa

ri debet confessor de huiusmo
di locutionibus abstinere: et
q. raro vel nunq. potest cons
tingere quin ex reuelatione
peccatorū in confessione san
ctorū et non per aliam viam
possit sequi aliquod de pēdi
citis inconuenientibus quibz
forte mutui cōtingat. debet
multum cauere q. non dicat
peccata audita in confessione
q. d. cumq. generaliter loquē
vel quomodo dicat hec. p. bl.
xxi. q. id. et magister liberuo
dicit q. canendum est ne vñq.
dicat q. in sermone vel alia
locutione. Ego audiri hanc
causam in confessione. nec vñq.
q. etiam debet dicere q. illa
abbatia vel castro vel villa vñ
cinitate in quibus audiui cō
fessiones sunt multa peccata:
ta: et huiusmodi: quia propter
hoc credunt simplices q. hoc
posset veniri per se vel per
accidens directe vel indire
cte vel per quemcumque alium
modū in aliquam cognitiōē
vel dubitationem vel opina
tionem vel suspensionem de
confessione: vel in quantum
posset ei evenire detrimentū
in anima siue in corpore siue
in fama possessionibz vel ami
taliā quia si diceretur: quia
cōfessio magis odiosa vel mi
nus dilecta vel magis onerosa
vel minus pretiosa reputa

pe. bona aut alicuius ope: manifesteda bz loquiterum
ra que quis scit ex confessio: obicere z ante z a remotis:
puta qd est virgo vel nūq pec
cauit mortali ter huiusmodi: possit imaginari de psona. Un
tacet dicere nisi quia ex hoc de debet considerare perso
quod vnus laudatur de huius nam z tempus idoneum. naz
modi qd aliterius peccata si quis audierit vnum clerici
reuelaret cum non laudatur cam aduenientem si confes
de eodē: qd quod de vno dicit: for vadat subito ad interro
sur de alio negatur. di. ex. ca. gandum de aliquo symonia z
qualis. vnde si de duobus co huiusmodi nonne satis proba
stentibus dicit cōfessor qd est biliter z quasi violēter habes
virgo: esset statim suspicio cō dit ille suspicari de illo clerici
tra alius si idem non diceret co z ideo in huiusmodi. mas
pe. de pat. Unde z magister. gna cautela est adhibenda q
libertus dicit simpliciter ab si cōfessor. nesciret: vel nō pos
sinendum ad huiusmodi lo set casum expilare sup quo
cationibus addens etiā qd cō indiget cōsilio quin ille cōsul
fessor debet cauere ne vnq for intelligeret personā z in
per aliquod genus peccati illa non vult sciri debet ire ad
ostendat confiteri minore sa illam pro cōsilio qd alium
militaritate: vel signum mi sufficientem habere non pos
notia dilectionis. Alia que di test: non se intromittat. Uns
euntur in confessione nec pec de pat. di. xij. q. iij. b. s.
cata nec valentia ducere in cit. Si nō posset pferri pecca
manifestationem confitentis tū ppos nisi dicēdo aliquod
puta qd in tali terra sunt bo pcrū per quod manifestetur
na vina non cadunt sub sigis confessio attētus non debet
lo confessionis.

¶ Quid sciendum quādo con
fessor indiget cōsilio super
vno casu.

Capitulum. xxx.

Nota etiā qd quādo cō
fessor indiget cōsilio fortius est obligatio ad cōsa
alterius nisi habeat dum qd ad cōstendum. Si qd
icentia qd gentis de persona aut reuelat in cōfessione des

bita sua et credita sua eā ha
tusmodi virum et quando: et
an sacerdos possit alias reue
lare: vide de hac materia ple
ne in. iij. parte summe.

¶ Explicit tractatus
de confessore.

¶ Incipiunt. xxxvj. excommu
nicationes reseruate iedi apo
stolice legi a iure qd per pa
cessaz siue extrau. gan
tes breuiter recollecte.

Deinde excommuni
cationes reseruate
eplo vniuersali
qz diocesi.

¶ Capitulum. xxx.

Indicentibus
man^o violētas
vel temerarias
in clericis vel re
ligiosis vel mo
nialē: vel alie
ram religiosaz psonā papalis
est absolutio si iniuria ē enor
mis huius tamen declaratio
nem vide in tertia parte: in
titro. xij. de excommunicationi
bus. z. xvj. q. iij. cap. si quis
suadente diabolo in decretis.
¶ De incendiariis ecclesiā
ram vel aliorum locorum sa
crozum vel religiosoz: vel
cimiteriorum est papalis ex
communicatio postq sunt de
nuntiati. sed per episcopum
possunt absolui ante denun
tiationem de hac vide in ca.

conquest. et in cap. tua nos ex
tra de senten. excommuni.

¶ De effractionibus predi
crozum loco: um sacrozum quā
etiā postq fuerint denun
ciati est absolutio papalis
sed ante denunciationem ep
iscopalis absolutio. extra de
senten. excomm. cap. conquesti.

¶ De incendiariis aliorz lo
corum non sacrozum de cōsa
lentibus aut fauoribus / qui
sales non sunt excommunica
ti a iure communis sed sunt ex
communicandi. Si tamen
fuerint excommunicati aliā
quo iure particulari: puta
excommunicati de synodali
vel constitutione vel ab homi
ne fuerint denunciati / est pa
papalis absolutio. Unde de
hoc in ca. tua de sen. excommu.

¶ De falsantibus lras papas
les vel talia scienter vtenib^o
extra de crimie falsi. ca. dura.

¶ De apponentib^o manū ad
corrigendū etiā minimam lit
teram vel punctum minimū
in his litteris exceptis his q
bus est commissum est papalis
absolutio fm ho. per heretici
cis sententiam curie latam.

¶ De ingentibus nouam he
reticū vel iam damnatam ses
quā nribus. titro. q. i. ca. i. z. ii.
extra de here. ca. ad absoindē
z nūc ca^o papalis p extras
uagatē. martini. qnti of p3 i p

qua huiusmodi p[ro]p[ri]os m[em]bra
les est papalis absolutio. Un
de hac in capitulo de domi
nio in secunda parte. s[ed] 2 in
10. p[ar]te. xxi. cap. p[ri]m[us].

**De his qui cogunt aliquem
celebrare in loco interdicto
vel ad audiendum divina co
municantur excommunicatos vel
interdictos vel prohibent eis
ne moniti exeant et de his q[ui]
moniti non exeant cle. gr[ati]a
de sententia excommunica
tionis. De his qui imponunt
in terra suis noua pedagia
vel augent antiqua est excom
municatio papalis per proce
sum curie.**

**De laicis recipientibus in
romana curia literas et d[omi]ni
pape de manu alicuius nisi
de manu domini pape vel bal
loru vel nunch recipientis de
manu predictorum.**

**Excommunicati des pa
pales concernentes reli
giosos religiososq[ue].**

Capitulum. xxxij.

De clericis et religiosis
iducibus ad vouendu
iurandum vel peniten
tia de eligendo apud eos sepe
tur vel ut ea vltima no[m]i
ne iur electam excommunica
tio est papalis per clemen. ca
pientes de pe.

De religiosis qui ab alijs spe

ciali licentia p[ro]p[ri]os sacerdo
tis solentizaret matrimoniu[m]
aut ministrarent sacramentu[m]
eucharistie: vel extreme un
ctionis cle. s[ed] de p[ri]mit[us] est ex
communicatione papalis.

**De religiosis qui excomu
nicatos a canone absolunt a
casibus non concessis aut qui
absolunt a sententijs p[er] statu
ta sinodalia vel quincialia p[er]
mulgat aut absoluit a pena 2
a culpa est excommunicatio pa
palis per cle. s[ed] de p[ri]mit[us].**

**De inquisitionibus hereti
corum qui odio gratia vel sus
tro 2 amore contra iustitiam
et conscientiam omiserint co
tra quempiam procedere: vel
ipsam heresim alicui impone
rent q[uod] impedirent officium
suam est excommunicatio pa
palis per clemen. multorum
de here.**

**De medicantibus professio
qui transiunt ad aliquam re
ligionem monachalem ecce
pro ordine cartusien[si]um: et re
cipientibus tales scienter est
excommunicatio papalis per
constitutiones Martini facta
constante.**

**De clericis scienter 2 spon
te communicantibus cum exco
municatis a papa in diuino
est excommunicatio papalis
secundum hostien. Ita ex
communicatio tamen habet**

di. p[ro]f. dicit q[uod] numerus cir
cunstantiarum comprehendu
tur hoc versu. Quis quid vbi
p[ro] quos quibus quithis: cur
quomodo quando. R[ati]o. 70 ad
dit octauam scilicet quithis 2
vbi in versu dicitur quibus
quithis ipse dicit per quos.
**Quid ergo quis p[ro]p[ri]o p[ar]te
tate p[ro]narum: 2 statuz etia
tis sapienter ordinat[us] fuit
gravissimum peccatum: ade
q[uod] quanto gradus altior tan
to calus grauior: 2 ingratu
do maior.**

**Quid vitium malum: q[uod] p[er]
hibitum vel ex genere suo vi
tium mortale vel veniale: an
occultum vel manifestum: et
quantum ad hanc conditio
ne grauius fuit p[er]f[ect]u[m] Caim
ade quantitas enim generis
homicidij grauior est peccat
to gule vel superbie.**

**Uel quis in loco sacro gra
uius peccatur.**

**Per quos q[uod] transiit illos
ad peccandu[m] q[uod] est proprius
diaboli: vel quos possunt me
diatores ad malum p[er]petran
dam: q[uod] p[er]dum illorum est
particeps vel cum quibus p[er]
quibus 2 contra quos.**

**Quoties non solus quithis
ad consuetudine: sed etia[m] qua
tum ad numerum qui nume
rus refertur ad actione non
obiectum actionis verbi gra**

sa. s[ed] homo in iusta contra
ctione accipiat laccu[m] plenu[m]
mille florenis est tantu[m] vnu[m]
furtu[m]. si aut tres florenos ac
cipiat bineris actus successi
uerunt tria furtu[m]: quia ipse
actu est temp[or]e p[er]f[ect]u[m] essentia
liter 2 ideo no[n] p[ot]est vnum in
pluribus actibus.
Cur an ex infirmitate et ligno
rantia vel elatione vel quasi
intentione fecerit: q[uod] mortalia
p[er]f[ect]u[m] trahunt: peccata a fine:
ideo hoc diligenter est explican
dum. Qui enim furatur vi meo
cheur magis bicedus est me
chus: q[uod] fur 2 in vnum p[er]f[ect]u[m]
est in vno actu sed habes plu
res deformitates.

**Quomodo naturati vel in
naturali: q[uod] sem[per] est graui
us in eodem genere: et ager
do q[uod] patiend[um].**

**Quando si in sacro sepe
puta diebus festinis vel alio
tempore 2 de perseverantia in
peccato.**

**Circumstantie peccatorum
constitendi sunt in multiplici
genere.**

Capitulum. vi.

De declaratione huius
modi q[uod] circumstantie
p[er]d[um] sunt confitende
sic dicit p[er] de p[ar]t[is]. Circ[um]sta
ntie s[un]t i[m]multiplici g[en]e. Quos
dam sunt que non alleviant
nec aggravant: sicut ille qui

Nullam imponat commensuram vel inconvenientiam ad rationem: nec ex se nec ex suppositione: et furari cum monachum vel alium: et ista conlitteri est ingratum. Tunc sunt quod alieni: et quod imponat commensuram: ut facere malum ex bona intentione: vel ignorantia: ista conlitteri est ingratum. Tunc sunt quod non mutatur species: nec aggravant in infinitum non est necessarium eas conlitteri secundum Thomam. Sed per dicitur quod quod ista sit communis opinio: tunc ista est alia: et per conlitteratur eas: et notabiliter aggravant: ut furari cum summo iusto: gratius est furari uno. Tunc sunt quod aggravant: et mutant species: non est in infinitum aggravant: ut quod virum est veniale: vel quod primum est mortale: secundum veniale in speciebus: quod quarum una advenit alteri: sunt quandoque veniales: et alios mortales: et ista conlitterari non est necessarium: nec illud est contra hoc quod dicitur

Thomam. et communiter alii: scilicet quod mutant species: necessarium sunt conlitterari: quod loquitur de illis quod sunt mortalia. Ratio autem quare non est necessarium conlitterari est ista: quod circumstantia est conlitteranda necessarium: non quod mutant species: ut patet in veniali: sed quod mutant in infinitum: ut patet in mortali. Sed circumstantia non mutatur in infinitum: non aggravatur in infinitum: quod in infinitum per nos: et non extenditur. Et res est in infinitum nec potest crescere: sed intentio est finita: et semper potest augeri vel crescere. Nulla ergo talis quod non mutatur: et aggravatur in infinitum est necessarium conlitterari.

¶ Quandoque mutantur: quod aggravant in infinitum: ut quando veniale actus: potest laute et studiose se preparatio ad aliquid ebrietatis vel notas bilis anticipatio hore in se junio sine causa.

¶ Sed virum in religioso sit mortale: quod alteri est veniale. Respondetur quod non puta dicendo verbum octosum: et huiusmodi nisi species mutaretur: quod habere vel velle habere quod secularibus non est peccatum si hoc fiat causa prolixo generandi vel veniale propter voluptatem: est mortale in religioso / professio clerico:

vel oratorio quia sacrilegium non quod primum motus turpiter furari vel invidie: quod nullus ponit se non habiturum primum motus qui non sunt in nostra potestate. per per. de peccato.

¶ Nota secundum Thomam. in quam epistola quod ille circumstantie dicuntur habere peccatum ad aliud genus: et ideo de necessitate conlitterandi que habent speciale repugnantiam ad aliquod preceptorum divine legis. Sicut factum simpliciter repugnat huius precepto non factum facies. Si vero fiat factum in loco sacro circumstantie loci illa repugnantiam habet ad aliud preceptorum quod est de venerandis sacrorum et sic ad dicitur non species peccati: et sic de aliis.

¶ Peccatum commissum die festo trahitur ad circumstantiam aliam.

¶ Capitulum. vii.

¶ Scit huc. de tira sup. vii. quod peccatum mortale commissum die festo habet spirituale repugnantiam ad illud de sanctificatione festorum et sabbati. quod magis est opus servile peccati quod opus manuale. Opus autem servile ibi prohibetur

et sic est mortale ultra preceptum de bonitate sue marie. Et hoc est quod committitur in die festo huiusmodi de bonitate tem quod oportet conlitterari: et in fine dicitur idem Thomam quod illud dicitur circumstantia non trahentes peccatum ad aliud genus sine specie non esset de necessitate conlitterandi non esse referendum ad numerum peccatorum et eiusdem species: numerum tenet conlitterari si potest quod non est verum dicitur legem. Sicut factum simpliciter repugnat huius precepto non factum facies. Si vero fiat factum in loco sacro circumstantie loci illa repugnantiam habet ad aliud preceptorum quod est de venerandis sacrorum et sic ad dicitur non species peccati: et sic de aliis.

¶ Peccatum commissum die festo trahitur ad circumstantiam aliam.

¶ Capitulum. vii.

¶ Scit huc. de tira sup. vii. quod peccatum mortale commissum die festo habet spirituale repugnantiam ad illud de sanctificatione festorum et sabbati. quod magis est opus servile peccati quod opus manuale. Opus autem servile ibi prohibetur

Tertia pars tractatus primi.

stantur contra preceptum dei
et ecclesie vel legis nature
vel superiorum precepta que sunt de
necessitate salutis vel con
tra votum publicum vel pri
vatum vel iuramentum licitum
et tunc est mortale peccatum
quodammodo vero circa tunc
non est mortale.

Quarta regula est aliquid
sit vel committitur vel omittitur
contra conscientiam vere
vel falsam dicendum quod peccatum
mortale vel contra conscientiam
solum sunt probabilia
vel dubitative an aliquid
sit peccatum mortale tunc semper
est mortale si conscientia
non sit sufficienter instructa.

Quinta regula de actibus
manentibus quando quidam habet
solum cognitionem de aliquo
quodammodo tunc turpez vel
mala debet copiacentia seu
delectatione vel consensu.
Tunc namque est peccatum mortale
vel nullum vel veniale.
quantum vero est consensus in
actu qui esset peccatum mortale
tunc semper est peccatum mortale
quodammodo voluntarie pro
frecto acceptatione quando autem
cum cogitatione aut copiacentia
est declaratio mortalis
in aliquo turpi specialiter
in libidinoso. sic est mortale
secundum dictum Augustinum. et non
est consensus in actu secundum hoc

dictum Augustinum. iudicium est de
peccatis interioribus ad quod
etiam facit distinctio supra
posita de salutis et venientie
et de peccatis venientibus
et sequentibus de benedictione
ampliando igitur septem vitiis
capitalia que non semper sunt
mortalia: sed sunt male radices
in homine ex quibus oriuntur
septem venialia.

Que debeat servare
et scire confessor vultus
et necessaria in ipso exercitio
confessionis.

Capitalium.

Extra excommunicationem
iuris primario
scilicet confessor si penitentem
inducit in sententiam penitentis
synodalia. id debet
invenire de constitutionibus
illis ubi copiacentia si quas habet
ret vel etiam penitentem vel res
glorietur melius possit penitentibus
providere. intelligitur
quod de numero peccati quod
tamen incidit in id vel illud
quod homines sepe transgrediuntur
tunc leniter et de circumstantiis
non necessariis et de peccato
quod aliter id tunc consensu
est non gratia cum non
teneatur confessionem iterare
de quo plene supra de transgressionibus
et non solum de peccatis
sunt opere perpetrata. Sed

De bonitate confessionis. fo. xviii.

etiam de peccatis cordis et de
numero eorum que persone
paritendunt interrogandi
est. Et quod secundum Theologum. h. q. l. r.
et peccatum cogitationis et
operis in eadem materia
sunt unius et eiusdem speciei
et differunt secundum magis et minus
quia scilicet peccatum operis
est gravius peccato cordis
et libentius qui magis
deus etiam interrogant
dum est de specie et circumscriptione
necessariis peccatorum
cordis habet gratia. Et dicit
se in mente solum deliberasse
mulierem cognoscere interro
gandum est virum solum vel
nuptam virginem vel aliam et
qua die et hoc quod faciat illud
peccatum esse diverse speciei
Et si mulierem facias eam et
transverso stare nec facies
et aspicias quia facies eam
tunc peccatum est utens aliter pro
frecto et lenitate sermone. Si
nec et semper duris verbis
mulatos non ex dolore et de
rigiditate videtur circa illas
operationes et tunc peccatum
commisissum sunt graviora con
fessio et alimare expedit in
quotidie audiant mulierem
ducendo exempla David magis
loquens et facit eis longas p[re]ca
d h[ic]

dosene pan. Petri Larronis
et huiusmodi induratos et se
paritendunt interrogandi
est. Et quod secundum Theologum. h. q. l. r.
et peccatum cogitationis et
operis in eadem materia
sunt unius et eiusdem speciei
et differunt secundum magis et minus
quia scilicet peccatum operis
est gravius peccato cordis
et libentius qui magis
deus etiam interrogant
dum est de specie et circumscriptione
necessariis peccatorum
cordis habet gratia. Et dicit
se in mente solum deliberasse
mulierem cognoscere interro
gandum est virum solum vel
nuptam virginem vel aliam et
qua die et hoc quod faciat illud
peccatum esse diverse speciei
Et si mulierem facias eam et
transverso stare nec facies
et aspicias quia facies eam
tunc peccatum est utens aliter pro
frecto et lenitate sermone. Si
nec et semper duris verbis
mulatos non ex dolore et de
rigiditate videtur circa illas
operationes et tunc peccatum
commisissum sunt graviora con
fessio et alimare expedit in
quotidie audiant mulierem
ducendo exempla David magis
loquens et facit eis longas p[re]ca
d h[ic]

Quomodo se habere
debeat confessor audiendo
mulierem.

Capitalium.

Item dicit de audiendo
mulierem canonicum
ne nisi in publico audiat
et nisi ab aliquo videatur
frequenter respicere in faciem
tunc nisi ipse necessitas consensu
vultus et oportet virosque gratia
seffidit requirit et eis que nisi
nec et sapientes bulcino et vi
mior frequenter confiteri vos
dant oportet reprehendere
litteras et manifestis tepus et
tasticos grossos et idiotas
traque ipsos non audiant nec
duri ne peccata sua paritendunt
aliquos colloquio se eis
dant ex lenitate sermone. Si
nec et semper duris verbis
mulatos non ex dolore et de
rigiditate videtur circa illas
operationes et tunc peccatum
commisissum sunt graviora con
fessio et alimare expedit in
quotidie audiant mulierem
ducendo exempla David magis
loquens et facit eis longas p[re]ca
d h[ic]

dicatideo unde amittat mul-
tam temporis: et scandalum
sequit. communiter in ipso
et in populo.
¶ Quia tunc debet inisi-
gi iussu suo penitentia
et esse sine penitentiis: et qua-
liter se habere penitentias
in iungendo.

¶ Capitulum xlii.

Nota qd p qndet pec-
cato mortali esset re-
gulariter septennis pe-
nitentia iussu seu imponen-
da vt h. xxi. q. i. c. pndicandz
in glo. 2. xxi. q. i. c. hoc ipm
et q. se quod seruabitur anti-
quitas et ista septennis pena
magis vel minus aspecta se-
cundum veritatem criminis
maiorum vel minorum: 2. cir-
cumsaturam et compactioes
erat: quia vt dicit Hieronim.
Apud deum non tantum va-
let temporis mensura qd do-
loris: nec tantum abstinentia
ciborum qd mortificatio crimi-
nis de pe. di. c. mensuraz. Sz
hodie penitentie omnes snt
arbitrio pfectoris: rapade co-
ndicio: ratio circumstantia: et
minimi et personaz: 2. hndi
extra de pe. et re. cap. deus
qui dicit etia. 2. eo pap. xxi.
q. vi. c. tpa pleistudia tue mo-
derandis arbitrio snt pntia-
da: par pntentis alios vrospe-
rio et deuotio. Ro. 1. 2. uil.

et Spe. in suo repositoio hoc
tenetur et habet consuetu-
do: sic se habet nec est contra
id quod dicitur. de pe. di. c. vi.
v. ca. falsas penitentias di-
cimus que no scdm auctori-
tatem sanctorum patrum pro
qualitate criminum ponunt
Voc est intelligi fm Ro. cu
sine necessitate ratiobili vi-
mittentur phie antiquitas
taxate Nam ultra illaz com-
mune penam septennem pro
quolibet peccato mortali ge-
nere ponitur alie penitentie
maiores vel minores p cer-
tis peccatis: par habetur in
diuersis capitulis decretalium
et doctorum q communiter no
dantur hic non ponit qd ples-
ninus habetur in summa con-
fessorum. li. ii. q. i. xxi. q. i. c. xxi.
in. de pen. 2. re vbi ponunt
casus. xxi. de hndi. Et abe-
latis rdnabilis ca non badi
hndi penitentias dispositioe
penitentis et etia aliquando
non sufficeret tempus vite.
Na vt Ro. 1. hostien. dnt bz
cōfessor talem dare peniten-
tia qua verisimiliter credet
illam implere ne spaz vior
lando de etino sibi pzigorq
si magna peccato cōmissit
dicit se penitere sz no posse
aliquā duram penam facere
ale: et eoz ad hoc cōfessor ei
cōcedo grauitate peccati: et

p qho penitentiā penarum si
bi ppter hoc sibi debitarum
et sic tandē iniungat et peni-
tia quez libenter suscipiat et
sic sacerdos no pōt gaudere
de omni modo purgatione
eius saltē gaudeat quod li-
beratus a gehēna trāsmittit
ad purgatorium. Itaqz vt di-
cit hosti. pessor nullo mō de-
bet permittere peccatorem
desperatū a se recedere. ar.
xxvi. q. vi. c. pntentis pōt
imponat et vnum pater nos-
ter vel aliud leue. 2. alia bo-
na q fecit vel mala que tole-
rauerit snt et penaz. concor.
Thom. in hoc. hoc aut sane
intellige videt si ipm alias
penitet et dicit se paratū fas-
cere qd debet: sz hoc on pe-
nitente sufficere non posse
tunc propter hoc qm mōdū
delinquit no debz dimitti si
ne absolutioe ne se desperet
Sz si dicit se no posse dimitti-
tere odios vel caste viuere v-
tione ostendendo scandalū
alienū non velle restituere
vel arte dimittere nunquā si
ne mortali peccō exerceere no
pōt vel aliud huiusmōdi cum
possit nullo mō debz absolui
sz. Tho. pe. 3. pal. xxi. q. vi.
dicit sic. b. q. c. ii. Tunc fra-
ter absolutio sacerdotis euz
interim sequitur arbitriū iu-
dicio id est dei qui nunq ab-
solutū impendentem. de pe. iungendo penitentibus.

disc. f. c. nemines. Sacerdos
aut nullū debet committere
falsitatem in sacramēto ve-
ritatis. vñ de pe. di. v. ca.
fratres nostros ammonem
vt falsis penitentiis animas
laycorū decipi nō patiātur.
falsas penitentias dicit cū
sic agitur de vno: et no rec-
datur ad altero. 2. vñ si a
lia peccatū cui vult cōfiteri
debeat audiri eius cōfessio.
vt dicit extra de pen. 2. re. c.
q quidaz et si aliquid debet
iungi non tamen absolutio
eam sed et declarādo qd pro-
pter hoc nō est absolutus: sed
tamen satisfaciāt pcepto
ecclesie annuatim cōfessio
fiende: 2. hortetur eum qd sa-
ciat omne bonū quod potest
vt de cor. et i. vñ dicitur ad pe-
nitentiā. vt dicitur de peni-
tent. di. c. falsas. 2. sic nō est vi-
mitte: sz sine pntentia ne des-
peret: q si in et pro absolu-
tione ostendendo scandalū
et desperationē si nō absol-
uat nullo modo debet et alie
sentire licet tamen et dectio-
rare q fieri nō potest nec m-
uaret eū. 2. si pmanet in con-
f. Tho. pe. 3. pal. xxi. q. vi.
dicit sic. b. q. c. ii. Tunc fra-
ter absolutio sacerdotis euz
interim sequitur arbitriū iu-
dicio id est dei qui nunq ab-
solutū impendentem. de pe. iungendo penitentibus.

tale quod nouit be. co. confe
 so: q. eo q. nō reperitur illud
 peccatū. Dicit. Sof. in quo
 libet. q. si en certum illud
 esse mortale tunc quicunq.
 effessor d. ei facere conie
 ctiam de eo. cum confessor
 dinetur ad vtilitatez ei. S.
 vtilitas eius est q. sciat statū
 suum: nec debet ei absolue
 re. sed reparare ei indigne
 2 indispōitū ad recipiendū
 absolutionem dūz manet in
 tali statu. Sed si habuim. est
 vitū sit mortale 2 opinio
 doctorū sunt diuerse: vitū
 sit licitū. mare reddū. ad
 vitāz tunc aut cōfessor est o
 dinari⁹ eius: ita q. tenet cō
 fessione: eius audire: tūc
 si sit opinio illū q. illud
 nō sit peccū debet eum absol
 uere simpliciter. Si autē cre
 dit q. sit peccatū: debet ei
 facere cōfessū q. confitemi
 se diligēter in forma de iū
 ratorū: sit peccatū: sed
 dato q. ille nō velit cogno
 scere illū esse peccatū: nihil
 hominū ex quo est ordinari
 us tenet eum absolvere nec
 d. ei reparare in habite: ad
 absolutionē: q. hoc ex parte
 ei nō propriū opinio p
 cedit. Ordinariū autē ab
 soluendo debz sequi ymune
 iudiciū ecclesie non fang.
 Si autē sit confessor delega

tua qui in nullo tenetur con
fenti nisi velis si credit illud
esse mortale/non debet eum
absolvere: qz ex mera volun
tate dependetor absoluitur
vel dimittitur: debet enim se
qui proprium iudicium/ in
absolvendo & peccaret si ab
solueret. hec Boffredus.

¶ Sacerdos dicitur solue-
re vel ligare tripliciter: de
modo et forma absolvendi.

¶ Capitulum. xviii.

Nota item/ secundū
Raim. q̄ sacerdos trī
soluere et ligare tri
pliciter. Ut modo p̄ osten
sionē dēst. ostendēdo soluū
re ligatū bico. nūz abso
luerit enim sit peccator p̄ con
fessionē a deo abso
lutus. mē si facit ecclē ad
duc mas
net ligat⁹. et sic intelligitur.
c. q̄m libet de p. d. i. Alio
modo ligat sacerdos bando
penitentiam ad quē obligat
peccator. et soluit eū penā
sibi debitā. dimittit. vñ ad sa
cramenta admittit. de p. d.
c. multipliciter. Tercio modo/
p̄ communicationē et abso
lutionē ab eccl. q. i. ca. Ne
mo sit. mē sit secundū p̄
abso
lutionē a peccatis reat
per m̄sticiā. sacerdotio nō

quidē principaliter ⁊ aucto-
ritative quia hoc p̄dicitur
dei de pe. dist. 7. capit. verbum
Nec solus ostendit quia in
hoc faciebant sacramenta ve-
ritatis legis sue testamenti.
Nec solus deprecatur quia
sic magis absoluit et bonus
laycus q̄ malus clericus.
Nec solum per contritionē
consentitis quia tunc nunq̄
quis efficeretur ibi de attri-
tione contritus. Sed operat̄
instrumentaliter absolutio ad
remissionem dispositio ad
gratiam ⁊ oppositio ob-
staculū sit de attritione contri-
tus: sitq̄ contritus ad augerē
gratiā. hec pe. de pal. cor. cō-
cor. Th. 2. in hoc fructe eia-
num que dicuntur plures
in effectu quia vna est potes-
tas discernēdialia diffinē-
di. Una tamen est essentiali-
ter scilicet potestas indicā-
de in foro ale collata a deo
⁊ in alia impetrata que cōfer-
tur per inspectionem sacer-
dotū hec pe. fm. vero Ray-
mun. Nota q̄ tripler est iu-
diciū scilicet dei petri et
celi. In primo absoluti pec-
cator per contritionem In se-
cundo scy iudicio petri id est
confessione per absolutio-
nē si tamen prius fiat abso-
lutus a deo salsū ordine. alio
quin nō p̄de dicitur. xxiij.

q. d. p. manet petri pilatus
i. q. d. quando ep. c. q. t. fer
tur iudicium. In t. r. i. u. i.
dicto. c. e. i. s. t. e. s. t. e. c. e. l. e. s. t. i. s.
a. b. s. o. l. u. t. i. u. r. p. e. r. a. p. p. o. s. i. t. o. r. i. o. s.
n. e. d. e. p. e. d. i. s. t. n. u. n. d. q. t. a. m.
A. l. i. o. m. o. d. o. i. a. l. i. s. v. e. r. b. i. s. o. i.
c. i. t. a. r. t. r. i. p. l. e. x. i. u. d. i. c. i. u. m. p. r. i. m. u.
o. c. i. S. e. c. u. n. d. u. m. p. e. t. r. i. i. n. e. c. e. l. e. s. t. i. a.
m. i. s. i. s. t. i. s. T. e. r. t. i. u. s. s. u. r. s. u. n. t.
i. n. e. c. c. l. e. s. i. a. t. r. i. u. m. p. h. a. n. t. p. a. s.
m. u. e. s. t. q. u. o. d. d. e. u. s. m. o. d. u. m. a. n. i.
m. a. m. i. n. c. o. r. r. i. p. i. t. e. a. h. o. c. p. r. e.
c. e. d. i. t. r. e. l. i. q. u. a. d. u. o. s. s. i. c. i. l. i. c. e. t. i. p. i.
a. d. i. g. n. i. t. a. t. e. r. e. f. f. e. c. t. o. e. s. t. e. i. m.
i. l. l. e. q. d. c. l. a. u. d. i. t. e. r. n. e. m. o. a. g. i. t.
a. p. e. r. i. t. i. n. e. m. o. c. l. a. u. d. i. t. S. e. c.
c. u. n. d. u. m. q. u. o. d. s. e. q. u. i. t. u. r. p. o. s. t. i. l. l. i. s.
e. s. t. i. u. d. i. c. i. u. s. s. a. c. e. r. d. o. t. i. s. q. d. a. n.
t. o. s. i. t. a. t. e. c. l. a. u. s. u. m. l. i. g. a. t. v. e. l.
s. o. l. a. n. t. c. o. m. m. o. q. u. o. p. a. u. l. o. s.
t. e. d. i. c. t. u. s. e. s. t. T. e. r. t. i. u. s. q. u. o. d.
s. e. q. u. i. t. u. r. e. s. t. i. u. d. i. c. i. u. m. a. p. p. r. o.
p. o. s. i. t. o. r. i. s. s. i. c. i. l. i. c. e. c. e. l. e. s. t. i. s. c. a.
s. t. i. e. a. n. g. e. l. o. s. u. m. N. o. t. a. e. t. i. a. s.
s. e. c. u. n. d. u. m. p. e. d. e. p. a. l. q. u. e. s. t.
t. r. i. p. l. e. x. c. l. a. u. s. r. e. g. n. i. c. e. l. o. s.
p. r. i. m. a. e. s. t. a. u. t. o. r. i. t. a. t. i. s. q. u. o. d.
h. a. b. e. t. s. o. l. u. s. d. e. u. s. q. u. i. a. c. u. m.
c. l. a. u. s. i. t. p. o. t. e. s. t. a. s. a. p. e. r. i. t. u. s.
c. e. l. s. i. d. e. u. s. s. o. l. u. s. a. n. t. i. p. a. s. s. i.
t. e. r. p. o. s. s. i. t. r. e. m. i. t. t. e. r. e. p. e. c. c. a. t. a.
q. u. i. s. o. l. u. s. h. a. b. e. t. c. l. a. n. d. e. r. e. c. a.
i. n. i. s. g. r. a. t. i. a. i. n. f. u. s. u. r. e. q. u. i.
a. p. e. r. i. t. u. r. i. d. e. o. h. y. h. a. n. c. i. p. s. e.
s. o. l. u. s. S. e. c. u. n. d. a. e. s. t. e. c. c. l. e. s. i. e. h. a. c.
h. a. b. e. t. s. o. l. u. s. c. h. r. i. s. t. i. a. n. i. n. q. u. i.
i. n. h. o. i. p. s. e. e. s. t. m. e. r. i. t. o. p. a. s. s. i. o.

[illegible]

¶ De forma et virtutibus
rum que requiruntur
in abso-
lutione.

Сарм.кр.

Hoc autem absolutio
nis finis. In tracta
tu de soluta abso
lutione: hoc quod ad subian
tum. Absolutio est 2 conu
sant addi eam et a peccato tunc
si non dicitur subintelligere
tunc est in iustam rationem
ita efficaciter in iustitiam ob
nitienda sunt determinati
a dea psonis institutioni
biuine dicitur. Quaeque solue
ritur et. Absolutio pnerat ego
re absolutio. Idem Anno. 2 hos
sile meti ad illud finem. De
pala. ad omnes peccato
tore confessor et obitus et me
tus dicitur ab otibus pecca
toque confessor est in gene
rali vel speciali de quibus in
tendit. De ista et alia forte
in diversis absolutio ad
specuminatione et peccat

Capitulum.

300

Distincta vñ vñ pain. ab omnibus peccatis
fecerit vñ perfecti
tunc cōfessio et obitus et me
diationem episcopi q̄ tunc
tunc dicitur ab obitus pecca
ol p̄fessio sacramentali post
tunc q̄ cōfessio est in gene
omnia tñ peccata special
rati p̄t special de q̄libz in
liter enumerata sequit̄ ge.
tendo. De ista et alia for
neralis translatio hūit̄ de
mediocriter absolutio ab
obitus alio modalibz et p̄t
ep̄communicatione et pecca

De bonitate cōfessoris.

Ne dicatur infra in fine in
interrogatori. Solet aut papam
aliquando tantam facere gra-
tiam quibusdam: et ab emen-
dis centuriis et penis ampli-
ter rursum ab homine latius
possint absolvi in toto latius
conscientie et tunc confessor
potest ita forma uti quam a
curia romana habuit et videri
sunt.

Forma absolutionis
ab omnibus censuris et
penis tam a iure q̃ ab
homine latis.
Capitulum. ccj.

Dilectissime fili mi. Quia in te
ratio apostolice curae
autorisat pro p[ro]p[ri]o
ego apostolo te ab obuiis cen-
suris ecclesiasticis lenit[er] et
et vinculis communicationis
suspensionis et interdictionis
ab hominib[us] a iure latis: ne
non ab omnib[us] negligetis
et defectibus commissis in si-
cramento[rum] administratione
ne officii actib[us] tuis vel mi-
nime tuo factis supple[n]do
de solita apostolice sedis cli-
mentia omnes defectus cor-
runden[do] ab oleo et omni mi-
culam infamie et inhabita-
tionis vndeque contrahit[ur]
dispensat[ur] tecum super om-
ni irregularitate simonia in
ordine: b[e]n[e]dictio et c[on]fessio: ve-
l passim qua cunctis occasio[n]e

veniente etiam circa te in col
lationem ordinis et auctorita
tis incrementorum contrahere seu
comitia. Restituo et habili
tatem ad suscipiendam hono
rem et executionem officiorum
ecclesiasticorum quorumvis
ac ad omnes gradus digni
tatumque honoris ad benefi
cia ecclesiastica habita. In
benedictio et benedictio habes
de nono providere relaxando
sibi fractus quos male per
cepisti scientia conscientia ef
ficacis alia que in ludo et
successione: ac alio ad te in
veniant que subiacent reser
vationi vage in forma plen
sima. In nomine patris et filii
et spiritus sancti.

¶ Si ergo aliquis dubitat
an pro ista specialibus ex-
gatur forma absoluti dei ne-
cessaria q̄ a re et op̄e hab-
et priuilegium q̄ in actua-
to motus dubitat pot̄ fieri pos-
sunt absoluti et habere plenā
remissionem omnium tuorū
peccatorum: idē a culpa et
pena: et alii exp̄iunt. Res-
pondet fm̄ q̄ a manifestis
sunt in consilio contentis
q̄ bastiensis dicitur f̄ q̄ nō
Sed sufficit quod ex omnia
singula faciat pot̄ quibz
fata indulgentia datur. p̄
bulla vel priuilegio lat̄a

Tertia pars tractatus primi

expmilitur. Nec putet alius
quis q̄ quādo articulo mor-
tis fuit semel absolutus ordi-
nariē & p̄sus est illo semel pri-
uilegio q̄ postea in alio arti-
culo mortis vi illo iterum
p̄scaat nisi papa latiorē au-
cto: ita daret quā dat quen-
do ponit q̄ in articulo mor-
tis dicitur semel. Et ita respon-
sum est in consilio constantiē
sua clarissimis viris pluri-
bus de hoc requisitis. Nec mi-
rum q̄ privilegium de indul-
gentiis tantū valet v̄l dat quā-
tum sonat non autē extēdi de-
bet ultra.

¶ Quid si dūm quando cō-
fessor absolutū penitentem de
quo non debuit.

Capitulum. xxiij.

Sed quid de cōfessore
q̄ absolutū cōfiterē de
quo nō debuit aut ex
ignotitia vel verecūdia vel
festinatione vel huiusmodi
cōfessor postea expmilitur et
rallē nunquā tenetur cōfite-
ri hoc dicere? Respondet
p̄ oia q̄ confessor excusat
est & corā deo absolutus in
terim q̄ nescit: tūc confes-
sor non dicitur. Quid ergo fa-
ciat? Collatio facta fuit de
hoc cum multis notabilibus
doctoribus theologicis in consi-
lio bastien. Nam quidam
dixerunt q̄ cōfessor debet au-

cto: ita daret quā dat quen-
do ponit q̄ in articulo mor-
tis dicitur semel. Et ita respon-
sum est in consilio constantiē
sua clarissimis viris pluri-
bus de hoc requisitis. Nec mi-
rum q̄ privilegium de indul-
gentiis tantū valet v̄l dat quā-
tum sonat non autē extēdi de-
bet ultra.

¶ Quid de confessore
qui non intelligit pen-
itentem.

Capitulum. xxij.

Quid etiam sentēdū est
de eo qui confiteretur et
confessor non intelligit eum
aut ex dormitione aut ex im-
peritia vel distractione nimis
v̄l simili causa. Respondet Jo.
de barteburgis antiquus do-
ctor in quolibetis suis. Sa-
cramentalis absolutio perigit
confessione. Omnis vero cō-
fessio importat revelationes
que non pōt esse sine revela-
tione vniū: et p̄ceptione alie-
riū: ideo ergo q̄ iterum iherō-

De scientia confessoris.

Jo. xxij.

ineptus esset: quia nec etiam
scit que Thom. & Alber. di cū
supra credo q̄ non ē: cōfiteretur
oportet.
¶ Peccato etiam si ex obediē-
tia in iudicio poneret se ad id ad
quod omnino ineptus est cum
periculo animarum.
¶ An confessor teneatur scire
an peccata in confessione audi-
ta sint mortalia vel venialia.
Capitulum. iij.

Utrum autem confessor
teneatur scire de omnib⁹
q̄ sibi dicitur in cōfē-
sione an sint mortalia vel ve-
nialia. Item in quolibet. sic re-
spondendo distinguit. Peccata
sunt in duplici genere.

¶ Quedam sunt peccata q̄ p̄-
hibita: q̄ si non essent prohibi-
ta nō essent peccata vi sunt om-
nia que sunt de iure positua:
vt audire missam die dominico
semel in anno cōfiteri: & com-
municare: huiusmodi. Et ita
ha tenetur quilibet cōfessor sci-
re nisi habeat causam rationa-
bilem que eum excuset vt si for-
te tempore prohibitionis erat
in terra longinqua vel in car-
cere.

¶ Alia sunt peccata non quia
ab homine prohibita: sed quia
de natura sui mala sunt etiam
si non prohibeantur: & hec tōq̄
dam sunt capitalia: vt super-
bia/ invidia &c. hec sic et de talibus peccatis fre-
quenter sciens oportet.

ita principia que de necessitate
te quēlibet confessorē sciē
oportet.

¶ Quedam vero sunt peccata
que sunt species peccatorū capi-
talium: vt illa que recipiunt ha-
rum predicationē vt fornicatio
& ebrietas: & huiusmodi. For-
natio vero luxuria quedam est
& ebrietas quedam gula. Et ho-
rum peccatorū q̄ ipse quedam
tam que important malum de
substantia sui actus eo q̄ statim
nominata habent annexum
malum: vt fornicatio: et de tali-
bus etiam confessor scire tene-
tur vtrum sint mortalia vel nō.

¶ Quedam vero de substantia
sui actus non habent deformi-
tatem sed ex libidine facientis
sicut cognoscere uxorem pro-
pria non est peccatum de se
tamen potest quis uxorem cum
tanta libidine cognoscere q̄ ef-
fect peccatum mortale: vt si ea
cognosceret quasi nō esset ux-
oris: et de talibus non oportet
bitem que eum excuset vt si for-
te tempore prohibitionis erat
in terra longinqua vel in car-
cere.

¶ Quedam sunt peccata q̄ sunt si-
ne peccatorū capitalium: vt illa
peccata quop̄ sine retri nāre
ordinantur ad fines capitaliū
dam sunt capitalia: vt super-
bia/ invidia &c. hec sic et de talibus peccatis fre-
quenter sciens oportet.

¶ Alia sunt peccata q̄ sunt si-
ne peccatorū capitalium: vt illa
peccata quop̄ sine retri nāre
ordinantur ad fines capitaliū
dam sunt capitalia: vt super-
bia/ invidia &c. hec sic et de talibus peccatis fre-
quenter sciens oportet.

Secunda pars tractatus primi

Durum, Quod videtur inter dei ac si esset absolutus domi-
ligendum quando potest ha-
bere alium insufficientes. Nam
alium habere non potest mul-
to magis quando est in pericu-
lo mortis potest et debet con-
fiteri ei quæ habet. Unde au-
gustinus dicit de pe. distinc. v.
Qui vult confiteri vi inueniat
gratiam sacerdotem querat
scire solvere et ligat. **¶** Quor-
tus casus est et parte confessio-
nis. Est autem in inopotentia
absolventi fm pe. Tho. Rai.
et hostien. quod potest esse du-
pliciter fm pe. de palu. et du-
ram. vel quia habet potestatem
arctatam absolventi: quia sci-
licet ab aliquibus peccatis non
potest absolvere superiore re-
seruante sibi illas: et tamen ab-
solutio de facto absoluit. Et con-
fessus illi cum et hoc cõstatite
netur iterum confiteri non quia
dem omnia fm pe. de palu. s.
illa tantum de quibus non po-
tuit absolueret: aut hoc est quia
nullam habuit potestatem. et
hoc quia non erat sacerdos. **¶**
non reputaretur. vel quia non
subditus vel quia leuiticus: aut
quia excommunicatus vel su-
spensus ab officio huiusmo-
di: et absolutio non tollit cum il-
li hoc constet tenetur iterum
confiteri: quia realiter non est
absolutus / Quia ignorantia
facit excuset cum in conspectu
saliter communicando illi in-

nescit secundum Thomam. in
quolibet. i. q. ix. ar. 10. sed pe.
de palu. l. 110. distin. xvii. q. v. sic
distinguit et notabiliter quod
aut impedimentum quod ha-
bet absolutus est iuris diuini
vel humani. Si iuris diuini
videlicet quia non fuit baptis-
tatus talis vel non ordinatus
et in hoc casu absolutus a sa-
li tenetur iterum confiteri hoc
scito nec papa posset de cons-
cratio dispensare. Si vero hu-
manum est iuris humani
ni puta quia suspensus est vel
excommunicatus et huiusmo-
di: tunc impedimentum aut est
notorium aut occultum. Si no-
torium puta quia manifeste
vel publice verberauit clericum
propter quod est excommunicatus
notorie aut manifeste
incurtus scilicet propter con-
fessionem secularium possit
in ecclesia curata et non per
canonicam concessionem pro-
pter quod titulum non ha-
bet: nec potestatem super
parochianos illos ecclesie
et talis confessus isti tenetur
iterum confiteri hoc scito. Si
vero impedimentum est oc-
cultum tunc aut confitens scit
illud impedimentum aut nes-
cit: Si scit confitendo illi tenetur
iterum confiteri et peccat mor-
taliter communicando illi in-

De scientia confessoris.

fo xix:

Distinctio. Sed si nescit impe-
dimentum quod etiam aliis
secretum a quorum participatio
occultum est et hoc ignorantia
ne directe excluditur q̄ quos
facti: puta percusserat clericum
rumoribus aliorum: et ideo ab
nullo vidente tunc non tenetur
iterare. Argumentum ad
hoc de sententia serui quilibet
cussisse clericum sed creditur
Sed si hoc nesciret ignorantia
tunc iterare peccata explicate
sed solum impuente dicendo
cussisse clericum sed creditur
hiomanius ipsum posse audire
re confessiones non excusatur
propter hoc quin teneatur iterare
tate confessionem fm petrus
de palu.
¶ Quintus casus in quo quis
teneatur iterare confessionem
fm petrum de palu. vbi supra
est impedimentum ex parte cõ-
fessionis si cum vel obitum vel
ignotantiam probabiliter: puta
maiori vel minori excommunicati
in notescere quam post redi-
catione licet nesciret: et cum
possea sciuit tenetur iterum
confiteri absolutus: quia li-
gatus excommunicatione ab-
solui non potuit peccatis et
probabilis ignorantia presertim
nata culpa et a pena irregulari-
tatis: sed non facit cum non
esse excommunicatus propter
quod si tunc eligeretur vel si
beneficium cõferretur igno-
rantia non faceret q̄ sibi alia
quod ius acquireretur cap. i. u.
episcopice episc. de ex m. et si
soluto et in iungi penitentia

Secunda pars tractatus primi

peccatorum.

¶ Tertia casus est quādo qd facit confessionem in mortali sine proposito abstinendi: sed quia iste casus habet varias opiniones & satis difficultas declarabitur in sequenti. §.

¶ An valeat confessio ab in contrito facta vt eam iterare non oportet. §. v.

Capitulum. v.

Vna ex conditionibus confessionis est quod sit laetitia: id est cū doleat seu displicentia de peccatis suis. **¶** fin ratione. Unde dicitur doctor rescriptum confessio facta a nō contrito: quia scilicet non dolet sufficienter vel non proponit se abstinere a peccatis voleat ita qd non teneatur iterare. Et respondet perus de pal. in. iij. distinct. xij. q. vii. qd ad artem. hoc est triplex modus dicendi.

¶ Primus est qd non valet ad remissionem culpe: nec penitentie: nec recedente fictione: ne: unde tunc tenetur iterare & hec opinio sufficit in quolibet. **¶** Rati. & post. in summa Bonaventurae. **¶** Duran. Rob. Olchor. Vincentius in speculo histori.

¶ Secundus modus dicendi est qd talis confessio valet ad

remissionem culpe quādo impenitens confitetur et abstinere licet tunc non recipiat fructum confessionis: tamen recedente fictione recipit sicut dicitur de baptismo a rōlo huius forte est: quia si est in baptismo imprimatur character ad quem recedente fictione sequitur gratia: ita in penitentia imprimatur quidam ornatu ad quem recedente fictione sequitur gratia. Et est opinio. **¶** pel. Thom. Ricard. in iij. Jo. Ber. in glo. videtur esse gratia de penitentia. **¶** i. cap. mensuram. §. si sequen. dicit enim qd nō est necesse qd peccata que semel sacerdoti confessi sumus eadem de nouo confiteamur. Et est tertius modus dicendi concordans ambos. Autem enim talis non habet intentionem confitendi sacramentaliter & absolucendi: sed deridendi autem habet intentionem confitendi. In primo casu non liberatur a precepto dicendi de confessione quia si intentione non potest suffragari essentia sacramenti quod est confiteri. Si autem intendit tunc distinguendum est: quia intendens implere preceptum & suscipere verum sacramentum non habet penitentiam

De ignorantia confessionis.

§. v. r.

de suo peccato aut aliquam si nulla tunc penitentia sacra-
mentum non suscipit quia pos-
tea huius sacramenti est
sententia que consistit in actu
susceptionis est actus inter-
ior: unde si non est sicut
non esset matrimonium si quis
intenderet verum sacramen-
tum suscipere non tamen con-
sentire nisi in carnalem copu-
lam et tempus. Sed si aliquis
habet penitentiam de pec-
catis suis tunc iterum distin-
guendum est quia aut talem
habet penitentiam quā suffi-
cit cum sacramentis: aut
tunc accedit ad confessionem: ex
quo fit ibi contritio. vt clau-
um vñ fugatur fictio: & sic non
habet dubium quia & sacramen-
tum suscepit et effectum eius
scilicet remissionem peccatorum vñ
non tenetur iterare & similiter
imo fortius si accedit contritio
si vero huiusmodi penitentia qd nō suf-
ficiat eius sacramentis ad gratiam
qd nec etiam attritio accedit esse
est vera opinio. Thom. s. rece-
dente fictione tunc incipit va-
lere confessio & non tenetur con-
fiteri nisi fictionem suam puta-
si habuit quendam dolorem im-
perfectum sed non sufficientem
ter discussit conscientiam suam
¶ Putabat autem dissimulare
quantum sufficiebat vel si do-
lebat de peccato preterito non

proponens cauere in futuro.
aut econverso: vel dolor non
erat maximus sicut debebat
ipse tamen secundum con-
scientiam suam non erat fictus
licet secundum veritatem es-
set: et sic nihil celauit qd ceteris
deret mortale: & per conse-
quens secundum suum iudici-
um concurrebant omnia qua
erant necessaria postea absque
certificatione de errore suo cōfite-
ntis penitet de illo defectu.
¶ Potest igitur opin. Thom.
multis modis saluari. Uno
modo loquendo de eo qui fici-
tus est: penitentia non posita
tunc quia scilicet habet dolo-
rem sed in imperfecta qd nec
erat sacramentis actus suffi-
cientis ad contritionem
tribuantur tamen hanc iura
perfectionem que est fictio. nō
confitetur quia credit esse suffi-
cienter dispositus. & sic non
sciens celat peccatum quod
fuit in hoc: quia scilicet non
examinat conscientiam suam
sicut debuit & sic qd erat error
suis diuini non tollit fictio-
nem repositam. vñ in effectus
sacramenti quia improbabilis
videtur non excusari sed tamen
eo ipso quod error tollit fictio-
nem que excludit essentiam
sacramenti. unde verum sa-
cramentum fuit: tolli ergo qui
verum sacramentum fuit. p. r.

E De attritione & confessione. Ca. vi.
Tria dicuntur esse de confessione
attritione & attritione quod
non penitentis super ipsius
debeat intrinsece a confessore.
3° de ea clarius dicitur est. Non
est ergo vni The. in. 11. di. 2. re
quod differentia est inter attritionem
nem & contritionem. Nam attri
tione importat quandam displic
entiam de peccatis sed imper
fectam. Ubi attritione. Latiq
tritionem. Sed attritione importat

perfectam displicentiam de peccato. Unde contritum id est simulatum tritum et in pulvrem redactum. Et ubi contritio fit per peccatum in illis diebus post dolorem voluntarie assumptum pro peccato cum proposito confitendi et satisfaciendi voluntarie est finis eundem de oportet et contritus habeatur de eo peccato mortali. Et ratio est quia in eo peccato mortali est actualis conversio voluntaria deo. Et quia contritio gratia curant. id opus et tota remissione peccatorum fit actualis conversio ad deum et conversio a peccato et hoc dicit contritio. De peccatis autem obliis sufficit contritio generalis cum contrito et recordandis et dolendis. Volere etiam debet de oblatione peccatis et contritum et negligentis: si autem querat si specialis contritio debet perquiri vel sufficit per aliquem peccatum sic respondet Theop. in illis diebus post ad principium trinitatis scilicet quia de peccatis suis cogitare debet et si non dolore contritio non sufficit dolorem attritionis opus fit specialis dolor de peccato quod habet in memoria scilicet quod ad terminum quod dolor iam gratia in formam sufficit et quia una conversio contritio de omnibus facit est mors ille agit potest omni disponit precedentis et quia nemo fit verum habent gratiam quod requirit ad conversionem

Tertia pars tractatus primi.

Fontis et nihil dimittat pre-
percuria et accensio: et
non alio die in confessione
se erubescit et alios inculpet. Et
si parare parata id est adim-
plere penitentiam sibi inman-
das et facere ea que habet ne-
cessario facere et aliena relictu-
re si habet et huiusmodi.

Explicit secunda pars
que est de scientia que re-
quiritur in confessore.

Incipit pars tertia
de bonitate confessionis.
Et primo qualiter confes-
sor deo debet habere et tri-
morum dei et zelum ani-
marum. Capitulum. j. Au-

tem conscientia moralis peccati
re confessio. mortaliter peccat tamen effe-
ria in se: et cum sacramenti confertur cum
et in eret. Sacramento si non est peccatum
cilio talio vel insensu quantamcumque
officiis di. alios malos. Unde Augustinus.
c. i. Hugo. questio. j. capitulo. dictus. Dictus
de peni. est a domino numeri ad Bas-
t. c. di. q. r. an. vos ponite nomen meum
pnti confiteri. Sacerdos autem super filios israel et ego domi-
natus sum ois langor in nullo nos benedicimus vos et gratias
silotum sit iudicandus in alio traditam per mysterium ordinis
iudicare est promptus. Iudiciis transiundat hominibus nec
cano enim alium qui est iudi. voluntas sacerdotis prodesse
candus: condemnat seipsum vel obesse possit. Sed mea
Cognoscit scitur se et purget ritum benedictionem poscens
in se quod videt alios sibi of-
ferre. Curet ut a se probet q. Remissionem peccatorum
quicquid in alio demissum non dant. quati et similis in-

De bonitate confessoris. 90. r. r. 19.

Intelligitur finis. simpliciter
de peccatis vel intelligatur de
toleratis tales non dant et me-
rito vite id est non iuri danti
bare. Debet autem confessor
peccatis habere duo scilicet
timorem unde nat circumpe-
ctus et zelum animarum. Un-
de sit iudicatus circa ea que ne-
cessaria sunt. Quantum ad pri-
mum considerare debet q. ip-
se est mare eorum in templo
domini ubi lauabunt sacerdo-
tes et leuiti animalia offeren-
da in sacrificium. unde est im-
munditias a quibus ista ablu-
bantur efficiebantur immuni-
di. Unde Gregorius in pastoralis di-
cti q. si pierang. vi. animi po-
stius audita tentatione omis
et ipse tenetur: et ideo cum si-
more et tremore debet poni et
non se ingerere: et cum leui-
tate eorum rribus ubi stare. Un-
de in figuram Moyses. vi. dici-
tar Exodi. xxxviii. fecit labium
eorum de speculo molierum
in quo lauarentur sacerdo-
tes sancta sanctorum ingres-
suri: et significat scripturam
ubi sunt exempla sanctorum
animarum ad quam debet se-
pe inspicere ad videndum ma-
culas suas et ad intelligendum
insidias dyaboli. Unde subdit
Gregorius. ubi hec. nequa-
li sunt timenda passio: quis
deo pensante cuncta subijit

Quomodo se habere debet
confessor circa penitentes. c. h.
Capitulum secundum.

Incipit Augustinus de pe-
ni. vi. ca. j. post medium
vicinis. Dilige inqui-
sitio subtilis investigator sapie-
ter et quasi astante interroget a
peccatore que forsitan ignorat
vel pre verecundia velit occul-
tare cognito abt crimine pas-
siones eius investigare dicit
biter et locum et tempus etc.
Ambrosius cognito adst. benis-
tus paratus eligere et seculi om-
nes postere. habet dulcedine

Tertia pars tractatus primi

infectione pietatem in alio; illis vero peccatis que non di-
rino crimine discretionem in
varietate adiuuet consistentem
etando et alia pro eo bona fa-
ciendo q; tunc leniendos; con-
solandos; p; mitionendos; et
cum opus fuerit etiam increpan-
do doceat loquendo instruat
operando; ut particeps laboris
si vult esse particeps gaudij
doceat perieuerantiam.

hec Augustinus. Ex verbis
Augustini patet q; non iusti-
cit audire confessionem eorum
que sibi dicuntur a peccato-
re et ipsam non interrogare
nisi esset persona in hys bene
perita cōscientiata. Que ius-
ticiante scit dicere que oportet.
Sed cō persone communi-
ter sint grosse in istis. Etiam
ille que sunt in alio negotio
mundi vel scientia acute. Ideo
permittendum est dicere vni-
cuique id quod vult. et eo ordine
quo vult de peccatis que per
se sufficienter dicit non est ius-
tam interrogandus ne mo-
lestus cum in quo nō oportet.
Sed si aliquod nō bene intel-
lexerit precipue de mortalibus
faciat sibi iterum declara-
re vt melius intelligat. De his
vero que non plene dixit pu-
ta quia non dicit circumstan-
tias necessarias vel numerum
interrogare eum; vt plene dicat
quantum est necessarium. De

Quo ordine fieri debeant
interrogationes et de quibus
verbis decem pre-
ceptorum decalogi et
septem peccatorum
mortalium.

Capitulum tertium.

Hymum. et hominem. sed
in summo dicitur q; in-
terrogationes fieri de-
bent de septem vitiis capitalibus
duo et eorum species duas et his
bus de quibus habeo infra dis-
tincte in secunda parte per tor-
ideo tamen est interrogandus
de omnibus sed plus et mi-
nus secundum conditionem
personarum. Sicut autem
qui confitetur non habet nec-
esse tenere magis vnum q; al-
trem q; alium dicendo peccata
sua ita nec confessor inter-
rogando tamen ad melius me-
morie commendandus de quibus
duo interrogare et de quibus
tam interrogant ne em-
plus habeat triplicare com-
gram est tenere aliquem or-
dinem et si placet interroget
de decem peccatis que conti-
nentur in istis verbis.

Unum cole deum; ne iures
vana per ipsum.
Sabbata sanctifices / habeo

De bonitate confessoris.

fo. xliij.

In honore parentis.

Non sis occisor sicut mechu-
testis iniquus.

Non viam nuptiam nec rem
cupias alienam.

Declarationem horum ver-
borum habes infra. post vero
inter rationem super decem
preceptis conueniens erit in-
terrogare super septem vitiis
capitalibus que in hoc verbi
continentur.

Ut tibi sit vita semper salu-
dia vita.

In ista dictione Saligia sūt
septem litere a quibus incipi-
unt nomina septem capitalium
vitiolorum.

Per S; vero intelligitur Su-
perbia sub qua comprehendit-
ur vana gloria. Per A; Auaritia.
Per L; Lascivia. Per I; Inuidia.
Per G; Gula. Per B; Baccitia.
Sed anteq; interroget de pec-
catis prius querat de excom-
municatione maioriter si inue-
nit eum aliqua sententia irre-
finitum si habeat auctoritatem
super hoc absoluat prius. Si
vero non habeat auctoritatem
remittat ad eum qui potest eū
absolvere.

In interrogationi-
bus sciendis tria de-
bent observari.
Capitulum. liij.

Non sis occisor sicut mechu-
testis iniquus.

Non viam nuptiam nec rem
cupias alienam.

Declarationem horum ver-
borum habes infra. post vero
inter rationem super decem
preceptis conueniens erit in-
terrogare super septem vitiis
capitalibus que in hoc verbi
continentur.

Ut tibi sit vita semper salu-
dia vita.

In ista dictione Saligia sūt
septem litere a quibus incipi-
unt nomina septem capitalium
vitiolorum.

Per S; vero intelligitur Su-
perbia sub qua comprehendit-
ur vana gloria. Per A; Auaritia.
Per L; Lascivia. Per I; Inuidia.
Per G; Gula. Per B; Baccitia.
Sed anteq; interroget de pec-
catis prius querat de excom-
municatione maioriter si inue-
nit eum aliqua sententia irre-
finitum si habeat auctoritatem
super hoc absoluat prius. Si
vero non habeat auctoritatem
remittat ad eum qui potest eū
absolvere.

sed ita paulatim interroget de
modo & circumstantiis talis pec-
cati commissi & huiusmodi. Ter-
tium est quod in peccatis carnali-
bus non deicendatur nimis ad
particulares circumstantias nec-
cessarias: quia hoc est scilicet
solum intentionem in facere ead-
em intentionem peccatorum docere
eos qui ignorant: et aliquan-
do postea talia referuntur in
plateis in verisum/ et scanda-
lum sacerdotibus verbi gratia si
vir fuisse pollicitus mulierem
extra vas debitum non videri
querit confessorum in qua par-
te corporis et quomodo iam
enim habent ultimam speciem
peccati alias vero turpiter dico
quos miseri homines inveni-
unt ipsimet & volunt expul-
sant.

Ide circumstantiis
peccatoris tibi ver-
fum carum.

Capitulum, v.

Sed nota q̄ confessor nō solum debet interrogare de moralibus; etiam de circumstantiis que aggravant vel alleviant. tande Innocen. in capl. omnis. de penitentia. et res. dicit. Sit discretus sacerdos et cantus: p̄ more peccati medici super infundat vinum et oleum vulneribus sauciati diligenter inquirens peccata: et eorum circumstantias.

quibus diligenter et prudenter et inquisitis intelligat qualem ei debeat prescribere consummum et uisummodi remedium oebes ut adhibere diuersas viandas experimento ad sanandam eorum. hec ibi. Ad illud sciatur quod dicit Augustinus de circumstantia peccatorum de penitentia distinctione. p.c. c. si consideret qualitates criminis in loco in tempore et perseverantia in perone varietate quali hoc fecerit intentione et ipsum vult multiplici executione. Omnis ista varietas consistit in et deservenda. Volendum non solum quia peccauit sed quis se vitare in gratia posuit ut sciat aliorum vitam in suam fuisse corruptam: scilicet suo exemplo et quomodo quod dedisset priorum suo exemplo bono. Debet de fratribus quam intras in bonis peccando: et delicta quam eis non adhibuit etiam hec Augustinus. Que omnia intelligit secundum quod declaratur hic. Illos autem circa conscientias que trahunt peccatum in alteram speciem oportet necesseario confiteri secundum Thomam Albertum et alios doctores. Alios enim circumstantias confiteri debent peccata venialia perfectionis vel virtutum nontamen est necessarium. de. de pal. in us.

Dubio extra de senten. excom. ca. significanti. ¶ De principi-
 lib. in crimine propter qd ali-
 quis est excommunicatus ali-
 qua predictarum excommunicationum
 est excommunicatio papa-
 lis per. c. si concubine extra.
 de senten. excom. ¶ De his
 qui abiotiuntur ab aliq. pre-
 dictarum excommunicationum
 circa sedem apostolicam pre-
 terq. in articulo mortis: qd tali-
 ter abiotiunt nō se repiesen-
 tant qd citius possunt a quo
 possant abiolui vel militat pro
 abiotiutione reuocandi in ean-
 dem. l. papalem excommuni-
 cationem per ca. eos. de sen-
 ten. excommunicatio. lib. 9.
 ¶ Excommunicationes epis-
 scopis ex iure reservate.

Capitulum. xxxij. **D**uidagium est et excommu-
nicatio epalis p. c. quod de
eos religiosis vel mo-
nialibus seu talibus ma-
iorem violenter inducentibz seu
temerariis est episcopalis ex-
coicatio si fiat iuxta iurata
seu per co. puenit extra de
sen. exco. ¶ De his qui in in-
iuratur ordinantibus seu alie-
nationibz a scismatice factis
est episcopalis p. c. j. extra d
scisma. ¶ De his q. usurpant
de nouo vacantium ecclesia-
rum monasteriorum vel aliorum
piorum locorum custodiam
seu guardiam sita aduocato

tionis seu defensionis que pa-
pue iunt nomina patronatus
vel ipsorum locorum vacans
sibi bona occupat vel regalia
idei collecta q̄nt rōne regis
vel imperatoris seu tributum
regi debitorum vt ca. general.
de elec. l. vj. De clericis vel
monachis ipsorum locorum
vacantium qui hoc fieri pro-
curant hec excommunicatio
q̄ prius habet & excommuni-
catio est episcopalis p. ca. ge-
nera. de elec. in. vj. ¶ De his
q̄ ad ecclesie vel ipsius eccle-
siasticis p. le vi p̄mū sua no-
mine vel alieno pto petitis
vel rebus quas nō causa ne-
gociationis derelicti vel des-
erri faciāt seu transmittāt:
exigunt aliquod pedagium vj
guidagium et est excommuni-
cacio epalis p. c. quāquā de
scen. l. ii. vj. De his q̄ fecerint
statuta contra libertatē eccle-
sie & q̄ scripserint ea: quiunt po-
tēstates p̄iales rectoris & cō-
siliarii locorum vbi dicta sta-
tuta seu etiā ciuitudines edic-
te sūt vel seruare & qui seruare
ea fecerint & fini ea iudica-
uerint vel qui in publicā for-
mā redigerint iudicata & epi-
scopo ecclesie ep̄us p. c. nouit. c. i.
tē. eccō. ¶ De rectorib⁹ ciuita-
tis faciētib⁹ exedicationē ides
bitis clericis religiosis vel eo-
clieis eorum si possūt fuerint

Excommunicationes episcopales

moniti non desistat in episcopio
excoꝛcacio p.c. non minus ex
tra de iuu. eccle. 2. c. aduer
sus consuecos. ¶ De his qui
absolutionem ad aliqua excoꝛ
municatione vel reuocatione
eius suspensionis vel interdi
cti extorqueant per vim: vel p
metum neq; valet absolutio
sed incurrit nouam excoꝛca
tionem: est episcopalis excom
municatio per. c. de his q; p
metu sue causae sunt. lib. vj.
¶ De his qui passatissimos. i.
quosdam inuictos qui ex sal
tis suis opinionibus de facili
mittentur ad occidendum
christianos et qui interfici se
cerint vel madauerit aliquos
spignus et si mors non fuerit
subsecuta: de receptatoribus
et defensoribus et occulatoribus
eorum: est excoꝛcacio episcopalis p.c.
p. humani de homici. lib. vj.
De p̄s. bus capitaneis res
toribus p̄s. bus iudicibus p̄s. bus
litteris et aliis officialibus q; sta
tuta faciunt scribunt vel dictant
p. que quis capellatur solues
re p̄s. bus vel solutus non res
petere est episcopalis excoꝛcacio.
c. ex graui de viuris. ¶ De
his qui occasione sententie
excoꝛcacionis vel interdicti
laqueant licentiam grauidi
illos qui tulerit eas vel suos
in glorio vel rebus in ea co
tus episcopalis: est p̄s. ad duas me
ses ad incurssione sententias
abinde vero est papalis excoꝛ
municatio per. c. quicunq; de
senten. excoꝛmunicatio. lib. vj.
¶ De his qui iudicant p̄m Ro
tata edita in fauorem p̄s. bus
rotorum et qui habet super hos
p̄s. bus nisi statuta ipa deleue
rint aut si ea p̄miserint obser
uari. Unde illi qui faciunt co
pitula cu iudeis et p̄s. bus co
satos continentia q; possunt se
nerari et q; non possunt repeti
in iudicio p̄s. bus extorte ad eis
et huiusmodi videtur incidere
in hanc excoꝛcacionem: et dñi
qui ea faciunt et cunctos quos
instituit c. ex graui de viuris.
¶ De his qui cōcedūt recepta
salutis contra personas eccle
siasticas specialiter aut gene
raliter est episcopalis excom
municatio p.c. si pignoretio
nes et iniurias et dñ. de lib. vj.
¶ De rectoribus secularibus
vel quibuscunq; officialibus
eorum qui cognoscere de cri
mine heresis aut captos libe
raret: vel diocesanorum vel in
quistorum officium impedirent
est episcopalis excoꝛcacio. in quā
sione de here. lib. sexto.
¶ De his qui scienter cōtra
hūt matrimonia in casibus nū
quā concessis et prohibitis cōtra
quiritatis et affinitatis et de
cōtraheentibus cum monia
libus: est episcopalis excoꝛcacio. et c.

Excommunicationes episcopales. fo. xlii.

Reos. de consen. et ass.

¶ De dominis reprobis qui
subdito interdicit ne platis
vel p̄sonis ecclesiasticis q̄cūq;
vendant vel emat ab eis dñi
dum inuolant: panes coquat et
huiusmodi obsequia et hibes
de p̄sumat est episcopalis ex
coꝛmunicatio per. c. eos. de im
mu. eccle. lib. vj.

¶ De his qui impediūt quin
corum iudicibus ecclesiasticis
vel legatis vel ordinariis in
causis qui ad eos p̄tinent nec
illi qui conuerſatur iustitias
possint obtinere excoꝛmunica
tio est episcopalis per. c. qm̄
de immu. eccle. lib. vj.

¶ De his q; compellūt impe
tratores litterarum apostoli
carum vel alios recurrentes
ad forum ecclesiasticū in cau
sis q; de iure vel antiqua cons
uetudine ad ipsos p̄tinet vel
ad defendendū vel litigandū
de elec. lib. vj.

¶ De his in foro suo scilicet gra
uando iudices ecclesiasticos
vel impetrantes seu litigan
tes seu volentes corā eis iusti
gate vel grauando propin
quos eorum vel capiteles vel
seu ecclesiasticos salum vel
quocunq; alio modo dicto. c.
aut eorum ipsas ecclesias tem
quam. est episcopalis. et si
loca bñficia: seu alio bonis
milititer de dentibus consiliū
p̄s. fauorem et auxilium ad om
nia predicta in duobus. s. p̄s.
sedentibus.

¶ De his qui prelatos capta
tula seu alias p̄sonas ecclesie
sticas compellunt ad submis
tendum laicis vel ad alienan
dum bona immobilia seu iura
ecclesiasticā et similiter laici
qui viant p̄s. bus sibi illicite huius
iurmodi et si non desistuerint
ponq; fuerit ad moniti est epi
scopalis excoꝛmunicatio p.c.
hoc consulti. mo. de re. eccle.
non alie. lib. vj.

¶ De his qui fingūt fraudus
tenter aliquē casum p̄ que alii
quis iudex mittat ad aliquē
mutiere p̄s. testimonio est ex
coꝛmunicatio episcopalis p.c.
mulieres. de iudi. lib. vj.

¶ De his qui vocantur ad di
rigendas montales in electio
nibus nisi abſtineant ab huius
per q; possit discordia nutiri
est excoꝛmunicatio episcopalis
per. cap. indentitibus.
de elec. lib. vj.

¶ De his qui granant clerico
cos vel alias p̄sonas ecclesie
sticas ad quas spectat aliqua
electio p̄s. quodrogari seu
gate vel grauando propin
quos eorum vel capiteles vel
seu eligere vel cōanguineos
quocunq; alio modo dicto. c.
aut eorum ipsas ecclesias tem
quam. est episcopalis. et si
loca bñficia: seu alio bonis
milititer de dentibus consiliū
p̄s. fauorem et auxilium ad om
nia predicta in duobus. s. p̄s.
sedentibus.

Excommunicationes episcopales.

De his qui loquuntur se, c. periculosa. de elec. vi. mo. crete vel mittunt scripturas lib. vi.

De dominis vel rectoribus quodam sunt reclusi occasione temporalibus qui non fecerint ob electionis pape est episcopo: seruati ea qui statuuntur contra hos excommunicatio p. c. vi. pe. insecutores cardinalium secularium. extra de elec. li. vi. et alicuius de familia eorum vel de dominis et rectoribus et offi. pape est excommunicatio episcopalis qui imminente dicta episcopalis per. c. felix. de peccatione non seruati ipsam contra ni. lib. vi.

De his qui impediunt visitationem per. c. ubi periculum.

De his qui procurant quod conferantur monachorum vel canonicorum si monachi non desistant de his qui non ly. i. de aliquo qui de manifestis iniuriis et violentiis est excommunicatio episcopalis per. c. statuimus. de of. de elec. lib. vi.

De his rectoribus qui ad regimen videtur Rome et electis et sanctis qui fecerint contra constitutionem super hoc factam episcopalis excommunicatio p. c. fundamenta. de elec. lib. vi.

De electis et magistris doctoribus vel scolariis tractantibus cum aliquo clero bono nientis. siue alio de conducendo hospitem irrequisitis inquilinis nisi tempus condonis fuerit elapsum est episcopalis excommunicatio p. c. ex rescripto. extra de locato.

De doctoribus seu magistris qui sciunt illos religiosos qui dimiserunt habitum docent licet terna: scilicet leges vel physice: est excommunicatio episcopalis p.

Excommunicationes episcopales. fo. xliij.

De his qui absolunt ab excommunicatione in articulo mortis/ vel propter aliud impedimentum non representant se qui c. v. statuta. de viaris. lib. vi.

De eo qui non est electus a duobus partibus cardinalibus et se gerit pro papa. c. licet. de electione.

De participatibus qui excommunicato in crimine propter quod est excommunicatus dano eis constituitur a favore. c. si concubine. de sen. excom. **De his qui absoluntur a se** de apostolica vel legatis et in iungitur eis qui se representant audiant leges vel physici: ordinatio vel alius susceptus in penitentia et passis iniuriis et alias obligati eis quibus scilicet satisfaciunt: si hoc non faciunt cum primum commo de poterat vel non curauerint adimplere reincident in eadem sententia. d. c. eos.

De his qui cotinaciter offerunt romanam ecclesiam non esse caput omnium ecclesiarum: nec et tam caput esse obediendum. d. xi. c. nullus. **De his qui sepeliunt corponem licetia sibi sit concessa. d. c. ut periculosa. lib. vi.**

De religiosis qui accedunt ad studia: nisi a suo plato cum consilio maioris partis conventus licetia sibi sit concessa. d. c. ut periculosa. lib. vi.

De religiosis qui decimas suas in iure ele. eos. de sepul.

De his qui excommunicatos publicos aut nominatim in seculum vel usurarios manichaeos vel physicos sepeliunt in cimiterio de sepul. d. c. clemens.

Excommunicationes episcopales

Due excommunicationes si non habent administrationes et beneficia sunt excommunicati: si habet sunt suspensi: nisi requirit debeat sint infra menses in clerico, c. reser. de deci. Et est episcopus palio excommunicatio.

De monachis et canonicis regularibus non habentibus aliquam administrationem qui se conferunt ad curias pariter sine licentia suorum priorum et dñum aliquod inferat suis prioribus aut monasteriorum: qui sine licentia arma tenent in fra septis monasterii est episcopalis excommunicatio, c. ele. ne in agro. de sta. mo.

De religiosis vel monialibus pñis et clericis in sacris ordinibus constitutis qui contrahunt matrimonium de facto: est excommunicatio episcopalis c. eos de cōm. et ass. **D**e inquisitoribus hereticorum qui preter officium inquisitionis quod lula modis illicitis pecuniam extorquent: vel scienter bona ecclesiarum ob delicta clericorum sive ecclesie applicanti: nec possunt absolvi: nisi quibus extorserint plene satisfecerint de pecunia sic extorta: est episcopalis excommunicatio, c. c. nō letes de here.

De religiosis qui non tenent interdictionem quod servat scilicet maior ecclesie sue cathedralis

in c. c. ex. frequentibus. de sen. excom.

De religiosis qui consensibus sibi non faciunt conscientiam sciens de decimis solvendis: tales ab officio predicationis sunt suspensi. donec commode possint faciant eis conscientiam: et si interim predicatorum sunt excommunicati episcopali excommunicatione et similibus ter de religiosis qui dicunt aliqua verba ut retrahant audientes a solutione decimarum est episcopalis excommunicatio per clem. Capientes de penis.

De religiosis medicis qui dantur ad fabricandum vel loca de novo recipiunt aut de novo recepta mutant vel aliter nant. c. j. de exco. pñ. lib. vj.

De fratribus minoribus qui tempore interdicti recedunt ad divina fratres vel forores de tertio ordine sancti fructi est episcopalis excommunicatio. c. c. ex co. de sen. ten. exco. in clementinis. In gradientes monasteria monialium ordinis predicatorum extra casus necessarios qui declarantur in constitutionibus suis: puta ad bandum sacramenta infirmis ad medendum eis ad reparandum edificia et huiusmodi non habent licentiam a papa vel a monacho.

Excommunicationes episcopales. fo. xliij.

Sacro ordinis sunt excommunicati nec possunt absolvi nisi a papa vel a magistro ordinis vel ab alio cui fuerit concessa talis absolutio ut pñ in bulla ipsius ordinis cuius bulla tractamus vidi ego. **I**n gradientes monasteria monialium ordinis minorum extra casus necessarios concessos in constitutionibus suis sine licentia pape vel ministri ordinis excommunicationes dyocesanis reservatas incurrunt prout audiamus quibusdam si de dignis. **N**ota quod excommunicationibus que sunt ad hominem sive a iudice regulariter non potest quis absolvi nisi a suo excommunicatore vel ab habente plenam iurisdictionem super eum vel a superiori eius in articulo mortis. **I**tem nota quod fratres predicatorum et volentes ingredi eorum re excommunicatos non potest tione possunt absolvi a prelati ipsius ordinis a sententia excommunicationis suspensionis thema quis efficiat. **O**portet interdicti latos ab homine vel a iure saltem ab illo quo negatur. **Q**ui sic intelligantur absolvi reservatur episcopo. **D**e materia omnis fidei est oratio cum aliis in celebratione excommunicationis tam clericali. **C**ommunis id est communis summi et episcopalis communicatio sacramentorum. **V**niuersalis in processibus sacralibus et per extraneos et id est ab eis et potius. **E**xcommunicatio curie vide plenius et clarior et vide si vis videre est mortale peccatum quicquid

in titulo. xliij. in. ff. de celsis ecclesiasticis tertia parte idem compilat per me fratrem Anthonium archiepiscopum florentinum. Et sic est finis omnium casuum tam ipsius pontifici quam episcopo reservatorum. **S**equitur aliqua notanda circa materiam excommunicationis.

Cap. xliij.

Tem notandum est quod sunt due species excommunicationis. maioris et minoris. Excommunicatio maior semper est peccatum mortale et talis primo est separatio a deo et non potest excommunicare pro aliqua utilitate anime facit. **S**ecundo est separatio a sancta ecclesia. **I**tem nota quod excommunicatio maior est separatio a sancta ecclesia et a communione et participacione fidelium exceptis his casibus in articulo mortis. **I**tem nota quod fratres predicatorum et volentes ingredi eorum re excommunicatos non potest tione possunt absolvi a prelati ipsius ordinis a sententia excommunicationis suspensionis thema quis efficiat. **O**portet interdicti latos ab homine vel a iure saltem ab illo quo negatur. **Q**ui sic intelligantur absolvi reservatur episcopo. **D**e materia omnis fidei est oratio cum aliis in celebratione excommunicationis tam clericali. **C**ommunis id est communis summi et episcopalis communicatio sacramentorum. **V**niuersalis in processibus sacralibus et per extraneos et id est ab eis et potius. **E**xcommunicatio curie vide plenius et clarior et vide si vis videre est mortale peccatum quicquid

Excoꝛmunicaciones episcopales.

lesed anteq̃ digatur quando
est mortale vel veniale. Nota
prima q̃ nouem modis homo
pot̃ incurrere excommunicationem
minore. Primo qñ. quis p̃ctis
pat̃ cñ excoicato excoicatus
maiori aliquo illorū modo
superitis dictorum. Secundo
quando quis cōmittit facri-
legiū sicut qui furatur in ec-
clesia. vel in ea illicitum quid
facit. Tercio quando quis est
publicus concubinaris vel
fornicator. Quarto quando
quis accepit aliquam eccle-
siam a laico & illā sctenat. v.
xxv. q. vñ. ca. si q̃s. Quinto qñ
quis est simoniac⁹ qui est et
qm̃ excoimunicatus excoica-
tione maiori. Sexto secundū
quosdā cum in bello iniu-
sio cōtra christianos exercet q̃-
arum balistarum qut̃ agiti-
tariū. Septimo oppressores
inopi & pauperū: publici pre-
dones publici usurarij mere-
trices: qui omnes largo mo-
do loquēdo possunt dici ex-
coicati p̃ quanto talis obla-
tione nō debent admitti ad
altare sanctam dñi. Octavo il-
lorū quib⁹ denegatur eccles-
tica sepultura: sicut sunt il-
li qui moriuntur in tormentis
dato q̃ penitentes moriuntur
non ponantur in cimiterio s̃
militet etiam dicitur de illis
qñ non cōmunicant semel

in anno sine necessitate et c.
v. c. ois de pe. et re. Non om-
nes publici peccatores. Omi-
nes autem casus supradictos
ponit Innoc. Ray. et hosti. et
in quolibet predictorum cas-
uum potest absolueri sim-
piter sacerdos et epus pter qd so-
let in simonia et in excoicatio-
nibus. In pmo ergo casu scz
in participatione cu excom-
municato maior excoicatio
ne potest homo peccare mor-
taliter et venialiter. Mortali-
ter triplr. pmo quando par-
ticipat in eodem crimine ppter
quod ipse est excommu-
nicatus dando consilium au-
ritium et fauorem ratione cui-
us peccatum committitur. Se-
cundo quando participat cu
excoicato in aliquo alio crimi-
ne mortali ab illo ppter quod
ipse est excommunicatus. Sed
in pmo casu nota qd partici-
pans cum excoicato in eodey
crimine: vt dictum est incurrit
excoicationem maiorem
sed in secudo modo cadit ton-
tuz in maiori excoicatione
ne etiaz si mortaliter peccat
Tertio qd comunicaret cum
excoimunicato maiori excom-
municatione in sacramentis
puta accipere corpus xpi cuz
eo vel sacros ordines incurrit
excoimunicationem maiorem
peccat tn mortalr. In aliq

Excommunicationes episcopales. fo. xlv.

ut casus supradictio non peccat quis participando cum excommunicato nisi quod aliquis in communi tempore precepti prohibitionis facere auctoriter cum excommunicato et adhibere querere aut in salutem vel in commedum aut in loquendum sine necessitate aut in moralem vel communicandum. Nota quod sacerdos recipiens aliquem excommunicatum in sacramento excommunicationis ad officium ecclesie aut ad sacramenta aut ad ecclesiasticam sepulturam non solum mortaliter peccat sed subiecit suspensus ab administratione et sibi est interdictus introitus ecclesie quousque sit absolutus et efficitur quasi irregularis. Et si taliter interdictus mortale non debet poni in excommunicato nec debet propter timorem sacerdos de se habere quando talis excommunicatus expulsi de ecclesia non excusatur a tempore timore nisi talis esset timor qui posset cadere in contemptum participando cum excommunicato maior excommunicatione in locum quod salutandum et orandum commedum et comedum quod casus secundum Theodorem in libro de iuribus. quod autem libet non peccat mortaliter nisi propter preceptum dato excommunicatione iuratur et id qui est in peccato mortali quousque aliter excommunicatus etiam si sum ab ecclesia est separatus ab effectu. Ita ergo et sacramentis quod non est in peccato mortali cum sit in sponsus potest sequi erga ipsam scripturam in intrare ecclesiam et non est in officio diuino et potest communi in aliis participare non potest pacem ecclesie recipere cum ipsa sit loco communi participationis gratie dei. Sed hec omnia plenius habent in decretis et decretalibus et in summis: cum expediat videre que diligenter in ipsis. Incipit interrogatio quod est tractatus de huiusmodi et huiusmodi partes principales.

Hanc viri tūc em f3 quoldā ex
 cularat ab interdicto. postea
 autem dicit qd beati erit talis
 sacerdos si se prepararet ad
 mortuū. Nota igit qd h3
 buñt q in nouē casib3 homo
 cadit in excoīcationē minores
 rōne cuius separatus ē ab ef
 fectu sacramētōz. 2 qñ ad de
 am. 3 qz pctm mortale aliam
 separat a deoz excoīcat3 quo
 modocūqz cū in pctō mortā

Secunda pars interrogatorij seu scdi tractatus.

peccatis interrogandi sunt: sed vltimis oritur ex seculo seculo de omnibus circumstantiis peccatorum: prout supra satis ostendit. Non tamen est necesse se de quolibet peccato mortali omnes circumstantias predictas confiteri: sed solum illas que trahunt peccatum in illam speciem que scilicet habet specialem deformitatem oppositam alicui preceptorum. Sed et de numero peccatorum mortaliū scilicet quoties mortale peccatum commissum est in qualibet peccatorum specie diligenter interrogandum est.

Incipit secunda pars scdi tractatus de modo interrogandi penitentes a confessore secundum decem precepta legis. et hinc. c. xxiij. primum preceptum. scilicet. Cuius cole deum et timeas. et hinc. c. xxiij. circa hoc primum preceptum potes interrogare. Et primo de votis et voti transgressione. Cap. primum.

Ota secundum magistrum Thome in. ii. di. xviij. q. i. votum est religiosus quodam promissione spoliata que fit deo de his que dei sunt et fieri debent. Vel breuius secundum Thome. ii. q. lxxviij. art. i. Votum est promissio deo facta de aliquo quod fit deo acceptum ad quod requiruntur tria scilicet deliberatio voluntatis: positum et promissum.

Ultimis oritur ex seculo seculo de omnibus circumstantiis peccatorum: prout supra satis ostendit. Non tamen est necesse cum possit esse semper mortale et toties quoties frangitur. Secus est ex obligatione vel quod non poterat vel infirmus ieiunare et huiusmodi. Si vult se aliquid mali facturum: vel vindictam vel maiorem boni impeditum vel non ingredi religionem hoc est mortale et maius aliqua dispensatione debet illud infringere. Si nimis tardum implere propter quod a maiora excedit omnino vel venit ad statum non valens implere et prius potius sit: mortale videtur. Item quando dimissum et positum impendit tamen possit alias moram implendi votum quando si bi non preterit tempus non videtur mortale nisi mora esset valde nimis et nisi ex hoc etiam mineret periculum non valens implere: et de voto ingrediendi religionem et tamen non habens ratam legitimam cogere dissolutionis tunc etiam est mortale. Si fecit votum de re licita et de elemosina ieiunio et huiusmodi sed ob malum finem pauperis et possit facere vindictam ad alterum et huiusmodi mortale peccatum est nec tenetur illud implere.

De primo mandato.

fo. xlvj.

Si fecit votum abstinentie et quatuor modi conuincitur perit. Possit etiam episcopus possit implere vel non et sine dispensatione vel commutatione superioris cum possit facilius recurrere ad eum: vel ad confessionem suam pro consilio fratris: mortale videtur. Nota item quod viri possunt irritare vota virginum: sed abstinentie pete. gratias elemosine et accessus ad talem locum et maxime votum elemosinarum si non habent: nisi dote absque alia iure dispensatione et si fiat talis irritatio etiam sine causa rationabili a viro ammodo non tenetur pro implere talia vota. Vbi ubi est de voto hierosolimitano: quod hoc in fauorem adici mittitur. De irritatio votorum impuberum et filiorum familiarum religiosorum et vide in secunda parte summe. ff. c. ii. §. i.

Dispensationem a papa secundum quatuor modi conuincitur perit. Possit etiam episcopus dispensare nisi esset talis communitas et obseruans ipsum. Si fecit votum solitum et irrationabile: vel ieiunare diebus vel non peccare caput vel lauare in sabbato et huiusmodi mortale non est: sed peccatum est illud implere. Et nota quod a transgressionem votorum potest de iure communitate et consuetudine confessor absolueri: quod non est de casibus reuerentis. Sed de dispensatione et commutatione votorum non potest se intrinsecare. Si ne speciali commissione bicec sanorum vel alterius qui possit illam dare. Episcopi autem in omnibus possunt commutare vel dispensare: nisi in votis castitatis vel religionis et tribus votis peregrinationis scilicet hierosolimitane ad sanctum Iacobum et ad limina apostolorum. Romani in quibus votis papa vel summus penitentiarum solum dispensant vel commutant. De votis habes in. ii. parte summe. ff. c. i. §. i. ibi vide.

De superstitionibus. Capitulū. ii.

Si fecit ipse vel aliter fecit aliquis in rebus seu in personis magis et minus

Præparatio interrogatorum seu secundi tractatus

semper sunt incantationes occulte vel manifeste demonum invocationes quod semper est mortale et dignum morte corporali.

De incantationibus.
Si fecit vel fieri fecit vel procuravit aliquam incantationem cum sacramentalibus ecclesie ut aqua baptismali vel oleo sancto: et huiusmodi ab sanctis tantum vel alia causam est mortale gravissimum.

De adoratione creaturarum.

Si adoravit aliquam creaturam faciendo orationem ad eam: ut ad lunam solem et stellas cum primo apparent et huiusmodi est mortale peccatum.

De divinationibus.
Si fecit vel fieri fecit aliquam divinationem ad inveniendum furta vel ad sciendum occulta vel futura si quod sibi contingere potest est mortale.

De arte notoria.

Si didicit artem notoriam: vel usus est ea ad sciendum aliqua: vel si usus est arte nigromantia mortale est: si habet librum inducendum est: ut enim comburat alio non est absolvendum: sicut est liber Almas dei. Serifotas et alii libri comburendi sunt: quia mortale est.

ut eis vide l. d. pte. li. ii. c. q. i. g. r.

De constellationibus vel planetis sub quibus natus est aliquid indicant deferentis nate de conversatione eius: et ex physiologia credere est hominem ex facto vel constellatione vel completionem: cogit ad bonum: vel ad malum est hereticum.

De sortibus.

Si usus est sortibus divina toris quod est mortale ex leuitate autem veniale. Si beatus dicit aliquid turpe uxori viro ad comedendum vel alteri turpe ac huiusmodi est mortale interrogandum est quid fuit illud.

De incantationibus.

Si fecit vel fieri fecit aliquam incantationem ob sanctitatem consequendam. Et quando hoc fit sciendo esse prohibitum est mortale communiter quando vero ex simplicitate fieret putando esse bonas orationes dicitur veniale. Sed si noster in futurum abstinere neganda est et absolutio: quod ex oblatione et malitia videtur esse mortale et interrogandum est de verbis quibus utuntur de observantibus quas addunt.

De brevis.

Si fecit vel fieri fecit: vel

De primo precepto.

Jo. xlvij.

usus est brevisbus que contra peccatum est et si se non sit inaniter sunt superstitiosa et mortalia: tamen periculosum verbis vel charta in qua sunt est: quia sic diabolus multos vel modo imponendi vel per decipit. Si ex effusione olei tandi vel tempore scribendi: de lucerna vel crissinatio et inuenta superstitione earum ne aliquam autem vel plui imponendus est quod comburat latum canum vel magnitudine et si nolent non sunt absolute: et continentate ventorum et huiusmodi quia tunc est mortale. Si tuncmodi existimavit aliquid vero putabat talia esse licita malicentiarum quod factus tanquam orantes veniale videtur.

De observationibus temporum.

Si observavit unam diem magis quam aliam in non incipit do aliqua ratione mala ut dies nati deorum vel diem in quo occurrat decapitatio. Sane et Joannis baptiste vel dies Ascensionis in colligendis herbis et huiusmodi veniale videtur quando ex simplicitate hoc fit sive scribendo aliis qua vel portando ad suspendendum in aliquo loco si simpliciter credit veniale est. Si vero hoc crederet animo obsequium tunc mortale esset talia observare.

De somniis.

Si observavit somnia faciens aliquas orationes et obprobrium vel sine merito punitiones et poenitentia ex his rebus flagellare est vel non potest somnari volendo de futuro vel illud facere et huiusmodi et occultis iudicare a pro quibus horum est mortale cum ad iudicare mortale est: alias quod nescit quod dicit et intelligit, tem sine observatione adiun.

Si blasphemavit deum vel eius adhibere fidem temerum aliquem sanctum qui prope

De blasphemia
multiplici dei et sanctorum.
Capitalium. i. q.

Si blasphemavit deum
et videtur eius non esse minus et sola iniurie diis imponere et acceptatione pro nam vel non videre quod sunt vel

Si blasphemavit deum
non corare de actibus hominum vel peccatorum vel sine merito punitiones et poenitentia ex his rebus flagellare est vel non potest somnari volendo de futuro vel illud facere et huiusmodi et occultis iudicare a pro quibus horum est mortale cum ad iudicare mortale est: alias quod nescit quod dicit et intelligit, tem sine observatione adiun.

Secunda pars interrogatorij seu scbi tracta:

dictur maledictio vi maledictio sit. vi. sit ira semper et mortale si aduerit ipa yba
¶ Secundum preceptum de iuramento et peritiorz ha
bet capitula duo.

Primum capitulum.

Non in eo vana per ipz.
¶ Primo de peritio si iuravit iullius caria coram iudice mēdaciose mortale est quantuncumqz aliam haberet iustam causam et qui inducit ad hoc aduerit ut in sepe aduocatus procurator et huiusmodi mortaliter peccat. Si iuravit etiam est ira iudicium in communi sermone quacumqz ex causa vel leuitate vel locustate vel quantuncumqz modo nō solum p. sancta dei euangelia et per consueptus christi et sanctorum sed etiam per fidem per deum sic me deus adiunget per virginem mariam: per crucem: per animā suā: et huiusmodi hoc semper est mortale quādo aduerit se in iurare et falsum dicere et toties quoties sic iurando aduerit.

¶ Si iuravit aliquid pro certo de quo dubitat virum sit mortale est precipue iurando in iudicio.

¶ Si iuravit perpetrare aliquid quod est mortale vi facere vindictā nō dimittit cōcubū

nā si seruare in iura statuta tenere secretam inquam conturatio: mortaliter peccat nec debet illud seruare.
¶ Si iuravit tenere secretum aliquid quod est tractatus in iustitia vel aliud quod nulli est nocivum si aduerit mēta se siat peccat mortaliter ipse et q. simulat est ad manifestandū sciens illud esse secretum.

¶ Si iuravit seruare statuta alicuius civitatis vel vniuersitatis aliquid scienter ex illis statutis transgrediendo peccat mortaliter. Si tamen aliquid statutum est abrogatum per contrariam consuetudinem quia quotidie per omnes sit contrarium et diu non videtur peritior si non seruat illud eo q. non habet vim statuti di. nū. §. leges.

¶ Si iuravit per aliquem mortale est: nisi faceret propter contemptum et inducendum est vi abstineat propter periculum peritior.

¶ Si inducit aliquem ad iurandum quem omnino credit falsum iuramentum mortaliter peccat nisi effectus de hoc faciens ex officio suo sit iuris ordinem.

¶ Si promisit se aliquid faciatur si iuravit in honore dei vel aliorum sanctorum si nō intentabat observare mortaliter peccat. Si autem intendebat observare si veniente tempore quo debet implere nō tenet promissum et tamen potest licet cum incommoditate sua

De secundo precepto:

fo. lviij.

peccat mortaliter nisi ille cui promisit ante terminum relaxet iuramentum quod facere potest si promissum in illo vtilitatem tantum cedat. Nam si in vtilitatem aliorum vel in honorem dei et sancti tum non potest illi relaxare sed ad episcopum vel ad papam pertinet relaxatio vel commutatio si autem non potest implere excusatur a peccato pro tunc cum non potest.
¶ Si quis autem cum iuramento se aliquid facturum quod non est alicuius imperio facere vel dicere alias est mortale boni vel mali: ut mater de verberando filium vel de bibendo vel non huiusmodi videtur venialis iuratio per iuratio.

¶ Si iuravit sine causa ratio nabit pro quibuscumqz minis dicendo etiam veritates veniale est: nisi faceret propter contemptum et inducendum est vi abstineat propter periculum peritior.

¶ Si inducit aliquem ad iurandum quem omnino credit falsum iuramentum mortaliter peccat nisi effectus de hoc faciens ex officio suo sit iuris ordinem.

¶ Si iuravit sine causa ratio nabit pro quibuscumqz minis dicendo etiam veritates veniale est: nisi faceret propter contemptum et inducendum est vi abstineat propter periculum peritior.

De admiratione que est inducere aliquem ad aliquid faciendum ob innovationem alicuius rei facte si est per modum coactionis intendens eum obligare per modum iuramenti ad aliquid faciendum ut ad superiores et alios in quibus non habet potestatem est mortale si iuratio Cayphe contra dominum. Ad sibi subditos vero est licita eo casu quo licet eis percipere aliter non est tunc adiuratus tenetur illud facere vel dicere alias est mortale sicut transgressio precepti.
¶ Si adiuratus prelatos vel iocios vel inferiores per modum deprecationis intendens reducere ad iuramentum ad aliquid boni faciendum non est malum vel veniale.

¶ Si leuiter et sine causa est adiuratus nō faciens illud non peccat. Th. 4. d. q. 4.

¶ Si adiuravit de mēte per modum precis vel ad primus sciendū aliquid ab eis vel aliis quid obtinendum auxilium est mortale nisi quis faceret ex familiaritatis consilio spirituales et vel nisi ex quadam simplicitate querens ab obsequio diaboli: sed per modum coactionis: licet eos adiurare ne nobis noceant.

¶ Si adiuravit creaturas

De admiratione.

Facit Capitulum. 4. 4. 4.

Provincia Cast. Orientalis.

Prælia pars interrogatorij: seu scõ tractatus

fratrationabiles ne diabolus eis viantur in nostrum nocum mentum igitur autem sit ut de mō operetur in eis mortale et ut incantationis serpentum. Si in carceribus et turpibus tabulis miscuit deum et san- cros et in narrationibus turpi- bus et amplexibus est mortale alias veniale nisi faceret in contemptum dei.

¶ Tertium preceptum
de observatione scito-
rum continet
duo capitula,
primum.

Abbat sanctifices.
Quia quantum ad de-
terminationem dierum
istud preceptum est de iure po-
sitivum: hic annexere potes-
de ieiunio ecclesiæ de us-
dione misse.

¶ Primo ergo si fecit aliquid
mortale opus diebus domi-
nicis et alijs festis preceptis
ob emella causa necessitates
quia mortaliter peccavit si fa-
notabile spacium iocus si fa-
ceret aliquis puncta si vero ex
necessitate videlicet quia ho-
res expectantur vel veniant
inundationes aquarum: in hu-
iusmodi tunc licet removere
se de blada et impericillia et hu-
iusmodi et debet observari
vel per se vel per alium idem

sero ad ferus et de consecra-
tione. iij. c. pronun. iandis
et hic requiritur magna pru-
dentia in con. utendo. **¶ Si**
vendit vel emit diebus fe-
stis: nō comestibilia de die
in diem vi panem/vinum/ca-
seum/carnes et huiusmodi
mortaliter peccavit.

¶ Si per modum negotiationis
non in calum magne necessi-
tatis. In mundum tamen ex
quo prelati ecclesiarum tolle-
tant si non dimittunt audire
missam fm. petrum de pala-
videtur posse excusari q. me r-
cantur in diebus festis: iusti-
cer a peccato mortali. **¶ Si**
fieri fecit aliquid predicatoris
a suis filiis discipulis suis la-
boratoribus sine necessitate:
peccat mortaliter magno et
exequens. Si tamē mandis
seu magister vel patronus non
habet necessitatem sed vici-
pulus et no vel servus rasti-
cus habet necessitatem: ita q.
aliter non posset vivere q. di-
scipuli nō obedit aliquando
magistro in his dieb. vedēdo
vel faciendo aliq. exercitium
et artus p. aliquo tēpore. Et
nec iste nec alius de illa arte
vult ducere est sech. et aliud
exercitio neci facere ut ipse
excusari. Et si in obsequio ec-
clesiarum pauperū aliquando
licet aliquis laborare diebus

De tertio precepto.

fo. xlij.

festis secundum doct. q. ior
magis licet pro sustentatione
vite eius in necessitate. Tu-
tas tamen esset eligere alios
artem si posset. **¶ Similiter**
de scriptoribus pro precio: et
conficiantibus instrumentis
temporalium et iudicantibus
et facientibus longas dietas
non causa cupiditatis: sed ne-
cessitatis: quia non bene ali-
ter potest fieri.

¶ De barbitonforib. et chi-
rurgis et huiusmodi.

¶ Medicinalia autem semper
licet facere et medicari et talia
vendere. papa Eugenius di-
spensavit cum barbitonforib.
ut laborare possint per duas
horas noctis in vigiliis ma-
gnorum festorum. ij. parte sū.
ti. ix. c. vj. g. j. in si. **¶ Si per**
totum diem festi vacaverit lu-
dis venationibus aucupis et
choris: et alijs vanitatibus
mundi. frequenter em in his
occurrunt mortalia peccata
et si de se ista non sint morta-
lia. **¶ Quid etiam mortale pec-**
catum diebus festis commis-
sum sit gravius: patet et ideo
de huiusmodi confitendum est.

¶ De auditione misse dieb.
dominici et festis.

¶ Si non audiuit totam mis-
sam diebus illis: q. omi-
sit vel ex contemptu
vel ex cupiditate lucrandi: vel

causa eundi ad solatium: vel
ad convivium: seu ex negligē-
tia vel ex ignorantia crassa: mor-
taliter peccavit: toties quod
fieri dimisit. Itē si audiuit: q.
non totā dimittendo notabiliē
partem: de 2e. di. j. c. missas.
Secus si est si modicā partem
misse dimisit. **¶ Quid autē qd**
audiatur in prochia sua vel ali-
bi missas propterea de die vel aliā au-
diendo: vel nō intelligendo: q. ba-
vel nō audiendo: q. submisit: de
vel audiatur alibi seu apud cuba-
rio vel simoniacos huiusmodi: vel nō
simoniacos et cubinario: et q.
plati nō pūdet sup. huiusmodi
vident simplices sollicitudine
q. dimittit p. scilicet corā vbi
talitā abūdat fm. p. de pa. et
Gail. d. 2. 2. dimittit nō audi-
tionē misse ex iustitiale: vel ex
tali occupatione quā nō pūdet
mittere: ut servitū istius: vel
alia iusta de cā puta q. manet
in casis excusant. **¶ Excusant**
tur et puellæ: q. dimittit a pa-
rentib. domini th. cantes ad
choreas. Vidue etiā q. manet
in domo clauis p. mēse excusa-
tur. Secus si p. dies q. dēdicit
vel per mentem et huiusmodi.

¶ De observatione ieiuniorum
Capitulum. ii.

¶ Si quis dimittit ieiunia
ecclesiæ: vel quadragesimæ
merquatuor temporum
et vigiliis festorum xpi q. ego

Prima pars interrogatorij seu scdi tractatus

holozum et sanctorum qui de
precepto sunt positi. xxi. annos
peccat mortaliter nisi habeat
causam legitime euz excusen
tem: vel si iustitiam existimet se ha-
bere: puta cum est satis debilis
vel videtur sibi esse peccator
quod credit non posse ieiunare
sine notabili corporis detri-
mento: licet fin veritatez pos-
sit ratio non videtur de facili
condemnandos de mortali:
ex quo paratus erat obedire
precepto si credidisset se pos-
se: aliter est mortale: et toties
quotiens dimisit aliquem die
ieiunij: quilibet enim dies est
sub uno precepto. Sz an. xxf.
annum inducens sunt: iuve-
nes ad ieiunandum. Etia in
interrogandum est hic de iun-
to diebus quos dimisit: quia
de causa. si ho notabiliter an-
tipicavit horam commendens:
puta circa horam tertiam: si
ne causa legitima non est ieiun-
nim: unde est mortale: hora
autem congrua est circa me-
diu. Tardare autem post no-
nam non est vitium nisi fiat ex su-
perbia: si euz ieiunavit ex su-
pedito ecclesie: vel voto: vel ex
infirmitate confessionis: comedit
de sero fructus panis vel de plu-
ribus fructibus aut perfectionibus
vel de vno genere: si magna
opprobria ieiunij fregit: l. d. p. in
su. l. vj. c. ij. f. ij. Si vero aliqd

confectionum sumit in pro-
portione: non solum ieiunij
nisi fieret in fraudem ad nu-
tridum. Sed sumendo aliqd
fructuum per modum medi-
cine: seu vinus ledat stom-
achum non videtur esse malum:
potest autem quis in die plu-
res bibere sumpto prandio:
et non frangit ieiunium: nisi si
et in fraudem ut dictum est.
Debiles et multum labora-
tes ieiunantes et peregrinan-
tes pregnantes ac nutriendos
pauperes et huiusmodi quos
modo et quando a ieiunio ex-
citantur vide plenius in d. p.
sum. l. i. vj. c. d. f. c. vj.

**Quartum preceptum de ho-
nore parentum: et hz duo capla.**
Capitulum. f.

Habere in honore pa-
rentes. Quere primo.
si dixit: ha contumelia
sa vel opprobriosa parentibus
mortaliter peccavit: et multo ma-
gis si haberant: et leviter. Itē
si parentes irrisit. Si blasphem-
avit vel maledixit ipsis de
sanctis et vitiis. Si non obedivit
eis: si licet ex precepto peccavit
mortaliter in quibus rebus: scilicet
si ex negligentia in rebus non mul-
to peioris si non paravit necessa-
ria: et non possit mortale
esse. Si non ieiunavit legata scilicet ob-
edientia ad patrem: et si multo distat
ut patet in cōmōditate cū in pos-

De quarto precepto.

fo. i.

set peccavit mortaliter. vide in
d. p. l. i. c. xxi. f. ij. Si non re-
verenter se habuit: sed contē-
pluit vel dure locutus est: vel
prodicavit ad iram vel non
supplicavit eos: vel diligeret
non prout debet: et c. f. ij.

De haberna. fami. ec. C. ij.
Si non promittit magnis
necessitatibus victus
et vestitus sibi: cum pro-
prietate: cum possit ex
quantitate vel crudelitate mor-
tale est. xxi. dist. in. ca. si quis.
Item si propter hoc illegiti-
mos filios mittit ad hospitale
vel servos qui sibi bene servi-
ebant: si non adhibuit diligen-
tiam ad hoc ut boni essent: et
mandatum dei et ecclesie ob-
servarent: ut de confessione: cō-
mune auditis: misse et de
honestate et huiusmodi: et si
notabiliter in hoc commisit ne-
gligentiam: non curando: vel
non corrigendo: mortale est vel
veniale grave. Si dixit pro-
prietatem contumeliosa: vocando
seorum et huiusmodi: vel ver-
beravit asperum sine causa ra-
tionabiliter: sed ex invidia: mor-
tale est. Secus si alias ei dur-
ta et aspera verba loquitur.
Si vero contēdit euz viro in
licitis rebus nolens obedire
et ex hoc prodicans eum ad
blasphemandum deo vel san-
cto: vel ad aliud grande in-

conveniens mortale commisit:
si est occasio data ad hoc.
Si vir permittit uxorem face-
re plurimas vanitates aut de-
narios: vel tripudiat: et huius-
modi: et alia multum pro-
vocantia ad lasciviam: mortale
videtur si vero non sit mul-
tus excessus veniale videtur.
Adter que mittit filias ad
choros et alias mundi vanita-
tes: et non ducit ad missas
confessionem et communionem
peccat mortaliter: et non vide-
tur posse excusari a mortali.
Si dominus vel domina non
promittit necessitatibus corporis
talibus servorum ancillarum
et infirmos mittit ad hospita-
le et non curat de necessitate
vel honestate vite eorum: vel
non dat eis habilitates ad cō-
suetudinem: communicandum
audiendum missam cum pos-
sit: vel facit in festis laboraret
mortale est in quolibet hosti-
a. Si nimis dure vel nimis res-
piciat: missas se habuit iuber
natione familie: in quo oēs
delinquant etiam perfecti cōter-
veniale est. dist. xxi. c. quatuor.
Quantum preceptum de ho-
nificidio. Cap. vnicum.

On occideris. et c.
Primo quere si occi-
derit extra ordinem
iuris aliquem voluit: vel pre-
ter intentionem causam dādo ope-

Palma pars interrogatorij seu scđi trac.

¶ Item rei illiciti: vt in ludo no-
xijs: sicut ad sara: vel etiam
rei licite: sed non adhibendo
debitam diligentiam. vt prob-
ciendo regulas de recto mor-
tale est: et casus episcopis re-
seruatus. Item si ex necessi-
tate euasibili: et etiam in eu-
itabili ad quam peruenit ex
culpa: puta quia adulter est
inuuentus a viro mulieris a-
dultere: qui vt mortem euade-
ret: cum occidit. Interrogan-
dum est de causa homicidij: si
iudex occidit aliquem innocen-
tem fm iuraj: vel aliquem no-
centem sed preter ordinem iu-
ris vel fm processum ordina-
rium sed non habens legitimi-
mum dominium vel habens
potestatem: sed nō ex iustitia:
sed ex vindicta: vel auaritia:
vel crudelitate: et et casus epi-
scopalis nisi in ultimo pñcto
in. d. pte sum. tit. vñ. c. viij. §. j.
¶ Si mulier grauida ques-
uit abortum p medicinas vel
labores vel per alium modū
etiam si non sequatur effectus
est mortale in eaz: in quocun-
q; conuulente z cooperante ad
hoc: non tñ est casus epalis.
¶ Si vero sequit effectus: et
puerperium erat formatū in
vtero: homicidium est in eaz:
in cooperante: z consulete vñ
casus episcopalis est. In aliq-
bus etiā locis si non sequitur

effectus p synodales constituti-
ones est epalis zalicubi est
excommunicatio.
¶ Si occidit mñ filij vñ filij
ipōte ad occultādū crimē susti-
grauissimū ē: z multo ptus si
nō baptizātū. si pater filij vel
frater sorore fornicantē: si vir
uxorē ppter adulteriū: si vxor
virū ppter odiū vel amorē ad
aliquē aliū: si filius patrē vel
matrē ex ira: vel auaritia: vel
tristitē frater grauissima sunt
z digna magna penitentia: et
episcopo reservata.
¶ Et not. q; epi solēt cōmittere
eos mittere q̄ ire pñt p casu
homicidij ad pñarios curies:
ad terrorē incuriēdū. Si tñ vo-
lūt pñt absolue tales p se vñ
p alios: id pape nō reservat.
¶ Si mater vel nutriti iussio-
casu filij vñ filij quē tener in
ita se inaderitē ex opprobrijs:
mortale ē ppter negligētiā. z
ē epalis. Si mulier grauida
ppter intēsiōē aborti si cōmi-
ssit ibi notabile negligētiā:
puta q; nimis saltuū vñ q; ni-
mis lordinate laborant vñ p
inordinatas ostēscitias nō est
abiq; peccato mortali.
¶ Item viro vel alio pñt tenen-
te eā vñ hoc sequit. Seco q; si
non est in causa. Si quis
etiā non occidit tamen mu-
tilat aliquod membrū: vel
reddidit inutile alteri ex tra ordi-

De clericis in comuni.

fo. li.

men iuris vel vulnerat: vel
alias percutit aliquem ex in-
iuria: peccat mortaliter.
¶ Item si iniuste incarcerat
vel tenet per violentiam: ne-
liber possit abire: nisi taceret
per punctum ipis ad impedi-
endum malum eius. Si clerico
cum etiam habentem tantoz
primam tonsuram est excom-
municatus.
¶ Si quis verbo vel manda-
to scilicet mandato perlas-
dando: consulendo: rancun-
do: vel incitando cooperatur
aliquod pñctorum vel mortē
vel corporalem lesionem pec-
cat mortaliter etiā si non se-
quatur effectus. Sed si sequi-
tur effectus: grauius est et si
pessus vel incarcerat hñdī
est clericus vel religiosus: in
quolibz pñctorz casu pñtis
ens vñ includēs est excoicatio:
nisi esset pñtis ex q̄ hoc face-
ret cā correptio. Et vbi p:
dicis. i. mādator: pñtis: coopa-
tione vñ facto: si esset enormis
iuria facta clerico vñ religio-
somo pñt absolui circa sedem
aplicā: vñ legatū vñ summum
pñtariū. Seco q; si hñdī enor-
mis iniuria de hñdī materia
habes diffusa in. iij. p. sum. ti.
pro. ca. j.
¶ Enormis iniuria ē: qñ ad
mutilationē mēbz seu effusio-
nē sanguis magnā. i. p. vuln-

thorum. pñctum fuerit ant
in episcopum: vel in abbatē
pro: cum manu violenta in-
secta sit: vt. c. cum illorum. ex
tra de sen. ex. Aut enim dicit
tur enormis arbitrio boni vi-
ri ex circumstantijs locorum
temporum z personarū: vt in
tit. de iur. natu. §. atroc. Vel si
est facta religioso: quis non
absoluitur talis circa sedem
aplicam vel legatum eius: vñ
eius summum pñtariū: sec-
vero est si non esset enormis.
¶ Si quis interfecerit vel mū-
dauit: vel fecerit interfici
aliquē pñtium p assassinio:
etiā si non sequatur effectus
est excommunicatus z depō-
situs omni gradu ordine z di-
gnitate seculari vel ecclesiā-
stica. Similiter receptor z de-
fensor huiusmodi assassinioz.
c. pro humani. de homi. lib. vj.
Dicuntur assassini quidam
heretici. vide de hoc in. iij. p.
te sum. ti. pñtis. c. pñtis. Si qñ
desiderat mortē alterius de
liberata rōne in malis alteri
sue ex odio: sue inuidia: sue
ex auaritia: vt habeat eius
bona: vel ex luxuria: vt aliū
accipiat vel ex superbia: vt in p-
latione succedat: vel ex occi-
dia: ne habeat cōm sine labo-
rem gubernandi eum vel
etiā vt sit magis liber:
et non habeat corripien-

Prima pars interrogatorij seu scdi tractatus.

Septimum preceptum de furto non faciendorum de usura que diuersis modis fit: et habet Capi. viij.

Capi. j.

Artum non facies. De usuris de re aliena que in hoc precepto prohibetur. Nota quod in omnibus infrascriptis speciebus est mortale peccatum: et tenetur ad restitutionem ei a quo res capta est. Quod si ille ignoratur vel non inuenitur: pauperibus eroganda est: et non solum qui accipit sed etiam heres eius: si tas men de bonis eius ad eum peruenit. c. michael. extra de usu. Circa usuram quere primo si mutauit pecuniam numeratam vel aliquid eorum que usu consumuntur ut frumentum: vinum et oleum: et huiusmodi intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale: illud plus quam accepit renetur restituere.

Si mutauit super pignus vel mobile: puta vestis equi et huiusmodi: vel immobilitate domus agri huiusmodi: et interim accipit usum fructum pignoris: dum alius tenuit pecuniam suam: usura est.

Accipit tamen casus: quando gener accipit possessionem in pignus a socero

suo: quousque dat sibi dotem et sustinet onera in simoniam mutando: protem suam. extra de usuris. c. salubriter.

Si posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid percipiendi de usufructu: licet non fiat peccatum de hoc: sed ponit in dissimulatione eius volens in omni casu capitale suum soluere: usura est. Sed si vult ita participare de damno sicut de lucro: tunc licet etiam cum peccato. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis: et dicunt vulgariter de his posita: sed usura est. c. plerique. iud. q. 10. in ter. et gl.

De soccedis alium.

Si in soccedis alium peccat: coram hominibus: et in pacificis: ut capitale sit solutum: est usura. Sed si non est solutum: sed nimis grauatur vna pars: non est usura: sed iniustitia.

Si in emptione fructuum terre vel aliarum rerum ex eo quod ante per aliquos mensurae recipere fructus vel alias res soluit precium: et propter hoc emit minus in suo precio: ut si valebat decem emit pro nouem: usura est. Secus si faceret quod veritas: pro et minus valere: illud quod soluitur octo.

De venditione ad terminum. Si vendidit ad credendum sem

De septimo precepto.

fo. liij

terminum: pannos laneos lineos de serico vel alias queque maioris pretio quam ad consuetos: quia si vendidit sic plus in suo pretio ratione dilationis usura est. Si vero non vendidit plus in suo pretio: sed non vult facere ista bonorum forum et sicut illi qui dant pecuniam numeratam sibi: non est usura. Tho. in opus. lxxv. et extra de usu. c. nauigant. et cum ciuitate tua.

De cambijs.

Si fecit cambium si minuta: puta de vno floreno aureo ad monetam: vel e converso accipiendo aliquid secundum communem cursum non est illicitum.

Si fecit cambium realia per litteras de loco ad locum: et non fictum: est licitum modum ratam iactam. Si fecit cambium que vulgariter dicunt sic carvi per venetos a libris de grossi viura est: quia realiter ibi est mutuum: et sub specie lucri. hec frequentantur fiorescentie. Si tutor vel curator pupillorum: vel procurator et factor cuiuscumque pecuniam pupillorum vel patronorum vendit ad usuram in utilitate illorum ultra partem mortale commissam in casu quo illi nolint vel nequeant restituere: et illi qui habuerunt utilitatem principaliter ter

minantur non restituentibus illis tenetur procurator tutor curator: et huiusmodi. Si quis emit agrum vel domum multo maiori pretio quam valeat intendens quod venditor recemat ab eorum deductione hoc in parte sed non vult facere ista bonorum recipiat: viura palliata est.

De mutuantibus sub specie. Si quis propter pecuniam mutuatam aliquando petit vel speret principaliter habere ab eo aliquod obsequium vel utilitatem: que pretio pos

sit estimari: ut opera laboratorum vel bonum ad colendum terras vel mutationes iumentorum: vel aliquid donum: vel ut procuraret et officium vel beneficium ecclesiasticum vel secularem: vel quod beneficii propter hoc plus de fructibus terre eius quam colitis usura est. Et quando propter hoc non ab eo qui mutauit: sed ab alio vel a domino vel a communitate recepit utilitatem exinde debet illud pauperibus erogare.

De accipientibus ad viuram.

Si quis accipit mutuo ad usuram non ad providendum sue necessitatis: ut det ioseph ad viuras vel ludat: vel alias male utatur: peccat mortaliter. hec vide in q. pte sum. ii

Prima pars interrogatorij seu scđi tractatus

scđi. s. vlti. Idem si est inducit que alias non erit seneca
tūps. p. de palm.

De scientibus statuta in fauorem vbra
riotum.

Si heret statum in atti
qua clauate vel castro vel lo
co. q. vlti. soluantur vel q.
solate non possunt repetant
repetite non debeant restitu
ere communicati sunt qui faciūt
huiusmodi statuta: et qui iudi
cant s. ipsa. Unde illi qui sa
ciunt capitula cum iudeis et
domini et cōitates cōfinitia:
q. possint fenerari: vel q. non
possint repeti in iudicio p. se
epiote ab eis: et huiusmodi:
videntur incidere in hanc ex
cōmunicacionem. Vbi s. q. qui hoc
faciunt: et cives qui hoc cōsue
lunt. extra de vlti. in. c. de. ex
grau.

Ca. 6.
Emptione vero de
variorum mortis et
florētis: vel impie
totum ut tenetis: vel locorū
et Jannequis aliqui ponunt
contractum esse vltimum:
aliū vero non scilicet contra
rium tenentes: ideo nemini
consulas ut faciat cōtractus:
factum vero si potes induce
re ut post mortem ipsius vel
vnius alterius finiat: vel satis
faciat communis: vel satis
gangu. bonū erit. Si s. non

vult adherens opinioni con
trarie non facile condēat
quia in huiusmodi s. m. doc.
non est precipitanda senten
tia. De his et alijs supradictis
habet in d. parte sum. tit. s. c.
s. de vlti.

De fraudulentia que mul
tis cōmittitur. Cap. 16.

De fraudulentia que fit
in rei substantiam
D. el in rei substantiam
vendendo vnam rem
pro alia: ut vinum limphatus
pro puro: carnes pecudinas
pro castatis eorum et aromas
sa cum alijs mixtarios: vel in
quantitate dando mensuras
et pondera diminuta: puta vit
cia nonem pro libra: vel in
qualitate: ut rem prauam pro
bona: ut pannum ferrum: co
rium: aromata: animalia des
fectu: sa fructus et huiusmodi
dicit in his si notabiliter dam
nificauit proximum peccauit
mortaliter et tenetur ad resi
tutionem. Si parum nec pino
intendens venialiter: et pau
peribus erogetur.

Si vendidit rem aliquam
multo maiori p. scio q. valebat
s. m. communem estimationem
illi p. tps aduertēter: peccauit
mortaliter: et tenetur ad restitu
tionem. Si primus notabiliter
p. scio q. valeat et ignoratūa
veditio. Si fraudat iustas ga

De septimo precepto.

fo. liij.

bellas et pedagia tenetur cō
munitati restituere si multus
vel etiam parum: sed tamen
intendens multum mortale
est. de hac materia vide in li.
tra mortale tenetur ad resti
tutionem et omnium dānoꝝ in
de sequentium.

Si q. falsificat lras p. scio
ditas in collectis iniustias: rā
vel agilia: vel alioꝝ vlti
nentur ad restitutionem: et q.
distribuit prestantes scien
ter grauantes aliquem vlti
debitum tenentur pro dānis.
Et de hoc habes in d. parte
tit. li. c. liij.

De falsificatione.
Capitulum. liij.

Quis falsificauit alij
quod instrumentum:
vel falso scienter vlti
tur vlti in mortale tenetur ad
omne damnum quod inde se
quitur.

Si q. falsificauit literas
papales et falsificatis sciēter
vlti excōmunicat: et ceteris abso
lutio pape reservatur.

Si quis ex falso cō suage
sto q. expsa nō obtinuerit bā
et expsofferit totus traderet
scilicet qd recipit: s. nō sit excō
municatus: nō tenetur ad restitu
tionem: qd sic recepit seu ad res
tutionem beneficii vel resigna
tionem: et huiusmodi.

Si q. falsificauit monetās
vlti p. scio tenetur ad resti
tutionem. Item si falsis sciēter
vlti et etiam ipse in huius
fuit

deceptus.
Si q. falsificat mensuras
vel pondera ciuitatis vel cōi
tatis vel falsis sciēter vlti
est. de hac materia vide in li.
tra mortale tenetur ad resti
tutionem et omnium dānoꝝ in
de sequentium.

Si q. falsificat lras p. scio
ditas in collectis iniustias: rā
vel agilia: vel alioꝝ vlti
nentur ad restitutionem: et q.
distribuit prestantes scien
ter grauantes aliquem vlti
debitum tenentur pro dānis.
Et de hoc habes in d. parte
tit. li. c. liij.

Et nota q. contra falsificā
tes instrumenta vel literas vlti
alia in aliquibus locis lata
est sententia excōmunicacionis
per cōstitutiones synodales.

Excōmunicatio papalis
Si q. iussit papalis ap
ponit vel remouet vñā istam
vel cunctam s. m. hosti. est ex
cōmunicatus excōmunicatio papali
que fit in curia: nō in iure cōi
nō habent: et hoc si hōile hnt
viget. nō si expsa fuerit caris
valor: puta qd erat gsa ad rps
et expsofferit totus traderet
nō incurreret q. excōmunicat
nec aliquam penam. Richard.

De iniuria que fit in ius
dicio. Cap. v.

De iniuria vero que
fit iudicibus a p. scio
nō aduocatis pen
sationibus et notariis q. de

De iniuria vero que
fit iudicibus a p. scio
nō aduocatis pen
sationibus et notariis q. de

De iniuria vero que
fit iudicibus a p. scio
nō aduocatis pen
sationibus et notariis q. de

Prima pars interrogatorij seu scđi tractatus

Debent interrogari: dicit infra.
Si officialis quicunque dat
iustam sententiam: scienter
vel ex ignorantia crassa ex
supina tenetur parti lese satis
factionem omnis damni nisi
satisfaciat ille pro quo est la-
ta sententia: et similiter affec-
tor vel alij qđ ad hoc coopera-
tur: et peccant omnes mortali-
ter aduocatus et peccator qđ
scienter defendit iniustā cām
si obtrineant. Si tenent parti
sele ad satisfacionē iniustis
dā: si nō satisfaciunt cōsultos.
Idē si pdidit iustam causam
ex ignorantia crassa vel negli-
gentia.

Accusator et testes scienter
pcedētes contra aliquē falso
tenent de omni dāno ipsi ac-
cusator et peccant mortaliter.

**De furto.
Capitulum. vi.**

Si quis rem aliquā oc-
culte inuito dñico: nō so-
lus si abstulit ab extra-
neo: sed etiā si p̄ parentibus:
pro: viro: seru: dñico: discipul:
magistro: loci: socio: p̄ sangui-
ne: p̄ sanguineo: furtū cū si est
quid notabile damnum: vnde
et mortale: et tenetur ad resti-
tutionem: secus si quid minis-
imum: vt aliquos fructus: et
quadrinum: et huiusmodi. Si

rem sibi mutuatam retinuit
vel etiam rem alterius venit
rem ad manus eius non resti-
tuit furtum fecit: nisi ille tan-
tundem haberet de suo certi-
tudinalit quod non vult resti-
tuere.

Si inuenta que nō habent
p̄ derelicto non restituit: sed
ibi retinuit: et si post inquisi-
tionem nō replatur cul: sunt
inuenta. dñ paupibus erogas-
re a se eēt p̄cām mortale: nisi
ipsi vt indigenti darentur.
De thesauris inuentis mul-
tuz statuz cōsuetudin. de hac
materia vide in. q. parte mun-
ti. j. c. r. s. d.

Si pignus ē pigno te ad suirti-
litate cōtra dñi. rei p̄diteatē.
Si vltus est recommodata
ad alium vltum qđ fuerat cōs-
modata: vt re depōsita siue
inla depōsitis: nisi presumat
dñm rei esse p̄sentis: tenet de
hōmō vtilitate.

Si religiosus dedit de bonis
monasterij sine licētia su-
priorū habita vt p̄sumpta. Itē
si aliquē occulte recipit vt ier-
ner qđ ē mortale: et p̄prietari:
Si p̄lat: expendit bona eccle-
sie in typos vltus: et dep̄sata
regationi ecclesie vel paupib:
bus vel bona monasterioz:
peccat mortaliter. **S**i aliquis
recepit a religioso aliquid sine
cā rōnabili: vel p̄ turpitudis

De septimo p̄cepto.

fo. lv.

ne vel lacri acquisitiōis: vel
causa amicitie et parentele si-
ne aliqua indigentia.

De sacrilegio quod cōmī-
tatur circa res sacras.

Capitulum. vii.

De sacrilegio qđ est cir-
ca res sacras. **S**i
imposuit vel dedit su-
per hoc consilium vt impone-
rentur collecte clericis sine
ecclesiasticis personis: nō ha-
bita licentia a romano pon-
tifice: et si secutus est esse
fractore: vbi supra per idē. c.
tus vltra mortale tenetur peruenit.
ad restitutionem. Et nisi post
admonitionem desistat est ex-
communicatus.

Si fecit vel fieri fecit statu-
ta contra libertatem ecclesie
autem locis sic per syno-
dalia constitutions. Si lega-
tū: vel consilium fieri: vlti-
ta facta ecclesiis: vlti-
ta mortale tenetur de dam-
nis factis: et qđ excommuni-
catus ipse necnon scriptores
et iudicantes fm ea.

Si vlturpauit patronatum
de nouo alicuius ecclesie var-
statis vel monasterij vel loco
rum p̄otum vel bona ipsorū
locorum vacantium. est exco-
municatus.

Si abstulit res sacras vel
calices et paramenta de loco
sacro: aut rem sacram de loco
non sacro et furans in eccle-
sia res non sacras.

Si effregit locum sacrum
vt portas ecclesie: vel locum

religiosum vel portas conue-
tus vltra peccatum et obliga-
tionem ad restitutionem res-
netur de iniuria et de damno:
et est excommunicatus: et an-
te denunciationem potest ab-
solui a biocesano. post denū-
ciationem vero solum a papa
penitentiario. c. conques-
si. extra de senten. excom.

Si fecit incendium studios
idez iudicium est sicut de est
fractore: vbi supra per idē. c.
Incendiarij autem etioz
locorum de iure communi nō
sunt excommunicati. In aliq-
bus autem locis sic per syno-
dalia constitutions. Si lega-
tū: vel consilium fieri: vlti-
ta facta ecclesiis: vlti-
ta mortale tenetur de dam-
nis factis: et qđ excommuni-
catus ipse necnon scriptores
et iudicantes fm ea.

Si vlturpauit patronatum
de nouo alicuius ecclesie var-
statis vel monasterij vel loco
rum p̄otum vel bona ipsorū
locorum vacantium. est exco-
municatus.

Si abstulit res sacras vel
calices et paramenta de loco
sacro: aut rem sacram de loco
non sacro et furans in eccle-
sia res non sacras.

Si effregit locum sacrum
vt portas ecclesie: vel locum

Prima pars interrogatorij seu libri tractatus

detinetur ad arbitrium boni viri quantum potest illud dā-
num in ipso dubio eliminari.
Similiter et qui dedit iniu-
stie aliquem ab obrepto iuste
vel aliter procurat egeri. **Se-**
cas cum iuste procedit. **Tho.**
d. q. q. lxx. art. q. ad. iij. Qui
infert damnum quod in ipso
restitutui non potest vi mutila-
tio mēdi cum quo ille sacra-
batur: videlicet manus in feri-
bendo virginitatem alteri au-
ferendo precipue per violentiam
et seductionem mortem
inferendo alicui qui suo labo-
re nutrebat familiam tenetur
satisfacere ad arbitrium boni
viri. Qui scienter dādo ad ve-
cturam: vel vendendo equum
claudicante vel aliter nociuū
et non illi indicando: unde em-
ptori vel conductori sequitur
nocuentum: tenetur satisfacere
de huius ad arbitrium bo-
ni viri. **Si** mulier supponit
sibi alienam p̄tate vel conce-
pit de adulterio necessitate viro
tenetur viro de omnibus expen-
sis facis illo putativo: et con-
sanguineis. **Si** illis vel alijs he-
reditibus de his bonis que per-
venerunt ad eā. Nō tñ tenet
mulier illa manifestare factū
cū p̄cōto vite suę. **Ray.** Sed
quod agēdū sit vide in. **q. parte**
sum. tit. q. de resti. c. viij. q. iij.
Si existens camerarius siue

thesaurarius cōsator: q̄ vā-
gariter dicitur camerarius
seu notarius: seu aliquod has
bens officium pro quo est sus-
ficienter salarius: et nihilominus
ad his personis cū qui-
bus exequitur officium suum
p̄tis faciendo cedulas et has
inimodū aliquid exigit viura
pario est nec puto q̄ excuset
eum cōsuetudo sicut nec a ra-
pina. Propter hoc enī statū-
untur salaria nepeat ad illa
vnde et peccaret debet pau-
peribus erogare. hoc dico: quia
difficile esset dare tale quid
propter personis cum quid
modicum sit argu. **xiij. q. v. c.**
non sane. **Si** cum pecuniā
cōsatoris quas habet in depōsi-
to negociatur: et si quid cū eis
locatur per contractus viura-
rios tenetur restituere viura-
ras ei a quo accipit. Si vero
per contractum licitum: vide-
tur teneri cōtati totum pro
parte: vel partem pauperibus
erogare tenetur. **Si** quis
ingressus in religionē educit
vlt̄ violentiā: vlt̄ persuasione
vlt̄ p̄cōm mortale cōmissus
est excommunicatō: vlt̄ violentiā
inferre p̄pone: et tenet illi vel alijs
faciōne: vlt̄ tenet ipse ingredi
si nō h̄ impedimentū fm̄ **p̄e. s.**
Jo. De eodē h̄o q̄ oīno intentū
dis ingredi religionē s̄ nō dā

De octavo precepto.

fo. lviij.

ingressus reuocatur p̄ aliquē
ad illo proposito. Item dicit
quidam quando sc̄z nō est cau-
sa iusta puta quia in illa testi-
fione male viuunt sed ex cau-
sa irrōnabili. Nec in secunda
parte sum. **tit. q. c. q. j.**

Octauum preceptum
Non eris testis iniquus.
De mendacio.

Capitulum. j.

Mendacio. Si dixit
mendacium perniciosum.
I. quod sit contra
honorem dei: in his q̄ sunt
h̄dei vel damnum notabile p̄
fini spirituale vel temporale
mortale est s̄z **Tho. ij. q. q. c.**
art. iij. Verbi gratia. Si dixit
fornicationem vel viuram nō
esse peccatum mortale. Si ne-
gat q̄ ipse vel alias debet. da-
re proximo suo qd̄ ipse nonit
de huiusmodi. Si dixit menda-
cium in iudicio interrogatus
a iudice per iuras est: et morta-
liter peccat fm̄ **Tho. ij. q. q.**
c. q. c. Si dixit mendacium in
confessione de necessario con-
fessio mortale est. Idem si in
predicatione studiose: mortale
est nisi ex surreptu vlt̄ sub
bita locuti de impremeditate
Si persona que dicit men-
daciū etiam officiosum est
persona auctoritatis et magne
reputationis: seu perfectior
h̄o: posset per occidens tale

mendacium esse mortale: si in
de sequeretur graue scandā-
lum in mentibus hominum.
Si dixit mendacium loco-
com. i. causa solatq̄: vel officio
sam idē ad vtilitatem alia
quam consequendam spiritus
inalem: aut temporalem sine
nocumento alterius semper
est veniale peccatum. **Tho.**
ij. q. q. c. **Si** dixit falsum te-
stimonium contra aliquem in
iudicio vel accusauit iniuste
vlt̄ mortale peccatum tene-
tur de omni damno refoze est
am ad restitutionem fame: vt
scilicet dicat se falsū dixisse s̄z
postq̄ ille est punitus: non tes-
netur propter periculum qd̄
ei immineret.

De detractioe.
Capitulum. ij.

Detractio est per quam
aufertur fama alteri
et multipliciter.
Si quis imponit alteri alia
quid falsum: quod sit notabile
mortaliter peccat: et tenet
ad restitutionem fame: nisi ex
hoc immineret ei magnus pe-
riculum. **Tho. ij. q. q. lxxij.**
art. q. 2. q. x. art. q.
Si ad peccatum alterius
quod narrat addit aliquid no-
tabile vlt̄ mortale peccatum tene-
tur ad restitutionem fame: si illud
dictum importat infamiam.
Si peccatum alterius mo-

Secunda pars interrogatorij seu scđi tract.

dictur de viro idem dicendū est de muliere erga virum.

De delectatione mortua in cogitatione infra dicitur in. 4. de iuraria: 2. plenū h̄ in. 4. parte som. tit. v. c. f. g. v.

Si mulier contentat habere 2. amatores: 2. cuj perpendit aliquos ad aliquos paucos: v̄ eā amare carnaliter: ponit se ad fenestram: vel vadit per aliquem locū vt videat ab eo vel ponit se in ecclesia v̄ alio loco publico v̄ discurrat: tu venies ad prouocandū: mortale est: etiā si nō apparet peccare cū talibus: quia occasio nem raine prestat extra de in iurijs 2. d. 22. c. 1.

Decimum preceptū de de siderio habendi res alienas. Capitulum vnicū.

On concupisces rē proximi tui. Ultra preceptū opio iniuste vsurpationis diuersarum specierum de quibus dictum est: et interrogandū est de desiderio habito circa res alienas habendas seu acquirendas iniuste: qđ desiderium siue cogitatio est cōsentia rōnis: 2. alicuius rei notabilis: semper est peccū mortale eiusdem speciei cui⁹ est opus acquisitionis sicut verbi gratia desiderans h̄ se viargi: est species v̄iure.

Si p rapinas: est rapina. Si per viam occisam: est furth. Si rem sacra est sacrilegium. 2. si de alijs. Ideo interrogandū est quomodo desiderauerit rem alienā: vt habeat species peccati: q̄ necessaria ē cōfiteri. In his tamen peccō cotra: non tenetur ad restitutionem. Nota etiā cum quis damnificat primū in minimo si habet ppositum dānificandi in multo si possit: peccat mortaliter. Unde ementes et vendētes q̄cūq; parati sūt decipere proximi in multo si possunt cōmode: mortaliter peccat: licet actu in modico decipiant.

Incipit secunda pars interrogatorij in qua tractatur de modo interrogandi penitentes a confessore de septem vitijs capitalibus: 2. eorū speciebus. Et primo de auaritia et habet cap. ix.

De auaritia que est primū vitium capitale.

Auaritia tripliter interpretatur. scilicet iniuste acquirendo: tenaciter retinendo: et inordinatē amando: habetq; multas species et malas. Primus modus. scilicet iniuste acquirēdi: de quo supradictū est in prece

De peccato auaritie.

fo. lix.

De furto facies. Restat tñ aliqua de quib⁹ nōc dicem⁹. Secūdo modus. scilicet retinēdi tenaciter. Et tertio. scilicet amandū inordinate postea inferius ponentur.

De simonia.
Capi. j.

Simonia que est circa spiritualia: est semper peccat⁹ mortale in omni casu. Nota tñ qđ pecunia q̄ recipit simoniaci nō d̄ restitui et qđ dedit: 2. de necessitate d̄ pauperib⁹ erogari: vel illi ecclesie: in cuius iniuriā dāta est. Si dedit pecuniā v̄ aliquid aliud: qđ precio possit esse mārī p habendo aliqđ sacro: vt baptismo: eucharistia: benedictione nuptiarū: pñcia: ordinatione: chrisma: 2. excommunicatione: quasi precium huius sacri: cui⁹ signū est qđ dāt v̄ pñcia 2. sit pactio cui⁹ dāte. Idē pñmū est qđ negat sacro: si non dāt pecuniā simonia ē: nec excusat consuetudo. Sec⁹: si ratio nō coact⁹ ē ip̄s: et ad seruandū cōseruandū nō exasctus. Et si simonia. c. tua nos. Si clerici⁹ exiles accipit aliquid tale p aliqđ sacro dato v̄ dato vt precium eius: vel aliter non dedisset. Simonia ē. Si dedit aliquid quod precio possunt estimari: pro ali

quo dñficio ecclesiastico similis vel curato obtinendo: si moniam commisit. Sed solue da tarām curie 2. bullas: non reputatur simonia.

Si pro aliquo beneficio ecclesiastico vel dignitate dāda aliquid temporale dedit: simoniam commisit. Et idem de conferentibus beneficiis: 2. officia huiusmodi pro temporalibus.

Si emit vel vendidit aliquid quam capellam ecclesie simonia est.

Si emit vel vendidit sepulturam ecclesiasticam siue sepulchrum vbi ponit cadaver siue officium ecclesiasticum simoniē cōmisit. Si patronus existens pro pecunia elegit vel presentauit instituendum ecclesie suae: simonia 2. misit. Si emit vel vendidit aliqđ ius patronat⁹ alicui⁹ capelle vel ecclesie: simonia est.

Si potuerit hōes carnales p aliquo ordinādo v̄ bñficio: do: simonia est: si intendebat qđ prelat⁹ rōne prech pñcia paliter offēderet.

Si fuit mediator ad pñcia: tandū alteri aliqđ sp̄iale vt beneficium ordinem: huiusmodi pro aliquo temporalis: simoniam commisit.

Si cōduxit aliquē ad pñcia: cōduxit pactione pecunie 2. huius

Secunda pars interrogatorij seu scđ tractat⁹

huiusmodi simoniam commisit. Et si aliter predicat qd hoc modo acceptum simoniam commisit.

Quod si illam vel consanguineam vel servam misit ad monasterium pactio facta de certa quantitate p ingressum monasterij: si monia commisit: nec nō moniales: nisi forte monasterium esset adeo tenue qd nō sufficeret illi puidere. De simonis clerico tum vide in 10. parte interrogatorij. c. de cler.

Que hac vero materia si monte habes plenius in 9. parte sum. tit. j. ca. 114. et sequen. Roditio frequenter ex avaritia fit. Si prodidit civitatem vel claustrum vel personam inimici: ultra mortale tenetur de omni dō. nō inde secuto.

Quod si prodidit res alterius in fraude auferentibus: idem. Si prodidit secreta alterius iniuste ultra mortale tenetur de dō. nō inde secuto. Secus si esset secreta iniuste: vel confutantes: et tractat⁹ contra ciuitates: vel nocumenta psonarum iniuste manifestatis: tunc bene fecit et facere tenetur. De hac materia vide plenius in 9. parte summe tit. j. ca. 114. §. p.

Quod si recipit aliquid sub falso confessionis: nō in confessione si reuelat peccat mortale

talliter: nisi illud esset qd iniuste cui posset obuiare manifestando: sic hoc perperam dicit quando promisit peccatum mortaliter: sed nec debet tenere secretum: quia etiam tunc peccaret.

Quod si legit literas alterius clausas: videtur mortale: nisi poneret ipam in ratihabitione mittentis vel eius cui misit. Nec videtur in 9. parte ubi supra.

Que acceptatio psonarum. Cap. 10.

Si accepit psonas in iudicio: vtz quis magister audit vnam personam et aliam: vel credit vni magister alteri non seruat ordine iuris vel magis declinat ad vnam partem et ad alteram ratione amicitie et huiusmodi potest esse mortale.

Quod si in distribuendo beneficiorum: vtz omissis ecclesiasticis vel secularibus admittit indignos peccat mortaliter: et tenetur de damnis inde secutio persona.

Quod si in faciendis cedulis qd valgariter dicuntur scrutinia officialis sceleris admittit indignos: qd exhibet admittit: vel excudit dignum peccat mortaliter. **Q**uod si in distribuendo collectio ciuitatis sceler

De peccato avaritie.

fo. 11.

Quod aliquem contra vel p toribus vsurariis alias autem tra debitum vel alienat: peccat mortaliter et si solum ex pauperibus de honestate talis determinatio fieret: men non de necessitate: nisi talis distributio tenetur dam ipse esset pauper. **Q**uod si recipit nificatio de damno. Secus vero ro est si ponantur cum eo piores alii. Et si cum haberet distribueret elemosinas alicui societatis: vel testamenti a huiusmodi non fideliter distribuit: si dedisset non indigentibus: ultra mortale tenetur ad restitutionem. In 9. parte sum. tit. j. ca. 11. §. h. in fine.

Que turpi lucro. Cap. 11.

Si inde accepit pecuniam disponat illud dimittere. Luceam ut iudicaret aut bene iudicaret aut non iudicaret aut iniuste iudicaret: alio non precepto. Unde bene tenetur peccat mortaliter. Et tenetur illam restituere danti: nisi dedisset ut male iudicaret: quia tunc tenetur dare pauperibus. Item de teste pro fecit contractus alias non ne testimonio falso ferendo quia peccat mortaliter: et tenetur restituere. **Q**uod si fecit instrumentum in fraudem vsurarij: vel notarius peccat mortaliter: videtur qd honestate: de necessitate. **Q**uod si tpe messis vel vinee. **Q**uod si seruus vsurario inor vsurarij: et alio tpe vendat chartas: nō erit talis reus negotia. essent obligata restitutioni: non possent restituere saluti: nisi ppter cupiditatem turpe lucrū: sed debet restituere credi

vide in. d. parte sum. ti. f. c. ff. **S**i vicit ab eo: qui alienare non potuit vt seruo: religiosorum: filiofamilias: ex huiusmodi: tenetur restituere huiusmodi officia: et vel vendidit huiusmodi officia: et vel turpe lucrum: et non tenetur ad restitutionem aliquam. **S**i mercator vel alius portauit vel portari fecit ferrum ligna: et quacunque mercimonis ad terras infide: non habens licentiam a sede apostolica: et exedicta: ex vicit per ludum huiusmodi edificatio papali: et in locis ubi prohibetur ludus: et penas: vt habes in. d. par. 2. mandatur fieri restitutio: si te sit. xxiij. c. ff. per totum. vt legibus imperialibus siue **I**dem de dñis in hoc auxilio municipalibus: et seruatur et consilium. **S**i negotiator quantum ad extraneos debet exercet negotiationes non ad aliquem finem honestum: vt amittit. Seco si leges ille sunt delicta gubernationes famulatio: et per contrariam consuetudinem. **S**i vicit per ludum in alio casibus exceptis predictis: tenetur de necessitate dare turpem lucrum: non tamen tenetur illi restituere qui amittit. Quia possit eleemosinam pauperibus: et vnaque saltem si sit pauper elargiri de consuetudine et honestate. **D**e ludo multiplici. Ca. v. de de honestate et consilio fm **S**i iust ad taxillos vel aliquos tenetur de necessitate chartas: vel ad alium te: quod tutius est. Non oportet ludum fortune. Si vicit tamen tales restringere per fraudes: vel p. fallos taxillos ad certam restitutionem: sive mendacio: et tenetur illi sciat in furto: et vici: et huiusmodi. Secundum vero Ray. amittentis: et mortale committit. **S**i nifi quid paruum, et tenetur qd restituere qd quid

ad eis lucratus fuerit in alio casumodi temporalia: et propter hoc dimisit aliquid necessarium ad salutem vt missam: et huiusmodi mortale est. **I**tem metecapituli: et muti: Si vero non dimisit necessarium: et remissum fuit quo ad bonum: quia tales rebus solis superessend est providere non possunt: propter quod bundi sunt eis tutores et curatores. **I**dem videtur dicendum de seruis: monachis: et ceteris eleazaribus: et huiusmodi: et qui non habent peculium castrense vel quasi. **E**t de vxore que non habet bona parafrensis: et etiam de admistratores: et ceteris ecclesiasticis que sunt pauperum: et de similibus personis: tamen tales pecunie non sunt restituende: eas perdentes: sed tutoribus: et curatoribus: patri monasterio pro et domino marito: ecclesie et huiusmodi. **D**e restitutione: salius vide plenius in summa in. d. parte titu. f. c. ff. de restitutione ludi. **D**e alio vero que continetur in iudis: vt fraudes: blasphemie: et amissio temporalium: huiusmodi habes in alio casu. **D**e iniquitate circa tempore acquirere et cōseruanda. **C**ap. vi.

Si habuit inensas solitudinem circa huiusmodi temporalia: et propter hoc dimisit aliquid necessarium ad salutem vt missam: et huiusmodi mortale est. **I**tem metecapituli: et muti: Si vero non dimisit necessarium: et remissum fuit quo ad bonum: quia tales rebus solis superessend est providere non possunt: propter quod bundi sunt eis tutores et curatores. **I**dem videtur dicendum de seruis: monachis: et ceteris eleazaribus: et huiusmodi: et qui non habent peculium castrense vel quasi. **E**t de vxore que non habet bona parafrensis: et etiam de admistratores: et ceteris ecclesiasticis que sunt pauperum: et de similibus personis: tamen tales pecunie non sunt restituende: eas perdentes: sed tutoribus: et curatoribus: patri monasterio pro et domino marito: ecclesie et huiusmodi. **D**e restitutione: salius vide plenius in summa in. d. parte titu. f. c. ff. de restitutione ludi. **D**e alio vero que continetur in iudis: vt fraudes: blasphemie: et amissio temporalium: huiusmodi habes in alio casu. **D**e iniquitate circa tempore acquirere et cōseruanda. **C**ap. vi.

Auaricia in retinendo tenaciter: seu inhumane non faciendo eleemosinas corporales indigentibus quando potest: hoc versus continentur scilicet. **V**isito: potio: cibo: et redimo: et ego: colligo: condo. si habens in persequo quo ad naturam: et quo ad decentiam status sui pro se et familia sua: non subuenit necessitatibus aliorum: etiam non extremis: sed magis quas nouit mortale est. **S**i habens de superfluo quo ad naturam et non quo ad decentiam status pro se et familia sua: non subuenit pauperibus extremam necessitatem quos nouit mortale communitur indicatur. **S**i hic

Secunda pars interrogatorij seu scdi tractatus.

spotet multa considerare ad non amittendas esset parat bene intelligendum. Uide de hoc. in. q. parte scti. f. c. r. i. i. s. q. i. i. i. v. **S**i non subuenit indigentibus de industria et arte sua cum potuit ut medius eas medendo a visitando infirmos pauperes sine salaria aduocatus in aduocando: procurator in procurando: et huiusmodi videtur mortale: Si quis non subuenit pauperibus non necessitates extrinsecas patientibus cum potest: vel tardauit dare: et exasperauit pauperes: veniale est.

Si parauit pauperibus nimis sumptuosus vel nimium questuantibus sine causa: et gentes vel videntibus male elegit: et peccatum est post meritum. **S**i laborantibus pro eo in quocunque ministerio nimis distulit dare eis mercedem ultra conventiones factas cum tamen possit solvere: potest esse mortale: si incurreret grave damnum vel scandalum. Idem si aliquid de fraudauit.

De auaritia amandi res inordinate.

Cap. viii.
Nota qd si quis res etiam iuste acquisitas ita inordinate amat: ut in heret eis ut antequam a gaudeat qd in deo propter eas

tus facere contra aliquod preceptum dei peccat mortali: ter quia plus diligit creaturam qd deum. **S**i autem nullo modo vellet facere contra salutem suam propter huiusmodi temporalia: quis inordinate afficiatur seu amet ea veniale est.

De prodigalitate contraria auaritie.

Cap. ix.
Si superflue expedit suis substantiam vel edifica: et sumptuosus vel in equis: vel in conuiuio delictis: vel frequentibus: vel patris: vel ludis: vel ornamentis: vel turpitudinibus: et precibus mulierum: vel in encens: vel in huiusmodi et huiusmodi peccata est: qd est non tabilis excessus: si sine peccato veniale: vel nullus et de re notabilis in proportionem sui status: et mortale: alio modo veniale. Descendere autem ad pericula: et aputa determinare qd est mortale vel veniale: non de facili potest dari iudicium certum a quo cognoscatur.

De inuidia que est secundum vicium capitale: et est speciosa: et habet capitulum.

Cap. x.
Inuidia est tristitia de alieno bono in quantum consideratur

De peccato auaritie. fo. lxxij.

Et diminutum proprie excellenter: si sit ex consensu rationis mortale est: nisi esset de aliqua re pua: sicut puer qd inuidet alteri puero qd habeat plures fructus: huiusmodi.
Sed si sit sine motu sensus litari: et est displicentia rationis est veniale: vel nullus est de re notabilis. Interrogandum est si stat de huiusmodi inuidia: si fiat alteri stat inuidet de maiori flatide vel dignitate. Si est officialis de maiori et digniori officio: si doctor: de maiori scola: et cursu: si scolarius: de acutiori ingenio alterius scholaris: si ciuis de maiori honore et reputatione alterius: si spiritualis: de maiori fama alterius: si mulier de alterius marito: si de ornamentis pulchritudine et huiusmodi. Si artifer de artificio alterius: si luo: et sic de aliis: si qd non debet de bono proximi scire: non ex eo qd ille habet de defectu suo: qd ipse illo caret: et tunc est tunc qd proximus habeat: non pertinet ad inuidiam et si si debeat de bono inimici: hoc solum quia timet inde sibi nocementum: non proprie pertinet ad inuidiam. **Th. q. d. q. xxi. art. ii.**

De odio et alijs sitiabus inuidie: et primo de odio.

Capit. q.

Si habuit odium ad bonum quia flagellauit eum: vel impediuit mala de sideria eius vel alia de causa mortale est.

Si habuit odium ad proximum suum desiderans malum eius: ut malum: et si est malum notabile: quod illi appetit ratione deliberata mortale est: siue molus sit in persona vel fama vel substantia vel alio modo. Secus autem si ad contrarium ratione: vel si quid multum damnosum.

Si vero desiderauit malum alterius videlicet infirmitatem in bonum eius: prout si bonum efficiatur: vel ne peior: vel ne alius noceat non est odium. Interrogandum si inuestigandum est hoc casus. Nam laici olem displicentia solent appellare odium: si non est nisi dicto modo. Ite odium quod vnum reputat suum vnum peccatum. Sed nota qd sicut in alio scilicet. Quoties enim re nocendo inuicem meti de nono habuit odium ad illum cum consensu rationis toties peccauit mortali: et. Interrogandum est de spe. scilicet si peruenit ad quod frequenter odium: si non oportet immo non debet illi petere veniam quem odium: si peccati est occultum: nisi publice est verbis vel alijs modis ostendat.

Secunda pars interrogatorij seu secundi tractat⁹

Sendiffer. In. q. parte sum. ti. vi. q. x. id.

De insurrectione que est potius diffensiones inter amicos propter malam intentionem.

Capitulum. iij.

Si quis sit ponere discordiam inter amicos vel consanguineos de cetero malum vni de altero vel contra vel referens ad utroqueque possunt causare huiusmodi quia mortale est et nuncius erga socium: et socius erga nuncium solent huius vacare. Si dicit aliqua verba: vnde de oritur discordia inter amicos vel consanguineos: sed non hoc intendens sed incaute de se non est mortale: si possit esse ratione scandalum.

Si quis intendit diffidat: re malis amicitias vel conuersationem aliquid cum aliis ne deceptiatur congruis remediis: non est malum. Unde in. q. p. te sum. ti. vi. q. c. v.

De exortatione in aduerso.

Capitulum. iij.

Si videns bonam enenire mala huiusmodi invidet vnde habet letitiam deliberato animo de malo huiusmodi mortale est. Sec⁹ aut si non deliberato alio. Letari autem de malo inimici non est in malis ei: sed in bonis non potest ei

nocere: vel alio modo est opus primere potest esse sine peccato.

De tristitia in prospero.
De tristitia in prospero quia in hoc differt ab inuidia: quia inuidia tristat de bono proximi: propter hoc cogitat quod male habeat: et desiderat: sed propter hoc sepe quod non parat ille dicit: nam et appetit: sed magis sperat de hoc tristator: et est mortale ubi est consensus rationis. Unde in. q. parte sum. ti. vi. q. c. vi.

De ira que est tertium vitium capitale: et habet capitulum. i.

Ira est appetitus vitiosus dicitur vitium capitale: et frequenter miscetur cum odio. Si propter aliquem defectum in se vel in altero minus deservit vindictam seu punitio nem quodcumque vi se vel a deo. vel ab alio intendens solus satisfacere alio suo irato: est mortale: quia si solus intendit punitio nem preter ordinem rationis: si nota bile malum est: et cum consensu rationis: est veniale: si ira quotidianam gubernat de familie.

Si irascitur in seipsum propter aliquem defectum turbat se: veniale est communiter. **Si irascitur contra deum propter aliquem flagellum murmurat in corde vel ore impatiens sereno: et potest esse mortale et veniale: secundum modum**

De peccato ire. fo. xlv.

Impatientie.

De indignationibus et aliis aliabus ire.

Capitulum. ij.

Si indignatur aliquis non valens audire vel videre reputans eum indignum eo quod sibi displicet: tunc debuit patre potius veniale cōiter. Et propter hoc retinet sibi loquiam: vel aliud si gnatum ostendit displicentiam: quod auferenda sunt propter scandalum proximorum et opinione odii posset esse mortale.

De timore mentis.

Si excogitavit diuersas vias et modos ad vindicandum se de iniuria: et his implicauit mentem cogitationibus alteri carnis secundum processum potest esse mortale et veniale.

De clamore.

Si ex ira clamanis contra aliquem inordinate et fure et fatiose loquens: est veniale cōiter.

De contumelia.

Si dicit alteri verba contumeliosa vel iniuriosa importantia vitia vel approbia: alio in rando notabiliter: vel vocando eum proditorem vel inhonestam personam: et dicendo mala de parentibus et huiusmodi: mortale est.

Si dicit verba opprobriosa familie sue: vel discipulis: vel sibi subdito causa coitus

ctidie si sit modo debito et honesto: est sine peccato: vel cōiter est veniale nisi infamatorie diceretur: sequeretur scandalum magnum. Unde in. q. parte sum. ti. vi. q. ca. vi. q. d.

De blasphemia et maledictione creaturarum.
Si blasphemauit alio deum de rato aliquem vel percussit talis maledictione in maiorem eius esset mortale: nisi hoc affectaret in emendatione eius. Si vero hoc non desiderauit secundum rationem: sed secundum subitum motum ire eius: cuius si gnus est: quia si hoc contingeret valde doleret sicut fit a parentibus: communiter veniale est.

Si maledixit creaturas rationales: quia si fecit in detestatione creatoris: vel in damnum domini eius: est mortale alio veniale et ociosum.

Si blasphemauit animas defunctorum suorum parentum: vel aliorum hominum: videtur mortale: quia videtur intendere notabile malum.

Si blasphemauit diabolum: malum est: quia ociosum faties.

Si blasphemauit diabolum: malum est: quia ociosum faties. Unde de hac materia l. q. pte sum. ti. vi. q. c. v. q. d. et iiij. De maledictione dei et sanctorum dei crucis est. In primo precepto.

De risu.

Secunda pars interrogatorij seu scđi tract.

De rigo per quos ex ira se-
quacē hoīes percutiūt videt
cū sit in alio nocendi vel iniu-
riandi vt in adultis: est mortu-
les in incipiente veniale. **Ad**
in p̄q̄ntē alio vindictatiue. se-
cū si alio defendendi se tātū
vel etiā ad exercitiū vt p̄ueri.

De seditione que est quan-
do vna parocciatatis insurgit
cōtra aliā: ex parte ei⁹ q̄ iniu-
sic mouet: est mortale cū ali⁹
damnis inde secutis alteri p̄-
ti. **Et** p̄tē autē ei⁹ q̄ resistit se
dirōdi iniūe mote s̄ se vel bo-
nā ciuitatis mō est s̄ se p̄tē:
nisi miteant odia vindictatio-
nes: p̄tē cōter accidit. **Qñ** ex
resistētia alteri parti sequerē-
tur multa p̄cula et mala cedē-
dā cōtra: non exadertit mul-
ta peccata que in cōflictu par-
tis sequerentur.

Si quis etiā ita partialis
est vt gēp̄hos geb̄ellinos:
seu aliter partialis ita obli-
uato animo q̄ appetit exte-
minā alterius partis seu exi-
lium per fas et nefas: parat⁹
etiā in malis sequi partem
suam: nō est sine mortali: et in
malo hanc p̄ditiōem. **De** hac
materia vide in .ii. parte sum.
titu. nū. c. vii. §. 10.

De bello.

Si quis mouet bellū intus
in mortali peccati: et oīe qui

dat auxiliū cōsiliū et fauorem
sibi peccat mortali. **De** dam-
nis autē que ibi sumit de re-
stitutione: quid sit iniūz
vel iniūm bellum vide in
ii. parte sum. titu. nū. c. ii.

De homicidio dictum est
supra in .v. p̄cepto.

De accidia que est quartū
capitale vitij: et habet cap. v.

De eadem. Cap. i.

Accidia importat res-
dium bene operandi.
Si ita contritiōis
et tediū est q̄ habuit hoc
rorem bona diuina: et in abo-
minationem ipsius: et
opera bona ad que tenetur:
vt p̄cepta dei et ecclesie et
huiusmodi quando adest con-
sensus rationis est mortale.
Sed si habet talem motum
santum fm sensualitatē cum
duplicitē rōmō: est veniale.
Si ita cōtritiō est de mor-
te cōsanguinei vel alio casu:
penitens cū bene fecisse vel p̄-
p̄nter amplius nō bene facere
mortale est.

Si ita p̄tristat q̄ vellet nū-
q̄ fuisse creat⁹ a deo: et non
ēē nat⁹ in mōdo: vel esse scit
biat⁹ aīal: vel mor: quocunq̄
suec bñ sue male disposit⁹ dū
mō hinc exiret seho tristitia
cū p̄sentia ratiōis est mortale.

Si et ita p̄tristat de aliq̄ ca-
sa aduerso: q̄ incurrit grādes

De filiabus accidie.

Jo. lxxij.

Veritas ē p̄ nimia tristitia p̄-
des somnum dimittēs cibū et
hōmō videtur mortale quādo
p̄tē se iuuare s̄ hōmō. **Si** cō-
tristatur ex p̄dieratōe bono-
rum: que hnt alij quibus ipse
cū p̄uat⁹ vitipēdēns oīs sibi
data a deo: ideo sumēs tediū
bñ operandi fm consensus rō-
nis: ita accidia est cōter ve-
niale: in p̄sonis sp̄sialib⁹ re-
perit. **Si** p̄tristatur ex hoc
q̄ bona p̄posita q̄ fecit sepe
frangit: ex hoc incurrit tediū
bñ operandi q̄ sibi videatur
nō posse perficere: accidia est
in sp̄sialibus incipientib⁹ deo
seruire. **Si** ex frequentia tē-
tationum attēdiatur in tabo-
rando et resistēdo: veniale est
si tamen resistat. In incipien-
tibus p̄tingit sepe. **Si** attē-
diatur in bonis opib⁹: vel bñ
ogando: audiendo orando le-
gendo lectiones: vel p̄dicatio-
nes: aut dicēdo offiū et hōmō:
non tamē dimittit de necessari-
sate flenda cōmuniter est ve-
niale: et satis etiā in sp̄sialib⁹
reperit: si tristatur de aliquo de
fectu magis ex eo q̄ apparet
defectuosus corā hōib⁹: q̄ co-
rā deo: accidia est. **Si** frequen-
ter veniale p̄cedēs ex supbia

De filiabus accidie.
Capitulum. ii.

De filiabus accidie: in
quibus difficile est eo

anoscere: quando ibi sit pec-
catum mortale: nisi qñ misce-
tur cum aliquo peccato: vt cō-
omittitur aliquod p̄ceptum
nisi de p̄mat ita mentē q̄ tol-
lat charitatem dei et p̄p̄m.

De desperatione.
Si desperant de misericor-
dia dei existimans cum non
posse vel non velle ei parcere
etiā reuertenti ad peniten-
tiam: vel non possit abstinere
a peccatis cum adiutorio dei
est mortale fm deliberationē
et consensus: nec si fm aliis
quem impulsus tentationis.
Si desperauit se non posse
evadere aliq̄s miseria mun-
di vel pericula: propter que
decreuit se occidere: est mor-
tale. Et si aliquis ad hoc ses-
cit multoties.

De malitia.
Si contempnit diuina et spi-
ritualia bona et tristitia ag-
grauante mentem mixta cu⁹
accidia mortale est. **Itē** in .ii.
parte sum. titu. nū. c. ii. §. 10.
Si autem contemneret et
refugeret ea: per que possit
vitare peccatum: quia tunc p̄-
tinet ad blasphemiam in ip̄s
ritum sanctum vt infra dicet
in .ii. c. de superbia.

De pusillanimitate.

Si subtrahit se ab illis bonis
ad q̄ erat apt⁹ timore de flicis
dysp̄ et ieiunij: ad iugressu teli

Scōa pars interrogatorij: seu scōi tractatus

gloria: p̄lati de inib̄ta: ob
officio p̄dicationis: et audien
tia cōfessionis in iuncte: et hu
iusmodi est cōiter penitentia
si esset p̄ceptum in eo qd̄ di
mittit. **De rancore.**

CSi habuit duplicem et te
atq̄ in corrigētes est p̄pter cor
rectionē: est veniale: nisi illos
odiret: et tūc odii est mixtum.

**De ocio: scilicet que pro
cedit ex tedio.**

CSi scit ocio: si nihil dōi
operis corporeale vel spiritua
le unde amittit tempus inter
cupabile: videtur veniale:
nisi ex ocio addatur aliquod
vitium: qd̄ frequenter accidit
et quanto tēpore scit ocio: si

**De corpore seu pigritia
bene operandi.**

CSi scit tardus ad bene ope
randum licet illud fecerit op
tardus ad ecclesiam: ad oran
dum: ad elemosinas dādu
et huiusmodi: communiter est
veniale nisi ex tarditate omit
teretur p̄ceptum: ut quia ci
to nō subuenit patienti ex ter
minā necessitatem cum tene
tur ut infirmo unde sequitur
mors et huiusmodi: tunc est
mortale.

De enagatōne mētis.

CSi habuit distractionē mē
tis in oratione: et fuit in cā: vel cā
voluntate enagat: vel in audie
do p̄dicationem et dīnig: vel

etiam extra diuinā mēte cogi
tauit vana et inutilia: est com
muniter veniale nisi addatur
aliquod spirituale peccatum
vel si hoc faciat per totum ois
scitum ad quod obligatur ex
p̄cepto. Si audit noua: vel
si loquitur inutilia: vel ex tes
dio mutat loca hinc inde: vel
distrahīt sentias et membra vi
ueris modis: est veniale cōiter.

**De negligentia seu tepidi
tate que est remissio volunta
tis circa ea que debet facere.**
Capitulum. iij.

In hac quotidie omnes
offenduntur: sed venias
liter nisi omittatur alia
quod necessarium: si fuit ne
gligētia circa opa mēte spiritua
lia que in hoc vterio continent

Conselecatio: dimitte: sola
re: ferros. **De q. sub cōsu
le comprehenditur doctrina.**
Docere ignorantem: p̄cipue
ad salutes v̄sita. **C**Si scit ne
gligens ad addiscendum nec
cessaria ad salutem: ut p̄ces
pta dei et ecclesie generaliter
quia huiusmodi ignorantia nō
excusat: vel ad eundem ad p̄
dicationem: et v̄sue est imma
gere idiotis ut p̄dicationes
aliquas audiat. **C**Si fuit ne
gligens ad procurandum sa
cramenta sibi et sue familie.
Et si ex negligentia et dilatio
ne mortuus est p̄sō: sine b̄a

primus: est mortale. **C**Si in
sumas mortuus est sine cons
fessione et cōione: vel extrema
unctione cum ex negligentia
grassa procedit videtur mor
tale vel graue veniale: s̄m q
plus ille indigebat. **C**Si fuit
negligens ad procurandum sa
cramentum confirmationis.
CSi iterum fecisset dare sa
cramenta baptismi confirma
tionis vel ordinem factum sci
enter est mortale et contrahit
litencularitas in accipiente.
CSi aut negligens ad frater
nam correctionem tenetur vi
delicet de peccato occulto et
mortali et inde sperabat emē
dationē: ut tunc esset mor
tale dimittendo omnino illā:
veniale vero retardando vel
de his q̄ non sunt mortalia.
CSi non seruauit ordinē de
bitum in fraterna correctioe:
vel nimis asperere vel tempore
vel loco indebito peti est. **U**
de de hac mā in. q. te sum. ti.
l. c. iij.

**De negligē
tia confessionis.** Cap. iij.

Si omisit ad minus se
mel in anno confiteri
vel ex negligentia vel
ignorantia mortaliter pecca
uit. Secus si ex impotentia vi
delicet quia non habet copiam
confessorio: sed si postea cum
ignotus: q̄ nesciuit discernere
vel delecto mortale est. Unde

hanc materiam in. d. parte sum
me. l. x. c. viij. q. d. **C**Si scit
confessione factam scienter di
mittens aliquod mortale. vel
quod dubitabat vel credebatur
esse mortale: etiam si non es
set mortale: mortaliter peccat
et tenetur iterare confes
sionem. **C**Si dixit se esse con
fessum de omnibus peccatis
et dispositum ad abstinendū:
et satisfaciendum: cum hoc nō
intenderet: mortaliter pecca
uit: et tenetur iterare confes
sionem. **C**Si penitentiam si
bi iniunctam pro mortalibus
ex negligentia omisit faceret
peccant mortaliter et tenetur
iterare confessionem: si est il
lus obitus p̄sō. **C**Si scien
ter confessus est ei quem scia
uit excommunicatum vel sus
spensum vel non habentem
auctoritatem: ipsa q̄ summa
ce accepit beneficium vel q̄
intrusus est p̄ iudicē p̄sō pec
cavit mortaliter et tenetur ite
rare confessionē. **C**Si confes
sus est in excommunicatione maior
excommunicatus: quā nesciuit ipse nec
p̄sessor ei oblitus: et fuit a
p̄sō opz iterū p̄sessor: q̄ non
fuit capax absolutiois tūc pro
pter excommunicationē. **C**Si cōfes
sus est ei q̄ nō h̄z sufficientem
sciētiā peccati. Et si fuit adeo
h̄z copiam p̄sessoris nō supple
uit delecto mortale est. Unde

Secunda pars interrogatorij seu secundi tractus.

De aliquo veniale. Et si visus vel visus est factus vel alius ornamens ad ostentationem et inanez gloria si de huiusmodi superbiuit vel gloriosa est mortale est.

Et si tanta desolationem habuit ad laudem et gloriam illiusque non curant transgredi madaeque debet ecclesie. Et si visus vel visus est factus et alius ornamens ad inducendum hoies ad sui concupiscentiam extra matri monium mortale est indubiatum.

Et si ita inordinate delectatur in huiusmodi quod etiam si sciret hominibus ex suo ornatu scandala hauriri. et trahi ad sui concupiscentiam non curans de ruina proximi mortale est. Et si ad concupiscendum viro suo vel ad inueniendum virum si est in nuptiis vel ne despiciat ab aliis vel ex aliqua leuitate visus est factus vel alius ornamens superfluius de se non est mortale: sed potius veniale nisi hic sit notabilis excessus in huiusmodi vel possit iudicari de occasione data aliorum ruitur non tantum peccatum: quod est difficile iudicari.

Et si habuit nimiam diligentiam et studium et tempus ad ornandum se: vel fecit excessum in portatura vestium vel in saum statum vel condonem: vel non solum mortem parit vel vestitus nimis delicatus peccatum est.

De stultitia inanis glorie. Et primo de hy pocrisi. Capitulum. iij.

Si simulauit sanctitatem habere et ieiunium: orationem: et huiusmodi malum esset si hoc egit ad consequendam laudem humanam contrastruens ibi sine: mortale est: alioquin veniale: nisi aliud vitium adhibeat. Et si simulauit sanctitatem per hy pocrisim intendens aliquid quod sit honoris dei vel utilitatem proximi: vel seminare errorem: ad ipsi indignam ecclesiasticam dignitatem decipere et in primam temporaliter vel spiritualiter mortale est.

Et si simulauit sanctitatem ex seculo malus: vel dentur ei eiectio moxine sicut sancto viro vel perorationes ecclesiarum: vel cerretant et similia mortalia peccauit. Et si simulauit maiorem sanctitatem quam habuit vel occultauit sub defectibus adificationes primorum non est peccatum: vel leue vel veniale est: aut si hoc facit ad aliquam vanitatem vel inanem gloriam est veniale.

De iactantia. Et si laudauit seipsum de aliquo opere peccati mortalis mortaliter peccauit. Et si autem de opere veniali: venialiter peccauit quantum est de se.

Et si laudauit se de aliquo opere bono: vix de virtute de iactantia

De peccato inanis glorie. fo. lxxij.

De industria: vel diuitiis: vel potentia et huiusmodi: et superbia et inani gloriamento est vel veniale sicut radicem ipsius superbie vel inanis glorie vix procedit. Et si laudauit se confestim alios vel phariseos publicanum mortale est. Et si quidem ex aliquo leuitate vel utilitate consequenda veniale vel nullum est.

De ironia. Et si vituperauit seipsum vel factum suum et ieiunium in seipso in mente dicens aliqua mala de se que in se non cognoscit: veniale est et dicitur ironia.

De contumacia. Et si quis contendit aduersus aliam contra veritatem scienter in rebus aliquibus importantibus: mortale est secus est in rebus paruis et inaduertenter. Et si contredit per veritatem: nisi in ordinatibus: contredit est veniale: sed possit ibi esse tanta inordinatio: quod ratione secundum se quentis esset ibi mortale.

De discordia. Et si huius tractare aliquid cum aliis in ordinatibus concordare est alio de his qui ordinant ad honorem dei vel primorum utilitatem et ex eo male efficit ad eos: vel ut ostendat se plus scire quam alii: mortale est: sed ad si non concordat: vix quod sibi videtur esse magis sicut deus et ratione quod ipse

intendit: quod tunc vel non est peccatum: vel leue: nisi sit nimis pertinax.

De pertinacia. Et si tunc primus et sententia sua discrepans cum ceterorum consilio vel iudicio: contumaciter est veniale: perversus tamen et inductus erroris.

De singularitate non iustitiae. Et si fecit singularitates vel nouitates in querenda re: vel veritate vel cerimonis vel alio ad imitationem: peccatum est. Et si ad inueniendum aliquos tractatus: omnia ei imputant.

De inobedientia. Et si non obediuit superioribus suis spiritualibus vel temporalibus legibus canonicis et civilibus rationabilibus: et non quod transgreditur sui glorie ordinatibus huiusmodi: peccatum est quod madae seruari habeo vel scripto iustitiae scilicet obediencie vel sub pena excommunicationis vel carceris: vel alius penae grauius et huiusmodi: contumacia peccauit mortali. In aliis huiusmodi ordinationibus simpliciter facit transgrediendo est veniale: nisi fiat ex precepto: quod tunc est mortale: quod transgreditur de ieiunio.

De gula: et habet capitulum. i.

Gula est sermone capitis le vitium: et importat inordinatum appetitum

Secunda pars interrogatorij: scilicet secundi tractatus

sen delectationem circa cibum et potum.

Nota quod ipse seu modus continent in hoc dicto. prout per se laute nimis ardente sunt dioc. Si comedit vel bibit extra horam debet sine rationabili causa et urgente.

Si est usus cibis vel potibus laetis nimis. delicatis ultra conditionem sui status. Alter est debet comedere infirmus solum solum cibum et rusticum.

Si comedit vel bibit in nimia quantitate quod est contra suam complexionem. Quod est vni parum est: nimis est alteri. Et plus comedere et bibere ultra rationem non est de se malum pro vna comestione.

Si comedit vel bibit cum nimio ardore gula: seu cum nimia concupiscentia contentus magis satisfacere delectationi gula: et necessitati providere.

Si adhibuit vel adhibere fecit nimis studium et dilige[n]tiam circa cibaria delicta preparanda vel cum parva sapientia: et diversis modis et hinc inde.

In his omnibus speciebus: vel modis gula: tunc est mortale: quando delectatio gula: querit vel finis: paratus facere contra precepta: vel satisfaciat delectationi gula: vel cum comedit vel bibit ad crapulam vel vomitum aduocet: nec sit apertus legem

prout: vel vitur aliquo cibo et quo verisimiliter credit incurrere magnam lesionem personae. In aliis vero casibus contra est veniale. **S**i comedit carnes in quadragesima: vel in aliis ieiuniis ecclesie: vel in feria seculari: aut sabbato pro tota anni: nisi viget causa necessitatis vel infirmitatis peccat mortaliter si sine consilio medici.

Si usus est lacticius tunc quadragesime sine causa infirmitatis: sine consilio medici peccat mortaliter. In aliis vero ieiuniis ecclesie servari potius propter quod ad viam lacticius: qui mos si non apparet: tutius est abstinere. De hac materia vide in d. q. 7. et sum. tit. vi. c. ii.

De ebrietate. Capitu. q.

Si bibit usque ad ebrietatem: advertens se nimis bibere: vel potentiam vini sufficientem ad inebriandum: vel de hoc dubitans probabiliter: peccat mortaliter: secus si ignoravit potentiam vini: vel noc.

Si fuit causa inebriationis alterius advertenter inducendo ad nimium potum vel potendo saltem in vino et hinc inde: mortaliter peccat: secus si fecit causa medicine. **S**i induxit

De peccato gulae.

fo. lxxvii.

aliquem ad frangendum ieiunium ecclesie sine causa legitima sua persuasione: peccat mortaliter: si induxit pueros et iuvenes ad lamba chates: et tabernacula: hinc inde et panem in ludio et locis ecclesie: et si frater veniale est: nisi addatur querat tabernacula sine causa rationabili vel iusta dissoluta peccat et.

De insensibilitate.

Si abstulit se nimis a cibo et potu: et alio necessario vite propter quod incurrit infirmitatem. Contra est veniale: nisi fiat notabilis excessus: et ad obsequium contra admonitionem in huiusmodi defectibus: quod tunc videtur mortale ratione periculi in consequentia.

De fistula gulae: primo de ebrietate. Cap. ii.

Si ex fumositatebus inordinatis comestione et potu incurrit obscuro: et fatum: et grossum intellectus: ex hoc ineptitudinem intellectus vel ineptitudinem legendi orandi: est veniale communiter.

De loquacitate.

Si nimis loquax est: seu diligit verba ociosa et sine necessitate et rationabilitate: contra est veniale.

De scurrilitate.

Si fecit actum seu gestum lordiam: et si sint pueros ad libidinem extra infirmitatem: est mortale.

si vero ad dissolutionem vel lenitatem vel pensationem et huiusmodi veniale est.

De ineptia letitia.

Si habuit ineptam letitiam: et tabernacula: hinc inde et panem in ludio et locis ecclesie: et si frater veniale est: nisi addatur aliquid vitium.

De choreis.

Choros que sunt cum inordinata letitia sunt mortales quinque modis. Primo cum sunt ex libidine. Secundo cum sunt in ecclesiis: quia sacrilegium est. Tercio cum sunt a clericis et religiosis cum mulieribus ratione scandalum.

Quarto cum sunt ex inordinata vel vana letitia tam in ordinato quam ibi constituitur. Quinto cum tales chorizontes non curant. In scandalo proximo est mortale. In aliis tamen casibus communiter est veniale. Posset tamen quandoque esse mortale: nec de facili de huiusmodi potest dari iudicium.

De immundicia.

De immundicia que potest intelligi cum quis immunde comedit: et esset veniale: prout dicitur si ex hoc conturbat alios: vel quia vomitum facit. Et si hoc facit quia non

Secunda pars interrogatorij seu scđi tractatus

nam comedit vel ut audit; nem moro am et primo. Si
quo comedit peccatum est se- festigat aliquam vel aliquem
tus si causa medicinis vel po- vel alicuius est libidine qua
test intelligi de immundicia tra coniugis mortaliter pec-
pollutionis que cum accidit causit etiam si non sequit tunc
in somnis non imputat ad pec- pia actus naz talis exercita-
catum sed peccatū potest esse in opere ipso pro vno peccō ha-
in casu eius scz si peccasset erapula vel turpi cogitatione so grauidi qđo in huiusmodi
peccet vel ex negligētia vel concutunt plura: si autem ha-
etiam post vigiliam recolens ant dimisso semperibz diace-
de ipia immundicia habita sa sunt peccata. Si scripat lra
in somnis turpibus delecta- teras vel potuit ut misit vel
tur et si est consensus ratiois recepit cōtinētia amaritia et
de huiusmodi turpi delecta- provocantia ad lasciviam ad
tione est mortale vel veniale peritēter mortaliter peccant.
vel nulla si sit ex alienatione Si fecit cōtationes vel can-
nature. De immundicia seu tati vel legit vel gaudiū ver-
pollutione peccata. Nota qđ ba lascivia vel turpia delecta-
si quis agit hac intētiōne pun- bliter ad pūcedū se vel alia
ctipat ut pollutionē habear si os ad lascivium mortale est.
ne vigilando quod dormiendo Si afficiant aliquem que-
mortaliter peccat etia si faci- scit ut ire ad pūcedū ut turpi-
consuevit. Si aut ipia asendum vel faciendum se-
pollutio ex contingat in vi- neratam vel maritumque pec-
lia preter voluntatem et sine catis mortaliter. Si iust
procuracione nō est mortale. mediator inter aliquos ad hu-
De turpia titulus septi- iusmodi turpia vel posuit alia
mus et habet duo capitula. quos mediatōres inter se et in-
Cap. i. ter alios et huiusmodi peccas-
Turpia est. vñ. capitu- nit mortaliter. Item si rece-
le viciū hz qđ supra in- pit ensenū ut donū quodcūq;
cepto dictū est factū vel misit ex amore libidine.

De speciebus eius in opere ac- E delectatione mortosa.
etiaz in cogitatione omnibz. E delectatione mortosa.
No omisso vidēb est de qui- D quod viciū reperit in
busdam alijs pertinentibus ad tepidū et mltā negitā-
ipiam supradictā et delectatio- geu: nā feruidi subito cogitā-

De peccato luxurie

fo. lxx.

tationes expellūt mortas et fri- sidiis desiderijs operio acqui-
sicit. Si habuit cogitatio- nes imundas et carnales in
qđo trahit mltā pōssibz rāde ppedit ppter delectationem
ipiam cogitādi hūmō peccant mortali. Nō solū qđ quis co-
gitatōibz luxurie rōe pūcedit debetās facere malū si adet
set commoditas sed etia nas- lendo opus perpetrare is non
curando ipiam cogitationes libidinosas expellere pōssibz
impendit sed in eis volutarie imorādo peccant mortaliter.
De vñ. l. d. pte. i. v. ca. i. §. v.
De filiabz luxurie. ca. ii.

De filiabz luxurie. ca. ii. D uos nō opz nullū in-
terrogare qđ difficile intelligere nā cum mixtura
alioz viciōz prima est cecitas mentis

De cecitate mentis si falsi- tas mente occupat circa m-
dā et carnalia qđ nesciat de deo cogitare vel de rebus
spiritualibus.

De precipitatione si falsi- p-eps et subditio in operibus
suis sine cōsilio et examinatio- ne mentis debita agens.

De inconsideratione. De inconsideratione si falsi-
ficatus in factis suis nō be- ne iudicans circa occurrentia

De inconstancia si in co- qđ deliderant boni agere sunt in
comitans et mutabiles ex pas- sione.

De amore sui. De amore sui si nimis ses-
ipsum delectat querendo cora- pōis delectationis et commo-
ditatem et huiusmodi.

De odio dei si habuit deng- vel leges eius in duplicentia
quia prohibet concupiscen- tias et huiusmodi.

De amore vite pēstio. De amore vite presentis si
nimis amat vitā istam pre- sentem propter voluptates
carnis quibus est deductus ita
amare vitā presentem qđ ali- quis velle hic perpetuare
cūdam. peccat mortale.

De horrore futuri seculi. De horrore futuri seculi si
horrore habuit ad vitā futurā
de alijs pro qđ pūcedit ad viciū
luxurie et circa plūgibz vide in
fra liti. pte. interrogatorij. fo.
de coniugatio.

De supbia et habz capis- tulu duo. Cap. i.

Superbia secundū Be- re. est regina oīz capitaliū
viciōz et viciū multū
subtile et difficile ad cognō- scendum et cōsistit in apertis
inordinatis pte excellētie et

Secunda pars interrogatorij seu secundi tractatus

Et etiam unum speciale peccatum inquitur. scilicet recipiens beneficia a deo vel ab homine et non recognoscit recognoscit et regratatur de se reconpen- sat vel quod pelus est vilipen- dit beneficia recepta vel mur- murat de se vel iniuriatur de nefactione communitate autem reperitur mixtam cum aliquo genere peccati quidam mor- tale quandoque veniale.

De scandalo.

Docus non est per se spe- cialiter sed circumstantia agnoscens peccatum inquitur videlicet ex dicto vel facto al- terius non recte datur al- teri occasio ruine spiritualis: hoc est scandalum: si hoc non intendat est circumstantia ag- rava peccatum et non mutatur spe- cialiter unde est necessaria con- siderari quando est tale quid ve- rissimiliter trahens ad ruinam peccati mortalis: precipue cum hoc sequitur theod. 8. d. 2. q. 1. 11.

Igitur hoc intendat: sed du- cere aliquem ex dicto vel facto suo ad aliquam ruinam est mor- tale et speciale peccatum si in- tendat inducere mortale quod ve- niale. de homicidio l. 6. p. 1. sum. 11. v. c. 11.

De adulatione.

Adulatio que communi- ter est scandalum et

consistit in hoc quod quis verbis vel factis suis inordinate querit placere aliis ad benevolens- tiam captandam et si malo adu- latus est criminaliter: puta laudans aliquem de viciis factis vel turpitudine et huius- modi est mortale. Si adulas- tur vel laudat aliquem inter- dens eum decipere notabili- ter in temporalibus vel spiri- tualibus est mortale. secus si aliquid iustum intendit ab eo habere vel quid parum recte per modum boni vel iustis- sime. Si nemo laudavit ali- quem ex quo ille commisit oc- cisionem in glorie vel inanis glorie communiter est veniale et potest esse aliquando mortale. Si vero laudavit aliquem ad eum excitandum magis ad vir- tutem vel ad eorum adu in in- volutionibus et retentionibus observantibus debitis circumstan- tiis est virtuosum et meritorium et aliud veniale.

De blasphemia in spiritum sanctum.

Blasphemia in spiritum sanctum que procedit ex malicia vel iniquitate quis continet vel refugit ea cogitare menti occurrentia que possit retrahi a peccato et ha- bet sex species: scilicet presumpcio desperatio inviden- tia frigore gratie impugnatio

De peccato superbie. fo. lxxj.

Veritas agnita obstinatio in penitencia. De his vero in- terrogandis est prout vide- tur communitate non reperi- tur nisi in multam sceleratam. Presumptio autem dicitur hic cum quis presumit de dei mis-ericordia existimans quod par- cat sibi ad beneplacitum suum vel quod saluet eum perseveran- tem in peccato. Desperatio autem cum credit deum non posse nec velle sibi parcere etiam penitenti vel volenti sal-vari. Impugnatio veritatis agnita dicitur cum quis con- tradicit veritati fidei quam no-uit. Invidentia fraternitatis gra- tie est cum dolet quis de gra- tia dei et gloria crescere in ho- minibus. Obstinatio cum fir- mat voluntatem suam in pec- catis commissis. Impeniten- tia autem dicitur cum quis po- nit firmiter etiam in futu- rum non penitere.

De scismate.

Scismare hoc pecca- tum committitur cum quis recedit ab obe- dientia romane ecclesie sumens aliquid caput vel sequens aliquem canonice vel electum et semper est mortale et excom- munitio contra tales nulli for- te cum essent duo quorum quis libet habet per summum pater- et a iure sequacibus et nescit

clare quis si canonice electus in hoc enim videntur populi exaltari si non sunt petimus eos sed parati illi adherere quem sciunt vere esse electum canonice. Si innotuit ordinis tionibus vel alienationibus factis a scismaticis excommu- nicatus est extra de scismat. c. 1. **De infidelitate pas- sanorum heretico- rum.**

Docum hereticorum vel iudeorum quorum quodlibet est gravissimum pec- catum dicens ad damnatio- nem non oportet vivere licet hoc. Solum enim heretici sunt excommunicati: sed et cum alio- precipue iudeis non debet ha- bere domesticam conversationem: precipue idiote. potes circa huiusmodi interrogare prout tibi videtur scilicet si habuit aliquod dubium in his que sunt fidei videlicet de sacra- mento altaris et huiusmodi et si de hoc habet dispensationem non est curam. Si autem vo- luntarie et sponte dubitat et si mortale. Heretico quidem est excommunicatus et non po- test absolvi circa sedem apo- stolicam vel per processum curie. Item receptus credens vel scitans hereticum est excommunicatus et si de here. c. 9. quicquid l. vj.

Tertia pars interrogatorij: seu scdi tract.

Incipit tertia et vitima pa-
 in qua tractat de modo inter-
 rogandi statum diversos per-
 sonarū. et habet. xvij. cap. de
 coniugatio. ca. i.

Nunc vero formæ dæ sūt
interrogationes peri-
nentes non ad omnes
sed solum ad quosdam status
hominum. Et primo ad con-
suetas interrogandi sunt non
omnes de omnibus sed prius
videtur. Si de facto contrax-
erunt in aliquo casu prohibito
mortale est quia contra probi-
dicionem nisi ignorantia facti
probabilis eos excusaret. Sed
est sciendum q̄ sunt quedam
impedimenta que impediunt
matrimonium contrahendum
et dirimunt iam contractum.
quia nullum est quod intelli-
gendum est quando dicitur im-
pedimenta prius inter eos in-
ueniantur & sit contractus ma-
trimonium et ea continentur
in istis versibus. Error: condi-
tio: votum: cognatio: crimen.
Cultus: disparitas: vis: ordo:
ligamen: honestas. Si vis affi-
nis si forte coire nequibit.
hec associanda vetant connu-
bia sacra retractant. pro ho-
rum aliquali vicissim de
claratione not. q̄ error intelli-
gitur de personam de for-
tuna vel bonitate cum scilicet
quis contrahit cum heretico
heretico seruili scilicet cū quis
contrahit cum seruus credens
tam esse liberam. Nam si li-
ber contrahit sciens cuius ser-
ua tenet matrimonium et si
militet: si contrahit seruus cū
libera credens esse seruam.
Idem videt si seruus cum ser-
ua licet crederetur esse libera-
torem scilicet solenne per p-
fessionem tacitam vel expres-
sam alicui religioni opposita
realitas etiam esset excommu-
nicatus. Cognatio que est tri-
plex scilicet naturalis spiri-
tualis et legalis naturalis spi-
ritualis consanguinitas et hec ha-
bet tres lineas. scilicet ascendens
per patrem et matrem et huiusmo-
di descendens cum per filium ne-
pos et huiusmodi collat: rati-
vi fratres sorores et huiusmo-
di et habet quilibet linea qua-
tuor gradus exclusiue scilicet
collaterales. nā inter ascend-
entes et descendentes videtur ef-
se perpetua prohibitio hic est
etiam excommunicatio Co-
gnatio spiritualis habet etiā
tres gradus et contrahitur
in baptismo et confirmatio-
ne. primus est inter reman-
entem ad baptismum vel con-

deno esse katherinam cū qua
scilicet intendebat contrahere.
Et. n. Qui erat nō cōsentire. Et
C. Eratis volūtas nulla est.
Conditio intelligitur de condi
tione serualī scilicet cū quis
contrahit cum serua creden
tiam esse liberam. Nam si li
ber contrahit sciens et cū
na tenet matrimonium et si
mittere si contrahit serua cō
libera credens esse seruam.
Idem videt si seruus cum ser
ua licet crederetur esse libera
torem scilicet solenne per p
fessionem tacitam vel expre
sam alieni religioni approba
re talis etiam esset excommu
nicatus. Cognatio que est tri
plex scilicet naturalis spiri
tualis et legalis naturalis vi
et consanguinitas et hec ha
bet tres lineas. i. ascendētiū
et patris et quos et huiusmo
di descendentiū ut filius ne
pos et huiusmodi collat. rati
vi fratres sorores et huiusmo
di et habet quolibet linea qua
tuor gradus exclusiue scilicet
collaterales. nā inter ascendē
tes et descendentes videret
esse perpetua prohibitio hic est
etiam excommunicatio Co
gnatio spiritualis habet etiā
tres gradus et contrahitur
in baptismo et confirmatio
ne. primus est inter tenen
tem ad baptismum vel con

De coniugatis.

firmationem et eam que tenetur et dicitur paternitas vel filio.

¶ Secundus est inter patres et matrem carnalem et quod tenetur a com qui tenet cum uxore et quod dicitur copatrimis. ¶ Tertius est inter naturales filios eius qui tenet et illam que tenetur et dicitur fratemitas. Cognatio tertia, legalis que fit per adoptionem habet tres lignos vel gradus primus est inter ipsum adoptantem et filium quem adoptavit ac etiam filium ipsius adoptati. Secundus est inter proutem adoptantis et ipsum adoptatum adoptantis et ipsius adoptatum ac etiam proutem adoptantis et ipsium adoptantem.

Tertius est inter filios natura-
tales & legitimos adoptantia-
 & ipsum adoptatum et hoc ti-
men cum ipsi filij sunt in po-
state patrie. Crimen istud q-
habet dirimere contractum et
impedire contrahendo intel-
ligitur tantum de duob' cri-
minibus in duobus casibus

¶ Primus est q̄ cum multis
machinat cum effectu in me
fēoris alteri⁹ vt habeat illi
in viri v̄ ecōtra viri morre
alteri⁹ viri vt beat illi v̄ pro
te. ¶ S̄c̄d̄ cū quis dat fidei
alici cōdignare ducere eaj
v̄tē pot viri sui mortē: cū

fol. 1r^u

ita pmissione sequi adulterium. Cuius disparitas: vt si p
delis contrahat cū iudea vt p
gana puniunt in infidelitate se
cū si contraheret cū heretica
nō sic tenet: i cohabitatio nō
debet si esset ei periculi cohe
rendi i heresim: peccat mor
taliter contrahens cū talī.
Uia. i. violentia scz absoluta im
pedi z dirimit z nō violentia
scz meriti quz potest cadere
in constantē virum z cōstinetur
i hoc i su. ¶ Stupri atqz flet
verberis atqz necis.

Quasi posita de inuito efficia
tar voluntarius.
Quando intelligit de ordine
sacro. i. subdiaconatu supra
et talio contrahens effci ex
communicatus.

Et si in facis rui possunt co
tracto sed non possunt cotra
here. Ligamen id est si sit al
teri ligatus per coniugii etia
si per verba de presentis non
dum consummatum. Nam ta
lis nullo modo potest alteri
matrimonialiter copulari
si ille cum quo contraxerat
fiteatur in aliqua religione.
Et si recederet vnus coniugi
ta et multos annos alter ni
hil audiret de eo nec fecerit
alteri contrahere nisi scires de
morte eius.

bonestas id est publice bone
statu iudicia que oritur ex

issa pmissione sequit ad alteru-
rum. Cultu disparitas: vt si
dedit contrahat cō indea vlti-
gana pminere infidelitate
caso si cōtraheret cō heretica
nā fuit tenet: i3 cohabitare nō
debet si esset ei periculis cohe-
rendi i heresim: i3 peccat mor-
tali ter contrahens cum tali.
Uia. i. violentia i3 absoluta im-
pedit i dirimit i3 hīc violentia
q3 meriti qui potest cadere
in constāt virum i3 cōstituitur
hoc i3 u. Et stupri atq3 flagi-
verberis atq3 necis.
Nisi postea de iniuncto efficiat
tar voluntarius.
Quando intelligit de ordine
sacro. i. iudiciali: cōstat vlti
et talio contrahens esset ex
communicatus.
Et cū in sacris vti possunt cō-
tracto sed non possunt cōtras-
here. I3 gāmen idē si sit als
teri ligatus per coniugii etiā
si per verba de presenti non
dum consummatum. Nam ta-
lis nullo modo potest alteri
matrimonialiter copulari: nisi
si ille cum quo contraxerat
fiteatur in aliqua religione.
Et si recederet vnus coniugi-
ta q3 multos annos aliter nū-
hil audiret de eo nec esset ali-
teri contrahere nisi sciret de
morte eius.
Vnctas id est publice hone-
statie iudicia que oritur ex

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus

plures vig. ad o. c. a. p. a. vel co-
njugio vel prolio in vte
ro vel quia ex adulterio com-
miso perdidit ius perendi de
bitum vel etiam in loco sacro
pereter quia sic locus viola-
retur vel est in publico quia
contra debitum honestatem.
Non est autem legitima cau-
sa omnino denegandi debi-
tum petenti in die sciuntorij
vel festorum solennium vel
ira quam habent ad invicem
per parvam tempus. Dubi-
um de mortali quando quidem
servatur eas debitum sed mo-
dos in debitis puta si latera-
liter vel a parte posteriori ac-
cedatur ad vas debitum vel
mulier supergrediatur virum
in quibus modis et precipue
in ultimo aliqui dicunt esse
mortale vide p. d. pa. di. xxiij.
q. i. d. ar. d. c. v. alij p. v. Tho.
2. alij dicunt qd non est mortale
de se; pōt esse signū mortā-
lis cōcupiscentie. Nec p. hos
impeditur gharis. Et si nō ita
apte procreetur. vñ in hñdi
noli precipitare salaz nec venē-
gare absolutionē p̄uēratū in
hñdi. Sz defectus 2 phibē-
as qñ pōtes qñ vero hoc ē
fieret pmo 2 secūdo mō p̄p̄-
pter periculum abortus forte
tūc esset sine peccato. Dubiū
etiam de mortali est tempore
mensuratum: 2 precipue in
epigente scientie saleis defec-

Sciendum est qd in actu
hoc coniugali aliqua si-
unt ubi est dubia virum
sint mortalia an venialia. Ali-
qua vero sunt que sunt mani-
feste mortalia. Aliqua in qb
est veniale. Aliq in quib
nol-
lum peccatorij est. Primo qui-
dem mortale est si exerceatur
salo actus extra vas debitum
vel etia si intra vas debitum in
non suscipit semen ad euan-
dam generationem. Si ex ta-
ctibus impudicis extra actū
matrimonij sequatur pollutio
in altero ipsorum. Si exerceas
actum coniugalem habet ap-
petitum deliberatum ad alia
si se habet ad eam ita inor-
dinato affectu in actu coniu-
gali: ac si non esset vxor eius
etiam opus carnale ageret
cum illa vel alia difficile ta-
men est hoc discernere et co-
gnoscere. Si alter alteri omni-
no exigenti denegat debitum
sine causa legitima propter
quod epigeno incurrit incon-
tinentiam vel graue scandā-
lum. Effect autem causa legi-
tima si notabiliter timeret in-
tabile nocumentum persone

vel coniugio vel prolio in vte-
ro vel quia ex adulterio com-
miso perdidit ius perendi de-
bitum vel etiam in loco sacro
pereter quia sic locus viola-
retur vel est in publico quia
contra debitum honestatem.
Non est autem legitima cau-
sa omnino denegandi debi-
tum petenti in die sciuntorij
vel festorum solennium vel
ira quam habent ad invicem
per parvam tempus. Dubi-
um de mortali quando quidem
servatur eas debitum sed mo-
dos in debitis puta si latera-
liter vel a parte posteriori ac-
cedatur ad vas debitum vel
mulier supergrediatur virum
in quibus modis et precipue
in ultimo aliqui dicunt esse
mortale vide p. d. pa. di. xxiij.
q. i. d. ar. d. c. v. alij p. v. Tho.
2. alij dicunt qd non est mortale
de se; pōt esse signū mortā-
lis cōcupiscentie. Nec p. hos
impeditur gharis. Et si nō ita
apte procreetur. vñ in hñdi
noli precipitare salaz nec venē-
gare absolutionē p̄uēratū in
hñdi. Sz defectus 2 phibē-
as qñ pōtes qñ vero hoc ē
fieret pmo 2 secūdo mō p̄p̄-
pter periculum abortus forte
tūc esset sine peccato. Dubiū
etiam de mortali est tempore
mensuratum: 2 precipue in
epigente scientie saleis defec-

De coniugatis.

fo. lxxiij.

Cum quem quidem ponit es-
se mortale precipue quando nō
est quasi continuus: sed cōiue-
tus vt ineniatum.
Alij dicunt contrarium. vt
p. d. de pal. Et hec opinio est
commanior. vnde nec propter
hoc deneges absolutionem: sz
prohibeas quantum potes ex-
tractione exigenti 2 exactum ad-
monitas vt non assensat exi-
genti nisi ex hoc timeatur de-
ctus incontinentia.
Dubium est etiam de exi-
gente debitum a coniuge per-
sonante in adulterio: siue oc-
culto siue manifesto qd ipse
nouit. hoc quidaz dicunt esse
mortale in epigente: qz facit
contra constitutionem eccle-
się vt notatur. xxiij. q. i. cap.
Si quis vxorem. 2 hoc firma-
tur in summa p̄fana. Sed in
summa cōfessoraz 2 archidia-
conus in rosario mittigat hñc
rigorem excipientes casuz vi-
delicet caz hoc faceret erigēs
ad prouidendūz incontinentie
tūc: sed p. d. de pal. multoma-
gis mittigat hunc rigorem. vt
eum non speratur emenda-
tio ex hoc permanētis in adul-
terio: sed potius deterioratio
non peccat erigēdo salte mor-
taliter. Veniale autem est
cum erigitur actus coniu-
galis et si debito seruato vase
et modiqz tamen principaliter

intentione delectationis con-
sequende: ita tamen qz simul
fiat intentio infra limites ma-
trimoniū si exerceatur actus
conjugalis propter similitudinem cor-
poralem peccatorum est: qz non
ad hunc finem ordinatum est
veniale tamen: puto esse pec-
catum in solennitatibus et le-
uissimis erigere debitum aliis
qua infirmis: scilicet cōm-
plicitate ductas sine cōtēptu
tamen sacri temporis: vel eca-
clesiasticę exortationis venia-
le est fm Tho. in. iij. di. xxiij.
ar. v. q. i. et Rainmundū. sed
reddens non peccat cū times
de incontinentia vel scandā-
lo coniugis peccaret anteqz si
negaret omnino. In tempore
vere p̄gnationis erigere ve-
niale est si tamen non est pes-
ticulum abortus reddere vas
ro nullum peccatum est. Ans-
conus in rosario mittigat hñc
rigorem excipientes casuz vi-
delicet caz hoc faceret erigēs
ad prouidendūz incontinentie
tūc: sed p. d. de pal. multoma-
gis mittigat hunc rigorem. vt
eum non speratur emenda-
tio ex hoc permanētis in adul-
terio: sed potius deterioratio
non peccat erigēdo salte mor-
taliter. Veniale autem est
cum erigitur actus coniu-
galis et si debito seruato vase
et modiqz tamen principaliter

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractat.

ibi exerceatur non pertinētes ad opus sed ad delectationē exerceantur vt tactus et oscula et huiusmodi inordinate communiunt sunt venialia q̄s ibi posset esse tanta actus in ordinario q̄ posset esse peccatum mortale sine peccato autem exerceatur actus coniugalium cum sit causa prolis sciendi vel etiam cum sit causa reddendi debitis seruatis tñ alijs debitis circumstantiis. Debet tamen exactus omnis non reddere et precipue vir propter non solum exerceat sed etiā per aliqua perentinec vir debet prorem auertere ne perat propter periculum. Et tertio modo fm aliquos sine peccato scilicet cum sit causa vitande fornicationis in se vlt conginge sua.

Interrogationes Rende
circa statum matrimonij.

A circa predicta sic possunt fieri interrogationes et primo si visus est matrimonio extra vao debitu. Si aliquis fecit ad euitandum proles si modo in debito licet in vase debito et huiusmodi. Si vitando matrimonio habuit intentiones ad aliam. Si tempore mensura

ram exegit vel reddidit. Si in diebus senozum vel sciens in diebus senozum vel sciens tempore pregnationis precipue prope partum vel ante purgationem possit partum. Si exegit vel reddidit a permātere in adulterio. Si principaliter causa delectationis: aut alia et qua causa et circa huiusmodi iudicandus est de peccato mortali vlt veniali iuxta p̄dicta vt patet in summis. Si omnino negat aut debitum petenti. Si extra actus coniugalium factus secundum la est pollutio in altero ipso. Si excommunicatus aliquo vinculo contraxit matrimonium. Si excommunicatione maiori peccauit mortaliter et precipue q̄ sciuit et hoc q̄ participauit in diuino scilicet sacramento matrimonij. Ideo videt de minor excommunicatione si eaz non iit: q̄ separat a susceptioe sacramentorum et matrimonij est vnum ex sacramentis ecclesie. Si existens in peccato mortali contraxit in simonia videt mortale: q̄ sacramentum suscipit in mortali scienter precipue vero videt mortale contrahendo p verba de presenti: q̄ ibi est essentia sacramenti. Si contraxit cum aliqua psona p verba de presenti vel de futuro non intendens habere illam vel illam coniugē itz itz copula con

De principibus recto. et baro. fo lxxv.

ualem excozquere mortaliter peccauit q̄s nō sit ibi realis ter matrimonium cogendus si est in foro conscientie illa duce/vel aliter illi satisfacere maxime si est secuta copula in quo tamen casu iudicaret matrimonium et cogeret illuz cui obedire tenet. Si vir non pudit vxori et familie et de necessarior nō in supfluis. Si in mto eā exasperauit p̄bis vel factis. Si zelotipus et hoc nimis suspectuosus contra eoz fuit vel nimis remissus in cura eius. Si vxor inobediens et contētiōse et sui sensus fuit et geit in illis ad acq̄redā amica virum. Si nimis inculta et nealigēs circa gubernationē bonus. Si irruerēs et discors ad foceros et cognatos. Si nimis dedit reb' viri parētib' suis vel pauperib' plusq̄ debuit. Si dedit licētā viro coeundi cum mulieribus q̄ eundem alios mulieribus q̄ mulier non vult seq̄ virū trāfēre domiciliū ad q̄s tenet nisi eaz traheret ad p̄ctū aut dubitaret de morte sua: aut eas vagabundus. Si vterq̄ filios educauit in timore dei et inobedientia m̄datoz eius.

De principibus rectoribus et baronibus.
Capitulum. ii.

A circa principes rector res et barones seculares

res sic possunt fieri interrogationes: prout fuerit expeditis fm conditionem personarum pmo. Si per vsurpationē et infuso titulo obtinuit dignitatem regimen vel dominium ciuitatis/vel castri: quia mortaliter peccauit et semper in ipso manet dñ tenet in huiusmodi vsurpationem nisi post modum titulum sibi iustificasset nec ibi ante iustum titulum potest exerceere iudicia sine mortali. Si ambrosius fuit ad dignitates et ad regimē nimis aspīrōs et si inedit negligētē in illis ad acq̄redā amicorū et sic dominio pmaneat mortaliter peccat. Si p̄lati ecclesiasticos vltas superioribus suis nō sunt obediens et admonit ones et correctiones ab eis factas nō iussunt pascienter et si q̄p̄ssit mortaliter peccauit. Si sententias ep̄corū municationis vel interdicti non curauit aut si ligatus diuinus se in gessit q̄ est mortale. Si propter crimē eius ciuitas est interdicta q̄ est ibi sed ad maius iudicium.

Si propter excommunicationem nē lātā in se iudicio vel actorum vel ministros arauauit: q̄ vltra mortale est excommunicatus. Si de factis aut de iudiciis ecclesiasticarum p̄sonarum ad cum non p̄tenti,

Tertia pars interrogatorij seu secundus tract.

hinc se intrinsecus vel trahere
ad ad subradicem: & humiliter
disceant mortuiter. Et si
cepit vel capere fecit vel per
curare vel in carcere clerico
eos vel religiosos etiam de
linquentes excommunicatus
si non habuit prius licen
tiam a prelo suo. Si electio
nem alicuius maliciose impe
dit vel per violentiam alius
quam iuravit vel si gravavit
aliquid monasterium vel col
legium eo qd nolebat illius eli
gere pro quo ragabatur est ex
communicatus vitra mortale
Si prohibuit subditis ne ve
derent clericis necessaria vel
eis panem non queret ex quo
no habuit ab eis quod voluit
Si patronatus ecclesiarum
de novo sibi usurpavit vel bo
na vacantium ecclesiarum
vel monasteriorum vitra mor
tale est excommunicatus. Si
ipsa iurisdictione vel collectas vel
alia gravamina clericis vel
alio personis ecclesiasticis
sine licentia pape si non des
sint post admonitiones est ex
communicatus. Si fecit statu
ta vel leges contra libertatem
ecclesiasticam vel iudicavit
secundum ea vel dedit con
siliu ad huiusmodi vel non
removit si posuit vitra mor
tale peccatum: est excommu
nicatus.

¶ Simonia pedagia instituit
non habens auctoritatem a
principi super hoc vel anti
qua seu nova pedagia aug
mentavit excommunicatus est
secus si fecit hoc cum licentia
principis & causa rationabi
li & non tenuit firmitatem publi
cam securam vi debuit pecca
re mortaliter / et tenetur ad
restitutionem. Si a clericis et
religiosis theoloneum peda
gium seu gabellam accepit p
hio qui deserunt vel deserri
faciunt non causa negotio
nis graviter peccat & est ex
communicatus. Quomodo ali
qui vt Jo. cal. hanc no admitt
tantiqua no est recepta & pa
pa fecit & tolleratum: immo ipse fa
cit in terris suis: tutius est
vi observet. Si publicos usu
rarios alienigenas & non in
de oriundos ad sensu exerce
dum in civitatibus suis admitt
it vel ad missos inde infra
certum tempus non expellit
est excommunicatus. Et idem
si civis existens dedit ad hoc
consiliu / vel favorem hoc
verum est si talis est persona
ecclesiastica habens / scilicet
dominiu temporale naz do
minus secularis non est exco
municatus: sed excommuni
candus .e. usurarum de usa
libro. vi. rament episcopi vi in
pra no incurrunt is alij. Jie d

De principibus recto et vero.

fo. lxxvi.

claus exiles dedit ad hoc con
tra vel sanore. Si naufragon
les indistincte depredatus est
vel depredari facit vel hoc fa
ctum nomine suo ratu habu
it vt pirata excommunicatus est ex
communicatione papali. Si naufrag
gates excoli aut vel res eor
ad portus terrarum suarum
a mari delatas sibi appropri
avit quod est rapina & exco
municatus est secundum alios
quos. Si incendia fieri fecit di
tuit vel fregit ecclesias vel lo
ca religiosa est excommunicatus
tuo et si esset denunciatus et
ser casus papali. Si immuni
tatem ecclesiarum violavit:
vel etiam abis pecunia si por
vez faciendo capere homines
in eis propter debita aut ma
lesia in ecclesia vel loco p
vilegiatis sacrilegium com
mittit & potest excommunicari
tuz est mortale / secus est si
cōbustores ecclesiarum illuc fu
gientes vel violatores eccles
iarum quia tunc propter hoc
non gaudent immunitate ec
clesiarum.

¶ Si ecclesias vel personas
ecclesiasticas sine privilegio
earum violavit vt multi ty
ranni faciunt. si fecit repres
alias vel permisit fieri vel fecit
contra personas ecclesiasticas
cas est excommunicatus nisi
alias revocavit infra menses
et si pignorationes de immu

tus & dñ. de. li. vi. utrum au
te liceat facere repelationes
contra laicos vide in tertio p
te summe tit. iij. ca. iij. si ad ec
clesias in quis patroni fuit
no posuit idoneos vel no res
preientavit sed inepos & idio
tas vel cōbustiones & alios
males presentavit vel subditos
suos ecclesiarum patronos sa
les eligere aut suos presenta
re persuasit sic mortaliter pec
cavit. si accepit pecuniam vt
attiquem phitarer est esse pa
tron vel supplicaretur pape
vel epo p beneficio alicui co
ferendo simoniam commisit:
vel etiam abis pecunia si por
rexit paco pro indigno est
mortale: & simoniacus. si fuit
favor vel defensor heretico
rum: aut etiam scismaticorum
peccavit mortaliter & est ex
communicatus.

¶ Si impedivit volentes re
currere ad foris ecclesiasticas
super causas que ad ipsum fo
rum pertinent ne scilicet co
ram ecclesiastico iudice hu
iusmodi cause agitentur / vel
ad hoc dano consiliu auxilij
vel sanorum est excommuni
catus. si bellus assumptis inu
lias vel permisit fieri vel fecit
de vel fuit adiutor iniuste vel
contra personas ecclesiasticas
litteras: quia mala que inde fe
ciunt et reprimant ad culpā
dñi noz inde sequentiuz & hoc
k iij

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus.

¶ Ad adiuvandū cum tene- scriuitur ratione belli vel
retur a seruicij vs qđ miles etiam capti non possunt licet
aut eius vasallus talis enim se emi in suos vel empti vni
adiuvans cum est dubium an dī z emi ab alijs nō possunt s; bellū sit iustū excusatur. p. 110. infideles bene rediguntur in q. f. c. quid culpa? non autē et seruicium z emi z vendi possunt
cōsaretur si sciret bellū esse sunt capti in iusto bello qui si iniūstū. Si p. 110. existens in officio cōtatis q. f. assumatur
iniūstū bellum tenetur ad om- tute qđ sit pium hoc facere
nia mōta z dāno nisi forte p. si a descendantibus sint fideles
poneret in p. 110. materiam accipit bona ipsorū non pers
do falso tanqđ esset iustū tunc mittens eos tēhā z tegare
em ignorātes vidēt excusari. ad placitum nisi talis patria
De materia belli: qđ iustum haberet talem subiectionē a
dicat vide in summa in tertia tempore cuius non est memo
p. 110. ca. f. d. Si indifferētia in p. 110. rium. Si nimis vin
los z tyrānos officiales fecit dicationes fuit. Si homicidia
sen p. 110. terris suis tene- multationes incarcerationes
tur de dāno z malis eorū. Si nea vulnera z huiusmodi fecer
sciebat eos esse tales. secus si ua sine iusticia vel cum iniūstia
ignorabat nisi cū audisset non cia s; ex odio z vindicta fecit
remoueri eos si potuit. Si ini- perant v; p. 110. z huiusmodi
iustas exactiones vel colles digressa sunt mortalia. Si for
clas ipsoit rapinas cōmissit z neamentia vel duella fieri se
que dicatur iniūsta talia vel cit vel permittit vel ludos vel
collecta z quomodo satisfice spectacula periculosa anime
re dbeat vide in tertia pte it. vel corpori vt p. 110. lapides
110. ca. 110. f. d. Si possit iude ad iniūct vel representatōes
os in officio publicis qđ phi turpitudinē fieri fecit v; p. 110.
bet. p. 110. q. 110. ca. p. 110. Si iniūct z nō phibuit si sine gra
ea dunt cōmunitatis appor vi scandalo potuit remouere
p. 110. sibi v; p. 110. s. z cam mortaliter peccauit. bi. 110. p. 110.
pos z huiusmodi mortalliter capti. error. Si leges statuit
peccauit z tenetur ad restitu- quas nō debuit vel potuit re
tionē. Si liberos homines in sc; iniquitas mortaliter pec
seruos sibi subiecit. c. 110. cant. Si nimis durū fuit ad
ni enim nō possunt redigi in dispensandum vel potcedam

De principibus recto. z baro. f. 110. p. 110.

In quibus potuit vel contra dno viure sūt exorte s; Tho.
minio facilio ad parcendum in op. 110. Si p. 110. aliquod
delinquentibus in p. 110. habuit cuius fract? non com
mū iusticie et vilitatis com- putauit in iorte vira ē z d. ali
mūta. Si fēda vasallus suis in p. 110. viure si in aliqđ of
absqđ iusticia denegauit vel sedit vel fuit princeps vidit. si
seruicium indebitum ad eis. p. 110. ca. d. vltima z hui
p. 110. aut fidem seruauit Si superi? v; p. 110. p. 110. p. 110. Si
ipse existens vasallus alterius penas vel emēdas in pecunia
non fuit fidelis domino suo ppter cupiditē vel odio nō
vt debuit secundum qđ in iura ppter correctionē delinque
mento fidelitatis expmiserit tūm accepit p. 110. debitt vel
vel obsequium debitum non exortit? vel penas corpore
p. 110. vel aliquaz iniustiam les aut mortis in pecuniaria
fecit domino. fallendo seu ppter auariciam contra iustici
dam aut diminuendo vel alia cia commisit mortale est.
quod huiusmodi mortale est Si permittit in terris suis la
z tenetur de damnis. Si iur- troncs inualefcere vel malis
telam alicuius sibi cōmissaz ciose eis sanare vel exauri
non fideliter egit s; bona il- tia nolens expēdere ad secus
lius consumpsit z dissipauit tandem patriam mortale est.
mortale est z tenet de dāno. z tenet de damnis z rapinis
Si in terra sue iurisdictionis factis si cōmode poterat ob
sustinuit iniūstas menturas ulare. Si iniusticiam vendidit
aut iniūstia pōdera aut iniū- vel p. 110. iniqua accepit
Ra p. 110. rerum venalium sci scz pro administratione iustici
enter mortale est z tenet vi- cie vel alias iniusticiam ses
detur si cōmmodē pōt obuia- cit in iudicando vel fieri fecit
te. Similiter peccat si inducit mortale est. Si fidem promiss
vel sustinet malas coniectu- sam violauit etiam inimico
dines aut corruptelas. Si nisi prius ille violasset mores
tollerant aut sustinuit p. 110. tale est. Si obides suos non
blicos viuarios inde propter duos z pupillos p. 110. oppress
hoc recipiens certam quotam fides nō defendit cum potuit.
vel summas annuatim mor- tale est z tenetur illud sic ac
tale est z tenetur illud sic ac Si freugas non seruauit.
cepum restituere non viura Si nimis sumptuosus fuit et
mo sed creditorib; eius q quis curiosus scz in vestitu et ap;

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractat us:

paratu equorum familie cum
canibus et quibz edicendis con
silio nā vī possit facer huius
modi pompas emungant po
pulos vīq ad sanguinem sa
cientes multa iniuria: si fecit
edificare domos suas vel la
borare in agris suis vel vi
neis vel ligna portari per ru
sticos vel colonos et nō soluit
eis plene de labore suo nisi
ad hoc ex debito tenerentur et
si diebus festiuis fecit pro se
laborare mortale est sicut in
primo casu quod tamen multi
faciunt et male nec indubiti
debent obedire/ si nimis se oc
cupavit in venationibz et au
cupis vel quod peius est sub
ditos in his gravando indus
cens ad huiusmodi ei quod
peiusimum in diebus festiuis
et non auditis diuinis vi mis
it fines mandati siue potesta
tis ppter quod dominus pec
cat mortaliter et omnes et ipse
reus est omnino. Si propter
discursum huiusmodi destrux
it segetes aliorum tenet eis
de damno vel fecit vel permis
sit accipere de blado et seno
alioz a suis ppter equos suos
tenetur de damno. Idem et de
albis fructibus. Si hūionibz
supflue dedit nūmos vī nimis
representantes in cu
ria nutriti vel concubinam
vel iudentes ad aleas et huius
modi/que offia sunt dam

nabilia. si de castitate familie
sue nō curavit: sed inhonestu
se habentes cū feminis et ma
sculis retinuit nec coarctavit
eos cum posset mortaliter pec
cavit. Si vero sit coniugatus
suo interroga de his que ha
bentur in cap. precedenti pro
ut videbitur fore expediens.

De iudicibus.

Capitulum. iij.

Tres iudices seu quē
cūq habere potestate
ordinariā vī delegatā
inquirendum est primo: si ius
dictionem aut potestatem res
cepit simoniacē: vt iudex ec
clesiasticus aut usurpativus: qd
usurpata potestas non dat au
toritatem vnde iudicando
peccat mortaliter. Si excois
sit fines mandati siue potesta
tis sue peccat mortaliter: si sci
enter vel ex ignorantia crassa
Si officialis vel iudex aliis
timore/odio/ cupiditate/vel
amore vel alia causa in quam
tulit sententiam aduertenter
mortale est et tenetur ad om
ne interesse parti lese. et scilicet
et si ille p quo dedit sententiā
nō vult satisfacere: vel nō pos
test quoniam principaliter ipse
tenetur Ral. Si per ignoran
tiam crassam ipse solus intus
quam sententiā in iudicio ani
me tenetur. et peccat vt prius

De iudicibus.

fo. lxxvij.

Ral. qd debuit scire se iniustus Ral. Si iudex ignorat iuris scien
tias et non iudicare. cū dicit affessor qui cōmunt
Si per negligentiam: qd suffi ter nō reputatur sufficiens vī
cūno erat si laborasset ad in. iniquus nō de cōsilio eius fert
quidendum et legendum vt iniquam sententiam: licet cre
ditur in iudicem: sed negliges dat iniustam vīq mortali ter
xit hoc agere tenetur vt prius. peccat et tenetur ad restitu
tionem th agitur cum eo qui nō in solidum. Si accepit pe
et ignorantia crassa qd et qd cūta in iudicio quod potest
et mortis. et hoc habet locum esse. v. modis et semper videt
in iudice ordinario non delectur mortale. primo si accepit
gato. Si delegatus iudex ius vt male iudicaret contra ius
aliquis bona fide et de. condit. sitiam et contra cōscientiam. et
lio peritorem inuit iniquam tunc illa pecunia debet dari
sententiam nō videtur peccat: et in cuius iniuriam data est
et/ aut tenet ad restitutionem i. q. f. ciubemus. scdo sic acce
leioruz quia necessitate obis: put vt dñ iudicare vel vt iudi
ciant iudicant: tunc quia caret et daret sententiam vel si
sepe ex certa scientia delegat. accepit vt non iudicaret cum
tis assumitur: qui est ignarus debet et iudicare: vt vt nō ma
iuris: qd bonus vir quod est se iudicaret in his. v. casibus
verum: nisi inquirendo cōfā debet restituere et qui dedit. q.
hom inuit negligēs/ aut cōl. q. iij. c. non licet hoc Ral. et fm
pabilis tunc em peccat et te. Snil. l. foro penitentie pōt pau
netur ad restitutionem. Snil. peribz erogari sicut et alia tunc
Si affessor inducit iudicem pia lacra: de cōsilio th. Si ius
ad ferendam iniquā senten
der nullo modo voluit ferre
tam excusatur quidem iudex sententiam cū deberet ppter
si simplex est et habet bonam quod aliquis admittit ius facti
conscientiam scz credens sen mortale est et tenetur illi res
tutis esse iustam et si nō fuit iustitiae iuris extimationem.
in culpa eligēdo affessorum: Ral. xij. q. v. c. admittit
quia bonus sufficiens cōmu
ros. Si iudex accepit aliqd
inter credebatur: sed affessor a prius vñ nota qd ordinariū
peccat mortaliter et tenet ad hū pōt accipere et pēpas ut
satisfactionē leso siue dolose si moderata cunctis spōte ob
sine ignoranter inducat iudi
lata eicōlētā et pōcōlētā. d. p. v.
em ad iudicandum iniuste. i. q. c. de enlogis. Delegatus

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus

A circa doctores et scolares, si aliqui episcopus vel prius inquisitio est et prius si doctores publice leges vel physica admittit ad lectionem suam scilicet religiosos vel sacerdotes seculares vel alios clericos non sacerdotes si in dignitate constitutos quod excommunicatus est quando aliquem predictorum adveniens ter admittit simul cum illis c. sup. Specul. extra n. c. ele. vel monachi. Si doctores aut leges in quacunque facultate etiam in sacra theologia admittit religiosum excurrentem de monasterio cum habitu ad audiendum sine licentia prelati sui scienter est excommunicatus cum eo quia participat in crimine Item si est licentia prelati sui sed sine habitu ad electiones recipit secundum lapsum. Si magister vel scolarius existens bononite tractat cum aliquo sine bononite de conditio ne hominis irrequisito, inquit nullo tempore conditio fuerit elapsam excommunicatus est extra de loca. c. ex scripto. Et hec excommunicatio non habet locum nisi bononite. Si quis eo pacto receptus est in canonicis, ut scholas teneat simoniacus est videtur et mortalis sed vacante prebenda potest et annexi hoc annuo docendi licite possit. et Bernardus.

Si aliqui episcopus vel prius inquisitio est et prius si doctores publice leges vel physica admittit ad lectionem suam scilicet religiosos vel sacerdotes seculares vel alios clericos non sacerdotes si in dignitate constitutos quod excommunicatus est quando aliquem predictorum adveniens ter admittit simul cum illis c. sup. Specul. extra n. c. ele. vel monachi. Si doctores aut leges in quacunque facultate etiam in sacra theologia admittit religiosum excurrentem de monasterio cum habitu ad audiendum sine licentia prelati sui scienter est excommunicatus cum eo quia participat in crimine Item si est licentia prelati sui sed sine habitu ad electiones recipit secundum lapsum. Si magister vel scolarius existens bononite tractat cum aliquo sine bononite de conditio ne hominis irrequisito, inquit nullo tempore conditio fuerit elapsam excommunicatus est extra de loca. c. ex scripto. Et hec excommunicatio non habet locum nisi bononite. Si quis eo pacto receptus est in canonicis, ut scholas teneat simoniacus est videtur et mortalis sed vacante prebenda potest et annexi hoc annuo docendi licite possit. et Bernardus.

De doctoribus et scholaribus. fo. lxxxj.

et consilio malo et hoc precipue in theologica facultate et admittens tales scienter ad magisterium etiam videtur mortaliter peccare. Si qui non gradus vel magisterium non ad virtutem animarum et dei honoris sed ad sui ostentationem et honorem pertinet ad his in quibus tenentur si riam ambitione ideo vide de ambitione quando mortale est vel veniale in d. pte. s. u. l. i. d. ca. v. Si inde querit exceptionem vel ieiunia ecclesiastica cuiusdam diuitias vel libertatem totum est dare possent vel misse auditis. Si docuit publice in theologia existens in mortali notorio peccavit mortaliter. Tunc, in d. pte. q. d. ar. h. q. h. Si ex scientia si aliqui mali sine scientias prohibitas legit vel didicit nigromantiam vel arte notoriam et huiusmodi mortale est vel si notabiliter ignorans se ad docendum posuit et errores notabiles docuit et tendi sunt prout videbitur ex pedire de dictis supra in prima parte interrogatorij et in secunda. Si nimis ardentem studium in libris vacantibus vel non viliis sed curiosis docens vel de moribus eorum non curans nec copescens in quodammodo negligentiam posuit in huiusmodi negligentiam notabiliter committens mortale est. Si universitates in tale est peccatum. Si se lacte de doctrina vel alio de tra-

xit se preferendo vel eis iniussit vel secus nutrit inter scolares vel scolares doctores ad se traxit iniussit vel si pompose inducitur est de quibus vide supra de huiusmodi gravitate. Si scolares non fuerunt obediētes doctori in nem et honorem pertinet ad his in quibus tenentur si riam ambitione ideo vide de ambitione quando mortale est vel veniale in d. pte. s. u. l. i. d. ca. v. Si inde querit exceptionem vel ieiunia ecclesiastica cuiusdam diuitias vel libertatem totum est dare possent vel misse auditis. Si docuit publice in theologia existens in mortali notorio peccavit mortaliter. Tunc, in d. pte. q. d. ar. h. q. h. Si ex scientia si aliqui mali sine scientias prohibitas legit vel didicit nigromantiam vel arte notoriam et huiusmodi mortale est vel si notabiliter ignorans se ad docendum posuit et errores notabiles docuit et tendi sunt prout videbitur ex pedire de dictis supra in prima parte interrogatorij et in secunda. Si nimis ardentem studium in libris vacantibus vel non viliis sed curiosis docens vel de moribus eorum non curans nec copescens in quodammodo negligentiam posuit in huiusmodi negligentiam notabiliter committens mortale est. Si universitates in tale est peccatum. Si se lacte de doctrina vel alio de tra-

De medicis.
Capitulum. vj.

Tertia pars interrogatorij. seu scilicet tractatus

A Medico que si posuit alias mortale est dicitur. ca. se ad practica in medi. f. 2 in glo. super pbo insertas. cina sine sufficiens parti si nimis largus fuit ad indu-
tia: qz si potu vel nihil studuit cendū debiles ad frangendum
videt mortale qz expositi se ieiunia ecclesie sine rōnabili
periculo occidēdi hominē. si causa qd frequenter faciunt
peritus et sufficiens exilis ob non est sine pēto. Si vero etis
milit aliquid de cōtingentibz sanis dissuadet ieiunia eccle-
cie circa infirmos quos h3 in cu sie dicens noctua esse et sic
ra ex negligentia qz ex negligē- inducit ad frangendum ieiun-
tia notabili pñ securuz est ma- mū sine causa: mortale est de
gnū nocumētū infirmo: vel se pe. d. f. c. noli. Si dedit medi-
qui potuit mact: pōt excusari cinam dubium sanationis vel
a mortali si pōt ex vna negligē- mortificationis videtur mor-
tia est vētale vt si nō visitant tale a vt dicit. c. cū infirmos
infirmos sollicitare et huius: vbi extra de pe. a. re. potius debet
tū nō est piculū. Si dedit me- dimitti in manibus dei qz ex
dicinā vel cōsiliū p salute cor- pōt periculo medicine. De
poris in piculū aie ppter. a. v- cūlatione vero et detractio-
niat quis ad pēti. i. pcepta ne quā faciunt medici interro-
puta vt fornicet qo vt eunt gādū est prout habes supra.
certas infirmitates vel medi- **De aromataris.**
cinā dat pgnāti ad occidēduz. **S**i in cōponēdis medicis
puerū p cōseruatione matris- nis non ponunt que ordinat
vt potū inebriatē et huius: mor- medicis cūz non habent vel
taliter peccat. Et hoc phibet ita bona vt est necesse in quo
in. c. cū infirmos extra de pe. offendunt medicis non facien-
a re. Si fuanit pceptū factum tes ante se componi. nam si
medicis. f. qz inducit infirmos ex hoc sequitur grane pericu-
qñ pmo vocat ad visitandum lam infirmo vel nō operatur
eos ad cōfessionē faciendā: qz sanitatē quam fecisset si bñ se-
omittēdo hoc scdm doctores- cisset illam mortale est et etis
peccat mortali vt dicit. c. cū in- am in medico si hoc diffinuit
firmitas de pe. a. re. si paupes lauit. Si docent vel vendunt
res infirmos quos nouit non ea que procurant abusus ad
valentes solutare nō visitant illud faciendum vel vendunt
gratis: qz ad doctenē et etis penena hīs quos credat abu-
soluere p eis medicinas si pōt- suos peccatum mortale est

De beneficiatis et canonids. fo. lxxvii.

Si sophiscant aromata qd sanigandū est mortale pētiū
frequenter faciunt ponentes si in lucro cōfirmatū finē vel
in eis vnoz pro alio vel in ele si intēdūt lucrū p suas et nefas
ctarqz si radis speciebus et si pñt hec vide in. in. pte sum-
cōfessionibus in cereis facie ti. vñ. ca. lxx. Si cōposuit se cū
tes malas mixturas et vendē alius mercatoribz qz nō ven-
tes pro putris: quia ultra pec- dant de aliquo minori pēto qz
datū tenetur ad resitarios cōuentū fuit inter eos quod ē
nem illis ad quos tales res excessiū vt sic cogant perso-
vendunt seu erogare paupē- ne emere caro pēcio pētiū ē
ribus cum incerti sunt. et legibus phibitum. hōh. Si

De nimis pēdis peritūris vendit mercēs p maiori pē-
et medacis et diminutis pōde cio qz valeant et ex eo qz non
ribus et alijs pētis que faciūt soluti fecit et terminūqz etis
interrogandū est prout sup- mutuat et pecuniāz aliquam
pra. f. cap. de fraudulencia et pluram cōmittit. Si vēdendo
alio virtus. in. f. parte. ca. f. mercenios suos: puta lana-
z vel pannos recipiendo p pē-
ribus et psonello. cio alio mercimonie: puta ses-

Capitulū. pñ.
Mercatoribus cēpio ricum p paramibus vel alijs
ribus et psonellis que qz vulgariter dicitur barato: mul-
tendū en. Si misit nō- to maior pēcio vendi qz si recte
solum arma et ligaminas sed peret pecuniā peccatū est in-
etia: qz cūqz mercimonis ad iustitie et mortale: nisi ille cui
tradat res suas: sic pōt vnus vedit etis idē maior pēcio
terras sarracēnorum soldano tradat res suas: sic pōt vnus
subiectas qz excolat excom- excelsus cōpēfari cum alio si
municat idē papati: si non ha- sunt quasi equales. Si vendē
bit licentiā a papa dicit qz ver- do ad terminū plus: iusto pēcio
nēt hnt. Si negociant non p- vedit rōne ditionis sūm et dis-
pter aliqū finē honestum pu- nersio speciebus cābiōz et va-
ta sustentationē familie sue rīs modis cābiōz vītarū et
ex lucro moderato vel ppter titate et substantia rerū. Inter-
rogandū est pñt habes. Si in
sue stationē pauperū vel put- c. de vīsuris pactione rei alie-
non eorū p vilitate necessa- ne. Si fraudant vel fraudati
rioz et huiusmodi sū negociā- fecit vel alio p eo iusta pedas

Tertia pars interrogatorij: seu scilicet tractatus.

glia seu gebellao mortale est z tenetur ad restitutionem secus si de iniuria vel cum non tenentur loca illa tuta a latronibus propter qd hec soluntur propter defectum domitorum. Si dedit falsas monetas vel diminutas scienter p bonis vel eas dimittit est peccatum z tenetur ad restitutionem: secus si accepit monetas valentes in loco pro eo quod valent ibi et mittens ad alius locum ubi plus valet plus petit. Si faciens societatem cum alijs non fideliter se habuit aliqua occultis lucra sibi soli retinens tunc ad satisfactionem tenetur nisi certus esset qd socii sanctissime occulte subtraxissent. Si fecit pro alijs securitatem cum fraudibus: nam sine fraude asscurare merces p mare vel per terram z in die quere re emolumentum plus et minus fin quantitatem periculi: non videtur illicitum cum subisset periculo magno. Asscuratio vero pecunie p modum satisfactionis que vulgariter dicitur scripta ubi nullum est periculum z damnum non est tutum quantum ad conscientiam secus sibi est periculum ibi si accepit pecuniam aliquam sub nomine depositi recipiens sex vel octo p centenario et cum illis pecunijs

lucras ipse mutando vel alijs illicitis contractibus ad tanto nem. io. pro centenario z huiusmodi commisit duo mortalia vnu est accipiendo aliud mutando et tenetur de usura. Si e contra misit in barracholis rithacholis achallinis qvocabula non declare ob brevitatem sed de his vide in sum. li. ii. ff. j. ca. viii. g. v. qd malitie sit in eis achallinis dicit qd quis gerit negotia stipendiorum. Idem si dominus laborans p eis z ch mutuat eis pecunias eas expendit recipiens inde certum lucrum vel salarij: et quantum meretur labor p istis causis potest accipere. unde pro bellantibus iniuste nisi plus potest accipere ratione mutui: alias usura est: si vltimo est perituros z medacio emendo z vendendo que solent esse i his cibis z potus de his dic vt supra in. j. par. in interrogatorij. l. i. d. pcepto ca. d. in locis suis z cum fiat in tali proposito vt de mendacio z perituros z dolis quando occurret semper est in mortali. Unde non est absolvendus: nisi disponat abstinere ab illis ubi est mortale. Idem si emit res raptas vel furatas p mare vel p terram dic vt. in. j. pte. c. d. si emit vel vendit diebus se suis ubi qd necessitate: sed p

De artificibus et mechanicis. fo. lxxxiij.

aviditate vel fecit ratiocinium sicut facere sagittas seu nigra librorum vel fecit fieri sula discipulis: id est vt. de obsequiis sessorij. Si fuit prosoneta seu mediator quid dicitur sensuale contractum frangit dilectorum scienter mortale est: z tenetur leso satisfacere. Si fuit mediator contractus usurarij intendens utilitates usurarij z suam magis ac accipientis sub usura mortale est: si ipse induceret ad mutuatandam alios ad usuras qd emptor velit ad malum usury hoc non cogitabant videtur teneri ad restitutionem. Si mediator existat in alijs contractibus vt pendendo domos equos z alia animalia z male consuluit emptori z eius damnum vel sui utilitatem z venditores peccat mortaliter et tenetur leso ad omnem satisfactionem z e contrario tenetur si in damnum venditoris consuluit. Si in sciendis matris mensis vitur mendacio et huiusmodi innotabile damnum contrahentium peccat mortaliter hec vide l. i. q. sum. ff. viii. ca. lli.

De artificibus z mechanicis.
Capitulum. viii.

Si fecit arte cuius opus est cum peccato vel ad peccatum mortale vt pluri

mum sicut facere sagittas seu nigra librorum vel fecit fieri sula discipulis: id est vt. de obsequiis sessorij. Si fuit prosoneta seu mediator quid dicitur sensuale contractum frangit dilectorum scienter mortale est: z tenetur leso satisfacere. Si fuit mediator contractus usurarij intendens utilitates usurarij z suam magis ac accipientis sub usura mortale est: si ipse induceret ad mutuatandam alios ad usuras qd emptor velit ad malum usury hoc non cogitabant videtur teneri ad restitutionem. Si mediator existat in alijs contractibus vt pendendo domos equos z alia animalia z male consuluit emptori z eius damnum vel sui utilitatem z venditores peccat mortaliter et tenetur leso ad omnem satisfactionem z e contrario tenetur si in damnum venditoris consuluit. Si in sciendis matris mensis vitur mendacio et huiusmodi innotabile damnum contrahentium peccat mortaliter hec vide l. i. q. sum. ff. viii. ca. lli.

De lanificibus.

Si vendidit pannum lane lanifer min? precio se p precio lane magis p close z sub vno precio vel usus tincture pro alia vel cum alia quem defectum habentem: at si non haberet nil minus de precio: vel si in festis fecit

Tertia pars interrogatorij: se n scdi tractatus

bonam tendere sine necessitate. Vel com non plene soluit laborantibus: huiusmodi in his est maior et minus est peccatum fm materiam.

De setariolo.

Setariolus feticum suum laboris datur non in pecunia sed rebus diversis puta pano feticum tritico et huiusmodi et cum ille non indigeat illis oportet eum vendere minori precio et ille receperit peccat mortaliter et tenetur ad restitutionem de dano nisi a principio cum eo sic convenit quod dare de huiusmodi tali precio tunc aut non videtur deceptio.

De tabernario et hospite.

Si vendit unam speciem vini pro alia vel limphatum vinum pro puro vel ad clarificandum vinum fecit aut miscet aliquam nocivam corporibus vel non dedit plenas mensusuras vel in taberna tenuit meretrices et ribaldos vel lufiores ad taxillos vel aduerten ter dedit his quos vidit inebriari peccavit in quibusdam mortaliter. In aliis vero venialiter et tenetur de damno.

De macellario.

Si vendit carnes corruptas pro sanis quod est mortale si unam speciem pro alia ut castream pro castrato et huiusmodi vel diminutus pondus ut si uncias per libra peccavit mortaliter et tenetur de dano.

De pistori.

Si fecit panem minus ponderis: ex alio sophistificatione ita quod ementes sint decepti vel minoris ponderis quod debet vel fatinam bonam aliter accipit cum fecit panes et posuit minus bonam vel cum nimio fursure peccavit et tenetur satisfacere.

De tutore pavorum.

Si quod restat sibi de scripto vel pano vel telis vel aliis sibi datis per scindam vel sibi finet sibi furas illud quod si sit quod notabile: nisi ille diminutus dedisset sibi mercedem laboris Et si illud capit sibi ad supple dum tibi vel ubi esset in pacto Si noctibus vel diebus solis nibus absque magna necessitate laborat vel si faciat novas inventiones vanitatem.

De aurificibus.

Si vitur vel si vendit aurum vel argentum archimiatum pro vero vel aurum minus purum pro magis puro peccat et tenetur de dano. Si emit calices sacros non constat per se quod prohibetur.

De agricolis et rusticis.

Fe. lxxxij.

De cerdonibus.

Si vendit unam speciem coram pro alia minus bona in solutibus.

De fabris.

Si ferrum pro calibe vel malum ferrum.

De locutoribus equorum.

Si sciens locavit equum defectuosum vel periculosum et huiusmodi: quilibet tenetur ultra peccatum de damnis et sic discurrendum est per alias artes.

De hystrionibus.

Si hystrion fecit representationes et locos in theatro vel factio turpia continentis vel in ecclesiis vel divinis officiis vel sepius in debitis est peccatum plus vel minus grave secundum quantitatem.

De citarizantibus.

Si musici citarizant ad congregationes illicitas vel in ecclesiis in organis pulsant ballatas puta mortale in pulsante et procurante.

Si mulieres accessit quod aliqui non credunt esse mortale nec sacramentalis ignorantia excusat eum.

Si decimas non solvit saltem secundum consuetudinem loci illius: quia peccavit et tenetur satisfacere de preteritis.

Si infideliter laborati sunt vel etiam obligationem secundum consuetudinem loci non via et negligentia vel non tam dedit.

tuerunt peccatum est.

De agricolis et rusticis: Capitulum nonum.

Si credit explicite missa et communiter solentur ecclesia vel in carnationem passionem et resurrectionem. Si scit dominicam orationem. De observatione festorum et ieiuniorum si tenem potest. De auditione missae in festis. De confessione et communionem semel in anno. Si re ipsa sacramentum confirmationis vel non quia tenetur si potest.

Si tenuit parvos filios ad baptismum vel confirmationem quod est prohibitum.

Si mendacis vero et per iuribus et blasphemis et ebrietatibus interroga.

Si ad meretrices accessit quod aliqui non credunt esse mortale nec sacramentalis ignorantia excusat eum.

Si decimas non solvit saltem secundum consuetudinem loci illius: quia peccavit et tenetur satisfacere de preteritis.

Si infideliter laborati sunt vel etiam obligationem secundum consuetudinem loci non via et negligentia vel non tam dedit.

Si de excommunicatione quantum commode potest non curavit singulis

l. 115

Tertia pars interrogatorio: seu scōi tractatus

se diuini vel contempsit vita
re excommunicatos quod est
mortalis peccatum. Si nocuit
per se vel per familiam suam
vel animalia puta discurren-
do per prata aliorum vel mit-
tendo vel pueritendo anima-
lia in mare ad piscendum vel
si mutauit terminos posses-
sionum vel arundo adunat
de terra proximi. Pisci in agro
suo in his peccauit secundum
gratum damni quod inten-
dit facere et tenetur satisfacere.
Si dolum pmiit in agri-
cultura vel notabilem negli-
gentiam in damnum patro-
ni vel non firmato terras vel
cultinando vel seminando et
recolligendo fractus debito
tempore propter quod depe-
rierunt vel boues nimis satis-
gando unde destruantur et p-
cipue ad lucrum habendum
suum peccat et tenetur de
damno si tenens possessionem
ad afflictum male tractauit
vel si parcularius non respon-
det domino de q̄ritate to-
ta debita. Singens se minus
recolligisse tenetur dominis
de damnis si animalia tenens
ad foecidam non respondet
et integro danti de lana ca-
se et retibus et huiusmodi.
In his est peccatum mortale
vel veniale fm q̄ritatem dā-
ni et tenetur satisfacere. si die-
bus festis laborauit et p̄ci-
pue tempore messis et vinde-
miarum absq̄ magna neces-
sitate vel detulit ligna vel vi-
ctualia oīs suis mortale est.
Si vacauit ludis choriz et ali-
is vanitatib⁹. Si gubernauit
familiā s̄ p̄cepta dei et eccle-
siæ. De sup̄titionib⁹ et falso op̄i-
niōib⁹ q̄ solēt abūdere in eis.
Si habet vota q̄ impleuit vel nō.
De p̄tibus diuer. artificū vide
distict⁹. li. ii. p̄c. s̄. ti. v. i. c. ii. q̄.
De pueris et puellis.
Acquisit⁹ est de men-
tibus p̄uorū. De vo-
tis nō impletis que tñ
nō obligāt si irritantur a parē-
tibus ante annos pubertatis.
De missa non audita in festis
De confessione et communia-
ne sienda semel in anno. De
irreuerentia ad parentes et
maiores. De rictis. Si verba
tauit clericum quia est deli-
capax excommunicatus est.
De furtis factis de rebus pa-
rentū vel magistrorum suorū.
De detractionibus et turpis-
bus verbis auditis vel dictis
libenter. De contumeliis ad
innicem. De inuidia et alijs
prout videtur plus et minus
secundum etatem et sensum
precipue de vicijs carnali-
bus cum masculis et feminis
vel per seipsos commissis vel ad
inuicem q̄ hodie abūdant in

De pueris et puellis. Et de clericis i cōi. fo. lxxv.

sp̄s propter malas societa-
tes et occultant. Interrogan-
dis sunt cum magna cautela et
certificator non potest erequi
a longe vt non addiscant que
sine dispensatione. Si scies
ignorant. Multo magis hoc
seruandum est erga puellas
de omnibus predictis si cre-
dant tunc habuisse vsum ra-
tionis iudicandum est de mor-
tali aut veniali s̄ regulas da-
tas in p̄uorū et secundā parte
interrogatorū de illis.

De clericis in cōi. c. xj.
Ira clericos in cōmuni
nisi a quolibet clerico p̄-
interrogari claudet ep̄-
pedire vt quando talis cleri-
cus est ignotus: si accipit ali-
quem ordinem per simoniam
quia per hoc peccauit mor-
taliter et est suspensus secundū
iura antiqua: nec p̄t erequi
susceptum vel promoueri vi-
cerius nisi prius per papam
dispensetur quod verū est si ipe
fuit confusus simonice: quia si
ignorare eo potest p̄ alijs etia
dissuadere alias est semp̄ pec-
cator mortalis exequendo nec
excusat est tunc ignorātia. hec
Rat. i. s̄. li. ii. c. x. r. d. l. p̄p̄s et
dispositiōibus. Si accepit ali-
quod ordinē i. nō p̄ simoniam tñ
a simonaco in ordine vel di-
stincte: siue occulto siue ma-
nifesto est suspensus et indiget
dispensatione pape. s̄ nō igno-
rat sacram: s̄ cum esse simo-

niacum excusatur a peccato
res et occultant. Interrogan-
dis sunt cum magna cautela et
certificator non potest erequi
a longe vt non addiscant que
sine dispensatione. Si scies
ignorant. Multo magis hoc
seruandum est erga puellas
de omnibus predictis si cre-
dant tunc habuisse vsum ra-
tionis iudicandum est de mor-
tali aut veniali s̄ regulas da-
tas in p̄uorū et secundā parte
interrogatorū de illis.

De clericis in cōi. c. xj.
Ira clericos in cōmuni
nisi a quolibet clerico p̄-
interrogari claudet ep̄-
pedire vt quando talis cleri-
cus est ignotus: si accipit ali-
quem ordinem per simoniam
quia per hoc peccauit mor-
taliter et est suspensus secundū
iura antiqua: nec p̄t erequi
susceptum vel promoueri vi-
cerius nisi prius per papam
dispensetur quod verū est si ipe
fuit confusus simonice: quia si
ignorare eo potest p̄ alijs etia
dissuadere alias est semp̄ pec-
cator mortalis exequendo nec
excusat est tunc ignorātia. hec
Rat. i. s̄. li. ii. c. x. r. d. l. p̄p̄s et
dispositiōibus. Si accepit ali-
quod ordinē i. nō p̄ simoniam tñ
a simonaco in ordine vel di-
stincte: siue occulto siue ma-
nifesto est suspensus et indiget
dispensatione pape. s̄ nō igno-
rat sacram: s̄ cum esse simo-

Tertia pars interrogatorij: seu secundum tractatus.

sessiones audiendo: et huiusmodi. **Tho. i. lib. vi. cap. xiv. q. v. ad. iij.** mortale est si erit publicus concubinari⁹ vel alio notorius fornicator: et suspensus ab exercitio officiorum suo⁹. **Secundum** celebratio missae si exequitur sic suspensus efficit irregularis in digna dispensatione pape alio non potest exequi hoc. Si non portavit tonsuram ex leuitate et lascivia mortale videtur. Si se exercuit in negotio secularibus negociando et huiusmodi vel si tenuit tabernaculo ibi ministrans vel si iussit ad aleas et cartillos vel se immiscuit enormitatis vel fornicationis vel tripudii cum feminis. Si usus est officio ordinis sine debitis ornamentis vel faciendo subdiaconatum sine manipulo diaconatum sine stola celebrando missam cum defectu alicuius sacre vestis ordinate scilicet casula amictu alba et huiusmodi vel etiam lapide sacro aut etiam sine lumine vel sine adiutorio et sine missali et huiusmodi quia in quolibet horum est mortale peccatum si scienter dimittit nec excusat iuris ignorantia. Si episcopus in sacris scilicet subdiaconatus et supra omnia hoc canonicas: quia in quolibet die quo omisit aliquam horam etiam beate virginis cum possit peccavit mortaliter. Si ex negligentia omisit secus si ex obliuione et tunc tenetur dicere quando recordatur aut si omisit ex impotentia infirmitatis: et huiusmodi de causa. Si dicens horas alios exercitibus se occupavit manualibus vel faciendo coquinam et huiusmodi videtur mortale quia non satisfacit precepto ecclesie. Si mentis circa alia vagatur voluntarie non curans et nequa si per totum officium videtur mortale: secus si propositum velle attendere et distrahatur sed cum aduertit displicet ei. **Pet. i. lib. vi. cap. xv. ar. ii. q. v.** Si recepit ordinem sacrum ante xx. sacerdotium ante xxv. iussit in annum inchoatus peccavit mortaliter: nec debet exequi ante ratum legatum si in faciat officium non efficit irregularis secundum communem opinionem: sed peccat si sacerdos existens commisit aliquam simoniam puta audiendo confessiones pro habendo pecuniam: alias non auditurus baptizans concubinando: iniungendo vendendo se pulsuras et huiusmodi mortale est. Si in confessione cōione vel in collatione sacramentorum omisit debitam materiam vel formam vel ritum in quibus horum est mortale.

De clericis in communi. fo. lxxv.

Tale sit ex certa scientia sacraliter et ignorantia crassa: et notabilis negligentia. nam in de sequitur magnam periculum et irreuerentia dei. Interrogandum est cum de somno. scilicet baptis in eucharistia et aliorum sacrorum qui sunt maioris poderis si scitis eas quas habes infra. ca. vi. Si notus peccatoribus dedit eucharistiam vel aliam sacramenta non penitentibus. Si oculis peccatoribus quos ipse scit denegavit publice eucharistiam vel alia sacra quin videret mortalem scilicet etiam ipsi peccato peccato et sumendo. Si celebravit cum mortali non confesso licet perit mortaliter peccavit: nisi aliqua necessitate instante et sacerdotio copiam non habere tunc sufficit contritio: sed sine hac celebravit mortaliter peccavit. **Tho. i. lib. vi. cap. xv. q. ii. ar. v. q. ii. ad. ii.** Idem per. d. pal. d. lxx. q. ii. ar. i. Si celebravit non dictio mutatis mortale est. Si dicendo missam non consecravit panem ex hoc enadere peccatum mortale est et gravissimum. Si celebravit ad faciendum beneficia seu maleficia. Si non dixit ex integro sed dimisit notabile et partes misse et ignorantia seu festinatione precipue canonis. Si dicta verba non iussit celebrare si non iussit sacramentis. Si non iussit plures missas in una die dixit in casu non concessio si non in azim: si sfermentum accepit. Si cum hostia quasi corrupta vel vino acetoso vel quasi putrida. Si semper in missa occupatus in variis cogitationibus vanae glorie vel non curans fuit de attentione si non posuit aquam cum vino calice ex ignorantia vel certa scientia in quolibet horum peccatum est mortale. Si non diligenter iervavit eucharistiam sub fere: propter quod aliquid panis vel a muribus devorat. Si non deservit infirmis a parie et cum lumine modo debilio. Si enomavit sacramenta propter ebrietatem vel ex voracitate. Si non renouavit ut de propter quod efficitur putrida vel marida vel versum generatur. Si dedit infirmo patienti vomitum scienter. Si silla sanguis cadit in terram et his frequenter est mortale licet non semper. Si nimis raro celebravit precipue si non celebravit in magnis solemnitatibus videtur mortale. **Tho. i. lib. vi. cap. xiv. q. i. ar. i. q. i. ad. i.** Si dimisit alicui dicere missas recipiens elemosinas nihil sedit facere mortale in his pollutione nocturnis die peccati in media te ex cōbi mortale: et dubitat fuisse mortale celebravit etiam

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus

pfessas vñ mortale s3 Tho. in
li. ii. d. 1. ar. li. q. d. ad. 5. 3re
p. d. pal. in li. ii. d. 1. ar. q. d. ar.
q. vel s3 eadē p. de. de pul. qñ sic
incōrō accedit ad celebran
dū veniale alit si ex causa vbi
fuit veniale: nisi subitū necessi
tas. Si audiuit cōfessionē ali
cui nō habes auctoritatē ab
aliquo. si absoluit a casib⁹ a q
bus nō potuit pta reternatio
sue ex certa scientia siue ex
ignorantia crassa. Si intromi
sit se de dispensatōe votorū vel
absoluit ad excommunicatione
maiori ab excommunicatione cōmissio
ne. Si posuit se ad audiēdum
cōfessiones omnino ignorās
et nesciēs discernere inter mor
tale et veniale et cōmunia mor
talia est mortale. si absoluit
quē innocent excommunicatione
maiori et pēta: qñ nō pōt si ab
soluit eū qui non vult a pēto
discedere vel satisfacere qd
debet si reuelauit pētiū audi
tum in cōfessione cognoscēri
cōfessum illū sine licētia illi
in quolibet predictorū videt
mortale nec excusat ignorā
tia si nimis sc̄inavit in audi
endo nō sufficiēter interrogā
do. si in perplexis casib⁹ peri
tiores nō cōsultat. ¶ Si in
eant in iniquitēdis pēnitentiis
qñ vñ nimis pūso dedit. ¶ Si
interrogauit de his qd non
debuit videt nōmē pñone cō

qua peccauit vel in caute in
turbib⁹. Si p̄dicauit in pecca
to mortali existens peccauit
mortaliter et tollens quotiē
sic p̄dicat. Tho. in li. ii. d. 1. ar.
li. q. d. ar. li. q. v. Si p̄dicat
aduerterter mendacia mor
tale est. Thom. 3dem videt si
scandalosa vnde concitat sep
ditiones in populo. Si p̄es
dicauit ppter pecuniam sibi
promissam vel dandam simo
nia est vnde mortale. Si p̄es
dicat propter inuānem gloriā
sibi constituendo finem morta
le est. Si p̄dicauit sine li
centia. Si dixit curiosa nimis
allegando poetas et philosoph
os frequenter. Si fabulos
o et prouocantis ad rīum et
ab huiusmodi se non subtra
xit cum posset et inlingere
tur ei peccauit. Si nimis sa
millariis est cum mulieribus
conuersando et visitando eadē
extra necessitatem propter
quod multi scandalizantur et
ipse nouit hoc posset esse mor
tale. si visitauit monasteria et
qua de causa si cognouit car
naliter illam quam audiuit
in confessione vel quam inuē
pit ad baptisimū vel confir
mationes commatrem qñ ma
ximam et grauissimum est sce
las communiter reseruatium
episcopis. ¶ De alijs vero in
dignitatibus interroga pū

De beneficiis et canonicis. fo. lxxvij.

videbit expedire. si vestes sa
cras calices exterforia et alia
pertinentia ad cultum diui
num non tenuit munda et des
center aptata propter magnā
irreuerentiā posset esse mor
tale. Si benedictionem men
te et gratiarum actiones nō
dixit qñ dicere debet. li. ii. d. 1.
ar. c. non liceat. Si non fuit
bene modēstus aspectu aspi
ciendo hincinde mulieres et
vana qñ multum scandalizat
personas similiter in incensa
flatu: habitus: auditu: et huius
modi actibus. Si non obedi
uit mandatis iustis suorum
superiorum et sententijs et sic
dispensari potest per ep̄m si
alio vero peccatis mortalit
bus de quibus habes in p̄u
ma et secunda parte interro
gatorij interrogandum est p
ut expediat fm qualitatez per
sonarum.

De beneficiis ca nonicis. ca. 14.

Beneficiati canonici de
omnibus iam dictis in
ca. precedenti possunt
interrogari: prout credi potest
iplos in illis esse innotatos et
etiam de notatis in hoc. ca. Si
beneficiam simplex siue cura
tum obtinuit per simoniam
cuius ipse fuit conscius non
potest nisi per papam dispen
sari qñ retineat. si vero ignorā

te eo siue sciente: simoniam
commisit: talem oportet renū
ciare tali beneficio sed nō dis
pensatur alias furine res
nei vnde continue fiat talis
in peccato mortali postqñ hoc
sc̄iuit quoniam renunciet nec
facit fractas suas sed tenes
sar restituere deductis exp
ensis factis in utilitatem
beneficii et hoc maxime de si
monia permixta a manu. si
autem ignorante eo posset et
per alium dispensari non tamen
men per eum cum quo com
missa est. Si si simonia est no
toria/est etiam suspensus quo
ad executionem ordinum sed
dispensari potest per ep̄m si
cum eo non est cōmissa simo
nia/nō autē si est occulta est
suspensus quo ad ordines s3
dum tenet tale beneficiū est
suspensus quo ad se. quia sine
mortali peccato non exequi
potest. Si recipit beneficium
simplex per curatum per pre
ces carnales. i. pro indigno
potrectas cum esset male vis
te et huiusmodi vel per obsequiū
spale factūz episcopo vel ali
pferenti peccauit mortaliter.
si beneficium curatum per pre
ces suas recepit etiam si alias
dignus sit quia tales preces
estimantur pro indigno rōn
qñ ambitioso et presumptuoso
cōmisit simoniam vñ mortale

Tertia pars interrogatorij seu scđi tracta.

est fm Tho. q. ij. c. centel. ar. v. ad. ij. scđi non tenet renunciare. pro bñcio autem simpliciter potest pcedere pcedere si alius est dignus vel et p beneficio in generali hoc intendens ad sui sustentationem non ad curam nec magis caratur petens qd aliud. Si querit vel habet beneficium non intendens clericari. Sed viciari et intendens gaudere de fructibus bñcijs vnde defurpatio reru ecclesiasticarum et contra intentione potestatum ecclesiarum et ideo grauius peccatum est. Si nō sunt electus a patrono vel a collegio et confirmatus per superiorem ad quem spectat siue per episcopum institutus sed de mandato vel manu domini tēporalis vel per potentiam accipit et dicitur intrusus. qd si fur est et latro nec potest aliquid disponere in temporalibus vel spiritualibus: vnde nec absolueret nec sacramenta potest dare parochiano illius ecclesie sed in quolibet huiusmodi actu peccat mortaliter. Si renunciat alicui beneficiu qd habet eo pacto qd detur consanguineo vel propter peccatam propter hoc sibi dataz: amonia est et mortale in viro qd nec potest ipse sibi retinere tale beneficium si sibi collat

tum. Si per mutationem suū beneficiū vel ecclesie fecit euz beneficium alterius conueniens inter se et abis iudicio superioru ad quos spectat collatio beneficioru amonia respicit de his vide plenius in q. pre sum. si. ca. iij. r. v. Si recipit beneficium existens illecegitimus abis dispensatione quia contra iura ideo tenere nō potest. Potest autem cum eo dispensare de simplici beneficio episcopus. De curato vero vel dignitate solus papa. Si fuit electus per amoniam non valet electio vel si ipse aliquem elegit per amoniam vel ad episcopatum vel canonicatum vel ad aliam ecclesiam: vt clericu collegiarum ecclesiarum vel si alius indignum ignorantem et publicum malum elegit ad prelaturam ex amicitia et huiusmodi mortale et grauius inueniunt et omnia mala que sequuntur ei imputantur. Si male tractant beneficium seu ecclesiam permittens ecclesiam vel edificia rure vel possessionis incultuari: atq; res deperire mortaliter peccant et tenetur ad restitutionem seu satisfactionem si committit notabilem negligentiam et damnum sit notabile. Si fructus beneficii nō

De beneficiis et canonicis. fo. lxxviij.

bene expedit: vltra subueniendam suam subueniendam pauperibus sed dissipauit in conuiujs et foribus: vel etiam dedit consanguineis non indigentibus mortale est: si eius si consanguinei indigent quia tunc potest dari eis. Si plura beneficia habentia cum tam tenet abis dispensatio ne fur est et latro nam habet beneficium cum cura. si recepit secundum cum cura ipso iure vacat primus. ca. de multa de preb. extra et hoc postea habuit pacificam possessionem secundum vel habere potuit et fructus eius percepit: alio non vacat primum vel deficit si fructus secundum beneficii concedatur alteri per papam pro illo tempore non vacat: primum extra de preb. lib. vj. c. si tibi concessio. Si habens prebendam habentem dignitate et si nō cura animarum si recipit similiter vacat prima extra de preb. c. de multa. et in isto casu et in priori tenetur ad restitutionem fructuum si recepit. Si habens beneficium vnu violenter occupat secundum vel si scierit se intrudit similiter perdit primum et si quod habebat in secundo etiam perdit et vacat illud secundum de preb. ca. cum qui

li. vi. Item non potest quis habere dignitatem cum prebenda abis dispensatione papae. Quicunq; recipit personam vel dignitatem vel officium vel beneficium cum cura animarum sit annexa: si ante obtinebat simile cum sit paratus: primo vi dictum est si non dimittit primum abis mora in manus ordinari in curia episcopatu est: ipso iure est etiam priuatus secundo et est inhabilis ad sacros ordines et ad quodcunq; aliud beneficium per extraneam dispensationem non potest quis tenere plures ecclesias vel prebendas que tamen nō habeant curam animarum nisi si in quinq; casibus. Primus quando sunt ita tenues qd non illarum sufficiat ad sustentationem. Secundus si vna dependet ab altera. Tertius nam propter raritatem clericorum. Quartus si ecclesia est annexa prebende vel dignitati. Quintus si habet vnu institutum et aliam commēdatam sed talis commendatio de parochiali ecclesia si non potest nisi ei qui attigerit vigesimum quintum annum et sit sacerdos et talis nō potest committi nisi vna ex cuiusdam de preb. ca. cum qui

Tertia pars interrogatorij seu contractor.

Si secundas nuptias bene et absolute pape reservatur, dicitur si permissi equitantes in iuribus et in domo iuribus. excom. f. animes literas de cor. si subinquit somilegas et diuinitates in iura parrochialis. si permissi iudex vel maius consuetudines non obuiat quantum potuit. Clerici vero qui manifestis usurariis alienigenis aut alias non ordinis de terro ipsoam ad sententiam exercendam domos locat vel alio titulo concedunt ipso facto ibi excommunicati nisi sint episcopi di. c. plurarius. li. vi. Clerici archidiaconi plebani de j. eos hoc vide in. 19. pte. li. si. can. prepositi catores et alii clerici perionam hntes ac etiam facerdotes qui auditis in scolis leges vel phisicam post duos menses si non dimittit ibi huiusmodi lectiones sunt excommunicati. c. sup. specu. la extra ne cle. vel mo. Clerici vel religiosi qui inducunt alium quem ad ponendum vel iuramentum vel fide interposita seu aliam promittendum ut sepulchra apud eos eligat vel iuramentum non meret sunt excommunicati nec possunt absolui nisi per papam nisi in mortis articulo licet capientes de peccatis que sunt propria eorum. 3rem de sepulchro. libro. dicendum est et primo. Si falsi. vi. Clerici qui scienter et sponte receptus ad monasterium per te participaverit cum excommuniacione mortale est si vero natus a papa et ipso in omni fuit simonia mentalis tantumque receptor sunt excommunicati presentia. aboletur. si vero

et absolute pape reservatur, cap. significavit extra de sensu. ten. excom. f. animes literas pape vel falso scienter viem res vel remouentes etiam pñchialis. si permissi iudex vel maius consuetudines non obuiat quantum potuit. Clerici vero qui manifestis usurariis alienigenis aut alias non ordinis de terro ipsoam ad sententiam exercendam domos locat vel alio titulo concedunt ipso facto ibi excommunicati nisi sint episcopi di. c. plurarius. li. vi. Clerici archidiaconi plebani de j. eos hoc vide in. 19. pte. li. si. can. prepositi catores et alii clerici perionam hntes ac etiam facerdotes qui auditis in scolis leges vel phisicam post duos menses si non dimittit ibi huiusmodi lectiones sunt excommunicati. c. sup. specu. la extra ne cle. vel mo. Clerici vel religiosi qui inducunt alium quem ad ponendum vel iuramentum vel fide interposita seu aliam promittendum ut sepulchra apud eos eligat vel iuramentum non meret sunt excommunicati nec possunt absolui nisi per papam nisi in mortis articulo licet capientes de peccatis que sunt propria eorum. 3rem de sepulchro. libro. dicendum est et primo. Si falsi. vi. Clerici qui scienter et sponte receptus ad monasterium per te participaverit cum excommuniacione mortale est si vero natus a papa et ipso in omni fuit simonia mentalis tantumque receptor sunt excommunicati presentia. aboletur. si vero

Que religio. ca. xij. Circa religiosos et vellos. Si sunt clerici vel religiosi qui inducunt alium quem ad ponendum vel iuramentum vel fide interposita seu aliam promittendum ut sepulchra apud eos eligat vel iuramentum non meret sunt excommunicati nec possunt absolui nisi per papam nisi in mortis articulo licet capientes de peccatis que sunt propria eorum. 3rem de sepulchro. libro. dicendum est et primo. Si falsi. vi. Clerici qui scienter et sponte receptus ad monasterium per te participaverit cum excommuniacione mortale est si vero natus a papa et ipso in omni fuit simonia mentalis tantumque receptor sunt excommunicati presentia. aboletur. si vero

De religiosis. lxxx.

Portionalis quod monasterium in bono statu alias erit in motu et signi tantum alio volebat et tal. Sed si reperit se in monasterio dissolutum non viuere recipere et ingrediendo vel propter elusum sibi deberunt vel gulariter querat si potest munus pro ipso ingressum fore tunc locum cum dispensatio te cum monasterium est: ita tene si indiget quod tamen in nunc non sufficit illi prouidere moniali erit difficile. quod si tene: tunc obligatus spiritus non potest sequatur turbam: tibus gratis id cum ingressu id est alios vel alios in mas perere et pacisci de temporali: sed seruet ipsa ordinem libus de quibus debeat viuere sanis si ad bonum non potest vel dicere illi postea tunc si vis reducere alios vel alios. Si comedere mecum finit: et ingrediendo monasterium re alios secus si monasterium est sicut impedimenta que ha pingue et potest illi prouidere dicit ad illum scienter videli non potest fieri aliqua pactio vel cet quia erat seruus vel ha ex actio absque vitio simonie tunc debet occultam in frinitatem vltra pñchis recipiens vel re vel alterius religionis pro ceptos vel recepta debent ex secessu coniugatus debitor petti de illo monasterio extra in multis et huiusmodi peccata de simonia. c. Quoniam. potest carit mortaliter precipue si tamen episcopus in huiusmodi sciebat tale impedimentum et di dispensare legi vi non expet per illud non posse recipiam lantur de monasterio f. 3. Kal. religionem. vel de his inter et. Si. precipue reperitur rogatus mendacium dixit et lis simonia in monialibus vbi potest et debet de monasterio qd terrarum non sic vero est de expelli si aliter prouideri non viris religiosi. Si ingressus est religionem non pura intentione scilicet seruendi deo: sed de alia causa videlicet non la tiorum prius debet querere botandi vel si est monialis: quod dispensationem si etiam esset non potuit habere: quia potest fuerunt parentes ipsam mul tam licet male fecerint tamen potest et debet mutare intentionem vel lationem et de mendacante ordine ad mendicantes vel de mendicantibus ad mo

Si habet votum religionis archetio ante quam intrat la tiorum prius debet querere botandi vel si est monialis: quod dispensationem si etiam esset non potuit habere: quia potest fuerunt parentes ipsam mul tam licet male fecerint tamen potest et debet mutare intentionem vel lationem et de mendacante ordine ad mendicantes vel de mendicantibus ad mo

Tertia pars interrogatorij seu scdi tract.

nachalem transire non potest sibi tradere ad penitentiam sine dispensatione pape: nisi ad carissimales. Si indasit aliquem ad religionem per simoniam vel per fraudem: putat asserendo ipsi obviare regulem quod non sit dicendo se ad nihil obligari et reticendo austeritates religionis quas ille non intendit seruare / et huiusmodi peccant mortaliter. De his que etiam volentes ingredi religionem aliquam in qua bene vsant aduertant: vt trahant aquam ad sua molendinum infamantes illos et crimina imponentes: suas autem vsq; ad tertium celum ex tollentes non euadere damnationem: certum est: q; contra charitate agunt contra iustitiam / et contra sacra scriptura.

De voto paupertatis.

Si in religione existens obseruat paupertatis votum nihil retinere vel retinere deliberans: quia est mortale proprium habere et toties quoties illud proponit. Dicit aut proprium quod celatur superiori suorum si habet et teneat pecuniam vel si sciam nesciente prelato vel si sciam in contra voluntate eius et ab q; licetia vel si de licentia eius: et voluntate non in parat

sibi tradere ad penitentiam elusis: sed regulari si posset de facto: et multis peius si non iolum mobilia: sed etiam immobilia: vt redditus et possessiones nec retinet et propriam vendendo et dissipando: vt placet / nec prelatus potest dare licentiam si retinendi / nec papa potest in proprio dispensare. Extra de sig. mona. c. cum ad monasterium. Si dedit bona monasterio siue conuictis abbas superiorum licentia habita vel presumpta. Si aliquid occulte recepit / vel tenet mortale est et proprietas. Si repentes in loco vbi non viuunt in communi propter quos oportet eum sibi providere de necessitate habet aliqua vestimenta: vel pecuniam et aliquid huiusmodi cum bona licetia et beneplacito prioris aduersus diligeret q; inq; adhuc observare debet.

Primo quidem vt p euz non sicut q; omnia velit ponere in communi si alij vellent. Et ad hoc operetur quantum potest. **S**ecundo si hoc non potest sit semper paratus simpliciter ponere omnia et dimittere in manibus prelati. **T**ertio vt de huiusmodi cessio nihil det sine licentia superiori sui generali / vel speciali etiam in elemosinas: nisi in extremo necessitate.

De voto castitatis. et obediencie.

fo. xij.

Quarto vt non thesaurizet nec superflua teneat: nec delitiosa querat: nec multum inquirere sollicitus nec habeat inordinatum affectum in huiusmodi: et sic poterit transire si in aliquo bene se habeat secundum agendo non iniquitate sed laiciter viuat. Sed cum pre dictis si posset locum inuenire vbi in communi viuere melius ei esset.

De voto castitatis. **I**ternant votum castitatis non solum ab omni carnali opere et contra: venereo se abstinendo: sed etiam ab omni locutione turpi et amatoria et ab omni cogitatione immunda deliberata et delectata: et mortale: quia in quolibet horum est mortale: vt dictum est. Circa secundum et non minus preceptum. Et etiam sacrilegium quod grauius est: quia ad ista venientur per conuersationem et familiaritatem: ideo inquirendum est si habet domesticitatem cum aliquo si mortali vel cum aliquo. Res licitas et si hoc reperit esse extra casum necessitatis prohibendum est alio non absolue est: ratio non incidit in rationem. dist. xxxij. c. hospitium. dist. lxxij. per totum. Secundo etiam multa et oblocutio

nes sequuntur in populo: et huiusmodi: ideo prohibendum est et coniugum eorum etiam rarus sit accessus.

De voto obediencie. **S**i fecit contra votum obediencie quod est mortale et nota q; non semper quando quis agit aliquid contra regulam suam transgreditur regulam vel constitutiones: facit contra obedienciam: sed q; facit contra precepta contenta in regula: et constitutionibus superiorum. Vel quando aliquid transgreditur ex contemptu quantumcumq; illud sit minimum. Quando vero prelati vel prelati iniungit aliquid fratri precipiendo vel mandando in virtute sancte obediencie vel spiritus sancti vt facias hoc: vel sub pena excommunicationis et huiusmodi illud dicitur preceptum cuius transgressio est mortale peccatum. Idem etiam quando prelatus aliquid mandaret subito quomodocumq; loqueretur debeat sibi q; intendit obligare illum sub peccato mortali ad faciendum illud intelligit si mandatur quod non sit illi cibum et tale quid q; tenetur subditus ei obedire. Similiter quando regula vel constitutionibus est aliquid preceptorie mandatum / vel sub pena

Tertia pars interrogatorij seu secundi tractat

excommunicationis vel sub pe-
na carceris vel sub pena gra-
uissimi culpe vel per similem
locationem communiter ceteris
obligare ad mortalem. Quod autem
faciendo contra ceremoniam
ut frangere silentium tarde
venire ad chorum et huiusmodi
est veniale nisi quis faciat
ret ex contemptu: quia tunc mor-
tale. Consuetudo autem contra non
est ipse contemptus est tamen
inductio contemptus: et ideo
equane assuectas alicui trans-
gressioni.

De officio diuino.

S dixit horas canoni-
cas et officij defuncto-
rum quod debet dici. Nam
religiosus etiam si non habet
ordinem sacri tenetur ex pre-
cepto ad officium precipue si est
professus unde omittendo ali-
quam horam peccat mortali-
ter: et omni die qua omittit ex
negligentia non autem ex pre-
cepto tenetur dicere illud vel
illud quia nec debeat ad pla-
cium suum mutare officium:
sed debet dicere secundum ordinem
suum. Si non seruit cum aliquo in
ecclesia et nimis tardauit ad
dicendum officium. Si solum
noletur vel sibi doctum redicat
vel aliquid loco eius dicat:
sed si pro maiori parte doctum
est totum reueret. Si sibi in-
cognitus fuit et oculis vagis
fuerit vel ridere fecerit aliquis
lenitate vel locutionem fecit
non necessariam. Si in mente
tractus precipue quando non
aduertit. Si male legit vel cas-
tauit vel inclinavit ex neglig-
tia in quolibet horum est pec-
catum veniale communiter. Si
legit prelatum per simoniam
vel etiam si non simoniace thin
dignus scilicet si non illum que
iudicauit meliorem ad officium
illud: sed alium ratione amicus
sive vel alia intentione munda-
na mortale est. Si accusauit
catholice prelatum vel socium
de aliquo criminali vel testis
ficatus est vel defecit ad accu-
sationem iniuste vel alio infas-
mauit prelatum vel subditum
dicendo criminalia de his etiam
si essent vera intentione infa-
mandi mortale est. Idem si se-
creta sui ordinis reuelauit ali-
ne causa iusta et rationabilis et quod
quis tenetur ad restitutionem
nem fame habes in sum. in. d.
parte diffacti. h. c. d. g. id. Idem
si in visitatione prelatorum non
reuelauit dicenda que sunt con-
tra honestatem religionis de
prelatis et sociis et precipue
quando communiter sic seruatur
et sit preceptum a visitato-
re: ut dicant que indigent cor-
rectione: tunc enim omittit
aduertenter que dicenda
sunt est mortale peccatum

De officio diuino.

fo. xij.

debet tamen intelligi preces
diuino seruat ordine frater
ne correctionis: unde omni-
no occultare de quibus potest
presumi emendatio dici non
debet: ubi autem non spera-
tur emendatio et presumitur
reclutatio vel aliquid ma-
gnum scandalum dicit debet
non tamen accusando si iustus
eius probari non potest quia
tunc grauius peccaret si sim-
pliciter denunciando prela-
to ut patri si speratur quod inde
prouidebitur: si fecit vel co-
operatus est et aliquam copiam
rationem contra prelatos vel
inuenit aut sectatus est par-
tialitates et sectas in mona-
stio aut conuentu aut diui-
siones quia mortale est et crimina-
mundanorum vel demonio-
rum potiusque religiosorum.
Interrogandi etiam sunt de
duodecim abusionibus clau-
stri secundum Ray. que secun-
dum hygonem sunt iste. pre-
latus negligens discipulos
inobediens tamen o. ociosus
senex obstinatus monachus
conuulsus monachus confu-
sus: habitus preclatus cibis
exquisitis ramos in claustro
lio in. e. dissolutio in choro. ir-
reuerentia circa altare. in his
quandocumque est mortale quan-
doq. veniale secundum qua-
litate facti et intentionem qua
facit est.

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus

De exercitio.

Si vacat ocio qd est scđi haberet remedium seruato th
una oim maioru & qđ ordine fraterne correctionis
si inutiliter expendit in his communiter est vema
pus faciendo ea que sunt aut lg. Si murmurabit contra
liu valoris Si fecit exerci. bi committet tanqđ indiscr
tia mđanorū vel faciendo bur sum. Si impatienter se has
sas velles opere polimito re duit dure loquendo cū quib
camarides vel linea reticula se nō habet intrmittere. Si
ta & huiusmodi vel cōsecrēdōes nō diliger tractauit res mo
nimio scđiosas vel alia gulosa: nasterū. Si nimio tenor fuit
quo magnū petiū est & abuso in bando vel si nimio prodig
o occasio multoz maloz & quo vel acceptator peronari
ideo phibēdū est hoc malum sine cā rōnabili dāno magis
etiā reperit in monialibz mo: vni qđ alteri de rebus cōbus
derno. **De cōuersando cū Si:** dedit quibus non potuit
alibz. Si cōuersando fuit v3 qđ non hēbat licentiam. Si
nimio leuis vel alios indu permittit recipere ex negligē
cens ad leuitatem vel risum tio vel nimio solliciti fuit pro
perbis gestibus vel solacio qđ pter hoc parum vacando si
bz utiqđ sine peccato fieri pos bi ppter mltiplicationē versū
sint ad recreationē vel subz Ignatuz qđ vicis multis hodie
leuandum se vel alios ab aer regnat. si nō fuit sollicitus ad
cūso raro th decet hmoi res addiscendum ea ad qđ tenetur
ligiosas. Si aliquid irritū vel fm regulā et pstitutiōes pec
gessit qđ nimio congruit et ceter ex ignorātia veraciā trā
stributionibus non religioſis. Si arēdēs nā exculatura peiō.
murmurauit circa victum et si est sacerdos dz qđere & scire
vestitum. Si impatienter sus qđ pñet ad debite celebrādū.
lit graues mores aliorū. Si se si pñessor qđ pñet ad illud ofi
grauem alibz reddidit. Si in ficiū. Si in his est negligētia
gularitatem quēstio in cibo scđiue cum pōt grauer pecc
vestitu doctum et alibz vnde cat dz etiam frequentare & le
frequentē oritur in ipso sa gere scripturaz vel doctores
perbia & in alibz murmuraz exponētes vel alios libz de
tio & indignatio. Si fratrem notos & viles. vñ infirmatur
delinquentem non fraterne & pñetor ad bonū. si legit
admonuit vel defect aliorū curiosi & iustitia pñt qđ retrā

De oratione et confessione.

Jo. xcij

hatur a magis necessario vel contristat nimis de aduersa
doctores gentium: vel fictio tate. Si nimis eos visitat vel
nes poeticas & hmoi qđ pecca querit vel gaudet visitari. Si
tuz est curiosissimus. De peti cum eis loquatur de seculari
hētibz vero ad religionē ba bus que non expedit vel etiā
deo diffuse in tertia pte scđi. cū alibz de gneris & hmoi fre
quenter interrogat & audit: si
li. xij. ca. vj.

De oratione & confessione.

Si nō orauit vltra offm diuinū pñatim pñe p
alibz cōsanguineis de be factoribz vniū & defunctis
scđiue recomēdatio vñ de bē solliciti nō frequenter cō
fessionē & communionē fm re gnā suā & morē. Monachis
veto nigris pñetū est qđ com munit semel in mēte in cle
ne in agro de statu mona. si nō
vacant meditari qđ maxime inducit deuotionem.

Si fuit tepidus in dilectione facere etiā pñato precipite
dei & primi nō ardenter affe est morale. si nō intendit pro
ctans honorem dei & salutem ficere in vita hqđ seruat inuiri
animarū vt decet. si ingrāt facit et male contentus est
ad recogitandū & cognoscēdū esse in religione hypocrita
ma beneficia & recompensā est & in statu damnationis.
fuit deuote ipsi deo seruiē. Tho. b. d. q. lxxij. ar. j. Qui
do. si non preparauit se ad vis vocatur ad dirigēdas mo
nira vt debuit hec sunt pec niales in electionibz nisi abs
cata in quibus quosdā offen sineant ab hio per que poss
ditur deo & impeditur prose set otri discordia inter eas
ctus religionis. tant excommunicati.

De amore parentum Religiosi & clerici inducens
Si nimis carnaliter dile tes ad pouendam iurandū
rit cōsanguineos nimis vel promittendū de ali
affectans eorū prospē gendo apud eos sentio
tūare vel gaudens de. egiant tam vel vt eam vltorios non

Tertia pars interrogatorij: seu scō tractatus.

mutent iam electam sunt ex-
cōcati ex cōmunicatōe papa
li. c. c. cupientes d. penio. Reli-
gios qui absq. speciali licētia
propt. sacerdotis solēntiz
rent matrimonialia aut mini-
strarent sacramentum eucha-
ristie vel extreme unctionis ex-
communicati sunt excommu-
nicatōe papali. c. de prima de
priui. veli. Religiosi q. excom-
municatos a canone absol-
uant in casibus non concessis
aut qui absoluant a sententijs
p. statuta synodalia vel provin-
cialia promulgata/ aut absol-
uant p. d. et culpa sunt excō-
cati ex cōmunicatōe papali
per d. c. de primo de priui. res-
ligiosi. Inquisitores heretico-
rum qui odio gratia vel lucro
eōtra iustitiam et conscientias
omiserint contra quem piam
procedere vel ipsam heresim
alio imponere aut impone-
rent q. officium eorum impe-
diret sunt excommunicati ex
communicatione papali. c. de
multorum de heretico. Reli-
giosi mendicantes professi trās-
euntes ad aliquam religio-
nem monachalem excepto
ordine cartusien. et similiter
recipientes sunt excōcati ex
cōmunicatōe papali de cōstima-
tione Martini quinti. i. facta
Constantie. Clerici scienter
et spōs communitates excō-
catis a papa in diuinis sunt
excōcati ex cōmunicatōe papa-
li. sedm. hōi. Ista excōcatō
habet dubijs. Partic. pantes
in crimine propter q. aliqui est
excōcatus aliqua predicta
sunt excōcati per papam. ca-
si cōcubine. de sen. ex. Absol-
uentes aliquem ab aliqua p. d.
dictarum excommunicatione
num. c. extra sedem apostolicam
p. ter q. in mortis articulo qui
taliter absoluit si non se rep. e
sententia a quo possunt absol-
ui q. curas possunt vel mis-
sant pio absoluit de reindictis
in ead. m. Excōcatōe pa-
palem. c. eos. de sen. excō. i. d.
v. Sepelientes corpora in ci-
miteris tempore interdicti in
casibus non concessis a iure
sunt excommunicati ex cōmuni-
catōe papali. c. eos. de se-
pul. Sepelientes excōcatis
publice aut notatim interdi-
ctos vel usurarios manifesta-
tios scienter in cimiterijs sunt
excōmunicati dicta clemen-
tia Clerici locantes domos ma-
nifestis usurarijs ad sensu ef-
fendū seu alio si conceder-
tes sunt excommunicati. ca-
v. usurarum de usuris. ii. v. q. d.
electus a duobus partib. cat-
dualium et se gerens p. papa
est excommunicatus. co. licet
d. elec. Canonici et canonice

De amore parentum.

fo. xliij.

Regulares archidiaconi des-
canti prepositi. plebani et c. i. a
tores et alij clerici p. notatum
habentes aut qui in p. b. yteri
qui audiunt leges vel phisica
sunt excō. c. nō magno. ne.
ele. vel monachi se reb. seculi
immi. li. v. c. j. Religiosi di-
mittere vbiq. habitū sue
religionis et accedentes ad q.
vis studia literarum sine ti-
centia prelati aut conuentus
rāt. c. c. noītes. extra. de her.
Religiosi non seruantes inter-
dictum quod seruat sancta ro-
mana eccl. sunt excōcatis. c.
ex frequentibus. de sen. excō.
Religiosi cui consentit. sibi
non p. mittit solui ecclesijs de
nō faciant conscientiam scien-
ter de decimis soluendis tas-
tam et pastorum suoz tales si
les ab officio predicationis
non habent administrationē
sunt suspensi. donec confessio
et beneficia sunt excommuni-
cati/ si habent sunt suspensi
nisi requisiti desisterint infra
mens. c. c. religiosi. de deci-
mis. Canonici et canonici regu-
lares non habentes admini-
strationē et se cōferentes ad eu-
rist sunt excommunicati li. c. e.
v. i. principum. vt dāna mor-
nasterijs inferant/ aut p. i. o-
ad sine licentia suorum prelati
habitudam/ vel loca de nouo
tum sine qui tenent arma in
fra septa mōasterijs sunt ex-
communicati. i. c. de ne in agro
q. licentia pape sunt excom-
municati. de statu mona. Reli-
giosi nec mōiales professi cōtra-
tes in ele. Fratres minores
bentes matrimonium et alij c. e.
qui spe licti recipiunt ad
dici constituti in sacris de sag.
vilijs. fratres vel solutes

Tertia pars interrogatorij seu secundit tractat

de tercio ordine sancti fratri
sei sunt excommunicati. c. c. 3
ex co. de sen. ex co. in cie.

De prelatis in com. c. 119.

A prelatus in cōi in q̄n
diz cōi primo: si legiti
me affecit est digni
tate sen prelacionem an valet
aliqua irregularitate. vñ in
fuit irretit? cū fuit assumpt?
ad prelaturā in qua non fuit
dispensatus vel absolutus vñ
si fuit bigamus. Si operatus
est in causa sanguinis. Si ille
gissimus si excommunicatus
vel suspensus vel notorius
cubinaris: quilibet horum
hoc sciens tenet prelaturam
furtive: vñ de est continue in
mortali. Nota q̄ illegitimus
ad dignitates vel beneficium
curatum vel prelatum in re
ligione qui creatur per elec
tionē sine dispensatione pas
pe promoueri non potest ex
privilegio tamen magistri or
dina cum hio pōt dispensare
ad prelaturas in ordine pre
dicatorum de hoc habet li. 1.
parte. lum. titu. xxviii. ca. 1. si.
si rite et absq̄ vñsō amone
electos confirmatos 2 ordin
tus. Si interposuit p̄ces
pro se vel procurant q̄ alias
potriggeret p̄ces alios in
officio posuit et maxime
est et si fuit amonia pactio
nis indiget dispensatione pa

pe: 2 ante q̄ sit dispensatus se
nei furtive dignitatez. de hoc
in. d. parte summe. tit. f. c. v. g.
ita. de amonia 2 de omnibus
que habet. 3. in. c. beneficia
tis: 2 in. c. de clericis. in com
muni potes interrogare pro
ut erit expediens. Si si est pre
latus religiosus interrogans
dum est de his que sunt in. c.
precedenti. 2 de aliis que se
quuntur si aliquod manifestū
peccatum in subditis diffi
mularit 2 non correxit: aut si
non manifestat que tamē ad
eius notitiam aliquam per
tinerent vitios non quer
ant. Si mere ex negligentia
dimiserit: puto mortale quo
ad criminalia. si autē ex alio
qua ratione: vt ad maius scd
datum vitandum: secus si in
capita. equus u. der non fuit
Si de rebus monasterij dila
p̄dator fuit. Si superioribus
iuris non obediuit. Si consē
sua sibi superioribus commissas
non fm consilium peritotum
sed fm acceptionem persona
rum determinauit. In om
nibus his est peccatum mor
ale: vel veniale fm quantita
tem excessus 2 malitiam 2 ne
gigentiam.

Si indignos 2 nō idoneos
in officio posuit et maxime
ad curam animarum et ma
ne non videtur talis posse

De prelatis in communi.

fo. xcv.

excusari a mortali. si eos quos sanctorum et in his amittit
sit malos in mortali per se multum tempore deuotio tra
herare ponit ad curam an. vt completio edificis ex
marum cum potest repellere: sius videatur omnibus spiritus
re nec credo q̄ excuset pau. et pauperes interea moriuntur
citas scilicet quia non inue. fame quos de superfluis cois
niantur alii: 2 etiam si ille alii tenentur sustentare. p̄d. q. j. c.
as sit indutiosus multum 2 episcopus ecclesiasticarū. Si
bene officiet ecclesiam in ex nimis fuit sollicitus circet
terioribus. Idem cum fuit positis ex hoc minus debito
ner tales si illos potest iuri vacans spiritualibus in se in
dice remonere. Si posuit ad subditos vt lectioni orationi
audientiam confessionum no admonitioni vñs peccatum
solubiter ignorantes et in eā plus 2 minus fm quantita
tem excessus. Principalis est
ter peccat per regulam. eius cura debet esse de spiri
tuali. Qui causam damni dat. Idēz vt curas nimis
statis tolerat cum possit re
discutit litigando cum scdā
trouere nisi forte a superiori
sint ad hoc positi. Sed quam
modum magis pacificum sua
curam de ipso habebit cum
repetere: et si non tantum. Si
ad sui damnationem exerce
ant tales officium audiendi
nō seruauit et descendit vt de
confessiones quomodo autē
buit si in dispensando indis
dicat inceptus vel notabili
ter ignoras. habet hic supra
videlicet in. d. parte de sciētia
bisi in ieiunio dispensauit. In
cōsei. si fuit nimis pomposus
et curiosus in edificis eccle
siarū ad vñm. In penitentis
re vel monasterij in ornamē
tatis secundum regulam
tis et huiusmodi quod est cō
vel constitutiones et huius
tra sententiam hieronimi et
modi quia peccant inducen
Ambrosij. p̄d. q. d. c. aurum 2. c.
do relaxationem et vigorem
gloria episcopi et etiam Ber
re religionis enervando. Unde
nardus. Et tamē a modernis
beatus Benedictus in regu
sunt hodie multe superflua
la dicit de omni dispensatio
tes et curiositates et p̄sio
ne habet reddere vñem. Si
tia contra exēple omnium
fuit nimis dur? in dispensando

Tertia pars interrogatorij seu scđi tract.

qđo debuit precipue cum de
bilibus et infirmis et hmoi nō
providens eis. Si fuit exem
plaris in incessu moderato
habitu nō pretioso in mode
stia gestus. In locutione ra
te graui et fructuosa cauens
discordias pacem nutriendo
omnes patienter videns et to
lerans. singularitatem vitans
communis sequens cum po
test nemini blandus et affabi
lis eunctis iurisdictionibus de
tractionibus: iriutionibus: con
fulationibus: maledictionibus:
contentionibus in se et in suis
eliminando circumspectus in
omnibus nō delectans de pre
sidentia sed timens de negli
gentia cuius de singulis habeat
reddere rationem sibi cōmissis.
Ita cura aliorum habeat
qđ sui non obliuiscantur vt do
cet Gregorius in pastoralis. Si
in corrigēdo fuit nimis remis
sus vel nimis regidus vitans
qđ cauendum est vt docet Gre
gorius in morali et habes
tur. xlv. distin. et disciplinam
feliciter venie incensius pre
bet delinquēdi. Ambro. xxv.
q. iiii. c. et iustus et aspidem ni
mie increpationis nec corre
ptionem recipit nec salutem
Z. ca. distin. xlv. c. com beatus
et capitulo licet pierung. ca.
distin. precipue vero circa se
moros debet preclatus in cor

rigendo se habere humanam
vt dicitur in illo capitulo nisi
essent habituati in malis quia
tunc durius fuit Gregorius. vt
distin. ca. disciplina et ca. licet
pierung. et. ca. cum deatue et
c. plenitudinis tpa. xxv. q. vñ.
et ca. tanta. lxxv. l. iñ. Si non
induxit qđm potuit verbo et
exemplo ad obseruandus ora
nis cerimonialia ordinis sui.
Si malos consuetudines seu
corruptelas regnare permis
sit. Contra regulam et decen
tiam religionis etiaz quas in
uenit iam inductas non abstr
uit quantum potuit vti victoris
proprietas: discursam fras
trum ad placitum familiaris
tatem cum mulieribus vel vi
riis: si est monacha collationē
retum amicis et cōsanguineis
sine licentia et rationabili cau
sa et cum carnium vbi non des
bent comedi quod est vniuērs
tale omni monacho. de conse
distin. v. capitulo. monacho.
et precipue que sunt contra
essentialia vota religiōis nul
lo modo debet permittere nec
etiam ad receptionem simo
nacham monachum sicut lēo
die sit quasi vbiq. Quod si nō
poteat alia remouere nec est
spes in futurum dimittat cus
ram exemplo sancti Benedicti
et. vñ. q. prima. ca. aduersitas
circa a. in capitulo. a. q. vñ. non

De preclatis in communi. fo. rxy.

quietē suam amittat tandem
cum eis dñationes incurrat
quing. sit ille abbas vel ab
batissa: prior vel priorissa vel
alio quocūq. nomine censca
tur nec sufficit qđ preclatus cor
rigat vicia qđ ipz nolle contig
it sed debet diligenter agno
scere vultu peccatis sui consi
derando vias eius. Caneat
autē ne crimina sibi delata in
foro cōscientie vel in secreto
putet iudicet de illis in foro cō
tētiōse seu in capitu. vbi enīz
vel sibi manifestata sunt pun
denda nec foro miscēda sunt in
diciat. Si hz sub cura mona
stierum monialius de qua ma
teria dicitur in. c. si. Si indi
cretē fecit precepta in quibz
multum debet cauere nisi sit
res ardua et si cogeret per p
ceptum vel sententiam ad ali
quid faciendum vel discendū
in quo nō esset ei iudiciū vel
non deberet ei obedire vt re
uelando pētm occultum oīno
esset ei mortale. In liquitūde
vero criminis receptione ac
cusationis vel denunciatio
nis vel platione sententie ex
communicationis et hmoi nō
sit princeps nō procedat p iu
spionem: sed p probationes
et modos iuridicos alias in
curreret graue pētm et aliqđ
sententiam excommunicationis de
his in tertia parte sum. ti. i.

Si p totis. Si preclatus recipit
aliquem in ordine mendican
tum ad pfectionem ante ans
datum cōpiens pbanonem seu
nouiciatus est suspensus a re
ceptione aliorū ad professio
nem et debitor pene grauitatis
culpe vnde mortaliter peccat
expre de regularibus. c. non
solam lib. vi.

De episcopo preclator su
perior. Cap. xv.

Circa epōs et alios su
piores preclatos sic pos
sunt formari interro
gationes. si nō sit talis literas
ture et sciētie qđ se sciāt expli
care qđ debet ad quod tamē te
neri et cū habeat alios inper
bis informare et dirigere. si
si bonus communitē ab ho
minibus reputat et sufficiens
non est necessarius nisi cū
audire et si de aliquo negotio
nō intelligit eū confessor vel
dubitat pōt de illo loqui pō
sua serenitate et si tale quid
esset in quo pariantur opinio
nes vel potest dari certia sen
sentia relinquendum est sue
cōscientie. Item dicendum
contra alios clericos religio
sos preclatos et laicos peritos
et immoratos qui sciunt dicere
sufficienter facta sua. Si ve
ro non est talis: sed indiget
ad iustitiam interrogantis in
quāz clericos est inquit ab

Tertia pars interrogatorij seu scđi tractatus

ne consanguinitatis postpos-
tando aptiores mortale est.
Si admittit qđ beneficia ha-
bentia carum animarum seu
ipsa consuevit ut agendum an-
num. xxiij. mortale est.

Si ecclesie de iure vacatibz
non prouidit de rectore sicut
vacant cetera beneficia data
abiqz dispensatiōe pape. hys
qui non attingūt annum. xpx.
vel si infra annum non faciūt
se ad sacerdotium p̄moueri.
nisi causa huius omīssum de
quo vide in. c. circa beneficia
fios in p̄a. Si enim infra sex
menses. p̄mo post hoc non
prouidit non potest postea se
intromittere: alias visparet
quod non potest: quia mortis
le est et nō tenet talis collatio
et ficteneretur errorum suum
manifestare. Idem quando
recepto secundo beneficio va-
cat. lxxxiij. di. p̄ totum. Si non
canit primum vel secundum
beneficium episcopatu suum vi-
denda vocant prima de quo
habes supra: sed plene inter
sumptuosas fuit et cuius nimia
parte sum. ii. p̄. c. i. f. p̄. v.
Si ordinauit aliquē clericum
ad ordinē sacri sine titulo vel
beneficio vel salteꝝ patrimonio
nō sufficiens qđ ultra peccatū
tenetur et expensas facere qđ
nōqz de beneficio sit ei promi-
ssum nisi aliquis episcopus et
hoc commississet determinan-
do personā quā tunc ille cō-
mittendo tenetur ad id de huius

modi de quibus videt et
tia parte sum. ii. p̄. c. ii. Si in
vitiū de nō diligenter q̄sūt
de quibz debuit et maxime de
vita et honestate sacerdotis of-
ficientium et quomodo se ha-
beant in administrande sacra-
mento et de forma eorū si bñ p̄-
nūciauit p̄cipue baptisma qđ
est magis necessarium. de aus-
dientia confessionum qđ se
habeat qđo populum admo-
neant et in rebus ecclesie p̄p̄-
cipue altaris qđ teneat mun-
dus. Si autem inuenit in huius-
modi notabiliter excedere p̄-
iurisdiccionē si non punit et p̄o-
uidet qđ illi se emendat vel de
alio si ille est incorrigibilis et
olmo leptus grauitur peccat
et omnia mala et dāna aliorum
que inde sequuntur et impio-
sitate tantis si potest obviare et nō fa-
ciat. lxxxiij. di. p̄ totum. Si non
visitant episcopatu suum vi-
debunt. Si i visitatione nimia
vitra p̄scriptis numerū vel
si ipse vel familia eius mune-
ra accepit super quo est spe-
cialis pena de quibz plene in-
ter. pte sum. ii. p̄. c. ii. Si iur-
sinet i officiis beneficiis noto-
rios cōcubiniarios quos debz
sat etiā beneficio priuare gra-
uiter peccat. Si pro alijs mō-

de ep̄is et patribz et imperio. in col. fo. xxiij.

lis et celeribz manifestis nō
punit ut viuis vacantes iudis
tabernis: aliter: negotia ser-
cularibus venationibz p̄cipio
hūis et hūis. In hys cin non
punitendo videt male posse ex-
cusiari a mortali nisi ex hūis
punitiōibus sequeretur scis-
ma vel magnum scandalū vi-
sui. h. c. v. p̄meretur. Si lai-
cos sibi subditos notorios
p̄p̄ores quos per se nonit v̄
libi per parochianos totos
deniciatos et exalios v̄
farios inimicitias manife-
stas exercētes non corrigi p̄-
celuras et alios in iōs graui-
ter peccat nisi omittat qđ non
operatur emendatio i3 deterio-
ratio eius. Examen hoc non
videtur sufficēter excutere:
hoc aliud si tenet grane scan-
dalu in alijs diuin. lxxxiij. c.
comestationes. Si multas cō-
suetudines quas reprobis
sua diocesi non nititur aufer-
re quātam potest ut vendere
laborare et huiusmodi in bie
dūa festiuis non communico-
ri semel in anno et consisteri
et huiusmodi tripudare in
ecclesijs permittere violari
ecclesiasticam libertatem ut
qđ clerici cōuentiantur pro de-
lictis vel pro debitis in iudi-
cio seculari vel ecclesiasticis
immunatē vel quod extra
hantur debitorē vel malefē-
tores p̄ violentiā de totis sa-
cessis debet enim phibere et
si pōt admonitione noīst des-
sistere excoīcare et p̄ commissio-
tā punire aios peccat graui-
omittēdo ex timore vel negi-
gētia distin. xlii. si rector vel
doctor de hac immunitate et
libertate ecclesie vide v̄
scin. iij. pte sum. ii. p̄. c. iij. Si
fructus vel redditus episcopos
tus sui male expēdit dādo cō-
longuines ius vel alijs non
indigētibz peccat grauius et
si distincta sunt ea qđ depen-
tur ad mēsam ep̄i ad alijs et
ca qđ erogare debet clericis v̄
ad reparationem ecclesie vel
pauperibz dat cōsanguineis
v̄ alijs amicis sine p̄babit
indigētia tenet restituere illa
qđ repinā facit similr recipi-
tes ab eo si p̄o nō iant distin-
cta hec bona cōtelligant oīa
cōmitti fidei sue ea que super
finis ad v̄sui sui et familie sue
cōueniēter debet pauperibz
erogare Alias nō dando pau-
peribz subrahūt. duodecima
qđne. h. c. a. curum. et ca. p̄. glos
ria episcopi. Thō. b. d. q. c. x.
Si grauauit suos
subditos in debitis collectis
Si fecit clericos suos soluere
collectas totias postea a do-
mō tēporali vel gabellis ad
eius instantiam. Si sponit

Tertia pars interrogatorij seu scbi tract.

ipse dedit abq licetia roma
ni pontificis q prohibet.

¶ Si delicta clericor vltis
cop vlt blasphemia si dea vel
sanctos suffocantium parvus
los ex inaduertentia et huius
modi punitur magis pena pe
cuniaria ex quaritia et magis
propter lacrum p pro salute
eorum ad refrenandum.

¶ Si visitauit diocesim vel vi
sitari fecit magis propter las
crum p propter animarum sa
lutem. Si alienauit bona epi
scopatns sui sine licentia pa
pe in casu indebito in quolis
bet horum est mortale.

¶ Si iura aliarum ecclesiaru
non seruauit. Si bona vacan
tium ecclesiarum sibi usurpa
uit cum debeat successor ser
uari. Si iniusta debita q prede
cessoribus contracta ratione
ecclesie non soluit. Si fructu
allicuius beneficii ad tempus
accepit vel partem ab eo cui
dedit vult habere in quolibet
hotum est rapina. Si non ser
uauit formam iura circa ma
nifestos usurarios sed de cer
ta quantitate contentus no fa
cta debita restitutione remit
sit sibi et ad sacramenta et ad
sepulturam admittit.

¶ Si incerta pauperibus di
spensanda in vltimam eduer
sit sine necessitate. Si intenti
as excommunicationis de se

cili propter lacrum pferit vel
abolitiones. Si permittit que
suarias vel alias pronuncias
re indidretas indulgentias et
falsas quodlibet hor est mor
tale et grane. Si exemptos vt
fratres predicatorum et mior
res heremitas sancti Augusti
ni carmelitas seruicias cister
cienses et alios habentes pri
uilegia exemptionis iniuste
molestat non seruando eorum
privilegia vel pro audientia
confessionum non admittendo
sibi phitaeos idoneos fm ele
uadu. de sepul. vel sibi remitt
tendo nimios casus vel incos
uetos: vt quotidie habeant
ire ad ipsum vel ad aliu cog
do ad quartu quantu ad id in
quo sunt privilegiati vel com
municacionem trahendo est in de
lo possit eos conuenire nisi p
deresi peccat graniter.

¶ Si monasteria monachoru
vel monacharum non exen
pta non honeste et diligenter
visitauit et eos vel cas ad ter
nadam regulam induxit. Des
ponendo abbates vel abbas
rissas pro relaxatione cum ex
pediat habendo curam pro ho
nestate eorum: q no habet
familiaritatem cum clericis
religiosis vel laicis prouiden
do diligentia clausura de cons
essore securo voto et bone fa
me conscientie prohibendo

De iudicando in foro cotretioso. fo. xcij.

Ingressam simoniach et conui
tia seminatum que ibi sunt
et scina vana in consecratione
serum.

**De iudicando in fo
ro contentioso.**

Si non tenuit vicarium
peritum et bonum pre
cipue quando ex se no
habuit debitam sufficientiam
iuris. Si non seruauit debitu
ordinem iudicarium. Si fuit
acceptor personarum. Si de
dit iniquas sententias dic vt
sapia in. c. circa iudices. Si
non seruauit debitam forma
iuris inferendo sententias
excommunicationis suspen
sionis et interdicti: quia vltra
peccatum mortale incurrit cer
tam penam: de qua in. id. pte
sum. in. xxv. c. lxix. p. p. l. i.
causa matrimonialib opor
ter esse cautissimum et ponde
rosam: circa diuortia. Si de
dit licentiam domino tempo
rali vel iudici verberandi vel
ponendi in patibulo / vel in
carcerandi: vel alias punien
di clericos suos: nisi in casu
quo essent incorrigibiles per
eum: quia efficitur cum predi
ctis excommunicatio. c. vt fa
me est de sen. epco. Si emine
ntia debetate manib suis

nec tamen cum expedit p la
cum: sed per clericum debet
facere verberare clericu fm
iura et cano. sanguinem de
bet obstinere opere consilio
et mandato. Si hereticos vili
gender non inquisiuit in dioc
cesi sua: punitur fm iura.
Si testamenta et vltimas vos
luntates non fecit implere p
pue legata facta ad pios cau
sas. Si dispensauit in votis et
iuramentis in quibus non po
tuit vel si potuit tamen iudi
crete sine causa rationabil
peccatum est grane. Si absol
uit a sententia a quibus non
potuit: vt pape releserunt
vel dispensauit irregularitas
de c. ja non potuit. Si exem
plaris fuit in habitu pccolo
vel no pccolo sup lecitib non
argenteis et curiosis in appa
ru domus et ornatu non secus
lari in victu sobrio coniugali
nisi pro pauperibus i visitan
do ecclesiam interessendo
diuini et: precipue in diebus
festiuis hec debet facere ses
candum iura in solennitate
bus precipuis cantando miss
sam dicendo officium deuo
te non cursum ordinando q
dicatur in ecclesia sua debite
frequentando orationes p
natas vacando lectioni. di
stincta. c. xxi. per totum p
dicando si scitis nescit prouide

Tertia pars interrogatorij: seu secundi tract.

do gregi suo de predicatoris
bis minoribus non carolis
et de confessoribus tenens
do honestam et decus
familiam sollicitus de eis
lure vitando mulieru conuer
satione sicut pestem. In epist
de domo raro nisi ad ecclesia
sepe conferendo et querendo
consilia a senioris dei quoma
do possit suo gregi prouidere
adulationes vt venenum ab
horeat pater viduarum pau
perum orphanorum et oppiel
sorum existat et eius e. cum
sine expensis expediti faciat
In iniurijs propius no sit vin
dicationis sz penitentissim
verbo et gestu non sorditus
z trucidans neminem multu sa
miliaria nisi seruis dei supe
rioribus obediens equalibus
non inuidens non gaudens
de dignitate z honore sed sa
gens pro exteriori occupatio
ne z piebilo offensione z si in
omnibus diligenter se habue
rit nil deo acceptabilis. Si
vero perfunctorie et male nil
miserius z damniabilis epu
scopi dignitate vt dicit Augu
stinus di. xl. ca. omnia. De
pretatis habes mlti l. iij. par
te sum. ti. xi. ca. si. potu epi z
supra concedentes vna domu
vtriusq manifestis alienige
nio ad senus exercere sunt
ipso facto suspensi extra de via.

capitulo. pcuratum. libro. vi
Similiter si permittunt q hu
iurimodo pcurari alienigene
exerceant senus interris eor
subiectis iurisdictioni: nisi in
matres mentes expulerint
eos suspensi sunt vt in dicto
cap. pcuratum de vtrius lib.
xj. Qui se gerit pro papa ele
ctus a minori parte q a dua
bus partibus cardinalium est
Et similiter cardinalis qui
presumpserit nominare tas
sem papam. Et similiter om
nes alij qui talem recipere
pro papa extra de elec. cap. j.
nec. lib. xj.
Omnes clerici et religiosi.
ac layci siue familiares cu
ric sine alijs q aliquid pactum
fecerint vel aliquid magnum
vel paruum promiserint vel
promissionem acceperint ad
magnum vel paruum pro alijs
qua iustitia vel gratia pro se
vel alio in causa iudiciali
vel iurata apostolica z in qui
buscunq modis ab apostolis
in sede obtinenda ipso facto
sunt excommunicati. In ep
tranaganti Bonifacio octauo
cuius absolutio pape reterna
tur. hec habent locum in cu
ria romana: Joan. And. des
buisio eam allegat.
De absoluteione z peniten
tie iniunctione. Capi. xvj.

De absoluteione et penitentie iniunctione. Jo. c.

Post vero penitens di
xit et se peccata sua siue ex
interrogatione confesso
tis interrogantis peccata sua
vt debuit tandem concludat
In istis peccatis et in multis
alijs cogitando delectatione so
cutione opere z omissione vel
aliquo de hmoi de quibus di
co meam culpam. Confessor ho
interroget eam si sit talis de
quo hoc no dubitet q tunc sit
periculum z irritabile. Si ipse
id. q. d. ad. iij. Si aut potes es
doler de omnibus peccatis ve
nialibus z mortalibus confessio
z si proponit firmiter ab illis
abstinere scz ab omnibus mor
talibus. Si vero talis habet
aliqua restituere vel famam
vel res vel p iniuria satisfacere
z hmoi z si e parat facere
citius pot abiq dilatione
aliqua q restituito quomodo
facienda sit z quo ordine quo
ad certa z incerta vide hoc in
fra in tractatu de restitutionib
Quod si totum si dicat se nolle
istud facere vel no posse et h
posse no est absoluetur Tho.
in opa. xx. ca. iij. l. sine z. l. q.
iij. tunc. pa. potu sibi dici di
serent tui z. sed nullo modo.
Ego absoluo te pot etia et iugi
aliquod bonu faciendu no in
penitentijs declarado sibi hoc
q instructuosa sit talis pfectio
et sine remissione peccatorum.
Penitentie distinctione quin.
ta. capi. falsas. Sz si parat est
facere oia ad q tenet tunc
esset aliqua exdicationis ten
tens ligat si no potes cu ab
soluere ab illa remitte cu ad
epum seu ad aliu q possit abs
soluere vel tu vadis ad pcur
raddu absoluteione p eo z cu est
absolutus ab exdicatione post
ea tu cu absolue a peccis z non
interroget eam si sit talis de
prius Tho. in. iij. di. xvj. ar. v.
q. j. ad scdm. Jic. di. x. q. j. ar.
iij. q. d. ad. iij. Si aut potes es
aboluere habedo in hoc spe
ciali auctoritate. Si no absol
uit si e in principio q dectino
fuit nec tn et multa vis si fiat
salubus. Si vero talis habet
in fine pfectionis dūmodo sit
arati absoluteione a peccis abs
solue cu p huc modu infra.
de mo absoluedi ab exdicas
fide maior. primo exigendu
est ab eo iuramentum vt sit
paratus facere mandata eccle
sie que in fient pro illa causa
quo iuramento prebito in iu
gatur hic scilicet si incidit
faciendo contra aliquem co
nonem proponat non ampli
facere contra illum. Si vero
pro offensa vel damno facto
in aliam promittat satisfacere
Istum potest z hoc facto veni
datu humeris confessor seu
absolvens cu disciplina vel vir
ga percutiat cu dicendo psoi.
Misere mei deus zc. v. etia
psalmum penitentialem dā

illius fieri ab obois ab oib⁹
et noniam pro illo p quo
nōdū ipse erat i castro red
dat illam ne illam cedulam
alteri legendam tradat vel
etia ipse pessor si pōt vadat p
eo ad epm pro gaudetate et

Tertia pars interrogatorij: seu scđi tractatus

ma mia q̄ de nimia infirmitate morale de pnia sibi iniuncta
xxij. q. vii. ca. obligant. Dado vt meli' illi' recorderet: si ob
libertate q̄ cū vna die omittit
sc̄j. orationē inuictis vel ieiun
nō possit in alia dei suppetere.
¶ Si vero dubitat de aliquo
die faciat pñiam: puta ieiunij
dicas q̄ faciat loco ieiunij ele
emosinā v' aliud. O fones ve
ro pñio q̄ de facili solēt reci
dicare in mortali raro dande
sunt v' p̄ paucos dies dande
sunt. Ieiunia v' elemosine z
pēgrinatōes z h'mōi pñi dari
p̄ plures dies: et h'mōi etiā si
cloutarem dispensa: vel pos
sint in mortali nō sunt reitcrā
tius ad alius pñi cōmuta s'ho
da. q̄ ualeat q̄ ad effectū quē
pñi se relinquūt post expletio
nē i satisfactiōe cū q̄s reuerit
ad gl'as. Tho. in. ii. d. x. ar.
ii. q. ii. ad. ii. Jē nō. q̄ hec q̄a
tio v' ad supradicta ad pñiaz
iterādū in mortali factū ob al
legat Tho. z Ab. q̄rādū est et
a penitēte si potest vel dubi
tat facere pñiam sibi datā q̄
tāc nō eēt dāda v' pñiāda
vel remittēda. Declarādū est
et pñiōib' magnis s'z ho. r'kas
eccleie taratas. r'ro. q. i. ca. pñi
cādū p̄ q̄libz mortali eēt septē
nis pñia iniūgēda: z id nō cre
dat peccata sua leuia: q̄ par
ua dat ei pñia: q̄ hoc sit ne cā
dimittat quod esset ei mortā
le z oportet et pñiōnem ite
rare si esset obli' ei' pñi etiā
admoneri q̄ faciat aliqd me

morale de pnia sibi iniuncta
vt meli' illi' recorderet: si ob
libertate q̄ ad re reuertat vel
si nō pōt benefacere illam tu
cōmutabis eā sibi. Si s'ho pñi
ea recordat de aliquo pñiō cri
minali quod tunc fuit obli' si
pñi tui habere copiaz reuer
tatur ad te q̄uis non sit ei nec
cessariū vel vadat ad aliū nec
tenetur nisi tantum illud dice
re. Si habet vota que non po
test implere. e vel dubitare si su
pñi habes an hoc specialem aus
pñi cloutarem dispensa: vel pos
sint in mortali nō sunt reitcrā
tius ad alius pñi cōmuta s'ho
da. q̄ ualeat q̄ ad effectū quē
pñi se relinquūt post expletio
nē i satisfactiōe cū q̄s reuerit
ad gl'as. Tho. in. ii. d. x. ar.
ii. q. ii. ad. ii. Jē nō. q̄ hec q̄a
tio v' ad supradicta ad pñiaz
iterādū in mortali factū ob al
legat Tho. z Ab. q̄rādū est et
a penitēte si potest vel dubi
tat facere pñiam sibi datā q̄
tāc nō eēt dāda v' pñiāda
vel remittēda. Declarādū est
et pñiōib' magnis s'z ho. r'kas
eccleie taratas. r'ro. q. i. ca. pñi
cādū p̄ q̄libz mortali eēt septē
nis pñia iniūgēda: z id nō cre
dat peccata sua leuia: q̄ par
ua dat ei pñia: q̄ hoc sit ne cā
dimittat quod esset ei mortā
le z oportet et pñiōnem ite
rare si esset obli' ei' pñi etiā
admoneri q̄ faciat aliqd me

De infirmis.

fo. c.

Interrogando ne addiscant hoies
inacias z peccata q̄ nesciūt
Tho. i. iij. d. x. ar. ii. q. i. sine
admonēcū sup omnia vident
males societates frequenter
pñiōnem audiāt sepe pñiō dei
gratofones z pñiōnādes bo
noy q̄ sūt i religioib' z idut
q̄rādū. ¶ De infirmis.

Cap. xvi.

Circa infirmos sic agē
dam est. Aut enim sa
lis est in periculo mor
tis aut non dico autem per
iculum mortis non solus quia
in extremis pñiō: sed q̄ fre
quēter cōtingit hoies mori ex
illa infirmitate z medici dubi
tāt. In tali casu pñi q̄libet ab
solui a quolibet sacerdote de
quolibz pñiō z a q̄libet s'nia abs
q̄ alia s'nia cum periculum est
in mora. Talis est infirmus
aut id amittit loq̄as vel vltimū
ratiōis puta quia iam frenē
ticus aut non in primo casu si
bene viuebat vt bonos fide
lis z frequētabat confessio
nem z cōmunionē z hūmilitā
dū Quoniam perierit sacramēta
q̄ ex insperato talia accide
runt. Tel etiam si mal' et ob
stinat' diu perseverat in pec
catis z diu nō confessus si pe
ccat' sacerdotē vt constaretur
z ostendit se velle facere ola
que debet interea factus est
mutus vel freneticus z peris
culum est in mora debet pñi
supponi contritus z faciente
aliquo confessionem genera
lem pro eo sicut sit in populo
sacerdos faciat ab iunctionē
ad omni mala z pñiō z pñi in
iungere circūstātib' aliquid
pro eo facientē vel heredit
aut cōsanguineis pro eo ala
si venint acceptare. Deinde
bz dari eucharistia a proprio
sacerdote seculari q̄uis non
sit cōfessus q̄ nō potuit v' ab
alio sacerdote seculari nō ab
religioso si non habuit licētiā
a proprio sacerdote vel epō
alio ipe religioso licet daret i
ex cōmunionē papalē i hoc casu
z hoc verū est nisi tineret de
expiatione vel venia ei' q̄
tāc nō debet cōfiteri dari eucha
ristia sed extrema vinctio tui
inmo etiā si nō potuit cōfite
re q̄ si p̄ frenetiz nō gmit
teret se vngi pñi ligari z sibi
violenter dari. A s'rib' autē
infirmos bz credi si pñiō testis
monit' q̄ petierit pñiōnem et
ostendit signa cōtritionis. Si
autē nō est diu cōfess' v' quia
notorius peccator leuitis sup
bito amentiam z mutitatem
vel infirmitatē nec pñia nec
post ostendit signa pñiōnis
nisi ei daret bz nec sacra nec ec
clesiasticā sepultura. Si ve
ro nec loquelam amittit nec
amentia incurrit debz ab eo

Tertia pars interrogatorij seu secundi tract.

estigi para confessio peccato-
rum plus nimis fm q partu-
tur repa. Nam si est in extre-
mis de principalibus et in
terrogandus q maxime indu-
cendo eum ad contritionem cu
speciem: sed si non est ita in
extremis valet facere gene-
ralem confessionem de tota vita
sua sicut multi infirmi scilicet
erant quia non sit necessa-
ritas de his querite alio cofes-
sio est iterare confessionem ad
mitienda est tandem absolu-
tio impendenda ab omni sen-
tentia excommunicationis et
ab omni peccato modo supra
dicto in c. precedenti, ita in q
si ligatus esset aliqua excom-
municatione a qua pfeffor ex-
tra illud periculum no potuit
se absolueri debz ei iniungi q
si euadat infirmus q citius
comode pot presentem se ei ad-
que ordinarie spectabit abso-
lutio illius excommunicationis
alio si non faceret reuinceret
in eodem excommunicatione
extra d. sen. ex c. c. eo. lib. vi.
Sed si erat veniens aliquo
peccato de castibus epo refer-
uatio non oportet q iniungat
ei q post sanitatem ad epim va-
dat q absolutio: q ad illud
non tenet: sed sufficit ab illa
absolutio. Nota q si talis
esset usurarius publicus non
pot: tunc admitti ad confessio-
nem et comunione et ad alia sa-
cramenta: nisi facta prius causa-
tione de restitutione iururati
vel promissione ab hereditate
de huiusmodi: et si in casu q
omississet ipse loquelu vt plus
rationis ostendat post signa co-
ntritionis fm formam iuris q
haberetur in c. q. de vii. lib.
vi. his peractis non est peni-
tentia infirmo imbecilla: quia
eum facere no possit: sed in-
notescenda vt dicitur. xxvi. q.
v. c. ab infirmis declarando
sibi talia tibi dare peniten-
tiam si scias sanus quia des-
beres facere multo maius
rem fm regulas ecclesie: sed
q non potes modo: cum etia
sanus facies hoc vel illud/
vt venies ad me/ et tibi dabo
istud tamen vltimum non vic-
detur securum: q raro tract-
tuntur pro penitentia.

Si vero deus aliter de te
disponeret dimittas pro ani-
ma tua tibi pro penitentia. po-
tens etiam iniungi amicis vel
co sanguineis aliquid pro pe-
nitentia si iterum acceptat et
si credatur q satisfacio pro eo
sit in statu gte sup oia est qui
sant: est: vt si debet alicui vel
rone maleficis vel contractus
vel de possi vel aliter declar-
et bñ vt no discedat cu alie-
no ab hoc seculo in eternu da-
netur. Et de restitutione et leg-

Forma absolutionis in arti. mortis. fo. clq.

Actio ad plures causas pro ani-
ma sua ita disponat q cito co-
santur exequutores expedire
et non prolongare sicut sepe
quotidie faciunt si nolet iusti-
citer disponere de restitu-
tione. Nenda non est absolu-
tio. Exorandus est autem
ad contritionem simul et con-
fessionem diuine misericor-
die exemplo latronis et mes-
siti passiois Christi. Si au-
tem haberi non possit copia
sacerdotis quia bonum sit
haberi in huiusmodi pericu-
lo in mari videlicet bello vel
infirmis vel morte violenta
pot laico confiteri tamen non
est necessarius q si fiat et quia
euadat tenetur talis iterum
de omnibus illis peccatis co-
fiteri q non habebat ille cla-
uiculus ecclesie. Si vero infirmus
non est in periculo mortis si
habet casum excommunicationis
vel peccata reseruata
episcopo debet confessor ire
vel mittere ad episcopum si
potest pro auctoritate huius-
modi tamen modo tali q non
prodat peccatorem nisi prius
ille sibi dedit licentiam nomi-
nandi eum. Si vero infirmus
habet indulgentiam in arti-
culo mortis a papa appro-
pinqante morte sic potest sic
absolutio post omnia supra
dicta pro dicta indulgentia.

Forma absolutionis in ar-
ticulo mortis p habentibus ista
indulgentia plenaria a papa.

Interagat tui et. Euc.
domini nostri Jesu Christi
si et beatorum aposto-
lorum petri et pauli et domi-
ni nostri pape. et sancte ro-
mane ecclesie in hac parte ti-
bi concessa specialiter et mihi
commissa concedo et do tibi
plenariam indulgentiam et
remissionem omnium pecca-
torum tuorum de quibus ore
confessus es. Nota hic an me-
lius sit dicere de quibus mo-
do confessus es an de quibus
ore confessus es et corde con-
fessus que non commisisti sub
preceptu istius indulgentie in
quantum clauis ecclesie sepe
tenent que quidem plenaria
indulgentia sit tibi in augme-
tum virtutis et gratie et acqui-
sitionis vite eterne. In nomi-
ne patris et filij et spiritus sancti
Amen.

Forma absolutionis ab ex-
communicatione minori.

Eo te absolutus a vinclo
excommunicationis
quom incurristi partici-
pando cu excommunicato in ca-
sa non concessa in loquela in
cibo vel potu et huiusmodi et
restitu te sanctis sacramentis
ecclesie. In nomine patris et
filij et spiritus sancti. Amen.

forme sacramentorum.

Nota vero q in absolutio-
ne ab excommunicationis ma-
iori debet primo exigere iura
mentū v. iure statet mandan-
tis ecclesie q. sicut et ab absol-
uente pro tali materia quo fa-
cto imponi ei debet mandata
rationabilia vt satisfaceret ei
quē leuit vel dānscauit si go-
tē si tñ pro hñdō excomūis
catus precipue ei inibenda
est de amplius veniat contra
illū canonē vel si fuit exco-
catus ppter verberationē cle-
rici non amplius verberet.
Secundo exitis humeris ab
soluendo debet verberari cū
virga dicens psalmū. Mise-
re mei deus: vel aliam psal-
mū penitentialem ad quē mi-
seri verum dādo vñm iētū
postea subiungat. pater no-
ster et ne nos. Solum fac
seruum et. prout pñtante
supra notatum est. Deus cui
proprium est miseri. et. ta-
men habens auctoritatem ab-
soluat sic dicens auctoritate
omnipotentis dei et. prout in
pra plene dictum est.

Si forma absolutiois exco-
municatiois minoris a pec-
coria.

Iten cōis aliquo vñcu-
lo excommunicationis
vel participationis a
posunt te absolue ego ab-
soluo te et restituo te signetis

sacramētis ecclesie. In nomi-
ne patris et filii et spūs
sancti christus te absoluat et ego
auctoritate qua fungor absol-
uo te a peccatis tuis. In no-
mine patris. Omnia bona
feceris vñ facies et qēqē pāte-
ris vñ patieris sit tibi remissio
nem peccatorum tuorum om-
nium et in augmentum gratie
et in pñmā vite eterne. Amē.

Forma sacramēti
baptismi.

Ecce te baptizo in nomi-
ne patris et filii et spūs
sancti Amen.

Thōm. in. iij. dist. 18. ar. 1. ego
et dñm nō sunt de substantia
sacramēti tamen dici debet
ex statuto et pñtandine ecclesie
Ss si dubitāz tñc sic dicat. Si
es baptizatus nō te baptizo.
si nō es baptizatus ego te bap-
tizō. In nomine patris et filii et
spūs sancti Amen.

Forma consecrationis sēp-
crismatis danda per epm.

Agnus te signo cru-
cis et confirmo te crī-
mate isotis. In nomi-
ne patris et filii et spūs sancti
Amen. In fronte dei et cō crī-
mate consecrato ab episcopo.
Thōm. in. iij. dist. 18. septima-
questio. prima arti. tertio.

Absolutio a peccā-
to. So absolutus te a peccā-
tis tuis. In nomine p-

forme sacramentorum.

fo. ciiij.

tris: fili et spūs sancti. Amen.
Ola vero alia sunt ad bñ esse.
Tho. 1. opusculo. pñ. c. iij.

Forma sacri extreme vn-
ctionis et primorū oculos.
Et istam vñctionē: sus-
ceptam ac pñmā miam
indolgeat tibi deus qē-
quid per vñm de liquidis: m
ordinem fratris predicatoris.
Uel sic fm clericos seculares
quicquid vñctum oculo des-
liquisti.

Forma alia q dicit esse Am-
broiana: prior aut forma Gre-
goriana est. Inigo oculos tuos
silo oleo scilicet. In noie
pñs et. Tho. in. iij. dist. 18. q.
1. art. 1. sed seruanda est prior
Gregoriana. Et scienda est vn-
ctio in sex locis corporis ad mi-
nus. primo in vñctis oculis
dicens. pñ. Secundo in vñctis an-
tribus dicens. per istam et. vt
3. vñctis ad illud. quicquid et ex-
inde sic deliquisti p audisti vñ-
auris vñcto deliquisti. Tertio in
naribus. dicens. per istas et.
quicquid deliquisti p odorasti: vñ-
naribus vñcto deliquisti. Quarto
in ore clauso dicens. per istas et.
quicquid p gustum deliquisti.
vel quicquid otis vñcto deliqui-
stis. Quinto in vñctis manib-

ob intra palmis: dicens. per
istam et. quicquid deliquisti p
tactū: vel tactus vñcto. Sexto
in pedibus ambob⁹ in gre sape
prior dicens. per istas et. quicquid

deliquisti p gressum vñctissimū
vel recessum vel saltum vñcto
deliquisti. Clerici seculares
addat septimā ad labios et q
sicut dicit: vñcti est consuetudo licet
nō vñct ordo pñctoris erga
fratres: sit in rebus dicens.
per istā et. quicquid labiorū vñ-
p coram vñcto deliquisti. Et dñs
hñt vñctiones dicant hec ver-
ba semel ista fm. ps. de pal. in
ist. vi. pñ. q. 1. art. 2. c. 18.

Forma consecrationis cor-
poris Christi.

hec est fm Tho. in. iij. dist. 18.
q. 1. hoc est cōp⁹ meū. Est
in vñ est de substantia consecra-
tionis nihilomin⁹ nō dñt omi-
ti alio peccaret mortaliter.

Forma consecrationis san-
guinis hec est.

Hec est calix sangui-
nis mei novi et eterni
testamētis hñc dei qui
p vobis et p multis effundet
in remissionē peccātū. Ola est
pba hec sunt de substantia con-
secrationis pñt ems fm Tho.
in. iij. dist. 18. q. 1. art. 1.

Forma ordinis.

Uel cō sint. vñ. sedz. Tho.
in. iij. dist. 18. q. 1. art. 1.
q. 1. quilibet habet formam
suā. Sciendū est scdm Tho.
in. iij. dist. 18. pñ. q. 1. art. 1.
q. 1. tunc imprimitor chara-
cter seu recipitur ordo cum
potestati infirmū illius ordinis
sanctam materiam. ab epō dicente

forme sacramentorum

totum illi ordi tangit manu
ordinatur ad illum ordinem.

Forma hordinatur.
Lis qui ordinantur ad
hunc ordinem tradit epi
scopus cingens ecclesie
dicis. Sic agit qd recturi
deorone p hie reb q hie cla
vib recidunt. Archidiacono
nue ho omis ecclesie facit its
los tanare. di. xxi. ostiarius
forma lectoratus.

Hic tradit episcopo co
dices de quo lectoratus
est ubi. sunt proph
tie et missale: vel epistolarum
dicis. Accipere esto verbi dei
lector habiturus si fideliter
et devote impleris officium
tuum partem cuius hie qui ver
bum dei ab initio ministrava
runt. di. xxi. lector.

Forma exorcizatus.
Hic tradit episcopus
in bellum quo scripti
sunt exorcismi vel illi
vbi exorcizatur aqua bndicta
vel alium dicens. Accipere et
manda memorie et habeto po
testatem imponendi manum
super energuminos siue ba
ptizatos siue cathecuminos.
di. xxi. exorcista.

Forma acholitus.
Hic tradit episcopus
ceroterarium id est cu
delatib dicis. Accipe
ceroterarium cu cerco et scias

re ad accendenda luminaria et
clase mancipari. Accipiat et
vicecoloz vocum in ab archidia
cono dicente epo. Accipe ve
ceolum ad effundendum vinu
et aqua iucharistiaz iungulo
xpi. In datione vicecol i paimi
fur character fm Tho. in. li. v.
di. xxi. q. d. ar. i. q. d. xxi.
Acholitus.

Forma subdiaconatus.
Hic tradit calix vacu. cu
parta ab epo: vicecol
cu qd mantili. bacil
li et manutergio ab archidia
cono dicente. Uide cur minist
ris ubi tradita id si vix nunc
fuerit tardus ad ecclesiam amodo
debes et assidue. Si vix nunc
fuerit somnolens amodo vigi
les. si vix nunc et ebrius amodo
sobrius. Si vix nunc inhon
estus amodo castus. Oblatus
q veniat i altari panes pposi
tios appellat. De ipso obla
tionib ubi debet poni in alta
ri: ut possit populo sufficere
ne aliqd putridu in sacrario
remaneat. palle ho q sunt in
subtratorio altaris in alio va
se debent lauari. In alio co
porales et palle ubi aut cor
porales et palle tote fuerint
nata aliud lintamen ibide de
lauari. De ed. di. i. c. nemo
ignorat. Ipsa aure aqua d
in baptisterio mergi. Ideo ad
mones ut vos ephibereis ita

forme sacramentorum

fo. cv.

video placere possitis.

Forma diaconatus.
Hic tradit epo librum
evangeliorum dicis. Acci
pe palle legedi etiam
selia in ecclesia beata p viols
p pro defunctis. In noie dñi.
Amé. Item fm Tho. in. li. v.
di. xxi. q. d. ar. i. q. d. xxi.
diacon
epo ponit manū sol super ca
put eius dicens. Emitte in eu
angelium ipse scia. Item dar
ei solam dicens. Accipe solā
ut pti in pontificali. In datio
ne tantu libri evangelioru p
Tho. in. li. v. dist. xxi. q. d. ar.
i. q. d. xxi. character imprimitur.

Forma presbyteratus.
Hic epo tradit calicem
cu parte pparata. i. cu
vino in calice et hostia
in patena: alio non recipiet
character fm Tho. si nō est
preparata dicis. Accipe pote
statis offerre sacrificium deo
missamq celebrare etiam p vi
ols p pro defunctis. In noie
dñi. Amé. Item fm Tho. in.
li. v. q. d. ar. i. q. d. xxi. im
ponitur manus super ordinā
dum: oia sacerdotes cuius co
lbi pientes dicente ipso epo.
Oremus dilectissimi domini
te. ut in pontificali. p. de. tha
nastie dicit: q in impositione
ne manuum imprimitur cha
racter. Primum tamen ve ri
us et communius scdm Tho.

in. li. v. dist. xxi. q. d. ar. i. q. d. xxi.
in potrectione calicis prepa
rati. Item inunguntur man
sacerdotis cum ordinatur ab
episcopo dicente. Consecrare
et iustificare et. Item apat
sibi solam super humeros os
cens. Accipe iugū dñi et. Item
vesti cu cum casula. i. planes
sa dicens. Stola innocentie
et. Nota ergo q si prima fue
rit omisum. i. potrectio calicis
et solam dicens. Accipe solā
rati quasi nihil sit factum. Si
vero istud fuerit observatū: et
aliquid de predictis alio fue
rit omisum: nullo modo debet
iterari ordinatio: sed qd omis
sum est debet suppleri ab epo
in alio ordinatide: et interiz nō
celebret. Forma sacramen
ti matrimonii.

Non est determinata. Et
aure forma illa ep pres
biteri consentias p verba
vni in alteru giugū: ut acci
pio te in vxore vel accipio te i
vixore: vel interrogat si vult
salem vxore vel vixore rader
q. sicet a loq nō p scripturā
vel alia signa exprimeria cōsen
sum. De sacramentis et sacris
ordinibus diffuse habet. li. v.
parte sum. li. v.

Explicet tertia pars: et per
consequens totus tractatus
siue summa confessionis: cuius
interrogationibus hēdis. Ne

¶ Quartus est pallois scilicet euz
quo aduulso seu laudado alio
quod de furto vel de panno sic
fit a reu: et ex hoc inducit et
ad faciendū malis: qd nō se
cisset. Et idē si derubēdo euz
ad hoc indigit: vtpote tu es
pussillitimo vel nipi pates
timidus et hmoi. **¶ Quintus** est
recurrus: id est qd receptat
fures et dānicitēs: et hoc
sequunt dāni: vel etiā raptas
rem et qd ē et ipse occidit p
pter qd nō pōt recuperare. **¶ Si**
tialio etiā qd pōt sine sue pio
ne piculo obviare: hui dā
nō vel rapina v manifestare
fures et ablatos facit et te
net. hoc. **¶ Theo.** q. d. q. d. ar.
v. q. d. i. d. de. r. v. q. ar. v. q.
d. h. b. p. e. in. i. q. d. i. p. q. d.
ar. i. q. d. i. n. i. q. d. i. p. q. d. i. n. o.
Rayn. et d. i. l. d. e. h. i. l. q. p. r.
sum. i. j. c. q. d. i. p. q. d. i. n. o.
p. r. i. p. i. t. o. r. i. e. l. d. e. v. f. u. r. a. t. a. v.
v. f. u. r. a. r. i. a. et de hoc pōt scilicet
i. n. d. J. o. n. e. i. f. R. e. c. e. d. a. t. v. n. i. q. s.
q. d. a. m. i. g. r. a. t. e. q. l. m. a. n. u. s. u. a. e.
et huius. v. d. i. g. n. o. s. **¶ Primus**
est p. r. i. p. i. t. a. d. o. d. h. m. o. i. g. d. o. n. a.
t. i. o. n. e. T. a. l. i. o. e. s. t. c. u. i. d. o. n. a. t. i. o. n. e.
hoc scit d. s. reddere d. n. o. et rē
ablatā. d. ā. n. d. a. b. i. t. a. b. v. f. u. r. a. t. o.
r. i. o. c. h. o. l. a. b. o. n. a. s. u. a. s. u. n. t. o. b. i.
n. o. p. i. a. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. t. e. n. e. t. et red.
dere v. s. i. b. i. v. e. l. h. i. o. p. o. t. i. t. i. o. n. e.
v. i. c. t. i. a. r. i. o. h. i. z. r. e. s. t. i. t. u. e. t. **¶ S. c. d. o.**
est p. r. i. c. i. t. a. t. i. o. n. e. f. a. m. i. l. i. a. e. s. t.

raptois vel usurar: vel opo
et huius qd nō hnt nū de rapina
vel usurar tenent restituere
de cōsumptis: huius habēdo etiā
alia bona comedēdo v. p. r. e. d. o.
r. e. b. male ablatio i. p. p. r. i. a. i. p. e.
ciē: tenent de eo qd consumit.
Rayn. **¶ Tertius** est p. r. o. r. a. t. i. o.
n. e. f. i. l. i. a. e. s. t. q. d. o. t. a. t. e. q. d. q. d. nō
h. z. n. i. s. l. d. e. p. u. r. i. o. s. v. t. a. l. o. m. a. l. e.
ablatio: m. a. r. i. t. q. u. i. h. o. c. n. o. m. i. n. e.
nō pōt recte docē: r. e. c. e. p. t. a.
t. e. n. e. t. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. c. r. e. d. i. t. o. r. i. b. i. s. i.
c. e. r. i. t. i. p. a. e. t. f. i. l. i. a. m. o. r. t. u. o. m. a. l. e.
r. i. t. o. t. e. n. e. t. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. d. o. t. e. **¶ S. c. d. o.**
de hoc i. n. j. p. t. e. s. u. m. t. i. j. c. q. d. i. p. i.
¶ Quartus est p. r. i. p. i. t. a. d. o. d. e. r. e.
rapia vel furata p. e. m. p. r. i. o. n. e.
Qui est emitt talia scietur vel
ex ignorantia facti: et scietur
restituere et licet d. s. r. e. i. v. e. l.
p. a. u. g. i. b. i. e. r. o. g. a. r. e. n. i. l. l. i. d. i. g. n. o.
t. a. t. **¶ S. i. e. t. o. l. i. a. e. m. i. t. p. r. o. b. i. l. i. t.**
e. s. t. i. m. a. t. e. l. v. e. n. d. i. t. o. r. i. o. p. o. n. e. t.
scitō fuisse ablati: tenet restituere
l. o. m. i. n. o. d. n. o. r. e. d. d. e. r. e. s. i. c. o. g. n. o.
scit: v. l. p. a. u. g. i. b. i. r. e. v. e. l. p. e. i. d. e. r. o.
g. a. r. e. s. i. nō i. u. e. n. i. t. Rayn. **¶ Et d. s.**
hoc l. a. p. r. e. i. s. t. i. j. c. q. d. i. p. i. q. d. v. l.
¶ Quintus p. r. e. l. a. t. a. v. l. h. e. d. i. t. a.
t. i. o. n. e. I. n. t. e. l. l. i. g. i. t. e. s. t. h. i. d. i. t. a. t. i. o.
de d. n. o. e. r. c. a. l. i. e. n. o. p. e. r. e. o. e. t.
g. o. v. e. l. l. e. g. a. t. a. r. i. o. e. i. c. u. i. b. o. n. o.
s. u. n. t. o. b. n. o. p. i. a. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. v. e. l.
e. x. c. o. n. t. r. a. c. t. u. v. e. l. e. x. q. u. a. s. i. m. a. l.
l. e. s. i. o. f. u. r. i. t. f. r. a. n. d. i. o. e. t. v. f. u. r. a. t. o.
e. t. h. u. i. u. s. m. o. d. i. v. e. l. q. u. a. s. i. o. m. i. n. o.
i. a. t. e. n. e. t. u. r. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. q. u. e. r. e. d.

eligit de tali hereditate vel le
gato. spira de viar. c. michael.
¶ Manus sacrilega: videlicet
licet plurius circa sacra: et
ecclesiastica Job. xv. **¶ Tenu**
dit aduersus deum manum
suam scilicet sacrilegam. hoc
est manus sacrilegi richano
viorquam extendit contra tem
plum dei: comminatus ipsum
funditus destraxerit: sed ipso
occiso suspensa est manus et
lingua ei a iuda Machabeo
contra templum: v. l. habetur.
d. machabe. p. v. et hoc habet
quing. digitos. **¶ Primus** est
cum auferuntur sacra: v. l. cali
cco et paramenia cruce: reli
quie: alia huiusmodi. **¶ Se**
cundus est quando auferuntur
aliqua et si non sacra: sicut
men de loco sacro: v. l. in eccle
siar. de stroq. xv. q. i. i. d. c.
q. i. u. o. **¶ Tertius** est: qd sit in
redidit: p. r. a. c. t. i. o. i. n. l. o. c. o. s. a. c. r. o.
f. i. m. u. r. i. o. i. e. t. e. n. e. t. e. t. s. a. t. i. s. f. a. c. e. r. e.
v. e. l. e. t. i. a. i. n. t. e. r. a. t. i. a. b. a. n. a. e. c.
c. l. e. s. s. i. o. v. e. l. p. r. o. n. i. o. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. i. o.
v. l. e. r. i. g. e. d. o. g. a. b. e. l. l. a. s. et p. e. d. a.
t. a. e. t. r. a. s. e. c. l. e. s. s. i. o. q. u. a. d. i. n. v. l.
A. u. t. i. p. o. n. e. d. o. c. o. l. l. e. c. t. i. a. s. e. t. d. e.
i. m. u. e. c. c. l. e. c. a. d. n. e. r. i. t. A. u. t. i. a. c. i. e.
d. o. r. e. p. r. e. s. e. n. t. a. l. i. a. s. p. r. o. n. a. s. e. c. c. l. i. a.
s. t. i. c. a. s. e. t. s. i. p. i. g. n. o. r. a. t. i. o. n. e. s. e. t.
d. e. l. i. u. e. d. a. d. a. l. i. v. l. **¶ Quartus**
est clerici male tractati bona
ecclesiar. dilapidando in debite
alienando in p. p. a. s. et i. s. c. i. s. t. i. a. s.

expēdēdo: sanguineo bita
do. r. i. q. d. c. n. u. l. i. z. b. o. n. o. d. e. s.
bita pauperibus vel clericis
licet plurius circa sacra: et
vendi reparatio ecclesie retro
hendo obent restituere.
¶ Quintus cum subtrahunt
legata sacra ecclesia. r. i. l. i.
q. d. c. q. n. i. o. b. l. a. t. i. o. n. e. s. v. e. l. n. o. n.
soluuntur decime vbi cōluene
runt i. o. i. n. v. e. l. e. i. u. s. n. o. n. e. s. t. e. s.
g. u. i. m. e. i. n. b. e. n. e. f. i. c. i. o. c. o. n. s. i. s. t. u. s.
t. u. o. i. t. e. p. e. r. i. n. t. r. o. s. s. i. o. n. e. m. v. e. l.
p. e. r. s. i. m. o. n. i. u. m. v. e. l. h. z. a. l. i. q. u. o. d.
i. m. p. e. d. i. m. e. n. t. u. m. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. i.
s. i. t. e. n. e. t. u. r. e. n. i. m. f. r. u. c. t. u. s. p. e. r. a.
c. e. p. t. o. s. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. d. a. r. e. i. u. d. l.
l. i. b. v. l. c. b. e. n. e. f. i. c. i. u. m. d. e. h. i. o. i. n.
i. j. p. a. r. i. e. s. u. m. t. i. j. c. **¶ Manus**
i. n. i. s. t. e. i. n. d. i. c. a. t. o. r. i. a. B. e. a. t. o. s.
q. u. i. e. x. c. i. t. i. t. m. a. n. u. s. s. u. o. s. a. d.
e. m. i. m. u. n. c. i. t. **¶ S. c. d. o.** r. r. i. i. j. l. o. b. l. e.
q. u. i. p. e. c. u. n. i. e. r. l. o. n. d. i. s. p. m. u. n. e.
t. a. e. n. i. f. r. e. q. u. e. n. t. e. p. e. t. u. e. r. i. t. u. s.
d. i. c. i. t. u. r. **¶ Et h. e. c. m. a. n. s. h. z. q. u. i. n. q.**
d. i. g. i. t. o. s. **¶ P. r. i. m. u. s.** e. s. t. q. d. i. n. d. e. r.
s. e. u. q. u. i. d. q. o. f. i. c. i. a. l. i. o. d. a. t. i. m. i. n. i.
s. t. o. z. i. n. i. a. m. e. r. c. e. r. r. e. t. a. s. c. i. e. t. i. a. q. u. a.
c. u. n. q. d. c. h. s. i. n. e. o. d. i. o. s. i. n. e. o. m. o.
r. e. s. i. n. e. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. e. p. e. r. n. i. c. i. e.
t. a. l. i. o. t. e. n. e. t. u. r. d. e. o. m. n. i. d. e. m. i. n. o.
z. i. n. t. e. r. e. s. s. e. p. n. i. l. e. s. e. **¶ Ray.** i. j. q.
i. j. c. i. i. j. **¶ S. c. d. o.** e. s. t. q. u. a. d. o. e. x.
i. g. n. o. r. a. n. t. a. c. r. a. s. s. i. p. e. r. i. i. n. i. u. s. i. a.
i. n. i. a. z. q. d. e. s. t. d. e. b. e. a. t. i. t. e. p. o. n. e.
r. e. a. d. i. d. a. q. d. nō e. r. a. t. i. d. o. n. e.
c. u. m. p. e. r. i. c. u. l. o. a. l. i. e. n. i. o. s. **¶ S. e. c. d. o.**
d. e. c. e. p. t. i. s. c. o. n. s. i. l. i. o. a. s. s. e. c. t. i. o. n. i. a. q.
q. u. e. d. a. l. i. d. o. n. e. e. t. m. a. l. i. c. i. a. v. l. e. r.
o. i. j.

¶ Tertius est quando et no-
tabili negligentia potuisset in-
sulam sententiam: puta qui
noluit laborare ad tegendum
in libris quod potuisset inu-
nire: 2 videtur etiam teneri: 3
in. c. si culpa. extra de iur. e-
dam. de. ¶ Quartus quando a-
ctio pecunias p iudicio v-
no indicatur: aut bene aut ma-
le. Ray. etiam tale pecunia ab-
retinere nō potest sed ponpe-
ribus dare vel reddere oportet.
¶ Quintus: cū nō vult iudicare
et dare insulam: pot pōt 2 dy-
stiplicare haberi iustitiam: aut
dāntur ei ius hōis. Et talis te-
nes si paro postea omittat ius
sū cū mel si remittat penas.
¶ Si diminuat ius: ei cū nō pos-
sit tenei cōtati. Si auxerit pe-
nā iustitietur ei qui soluit.
Tho. q. ii. q. i. et vi. ar. iij. Ray.
De his in q. pre. si. ii. c. i. et
iij. in id. pre. si. ii. c. ii. et iii.
¶ Et c. i. ¶ Sextus iudicio insu-
le assessoria: de hoc ne lunge
manū ius v. p ipso dicas sal-
sū testimonium. Ezo. tr. ii. et iij.
¶ Et si ius oppressa de manu
calumniantia. Et h. v. digitos.
scd q. qñq. qñā hōi ibi pcur-
rūt. aduocat. in iur. c. solutus:
actor: pcurator: testis: res.
¶ Primus ergo aduocat. qui

Scienter ad defendendum in
fiam causam obtinens victo
riam cause: de omni damno
tenetur aduersarius: si clientis
lus nō satisfecit. Tho. 2. d. q. 8.
lxxj. ar. 10. Si non obtinet
tunc est tuteus de expensis qd
delicti dixit sibi eā esse iustā
et cō illi nō tangasset: si al
sumit eā iustam: et crassa
ignorantia vel notabili negli
gia perdit: et tenei cliens
tute de damno suo. ca. si cul
pa. extra 3. in l. 2. d. 1. Scio
est iuriscōsultus: si scienter
pessat malum consilium vel
fraudentum et lus habens
perdit causam: sicut si ille cō
sultus ius alter teneat de
dānis inde secutus. Si vero si
delicti consultus: ut scitum
teneat: v. l. c. Nullus et cō
silio. de re in lib. vj. Tertio
est actor 2. peccator qui occu
sat aliquem de falso crimine
vel petit indebitum scienter
teneat de omni damno qd
debitē recepit aduersarius in
de expensis. Tho. 2. d. q. lxxij.
ar. lxx. Quarto est reus: si
negat veritatem de qua iuris
dicit interrogat negādo debet
pecunie teneat actori. Negādo
aut crimē vel sequitur accusa
tori motu vel iustitiam: vel
alia pena vel fatigādo scienter
re appellacionis v. dilatores
nisi teneat qd arbitrio dōi vtr.

50.cir.

¶ **Quintus** tertio si ex falso te
stimonio eius scienter facto
accusetur reus incurrat ali
quod damnum iniuste tenetis
lia insoludum. extra de iniur.
c. si cnpso. Et si accipit pecu
niam pro testimonio ferendo
etiam ver e tenetur illam pau
peribus erogare. titu. q. v. c.
non sique. de his omnibus in
d. p. lam. tit. j. c. rtr. ¶ **¶** **Sextus**
fraudatoria. iob. xxi. j. In ma
ribus meis non habet macu
la scz fraudis. Et hec habet. v.
digitos seu modos. ¶ **¶** **Primus**
est in rerum quantitate. omni
sua substantia venditur pro
alia vt aurum limphatum pro
puro: aurum vel argentum al
bimatum pro puro et hmoi.
¶ **¶** **Secundus** est in qualitate: vt cum
dantur dimini et mensura vel
pondera. puta vinci. xj. pro li
bra. vel in vasis de vino: oleo:
fructu: et huiusmodi: vel in
canis de panno lanceo: lineo et
huiusmodi. ¶ **¶** **Tertius** est in
qualitate: vt est vedit res dese
tiores: vt vinu vel caro coru
pra p bona alia vitiosa et clau
dicana pro sano non dimini
tudo de precio: et multo gra
uius esset vendendo rem no
tiam et periculosam et hmoi.
¶ **¶** **Quartus** est in pco in qua
litate vt cu vedit res plus iu
sto precio q valeat scienter:
vel cum multo minore precio

gratia sic obtemperata non valet
vnde tenetur satisficere de
emolumento per ipsas obten
to. Quartus est in instrumen
tis & scripturis falsificatis vt
testamentis in quibus scribitur
legata aliter & dispona
tur a testatore vel scriptore
vbi apparet debita et crassa
tur & hmoi. Quintus est in fal
sis partibus vt cum mulier
concepit per adulterium vel
supponit sibi alienum partu
que tenetur de omnibus que
consumit filios putatius de
bono mariti et de his que vt
filio legitimo sibi de heredita
te relinquerentur. c. si culpa.
extra de inia. Et de his in. d.
parte summe tit. i. c. vii. q.
¶ Manus proditoria: de qua
christus Luc. xxi. Ecce man
tradentes me mecum est in
mentis. Non enim sit proditio
nisi per familiares. Et hec hz
quinq; digitos. Primus est
l castro populo et ferri: quā
do scilicet quis auferri legiti
mo domino et dat proditorie
aliter: qui sibi suo non ha
bet talis tenetur de omnibus
damnis inde factis. ¶ Secun
dus est in psonis quādo quis
tradit dominum suum vel ami
cum in manus inimici occi
dendum vel retinendum vel
impediendum a negotio sibi
tenet filio ad omne interesse.

¶ Tertius in rebus quādo
pecunias vel alia bona sui do
mini vel amici procurat deue
nire ad manus inimicorum
aut cum associat se cum ali
quo vt ducat ad locum vbi spo
lietur. ¶ Quartus est: quā
do secreta reuelat sui domini
vt damni scietur. Vel aduoca
tus secreta cause quā defen
dit aduersario pādit: vt se pos
sit defendere tenetur de dam
nis extra de inia. c. culpa. et
de his in. d. parte sūti. i. c. h.
¶ Quintus scilicet cum quis
vitar insidius non seruando
pacta promissa: etiam si esset
hostis dummodo et ipse et ter
net fidei: et non alias. vt. p. h.
q. i. c. noli. ¶ Manus simonia
ca. 2 de hac. i. q. Reg. c. i. d. Qui
comis volebat implebat ma
num ius scilicet pecunia quā
dabat et habet sacerdos. Et
hec habet. v. digitos. ¶ Pri
mus est accipere pecuniam
vel alia temporalia pro sacra
mentis aut beneficiis confes
rendis vel collatis per mo
dum precimon per modum
elemosyne: et talem pecu
niam retinere non potest: sed
pauperibus debet erogare
vel ecclesie in cultu iuriam
data est. Tho. d. d. q. c.
¶ Secundus accipere pecu
niam appreciativē pro alio
rebus sacris: vt ecclesiis aliis

Abus consecratis: aqua baptis
malis consecratis: oleo scilicet re
liquis sanctis: sepulchris lo
ci sacri: iure patronatus in
gressu religionis et hmoi. Ita
pecunia non potest retine
re: et oportet eam pauperi
bus erogare vel ecclesie p
qua est commissio simonia.

¶ Tertius est pro ipsalibus
exercitiis: vt pro predicando:
orando: visitando: eligendo:
primario: a correctione desti
tuto: curā animarū exercen
do: piecādo & hmoi alia: reci
piendo pecuniā exactus vt pa
tronaliter: vel appreciativē:
tenet pauperibus erogare vel ec
clesie in cuius iniuriam data
est. Sed si per modū elemo
syne: sibi retinere potest sibi data.

¶ Quartus est: quā accipit be
neficiū simplex vt curā aut
dignitatē simoniacē: tenet
re signare fructū inde perceptos
restituere etiā consumptos de
dictis expensis factis in vili
tatem bñficii illius etiam pro
fructibus colligendis.

¶ Quintus est de mediatori
bus ad procurandum officiū
vel beneficiū ecclesiasticū:
vel aliquod spirituale: hi tenet
restituere pecuniam propter hoc
receptam pauperibus ergo
re. hec omnia. Tho. d. d. q. c.
Rayn. & Innoc. de his in. d.
parte sum. tit. j. c. v. per totū.

¶ Manus impeditoria. Ec
cles. xxi. Ne dupli corde: in
manibus meis facientibus: id est
impedientibus bona aliorū.
Et hic habet. v. digitos.

¶ Primus est quādo quis
impedit aliquem a consecra
tione aliquis officii vel bene
ficii: si iam illud erat consecu
tus & possidebat nūc pro
curatur auferri: sibi tenetur
satisficere in totum. Si vero
nondum erat consecutus: sed
in vie habendū: tenetur ad ar
bitrium boni viri. Tho. d. d.
q. i. f. ar. i. h. et Richar. in. i. h.
distinctione. 19.

¶ Secundus est: quādo im
pedit fructus provenientes
alicuius agri vt vinee: vcs es
sentiendo semina: destruendo
vineas: arbores & hmoi modi
q; tenet ad quāstā estimabi
les fructus in illo dubio resti
turi. Tho. d. d. vbi. 3. Item in
i. h. distinctione. 19. q. j. ar. vi.
q. d. Tenendo etiam colum
barios: & non sufficienter pas
cendo columbos: vnde dam
num inferunt seminibus vel
fructibus tenetur de damnis
p. c. de pali. i. h. dist. 19. q. d.
arti. j. in. i. ¶ Tertius est: quā
faciūt figurā vel capitula ne
stare solite possint repeti: vt
q; possint homines cost ad vol
uendū: & quādiū p. m. ea: vel
cligm sine figuris dant in iaz

Tractatus.

quod solvantur: vltre: vel solute non repetantur: hi tenentur ad restituendum eas: si viurari nō restituant. Impe-
diant estā restitutionem. xj. q. id. c. qui consentit.

Quartus est de his q̄ dōnt literas emuntorias debitori bus in iustis possint cogit a creditoribus ad sol: endum eis cum possint: hi tenentur illis de illis damnis.

Quintus est de iuste im-
pedientib⁹ ne quis possit ex-
equi negotia sua honeste oc-
cultando instrumenta vel scri-
pturas: per que manifestatur
ius suum: vel impedire cogit ne
quis accedat ad iudicem ec-
clesiasticum in causa qua po-
test vbi sibi fieret iniuria: vel
aliter iniuste et molestose im-
pedire iter suum ad iudiciū
vel ad negotia sua vñ recipit
damnum: de his tenetur.

Manus infortia de qua po-
test intelligi illud Job. xxxj.
Si. i. nō oscutatus sum manū
meā in abscondito. Zufos est
cū vincit attribuit manus in:
dostre: vñ aliqui osculatur eā
vt causam lueri. Et hec habet
quinq; digitos.

Primus cum decipit in lu-
dorib⁹ p̄ falsos cartillos aut
chartas dicēdo mēdaciū et sic
vincit tenetur enim restituere
re decepto.

Secundus est q̄ vincit ad
alios qui alienare nō possunt
vt sunt seroti: sūq; famulas pre-
cipue pupilli: vt oia restituant
et hmoi. Nec opz restituere il-
lis qui habent cursū illorum.

Tertius q̄ vincit ei quem
induxit ad ludendum multa
impunitate cū nō vellet lu-
dere: vel volente a ludo rece-
dere sanitate detinet: tenetur
restituere.

Quartus q̄ vincit in loco
vbi phibetur ludus et per les-
ges mandāt fieri restituit: q̄
nec p̄ consuetudines sunt abro-
gate: tunc etiam tenetur resti-
tuere per dēnti fm T. ho. ff. ff.
q. xxx. arti. vñ. Richar. i. ff.
dist. xv. c. i. ff. ff. Ray. Inno.
et alia.

Quintus est quando vincit i
loco vbi nō phibet lud⁹: vel
si phibet ludo sunt abrogate
per cōstratū consuetudinem:
tunc bz pauperib⁹ erogare.
Vtrū hō de necessitate vel de
bonestate vide in. d. pte. ff. ff.
i. ca. xxi. de ludo ibi plene.

Man⁹ locatiōis et cōductio-
nis viclatoria. de hac dicitur
xxx. videbit q̄ infirmata sit
manus. i. deficient opus in lo-
cando et conducendo. Et hec
habet. v. digitos.

Primus: quando q̄ locat
alteri rem vitiosam sciens vt
equum claudicantem: vel

De restitutionibus. fo. cxi.

nam ruituraz: qui tenetur de
damno inde secuto illi tali.
Secūda est q̄ nimis notabis
huc epigit precia de re locas
et dōmmodi
sūdomo: agro: et hmoi. vel q̄
aufert ab eo rem locatā sine
cū rōnabili ante ipsa cōsensu.

Tertius q̄ conducit quā-
libet ad operandū nimis par-
uo precio notabiliter vel debita
mercedez nimis tardat dare
cū pōtū illi recipit damnum:
vel loco pecunie debite dat si
dū reo hō oportet eā vendere
minori p̄cio q̄ debet habere.

Quartus si cōducit ad ope-
rari ex scilicet vel negligē-
tia nō fideliter est operari⁹ et
bene: vñ sequit damnum ei.

Quint⁹ q̄ male tractauit
rem sibi locatā: vt domū vel
agrum: permittendo destrui:
re: vel equos bonos nimis sa-
tigando et butuimodi: tenetur
salis de hmoi damnis ad ar-
bitrium boni viri. Ra. in sum.

Quintus autem qui habet in
tenetur illud quod lucrat⁹ est
et tanquam de suo mittere
malicia vel negligentia: tene
tur de damnis et de his in. d.

Quintus est ex intentione
parte sum. tit. i. ca. xv. ff. ff.
et in. d. parte iij. vñ. ca. iij.

Primus per incrim ex opo
damno inde secuto illi tali.
Secūda est q̄ nimis notabis
huc concubinaz adulterio
huc epigit precia de re locas
et dōmmodi
sūdomo: agro: et hmoi. vel q̄
aufert ab eo rem locatā sine
cū rōnabili ante ipsa cōsensu.

Tertius q̄ conducit quā-
libet ad operandū nimis par-
uo precio notabiliter vel debita
mercedez nimis tardat dare
cū pōtū illi recipit damnum:
vel loco pecunie debite dat si
dū reo hō oportet eā vendere
minori p̄cio q̄ debet habere.

Quartus si cōducit ad ope-
rari ex scilicet vel negligē-
tia nō fideliter est operari⁹ et
bene: vñ sequit damnum ei.

Quint⁹ q̄ male tractauit
rem sibi locatā: vt domū vel
agrum: permittendo destrui:
re: vel equos bonos nimis sa-
tigando et butuimodi: tenetur
salis de hmoi damnis ad ar-
bitrium boni viri. Ra. in sum.

Quintus autem qui habet in
tenetur illud quod lucrat⁹ est
et tanquam de suo mittere
malicia vel negligentia: tene
tur de damnis et de his in. d.

Quintus est ex intentione
parte sum. tit. i. ca. xv. ff. ff.
et in. d. parte iij. vñ. ca. iij.

Tractatus.

ffo. et de his in. ij. parte som.
titelo. f. capitulo. p. r. d.

Manus detractoria. po.
Etne scilicet deus de manu
canon. i. detractoris. i. anti
mam meam. i. vitam. prouer.
p. r. d. Mors et vita in manibus
detractoris lingue. Et has
bet quinqs digitos.

Primus est cum quis scien
ter accusat aliquem de falso
et conatus de crimine cōde
nari. talis tenetur satisfac
ere: non quidem detegendo
falsitatem: postq̄ est punitus
reus: quia sibi immineret per
riculum persone: et illi toz pu
nito nō satisfaceret: sed aliter
q̄ arbitrium domi viri tantuz
satisfacere debet q̄ punit: de
betq̄ detegere falsitatem vel
defflere ab accusatione.

Secundus est q̄ extra iu
diciam infamat aliquē de cri
mine scilicet non esse verum
vel nesciens si est verū: q̄ te
netur illis quibus dixit decla
rare se falsum dixisse: nisi sibi
ex hoc immineret magnū pe
riculum vite et huiusmodi. Nā
tunc aliter prout potest debet
satisfacere: vel cuz libello fa
moso super crimine de eo cō
ponit v. c. c. scilicet q̄d perē.

Tertius quando ad aliquē
crimen commissum vere ab
alio auget aliquid aliud nota
bile: quod est falsum: v. c. d. d.

cit se vel alius turpis colloq̄
vel geſtus habuisse cum aliq̄
sed etiam carnalem copiam: v.
etiam cum aliq̄ dicunt de eo
turpitudinem cuz aliqua age
re facit studiose: vel aliqua si
gna facit. v. credant verus et
se quod non est: et talio tenes
tur ad declarandū falsos esse.

Quartus est cum dicit ali
quod crimen alterius: reser
rens se audisse quod occultus
elicit ignoratur si est verum
et talio quomodo satisfacere
debeat habes in. c. c. f. d. v. d.

Quintus est cum dicit cri
men alterius vere perpetras
tam sed occultum et talio des
bet etiam famam restituere
prout potest: vel etiam cuz dī
cit contumeliam in penitētia
aliorum: talis debet petere
veniam: vel aliter se cum
eis reconciliare.

Manus persone lesoria.
Ad hec. septimo. Vir fratres
suos venatur ad mortem ma
lum manuum suarum dicant
bonum: et hec habet quinqs di
gitos.

Primus est auferendo vi
tam occidendo alium in ius
id est extra iudicium ordinari
um et talio tenetur prout vi
cetur in cap. seq. f. d. de dama
no inde secuto. **S**ecundus est
auferendo mēbrū in ius lesio

De restitutionibus.

fo. c. r. d.

Tenetur de expensis in medis
cis et medicinis: de iaculo p.
dicitur ex mutuatione nō pōt
laborare. **T**ertius est valne
rādo v. p. p. c. d. i. i. u. s. r. c. s. c.
colleto hospitalem: tenetur ad
dāna inde secuta ei. **Q**uartus
suis incarcerādo et sic colleto
et libertate q̄d faciēdo abq̄
rōnabili cōtinet de dāno q̄d
inde sequit. **S**extus si faciat
q̄ ei est debitor v. sibi citi: i. o.
nat. **Q**uintus est mittit in epi
liū v. cōfinita in ius: p. hoc
aufert ei patētiā: o. dāna q̄d
inde recipit: q̄d cōmuniter est
multuz et tenet ei satisfacere.

Manus alax. predatoria.
Et de hac s. ap. f. j. m. p. mani
bus et h. v. d. m. o. i. s. t. a. t. Et
habet. p. digitos seu modos.

Primus est q̄n volūtē ingre
di religionem ad seruanduz
deo aliquis reuocat: vel iam
intraſſum perſuadendo edu
cti: tenetur hic illum redu
cere quantum in eo est vel se
vel alius ponere in religione
s. m. p. c. d. o. a. l. i. n. i. d. d. p. v.
q. d. a. r. t. i. **S**ecūdo q̄n quis p.
suadet alicui aliq̄d criminale
blandiendū v. decipiatur: m.
tuo magis q̄n quis aufert ali
cui virginatē extra matri
monium: et debet eam dūcere
in vxorem: vel eam dotare si
potest. de hoc infra in. c. seq.
Tertius est quando quis

suo sermoni trahit ad errores
fidei: v. faciunt heretici disse
minantes falsam doctrinam:
laborare. **T**ertius est valne
rādo v. p. p. c. d. i. i. u. s. r. c. s. c.
colleto hospitalem: tenetur ad
dāna inde secuta ei. **Q**uartus
suis incarcerādo et sic colleto
et libertate q̄d faciēdo abq̄
rōnabili cōtinet de dāno q̄d
inde sequit. **S**extus si faciat
q̄ ei est debitor v. sibi citi: i. o.
nat. **Q**uintus est mittit in epi
liū v. cōfinita in ius: p. hoc
aufert ei patētiā: o. dāna q̄d
inde recipit: q̄d cōmuniter est
multuz et tenet ei satisfacere.

Manus alax. predatoria.
Et de hac s. ap. f. j. m. p. mani
bus et h. v. d. m. o. i. s. t. a. t. Et
habet. p. digitos seu modos.

Primus est q̄n volūtē ingre
di religionem ad seruanduz
deo aliquis reuocat: vel iam
intraſſum perſuadendo edu
cti: tenetur hic illum redu
cere quantum in eo est vel se
vel alius ponere in religione
s. m. p. c. d. o. a. l. i. n. i. d. d. p. v.
q. d. a. r. t. i. **S**ecūdo q̄n quis p.
suadet alicui aliq̄d criminale
blandiendū v. decipiatur: m.
tuo magis q̄n quis aufert ali
cui virginatē extra matri
monium: et debet eam dūcere
in vxorem: vel eam dotare si
potest. de hoc infra in. c. seq.
Tertius est quando quis

Capitulum. ij.

Tercio autem ipsam res
stitutionem: sunt octo
vidēda: que in hoc ve
sa continentur. Quorūquidē
vbi per quos: cui: quomodo:
quando. Et quia de primo dī
ctum est supra in capitulo pre
cedenti: ideo primo omisso vi
dendū est de aliis.

Quamvis igitur ad secun
dum scilicet quid sit restituen
dum et quantum. Sciens
da: quod est ablatum si potest.

Tractatus

quid fructificans etiam fructus eius vel aliter fructificat dum quando id fructum non potest. Sed pro huius declaratione sciendum quod damnum potest quadrupliciter inferri. Primo quod ad animam: auferendo ei virtutes intellectuales et morales. Secundo quo ad corpus interens: do ei laedens corporales. Tertio quo ad honorem: et famam per vituperationes et abiectiones. Quarto quo ad substantiam per actiones criminales. Quantum ad primum notandum est: quod quilibet nemo potest esse causa sufficiens peccati alteri: nec per consequens ei auferre virtutes directe et efficaciter: quod voluntas cogi non potest: ubi consistit peccatum propter quod dicitur Ambrosio. Non est quod cuius monstrum ascribamus criminis. Nemo enim tenetur ad culpam nisi propria voluntate deliquerit. xv. q. i. c. non est potest sume aliquis esse alteri occasio magna peccati: et de peccatis dicitur. Qui occasione damni datur peccatum quod dedisse videtur. ca. si culpa extra de iniuriis. et de damno potest autem aliquis esse occasio damni, aliter uno quadrupliciter. Primo verbo suo inducendo alterum ad peccatum. Secundo a meliori bono retrahendo. Tertio

tio malo exemplo scandalizando. Quarto virginem seductorie deflorando. Quantum ad primum inducit quis alium ad peccatum verbo in malum conueniendo: precipiendo id quod est mortale. Et tunc est occasio perditionis illius: quia per hoc auferuntur illi gratia et virtutes ab anima. Unde Augustinus. Si fratri tuo male periuadere occidit scilicet illum: quo ad animam de pe. dist. i. noli. Et talis damnificatio secundum scripturam in. iij. di. po. q. iij. tenetur restituere damnum modo sibi possibile. Inducendo enim efficaciter ad primum et ad virtutes sine actus virtuosos. Et sola inductio per verba non sufficit: quia facilius est pertere quam conuerrere tenetur quod tum potest per orationes suas et ab alijs periculis: et per aliorum suggestiones efficaces de his illis non potest peccatum occurrere predicti. Quantum ad secundum revocando aliquid a meliori bono fit hoc damnum alteri cum reuocat eum a religione in quod perit viuit in seculo. Et tunc potest efficaciter tenet ipsum reuocatum ab eo inducere ad ingressum vel reuersionem ad religionem. Quod fit per de pa. l. iij. di. v. q. d. ar. non solum ille qui inducit per se ad egressum religionis tenet quod inducens ipsum ad ingressum

De reuersionibus. fo. cxiij.

in religionis: vel ad reuersionem: si etiam qui inducit illum: qui volebat ingredi nec tamen intravit: tenet illius inducere ad ingrediendum. Quod si ille nollet intrare tenet alium eque idoneum procurare. Quod si non possit reuocare ipse intrare peritelligens Ray. postea magister ordinis predicatorum: qui querit rat quod ad ingressum religionis: postea per eum intravit. Ratio est: quod ab initio deo seruum suum nominis vel intraturus. Hec per. vbi s. Sed secundo dicit hoc esse verum de obligato ad religionem obligatione professionis: non autem de eo qui erat dispositus ad intrandum: nec tamen intrauerat. Ratio dicitur: satis est: quod interest inter habere et prope esse habere. Tamen non tenet ad tantam restitutionem religionis: quam tenet si fuisset in religione: si tenet ad aliqualem restitutionem. Talis qualem inductio illius vel alterius ad ingressum vel reuersionem religionis. Hec secundo in l. iij. di. v. q. d. in fine. Item de v. dicitur de eo qui auerit novitum religionis: id ingressum solo per inductum: sicut de per se. Quod ratio obligatur religioni saltem in reuocare. Et hoc intelligitur: si tenet reuocare ipsum in reuersionem dominicandi religionem: tunc enim tenetur reuocare: si etiam in hoc fecit intentione consensendi proprie voluntati sue sine fraude: non tenetur religioni: quo ad eum quod nondum intravit: ipsi per se non quam retrahit per se alioquin: et alioquin bonis ipsius: libus ad equivalentiam eorum in quibus damificavit. Hec secundo vbi s. Si autem quis querit teret aliquem a religionis ingressu non simpliciter: sed ab ea vbi dissoluitur: ut intentens providere salutem illius: in tanto tenetur. ar. xij. q. v. de occidendis. Et ex his patet secundum Joannem de rip. in quodam tractatu de contractibus: quod dicendum sit de his qui scholares tetrahunt et subtrahunt doctoribus cum quibus audiat: aut hoc faciunt: in odium doctorum vel volentes sibi peruidere vel aliquid providere: vel volentes scholares probare. si primo modo: aut subtrahit scholarem quoniam subtrahit scholares et tunc tenetur doctori ad restitutionem saltem de honoris sibi subtrahit. Si etiam doctor carialis subtrahit sit melior et ille cui eum procurat: tenetur tunc per quanto utilitatem scientie si subtrahit. Si autem non subtrahit: sed intravit sed intrare disponebat: non tamen tenetur: si licet obligetur scholarem

¶ De scda damnificatione: q
scilicet sit corporis p lesionem.
¶ Dicitur dñs est q quatuor me
dia cōtingit, s. q occasione, per
mutilatione: per percussione: et
p incarnationes. Si ergo fiat
p incarnationes. Modus fm Sco.
in. 4. d. 2. p. q. 10. potest satisfi
cere satisfundendo penā talionis
e iudice non a se nec e alius te
netur iudici se offerre: sed car
ptā non licet se defendere aut
carcerem infringere: sed in
ta opportunitate licet fugere:
fm Tho. 4. d. q. 1. tr. art. 11. j. et
ben. 2. edemnatu debet pa
nenter mori ferre. Et est ali
modus fm Sco. vbi. d. sibi 711.
¶ Ad satisfaciendum: pñis a

P 4

Tractatus.

et consolationem ipsas affli-
ctuque afflictio perpetua est.
Plus etiā ponderanda est in-
tilatio pauperis q̄o nris: si
magis egebat parte abscissa
ad victum necessarium puta
si abscissa esset manus dextra
scriptorū qui de illa arte vive-
bat: tunc enī magis tenebat.
¶ Quantū ad tertiam videtur
deum optime inpositū: si satis-
factionem scilicet in lesione vlti-
matione vel vulneratione cor-
porali. Eo. xij. vbi dicitur: Si rix-
a si fuerit vir: si percussit al-
ter prima suum lapide p̄t pu-
gnaret ille mortuus nō fuerit
sed iacuerit in lecto: si surre-
xerit: ambulauerit foris sup-
baciū suū innocens erit q̄
percussit scilicet a mortis pena sit
finēda ita ut q̄ operas quas
interim sic non erit: impeditur
periculis et impendit in me-
dicoa resistat. Cui pene ad-
denda est reconciliatio quan-
tum in eo est.
¶ Quantum ad satisfactionē
de quarta lesione. scilicet incorp-
tionē vel defensione. Scien-
dum q̄ vitra reconciliatōez
et vltis penam lesio fiet satis-
factio intus: p̄tū sapiens
determinabit. Et lesio plus
vellet erigere q̄ deberet: ad
illud plus non teneatur ledēs
vltius reconciliet. Hec Soc.
beatus Tho. q̄. h. q̄. iij. art. j.

et in iij. dist. xv. q̄. j. art. v. dicit
q̄ in omnibz damnis vbi nec
in nec in equalitenti potest
fieri restitutio: vt mutilatione
membri et huiusmodi satisfactio fiet
per recōpensationem ad arbi-
trium boni viri. id ē. Soli. Et
quia exilium reputatur vt qui
domi carcer in iure: ideo qui
mittit aliquē in exilium vel ad
confutium: quod est exilium
tempus iniunctū ipse q̄ oēs
huiusmodi dantes auxilium:
aut consilium efficac ad hoc
teneatur exulanti de omni
no inde secuto ex hoc ad satis-
factionem. ar. extra de homi-
c. si cuiusdam. x. q̄. iij. in c. qui
cōdēnt. De tertia dampnifica-
tione. scilicet in fama et honore: scilicet
dum q̄ quatuor modis p̄t cō-
tingere scilicet per contumē-
tiam illationem: p̄ detractionē:
p̄ detractio ad alia facit se
citacionem: p̄ veritate nega-
tionem: cū quis accusat iustū
¶ Quantum ad primum dicitur
quod contumēliam facere
alteri seu contumēliam infer-
re: cum privatim ei vel coram
alio in facie dicit contumēliā
importantem notabilem dese-
ctum cuius vocanda cum la-
tronem: lenonem: p̄ditiorez
adulterum: et huiusmodi: vel
cum dicit verba expromissa
desectum nature: vt cū dicit
intendēs inde iniuriari: vt p̄

De restitutionibus.

fo. crv.

cando strabonem vel illegiti-
mum: et huiusmodi q̄ proprie dicitur
contumēliam. An igitur q̄ hoc facit
alio iniuriandi vitra oēs. niam
mortalem teneatur satisfacere
p̄t: mortale letio: et ipsum plas-
care quantum potest peten-
do veniam: vel alio modo: et
hoc vel in privato vt publico:
fm q̄ ipse privatim vt publi-
ce iniuriā intulit: seu contu-
mēliam. Nam si in publico
contumēliā intulit: hoc cō-
tumēliatū requirit vt in pu-
blico veniam petat: tenet ad
hoc. Et si in ipsa contumēliā ali-
qd criminale falsū expressit
tenet corā illis qui hoc audie-
runt exp̄rimere se falsum dis-
xisse. Aug. Quid perit omnia sue
vitio: moriatur. q̄. j. c. n. pec-
cauerit. Verum si p̄tlatr sub-
dico pater filio: vir vxorima:
et discipulo: oēs seruo dicat
ba p̄tmo illos: faciens hoc ex
correctione: nō tenet petere
veniam a talibz fm Aug. in re-
gula dicitur de p̄tlatr. Si
ip̄s modū vos excessisse sen-
tistis nō a vobis erigitur vt a
vobis subditis veniam postu-
lens etc. Sed si hoc faceret
multum iniuriose et iniure vin-
diceret: tunc teneatur p̄tlatr
a subdito petere veniam: et re-
conciliare se sum fm Raym.
q̄dem tenet glo. in c. quando
lxxvj. dist. iij. Verum si contu-

meliam recipio in verbis
post contumēliam domine
conferatur cum contumēliā
re et familiarit: videtur: oñdes
re sibi remissam iniuriā et
reconciliatū fore: et conse-
quenter non tenet aliqd ad
petendum fm dicitur. in sum.
¶ Quantum ad secundū dicitur
nuz. l. per detractioē hoc cō-
tingit fieri p̄t principaliter duobz
modis. primo modo im-
pene do alicui falsam crimē
reboicantem vel famolū li-
belio. Et talis teneatur illi cor-
am quibus detrahit declarā
re se falsum dixisse: quantocū-
q̄ ei exiit exurgat et obdesce-
tia et cōfussio: nisi ex hoc imi-
neret ei magnū periculum vt
se vel aliqd magnū inconvē-
niens sequeretur. Et si noverit
q̄ is cuius famam abstrulit sci-
uerit detractorem ipsum tene-
atur detrahens componere
cum infamato per eum de ini-
uria sibi facta et veniam pos-
tulare in propria persona si
audet: vel per alium si per se
ap̄te non potest. Sed si igno-
rat dissimatus detrahentem
reconciliatur et tacto nomi-
ne suo. Secundo modo cōtin-
git fieri detractioē dicens
do aliquod criminale de alio
indignus infame corā aliis:
sed vere perpetratum oculis
sum tamen: sed modo iniustus

Tractatus

quis non p[ro]uit in iurantiis lo-
qui vel obuians ei dixerit ab-
solutio totius vultu semp[er] aspi-
cit eum & huiusmodi. Et ista
signa nulli & rei inbereret
nec ad nec post satisfactionem
sibi facta q[uod] ab eo speciei mali
abstinendum est s[ed] ap[er]t[us] h[ab]et.
Unde talis non debet talis si-
gna facere: p[er] que credatur
probabiliter esse in odio. Si
signa vero remota sunt que n[on]
ingerunt de odio argumen-
tum. Licet odium sequeretur
ut sunt subtractio familiarita-
tis & scripturam aliquot[us]:
& similia. Et illa licet retinere
omnibus sine post satisfactionem
nem suam ante: dummodo non
fiat malo animo: sed pro malo
rei s[ed] alterius pace. Non quia
tenet teneat iniuriat[ur] quere
re pacem vel reconciliationem
iniuriat[ur] ipso non peniten-
tem in causa. Sed crederet p[ro]
bab[er]e: q[uod] p[ro]pter hoc libera-
ret a iam eius a mortali odio:
et non esset occasio malitiosa
quia ex hoc iniuriat[ur] aspi-
cit vel ad adu[er]sum fameret similia
faciend[um] vel ostenderet ex hoc
iniuriat[ur] alius offendisse ex
h[ab]et. hoc o[mn]i[us] timber. Expo-
n[er]e regule. Debet aut fieri
satisfactio vel restitutio fame-
re q[uod] cit[us] p[er] ad adu[er]sum
tas sine alia perfolia. Me-
quarto d[ist]inctio de i[ur]e reu[er]s

exterior. ¶ Notandum p[ri]mo
q[uod] restituenda est res rapta
vel furata: & alio m[od]o usurpati-
ne habita in propria specie:
imo in indurloo si ipsa habe-
tur. Nec potest dari alio p[ro]
ea eiusdem bonitatis: nisi forte
pecunia contra voluntatem
domini ipsius rei i[ur]i. q. j. R. iij.
segranda sunt omnia spolia
tis. Et hoc verum nisi in casu
cum usurpatio rei aliene esset
occultor: et ex restitutione eius
in sua specie delegeretur ras
pro[ut] vel aliud inconueniens
sequeretur: tunc enim suffices
re[us] & re precium eius.
¶ Secundo notandum: q[uod] si
ipsa res male ablata perdit
mort[is] ut animal vel sibi aufer-
tur nihilominus restituere te-
netur s[ecundum] Ray. & alios. Si aut
deteriorata est in bonitate: vel
diminuta in precio supple[n]-
dum est precium: quia debet
restitu[er]e eiusdem bonitatis s[ecundum]
Ray. Nam si equus vel bos
ablat[us] est penes raptozem
debitat[ur]: ita ut estimet[ur] q[uod]q[ue]
flore[n]s q[uod] p[ri]o[us] valebat decem
restitu[er]e decem & n[on] q[uod]q[ue]. Simi-
liter si furat[ur] & sextaria frume-
ti valent[ur] thesolidos. x. et si
restitu[er]e & viginti: duo sextas
dracmas. solidos: nec suffices
ret reddere sextarium secun-
dum Ray. et alios imo alia

De restitutionibus. fo. cxxij.

ad intermedium. s. in'er usurpa-
tionem & restitutionem plas-
valut[ur] & tempore usurpatio-
nis illo pluri precio restitu[er]et
s[ecundum] aliquos. Tenetur etiam
rapto[rum] post restitutionem da-
re petere remissionem de ini-
uria salsam per interpositas
personas vel per se expresse
nomine satis: vel tacito s[ecundum] q[uod]
qualitas negotii requirit. s. si
est manifestum vel occultum.
¶ Tercio nota. si est res frau-
ditas: tenetur restituere et
se cum omnibus fructibus in
de perceptis: & qui percipi po-
tuissent a diligenti possessore:
pura usurpans agrum alteri:
ex quo non percepit de fructi-
bus: nisi viginti sextaria fru-
menti: quia male fecit cuiusda[m]
rei: ubi triginta percepisset bi-
gens cultinas tot annuat in ta-
lis restituere tenebatur n[on] so-
lum viginti p[er]ceptis: sed trigin-
ta. Similiter si equus furatus est
et quo lucratus est mensuram
florenum vna ubi dominus lu-
cratus fuisset vnam cum dimi-
dio teneatur restituere ad res-
titutionem vnius floreni cu[m] dimi-
dio per mensuram. Et intelligit
hoc deductis expensis factis
in utilitatem & observationem
ipsius rei necessarias n[on] in sup-
erflua: & expensis factis gratia
colligendorum fructuum: hu-
iusmodi eni[m] deducti s[ed] ad ma-

lesidei & bonefidei possessio-
nem s[ecundum] Ray. & Tho. d. i. q. d.
vult[ur] & tempore usurpatio-
nis illo pluri precio restitu[er]et
passus est dominus et caren-
tia rei sue teneatur satisfacere
et: tra de iniur. & dam. da. ca. si
culpa. Tho. ubi supra Ray.
¶ Item quarto nota: q[uod] si plu-
res concurrerent ad furtum
vel ad damnum aliquod faci-
endum: ita q[uod] vnus non facer-
et sine altero: quilibet tene[re]
insolidum p[ri]mo ad totum da-
num restituendum: quousq[ue] sit
illi satisfactum integre. Illo
autem restaurato per vnum
illorum: tenetur postea quilibet
bet eorum pro parte sua satis-
facere: qui totum restituit
s[ecundum] Tho. Ray. Jano. ho.
sien. & alber. et tra. de ho. c. si
cut dignum. nota cum duo vel
plures vadunt ad furandum
aliquid ita q[uod] vnus non iret ol-
faceret sine altero: seu cu[m] mul-
ti stipendiarij bellant iniuriat[ur]:
ita q[uod] vnus non faceret sine al-
tero: precipue in principibus
Multi consilium prestant ad
faciendum extorsiones vel ex-
portandum iniuste aliquem
civem: ita q[uod] sine assensu eos-
rum non potuissent fieri: officio
teneantur in solidum. De hoc
ramen plene habes in d. par-
te sum. titu. j. c. d.
¶ Quinto nota: q[uod] cum duos
vel plures ex iustis here-

Tractatus.

quod non obligat fideles
solum pro facultate usurarii:
habito respectu ad ipsam con-
ditionem: quia si tempore cautio-
nis principis erat solvendo:
dato etiam quod facultates
sint postea exquirent non re-
stitutione usurarum: nec erit
attentus per alios modos
fidei: usque remanebit ad oia
obligatus: si enim exceptio ino-
pie prolii principali non re-
siderit: Sed si tunc cautio-
nis principalia non erat solue-
do: non tenet ultra vires prin-
cipalis. Idem in pauperum
inter fidei iudicem pro cautio-
ne se obligat: ad restituendum
usuram ex causa causa. In pri-
mo enim caso non tenetur fidei
iussor ultra vires: quia nec ultra
viros restituere vel canere te-
nebatur principalis. In secundo
casu secus quia principalis
en obligatus in solvendo: itaque
habeat exceptionem inopiae: vel
simile exceptio: ut oportet pro-
prie non dirigat ad fidei iussorem.
Item nota secundum Rich. l. i. ubi
dicitur quod si quis in fidei iussore
quod damnum sit liberat
in omni peccato: id est redigi
in solvendo: tenet se facere ser-
vum pro eo: si non potest eum al-
ter restituere: id est in solvendo
se talis esset contra personam
que hoc damnum intulit: quod
nonabiliter redundet in pie-

iudicium boni communis: in
quo casu non tenetur se facere
servum: sed tenetur ad omni-
nem illud interitus: ad omni-
bonum viri. Quamquam magis
damnum caret aliquis in usus
possessionibus: tamen tenetur
pro restitutione se facere ser-
vum eius vel alterius: quia
dicitur. si de re. in. lib. etas in
estimabiles res est. Quod au-
tem dicitur Ep. xii. Si autem
non habuerit unde red-
dat vendetur: iudiciale pre-
ceptum: non tamen modo non
obligat. Nec ille ubi supra.

Item qui emit servum vel
ancillam qui ab initio cum
fuit captus in bello iusto erat
christianus: vel christiana: quod
vis heretica liberum dimitte-
re debet: nec potest petere
precium: ubi ipso iervat: id est ab
eo a quo emit si invenit alios
sibi imputet. Sicut et qui emit
rem alienam: ignoranter: con-
perta veritate debet restituere
eo domino eius: vel si ignorat
dominum: pauperibus erogare: non
sibi retinere. Si autem non
erat christianus: sed sarracenus
natus: turcus vel tartarus: et
huiusmodi: ratem in servum
emptum vendere potest: et
postea baptizatum pluri est
certiope convenienter et ser-
vum habito cum libere dis-
mittere: si bene. v. ff. lib. et

De restitutionibus.

fo. cxi.

late. non tamen necessarium. secundum Arch. di. l. i. ff. de iur. iur.
Item si quis impedit aliquem
in iure ab officio vel beneficio
ratione dati. Secundo ratio-
nem obtento puta procurator
sacerdotis. Tertio ratione odii.
Sibi autem et aliqua sinistra
prima ratione dati: nam illa
causa vel fallax tenetur ad restituendum
bona tali ecclesie: ideo data
sunt. et offerunt preces: si
quod. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
d. i. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
q. d. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
Rich. in. l. i. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
Rich. in. l. i. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
Secus si tunc hec p-
curat: quia merces parvi ex
defectu suo. Sed si impedit a
beneficio: consequendo tenetur
ad tantum quod est beneficium: si
rati perimitur. di. l. i. ff. de iur. iur.
et qui hoc non facit infideliter
agat. Secundo ratione sacrile-
gii: quia defraudat totam eccle-
siam quem suis precibus et
officiis invere debent: et ei
prodesse. Unde Alexander papa.
Ipsi sacerdotes pro populo ier-
pellant: peccata populi con-
mendant: precibus suis ea di-
cent. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
Item sacerdos pro populo ier-
pellant: peccata populi con-
mendant: precibus suis ea di-
cent. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
Tertio ratio-
ne odii: quia provocat in delictum
di. l. i. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
q. d. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
ar. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
C. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur.
quia nulli auferit ius suum. Quod
dispicit ad intercedendum in
sibi nullum ius erat acquisitum
titulari: animus proculdas
et nemini facit iniuriam qui
usuratur iure suo. Cuiuslibet enim
licet se offeri commedere: ut
donec sibi vel legat precipue
cum indiget.
Item queritur utrum cleri-
ci teneantur restituere illos
fructus quos volupratie con-
sumunt: non facientes servi-
tium in ecclesia: scilicet non of-
ficiarios vel officiales. Rich. de
f. c. xi.

Thomam in. iij. diuin. rñ. q. expensio trāsmittere res vel p
f. art. i. q. v. Item in. iij. q. lxx. cum fin. hostien. t. 3o. an. q.
ar. r. c. Sed quia de hoc potest talis modum q. nō de
omnino: nunquid teneatur res legatari peccato: si peccatum
fauore totus? Rñ. fin. Arch. legatari peccatū. ar. h. q. j. c. Si p
e. equitate debetur legatari. cauerit. Vel etiam potest res
in pñia si possidet non diuini significari: precipue q
si necessarius. Sed in hoc est multū remotus a debito
penultima arbitaria sicut in occulte vñ manifeste: fin. q. c.
alio. Et idem videtur sentire pedit t. fin. q. credito ordinis
pet. de pat. in. iij. vel de mitta illare vñ refer

Ubi sitienda restitutio
Capitulum. 10.

Quoniam ad tertiam
principale scilicet ubi
fienda est restitutio.
Circum hoc distinguendum est
aut persona cui fienda est res
titutio scilicet aut inquirendo
sciri potest aut omnino ignorat.
Si aut scitur aut inquirendo
sciri potest vel heres eius ip
se mortuus in loco ubi facta est
rapina: sicut vel damnum resti
tutio fiet: si uero ibi est vel
pbiq; adiuuante eadem
creditor et debitor. Si autem
ter est absens a loco ubi facta
est vi rapina vel damificatio:
mittatur expensis eius quise
absentauit de loco. Si igitur est
absens in cuius fienda est restit
tio puta qui mortuus domiciliu
in tret sibi re oblati vel pecu
nia ipse qui absuit expensis
suis aut qui de restituitore. Si uero
absentauit a dicto loco in q
re vi rapina ipse solo potest

Chini inde sentiant cōmodū est
 extraneum: utiam qđ peris-
 mile est ibi reperiri dāno: pas-
 sum vel hereditas eius. Ita no-
 tat hostien. 3o. an. 2. Joan. de
 lig. ubi saltem fiat talis ero-
 gatio ad gubritium biocelan-
 loci ubi factum est damnum
 vel rapina fm Ray. Si tamē
 cōmodū fieri non posset in
 dicto loco cum hoc non sit ne-
 cessarium: pōt tunc 2. ubi alibi
 fieri f3. sui. sed 2. beat. 7. qđ.
 ubi. 2. in huiusmodi casu nō
 dicit de loco determinato: sed
 qđ pro anima illius cuius res
 erat d3 pauperibus erogari.
 vnde et. x. hūzo peritus in
 pirog iure. 2. frater Cl. rus
 dicebat: cum pauperes sint
 vbi nō membrum in corpore
 ecclesie: nec ad hac unitate re-
 questantur propter locum
 distantia: iussit restitutio in-
 certior de qđ quibuscuq; pau-
 peribus citā alicuius provin-
 cie: qđ ubi facia est rapina vel
 damnum 2. maxime qđ magis
 sunt pauperes christi: 2. vtilio
 res ecclesie dei 2. saluti glari.
 Et qđ hoc apparet: qđ loc. nō
 est de necessitate restitutiois
 sed de congruitate. 3. de facit
 frede. de sent. ca. xxi. opilio
 sui. 2. iure tamē incerte extor-
 teper manifestos vstratos in
 qđo. debeant restituere in quo

loco et per quem dioecesanum habes in a. parte imm. titu. j. c. f. Quamvis enim qd ha-
betur in isto. §. non pertinet
ad vbi: sed magis ad quid: ita
men hic notabiliter queritur
vtrum fideiussor possit repetere
a debitore vsuras quas p
eo soluit creditor: penes que
proipio debitore interest.
Ad quod respondet Zan. de
ridol. qd 3o an. and. in questio
nibus mercurialibus super
regula damnum. de re. lu. in.
f. hanc qñem explanat nos
satisfacit: ex eius dictis etia
cit. f. constitutione: quarum
prima est talis. ¶ Ad recipi
endum solui a debitore obliga
tionem sciente et contradicen
te vsuras suo solutas debitor
tineat etia fore: nec qd ali
ud iniuriter impetiam. ¶ Pl
et em dñe dñe qñ non conten
tore: extra d. mo. ca. sicut tuus.
¶ Secunda conclusio est.
Non repetit a debitore scien
te et patente: sed non manda
te obligationem fidei in foru
suo vel in debitum solutas vs
solarum creditor: et sibi im
putet q se obtulit. extra de re
gu. lu. in capitulo. bona fides
in foro Repetit tamen forte
in debitu qd soluit. ¶ Tertia
pctio est. non repetit a debitore
sciente et mandante spūz obli

Tractatus

Gari p[ro]p[ri]e t[er]m[in]i fideiussor sol-
uens viuras tum q[ui] finis m[an]-
dant exco[n]stituit q[uo]d illas ob-
ligatas n[on] erat. Quarta 2 clu-
sio est. Non repetit a debitor
re fideiussor viuras sciente et
m[an]dante ip[s]i in o[mn]i casu; v[er]-
si[m]p[li]citer obligari siue fidei-
lubere. Pariet q[ui] in g[ra]m[m]a[m] man-
dato non incluit indebitum
de quo p[er]similiter l[ite]r specie
n[on] m[an]dasset. c. in generali. de
rega. in. in. vj. ¶ Quinta con-
clusio est. Repetit a debitor
sciente r[ati]o mandante ip[s]um pro
viuris et sub nomine soluis
incluit eas v[er]i en motis obli-
gari siue fideiubere ip[s]e fidei-
ussor viuras qu[an]do iuste cre-
dere potuit illa forem totum
debitu[m] nec p[ro]m[er]ere debuit il-
lud indebitu[m] sub nomine tot-
tis p[ro]mittere. extra de p[ro]m[er]e.
q[ui] verisile. ¶ Sexta conclusio
est. Repetit a debitor sciente r[ati]o
m[an]dante notarij p[ro] viuris fidei-
ubere ip[s]e fideiussor creditor
soluitas si iuravit illas solue-
re. Et ista est communis opin-
io extra de fideiuss. ca. ii. Et istam
opinionem approbat Joan. an.
habet tamen fideiussor opi-
nionem solvendi vel absol-
tionem petendi sicut habet de-
bito. ¶ Septima conclusio
est. Repetit debitor etiam
fuit ip[s]e fideiussor in culpa; v[er]-
si[m]p[li]citer mandante pro qua non excepit. Sec[un]da si
viuris fideiubere ip[s]e fideiussor n[on] fuit in culpa. ¶ Decima

sol[uti]o viuras creditore soluturam
etiam si non iuravit creditore
illam soluturam ip[s]i fideiussor
si debitor idem iuravit iura-
uit: dummodo vel p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
ignota data vel aliam causam
debitori fuerit expedies viur-
tas solut. c. p[er]uenit. extra de
fideiussor. ¶ Octava conclusio
est. Non repetit a debitor
scienter mandante nominatim
fideiussor creditor sponte sol-
luta: si non iuravit creditor
illam soluturam nec debitor iura-
vit fideiussori idem iuramentum
nec expediebat debitori p[ro]p[ri]e
pignora data vel aliam cau-
sam ip[s]as viuras soluit: hoc
de iure fore. Sed opinio theo-
logorum q[uod] s[ecundu]m Joan. an. mol-
tam fauet equitati: et q[uod] vi-
getur debitor ad solvendum in
foro conscientie de re. in.
ca. scienti. lib. vj. ¶ Nona con-
clusio est. Non repetit a de-
bitore sciente r[ati]o mandante no-
minatim pro viuris fideiube-
ri: ip[s]e fideiussor viuras creditore
coacte solutas. n[on] iuravit
creditor. illas solut: nec credi-
tor iuravit fideiussori idem iur-
amentum: nec expediebat debi-
tori: p[ro]p[ri]e pignora data: v[er]-
si[m]p[li]citer aliam causam viuras solut: si

De restitutionibus.

fo. cxxj.

Conclusio est: quod in omni ca-
sa quo potest a debitor fidei-
ussor viuras repetere debet
intelligi n[on] interuenit fraud
personae ad personam. scilicet
tuentis ob hoc fideiussorem
extra de p[ro]m[er]e. ca. Quantor.
¶ Undecima conclusio est: q[uod]
in omni casu quo potest a de-
bitore viuras repetere fidei-
ussor poterit illas repetere a
creditor cui soluit. si manda-
tu[m] si fideiussor. §. in omni.
¶ Per quas debet fieri restit.

Capitulum. iij.
¶ Quantum ad quartum. c.
¶ Per quos fieri debet re-
stitutio. p[ri]mo dicendum
est de incertis. Secundo
de certis. ¶ Quertur ergo
viuram restitutio incertorum
veram in casu ubi nullus de
debet fieri per eum qui ha-
bet restituere: vel per alium
cui commiserit: aut solum p[ro]
laicis. Ad id vero certa p[er]so-
nae diocesanum? Respon. Circa
hoc sunt varie opiniones et
contrarie. h[ab]ent. sup[er] e. cum su.
extra de v[er]s[us] et f[ra]n. n[on] sit. ex-
tra de iude. et in sum. in. de
p[er]c. c. iij. iusto sine tenet q[uod] n[on]
de casibus pertinentibus ad
episcopum est restitutio male
obligatorum incertorum. Quod
etiam tenet Joan. andr. extra
de p[er]c. c. i. c. si episcopus in
§. ii. vj. et in. c. p[er]c. de reg.
in li. vj. Ad q[uod] videt facere q[uod]
p[er]c. c. i. c. p[er]c. iij. Adducit

etiam aliquos q[ui] tenent hanc re-
nem. Cum h[ab]ent bona incerta
ant[ea] p[er] alios eorum quos
fuerit admittere dispensanda
ac p[er] p[er]sonas ant[ea] diuini cul-
tuum eo ip[s]o r[ati]o sustentationem
pauperum ordinata soluit ad
ecclesiasticos p[er]claros sit re-
crat r[ati]o moderato diuini cultus
et p[er] paupe[m] et dispensa-
torum p[er] diuino cultu[m] o[mn]i
dinandam: vi p[er] d[ist]inctio[n]em
c. diuine. et in multis alijs ca.
¶ Ideo s[ecundu]m iudicium eius debi-
ta incerta sunt per eum dispo-
sanda. Rechi. autem in quadam
questione disputata per eum
et Rosario. p[ri]m[us] q[uod] v[er]i. n[on] sane
tenet p[ri]m[us] et dicit in lam. ho-
si. circa h[oc] supradicta esse
veram in casu ubi nullus de
putatus est a testatore qui hoc
exequatur. vi. xj. q[uod] d. ca. de
cui commiserit: aut solum p[ro]
laicis. Ad id vero certa p[er]so-
nae diocesanum? Respon. Circa
hoc sunt varie opiniones et
contrarie. h[ab]ent. sup[er] e. cum su.
extra de v[er]s[us] et f[ra]n. n[on] sit. ex-
tra de iude. et in sum. in. de
p[er]c. c. iij. iusto sine tenet q[uod] n[on]
de casibus pertinentibus ad
episcopum est restitutio male
obligatorum incertorum. Quod
etiam tenet Joan. andr. extra
de p[er]c. c. i. c. si episcopus in
§. ii. vj. et in. c. p[er]c. de reg.
in li. vj. Ad q[uod] videt facere q[uod]
p[er]c. c. i. c. p[er]c. iij. Adducit

Tractatus

sub opinione. Ad illud. c. loq-
sur de iudeo nō de xpiano
ius actus vel dispensatio me-
rito hī suspecta ad ecclesia q̄
ad xpianos: ideo iuste et bene
dicit ibi fm̄ providentia dīo
cesani: qui suspicio cessat in
christiano. Et sic nō dubito q̄
xpo habet se intransmissio de
salibus. hec Archi. Jo. de lig.
idez sentit: post adductā hāc
rationem. Qui indebitum ex-
torisit obligatus est ex malicia
elo: vel quasi illis quibus ex-
torisit extant alias pauperi-
bus. Et regula hī quod debi-
tor potest se per solutionem li-
berare. Justi. q̄mo. tol. obli. p.
toruz. Tū qui dictis contrariū
da mihi casum expressit: con-
tra regulam. facit est verus
sit in d. c. cum sit. q̄ non loqui-
tur in xpiano sed in iudeo. v.
dicit Archi. hanc opinionem
sequuntur p̄a. z Zen. in per-
cle. i. de p̄uile. hoc etiam cō-
sulerunt Jo. cal. z recuper.
Sed dñs iug. vtriusq̄ iuris
peritus z frater Clarus v. ha-
detur in quadam summa:
concordauerunt in hoc q̄ nul-
lum ius expressum hoc dicit
nec in decretis nec alibi: nisi
q̄ ep̄s est procurator pauper.
Illud vero adaptatur q̄ po-
test procurare de iio proprio
si habet vel de bonis ecclesie
l. fructibus vel alijs modis.

Sed quia sacerdotes simpli-
ces sunt imperiti pro maior
parte: ep̄i vero reputantur in-
ficientes in scientia: hinc mo-
leuiti q̄ huiusmodi relictio-
nes remittantur ad ep̄iscopos.
Unde si confessor peritus sit:
z sciat in huiusmodi sufficien-
ter consilium non est necesse
remittere ad ep̄os. hec ibi.
Et in hac sententia est Joh.
mo. hoc etiam innuit Innoc.
extra de immu. ecclesie. c. q̄
plurim. arti. xxiij. q. i. q. c. si q̄
tomip. ergo. Ad rationem suā
perius inductam pro alia opi-
nionē posset responderi q̄
nō ep̄i z prelati sint dispensato-
res rerum datarum ecclesijs
non tñ sequitur q̄ sint dispen-
satores oim: que fm̄ deū sunt
in diuinum cultum z in pa-
peres eroganda: sed solum in
diuinū cultum id ordinata v.
redditis ecclesiarum: z h̄mōi.
Ad si essent dispensatores er-
gādoz oim: fm̄ hoc essent Et
dispensatores oim sup̄fluoib
q̄ diuites ex diuino precepto
deberet paupib⁹ erogare: q̄
a nullo ꝓceditur. Sed z T. ho.
li. q. li. v. dicit q̄ si ille cui de-
bet fieri restitutio sit omnino
ignotus: debet ei restitui sicut
potest scz dando in elemosy-
nas pro salute eius sine sit
morsus siue sit vniu⁹ z pre-
missa tamen diligenti inquē-

De restitutionibus:

fo. cxiij.

Alione ep̄: de auctoritate ep̄i
scopi nihil dicit Sco. in. iij. oī
quantum omnino verū z sim-
lus manus debeant talia di-
spensari. i. incerta? Rñ. q̄ non
inuenio quis necessario sit de-
terminatus mediator ad ista
pauperibus dispensandā. Vbi
dicitur autem mihi q̄ per seip̄
sum consilio nihilominus bo-
ni viri potest hoc pauperibus
erogare: q̄ tali mediator ad
dispensandā tribui posset: de
eius fidelitate p̄iueres: z
tamen sibi appropriaret: vñ in
hoc ergo casu istū pot̄ intelligi
alios vias conuertere: q̄ de-
beret. Unde vbi lex diuina vñ
ecclesiastica non ligat p̄sonas
sequenda est ratio naturalis.
Illa autem dicit q̄ qui tene-
tur restituere: magis hoc sa-
ciat per se: q̄ per alij non ex-
cludendo sit per hoc cōsiliū
boni viri sed includendo: hec
Sco. vbi. 3. Quidam alij sa-
ciunt circa hoc distinctiones:
vñ q̄tum eorū in q̄bus cōpe-
tit repetitio vt factio rapina
vñ fraude et h̄mōi dispen-
satio incertoz pertinet ad
ep̄m. Sed aliorū vbi nō cōpe-
tit repetitio: z si rogatio sicut
da est pauperibus: vt in ludo:
et in iure acceptus a iudice ꝓ
iudicando: vel a teste ꝓa testi-
monio: a meretrice ꝓa soluti-
one: z huiusmodi: q̄libet
per se possit dispensare vel cū
qualiūq̄ personam aliam sa-

consilio cōfessoris. Ego credo
fm̄ opinionem scz Archi. z ca-
p. quentum omnino verū z sim-
pliciter: excepto vno casu: vñ
in incertio publicorum viarū
riorum quem casum nō ondis
to omnes illos excepisse inle-
denda: q̄ ibi expresse z clarius
p̄uidit: vt. i. per dispensationē
diocelani talia incerta deter-
minant z dispensant. Circa de
vlturis. ca. q̄. ii. vñ. vbi radif
forma de h̄mōi. de qua habes
in. q. parte. imm. f. ca. z. Ju-
tamen sibi appropriaret: vñ in
hoc ergo casu istū pot̄ intelligi
illud q̄ si per ternas opinio-
nē. i. in vlturis publicis incerta
tio. Et si queratur vñ ep̄o
possi. p̄ ina synodalia hoc sa-
ciat: vt. i. ubi retineant dispe-
sationē incertoz: alius non
possi se irromittere. dicit in
casu Jo. de lig. sup. c. est sit de
boni viri sed includendo: hec
Sco. vbi. 3. Quidam alij sa-
ciunt circa hoc distinctiones:
vñ q̄tum eorū in q̄bus cōpe-
tit repetitio vt factio rapina
vñ fraude et h̄mōi dispen-
satio incertoz pertinet ad
ep̄m. Sed aliorū vbi nō cōpe-
tit repetitio: z si rogatio sicut
da est pauperibus: vt in ludo:
et in iure acceptus a iudice ꝓ
iudicando: vel a teste ꝓa testi-
monio: a meretrice ꝓa soluti-
one: z huiusmodi: q̄libet
per se possit dispensare vel cū
qualiūq̄ personam aliam sa-

Tractatus.

vere. In hoc enim vera est re-
solutio: qui per alium facit
perinde est: ac si per seipsum
facere videatur. de reg. iur. l. i.
v. Si in vitium vitre fori ra-
pine vel alterius damni est oc-
cultus: et reus occulto mo-
do per se vel per alium scienda
est: ut non detegat persona ar-
d. q. j. c. si peccaverit. Caveat
etiam diligenter quod cum per alium
facit ita caute faciat ut recte
piat quod debet: non ille sibi recte
neat: quod non esset per hoc libe-
tatis: nec confidat de confessoris
verbis nec predicationibus nec
questuariis: qui querit pecca-
tas non alarum salutem. Et si
is qui rapinam vitre vel frau-
dem fecit non reatuatur: he-
res teneatur ad omnia onera de
fuerit inquantum sufficit here-
ditas teneatur: et ipse facere di-
ctam restitutionem de vit. c.
Michael. Et eadem ratio de
reus hereditas: et sic in infinitis:
cum iustis de hereditas ob-
ligata ad restitutionem: propter
vitam: rapinas: et damna: et
pioribus facta. Et ubi non suf-
ficeret hereditas ad restitu-
tionem: tenentur legatarii: et do-
natarii: et legatarii: nec donarii.
posse alienum. Nec excusare
fideles scientes vel non
vigilantes vel meritis dubitare
debentes et publica fama vel
ex scripturis vel ex fidelis rela-

tus: restatorem illicitos fecisse
contractus vel iuraciones ex hoc
quod nullus ponit querelam iug
hoc vel postulat aliquid ab
e. a. pr. debitorum. Sed debent
diligenter inquirere veritate
quod possunt. Et si inueniunt
sic esse: non tamen vel notificari
faciunt illis quibus debet se esse
rentes ad restitutionem. Et si
non inueniuntur aliqui pau-
peribus est erogandum alias
esset in eis ignorantia crassat
que non excusat. dist. xlv. q.
ii. Et quia defunctio non pro-
hibet nec predicationibus nec
impunitentes: prodest tamē
imo necessaria ē ipso heredi-
tas si volunt saluari: quod non re-
mittitur per se de re. i. l. lib.
v. idē hōst. l. c. a nobis. et fra-
de sen. ex com. euz quo translat
cōtētor doc. Et aut licet artes
exercebat: vel patrimonialia
illicitis contractibus seu alieno
psumere debet eis iuste acqui-
sisse: quod nemo iudicat: est im-
memor potest salutare diuini
timoris. f. q. vii. cap. sancim: et
ritu. de usu. q. si aliqua honeste
sua persona puta sacerdos vel
cōs tractet inter debitorem et
creditorē de satisfaciendo et
ex scripturis vel ex fidelis rela-

De restitutionibus. fo. cxliij.

fort. tibi faciam tibi reddi si ex
corde resanum remittis: non
decipias me: quis mediator
sum nec devotore curare solu-
te hōst. t. in hoc creditor te ex
fide corde liberare ipm debis
tore. Hec non dicā ipm liberatū
nō video: nec curo quare et
h. satisfactio: quomodo sit satis-
factio ei. Si quod mouent in sua
hoc faciūt in odium vitiorum.
Si quis enim ex alia causa elu-
inuriat: quidē hoc admittit
quibet theolo. q. concordia
inter ptes possit tractari: po-
erit quod deberet ex pacto remi-
tutatio situr de transactio-
inutilis esset: quare nō idē
de vitas. Dicedū ergo et te
nēdū quod principio possit vti
in iudicio: vel pactio de parti-
remissio fieri: sic dicā vitia
rū absolutū. hec hōst. Que q.
dē intelligo vera esse in foro
cōscientio: nō in foro cōscien-
tie vel etiā in foro pietatis quā
tū ad ea q. dubia essent vituz
deberet dari vel nō: tōnes
sunt ad vitūq. parte: vel cum
dubis est q. unum debeant
satisfacere p. damno dato. Et
ad hec faciunt tōnes quos
fecit ipse hōst. Sed ubi cer-
tum vel clarum est debitum
vel ratione usurarum vel al-
terius viurpationis nisi debi-
tor liberatim remittat illud
quod remittit etiam si de mil-

letantum decem remitteret:
si hoc facit quia putat se alio-
ter tantum non posse hēre in
lustrali illa remissio facta etiā
in publico pacto quo ad anti-
mam. Unde cum mercator in
fortuna passus salitit occu-
tano multa de bonis suis mo-
bilibus: ut non perveniat ad
manus creditorum: et querit
compositionē cum eis de mino-
ri quantitate quod debeat: puta cō-
venit rhedere singulis credito-
ribus ad tōne. p. i. l. i. d. p. l. i.
d. i. c. in posset totū dare vel
cedere bonis suis cōpositionē
offertit creditoribus: ita res-
cipietes liberat eis de residuo
certū est quod quo ad deū adhuc
tenet de re iudicā illi nō ipō
te s. coacte fecerunt illa remi-
sione volentes illa parte pot-
car. te q. i. c. o. Cum imo et sic
cederet bonis suis nisi sibi
reuerendo et nō sufficiens dona-
illa ad satisfaciendū: si posset
uenerit ad pinguetē fortunā
tenet de residuo extra de sol.
c. odoardus.
Et de damno dāto tempore
euerit admittit inter ciuitas
tes. q. i. c. p. quos pōt fieri res-
latatio seu remissio quando
faciunt pacem cum certis pa-
ctis et copulatis. Nota q. in
quodam summa sic dicit
rur: quod quis sint populi mola-
si et abientes qui non assen-
q. i. d.

Tractatus,

stantis forte etiam aliqui cō: unde si dominos proprios in
tradunt et prouectio: qui re uenire possunt: eis reddere te
ceperūt dñā iniuste nec eis nentur: illas si non inueniūt
est iustitiam nihilomin⁹ p̄i paup. r̄ibus erogare. Idem
est bonum pacis: q̄ qui habet uidetur q̄ de iustitia beati dñi
semp̄ publicum gerere p̄nt cūz bitatur. Nam ubi clare bella
conuēto maioris partis sub. iustum est: res acceptę e s̄m̄
sectorū sibi pacis pacis sub. antur capientium. dist. j. c. l. uo
dere: licet relaxare inuicēz militare. q̄e tamen debent
damna datur: si fiat relaxa. inter eos proportionaliter di
sio predicta tenet et uolēt. Nā sibi per duces belli: ut p̄
et hoc modo possunt etiā pro iū. q. v. c. dicat. nisi per publico
bono reipublice sibi tallias cum edictum datum sit vñs
imponere et h̄mōi quas ga. cuiq̄ quod capit. pauperum
bellas vocant.

¶ De bonis vero clericorū et detar tutum bona auferre: est
religiosorū nō p̄nt laici facerē sint sine culpa: nisi sibi sit con
relaxationē: q̄ nō sunt eorū so: cum sit aliquis puniendus
so in dñi: nec de bonis eccle
sasticis permittitur eis ali
qua dispositio: ut dist. x. c. de
ne p̄nt tamen hoc facere et pre
lati spirituales terrarum ad
mulcem: de consensu et con
uentionis clericorum et reli
giosorum qui damna receper
unt in guerra. hanc autem
relaxationem quo ad laicos
et clericos intelligas de dam
nis datis de rebus consum
ptis. Nam res extantes ut
equos pannos et huiusmodi:
qui habent et sciunt sua non
esse: reputa quia bellum ius
tum non fuit et parte ius
rom: vel si iustum ab eis ac
ceperunt a quibus non potes
tant: ipsi tenere non possunt

De restitutionibus.

fo. cxxiij

finete q̄ sic in foro consien: rum: ad quos peruenit lucroz
nēdūmodo nō imminet in: quod habent p̄e manibus: nō
de periculum vite conscientie nolunt tēnere ipsi obligas
vel same: si deprehenderetur: ti ad satisfacienduz de suo. Et
aut scandalum sequatur puta hoc sine occulte sine manifes
q̄ aliqui credis furatus fuisse ne cum iusticiis cautelar
illa qui innocens est et huius ab ipso non possit poscetes
modi. Tales est ut dicunt illi petite: ad hoc uidetur facere
li non cōmittant furuz occul ratio prime opinionis cum re
te illa recipientes: eam pecu gata p̄ma. Omnis res. Si an
nia seneculis vel per rapinas tem non habet amplius admi
et fraudes habitis sit eorum: nistratorem: tunc subditus
ratio est q̄ cum per efficacem gnendum est: quia aut predi
causom predictorum scilicet cti tutores p̄ntratores et huius
tutorum curatorum et huius modi: nō possunt illa restitue
modis: per intermediū illorū re de suo puta quia pauperes
tale iniustum lucrum deueni sunt aut possunt: et si non poss
rit ad manus p̄p̄ilorum pas sant sufficit q̄ denuntient p̄m
tronorum vel patrum: et ad re cipalibus pro quibus fecerūt
stitutionem sunt obligati sibi vltimas fraudes et huiusmodi
mediatores: iustum esse vides qui ignorant quomodo fecer
tur: ut que causa illorum intū rant p̄ eis talia iusticia lucra
sic ablata sunt: nunc iuste licē que ad eos deueniunt: unde
tiam habeant illa satisfacere et obligati sunt ad restitutionē
ne ipsi de p̄prio satisfacere te Et si non satisfaciunt ipsi p̄m
neantur ar. ad hoc de rega. cipales habeant p̄positum
tur. ubi dicit Ch̄i. Omnia res satisfaciendi de suo cum pote
per quascūq̄ causas contras runt. Ad accipiendū autē oc
h̄i: p̄ easdē dissoluti. propter culta p̄dictis: ad hoc non tenē
ea ad hoc agēdū p̄dicti tenel: tur nec dñt. Et rō ē q̄ quo ad
et in hoc gerūt om̄e curā sui se excusati sūt a restitōe rōne
illorū q̄ iniuste detinet aliena. ipotentie. vi. r̄iij. q. vj. c. si res
Alii abt p̄fecti et equi r̄ndēt Quod ad illos p̄ quib⁹ fecerūt
per distinctionē: res q̄ aut tas vltimas vel fraudes auferēdo
les adhuc habent in manib⁹ ab eis occulte p̄ hoc nō proui
administrationes reruz illorū det saluti eorū: cū remaneant
aut non. In p̄mo casu possunt obligati in p̄dictis: et q̄ scilicet ra
et dñt restituere de bonis illorū lia fore facta nec velint satis
q̄ iij

faceret sic non dissoluitur peccatū vel obligatio quo ad estimationem eorum. Sed nec potest quis a privata persona cogi ad restitutionem male ablati nisi per iudicem ecclesiasticum vel civilem. Nec videtur bene posse excusari a furto euz contractet rem alie nam inuito domino: cū in via tra. transferatur dominium. Per hoc etiam exponit se maiori periculo. Si autem tales mediatores de quibus dictū est possunt restituere: cum illi ad quos extorzo pervenerūt nolunt restituere: qui principaliter obligati sunt: possunt peccare humiliter non per coactionem vel fraudem a creditoribus usurarum vel fraudis remissionem: cum penes eos non remanserit pecunia tenebatur illi qui eam habuerunt remaneant principaliter obligati: quia remissione obrepta habere a sponte amplius non debent: sed tunc principaliter nisi a eis fieret remissio. qd si remissio facere non vellent: tenebatur illi: sed si hoc videret quod illis poterat occurrere accipere a bonis eorum. si quis ppter iudicē hūc non possunt ita tñ qd non sciant scdā acq̃sitiōis vel periculum qd semp videtur esse. Liberaut mediatores talio sic iustificati debet a aliis

quem modum causā declarat et illi q̃ sciebat se obligati ad illud sp̃s nō teneri: vtpote si dicat se nō curare ab eo illa recuperare q̃ si acq̃s donasset vel declarare h̃d̃s b̃s suis q̃ nō recipiat a tali piena aliqd: vt de b̃s p̃ tali cā q̃ h̃m̃d̃i. Bona est idea nō parit: vt semel erasit bis erigat. de reg. iur. lib. vi. c. i. Cuius fides sit restō. Cap. v. Contum ad quintā scilicet cui fides ē restitutio seu donatio rei ab aliis vel aliis illicite acq̃sita: pro fundamento notanda est distinctio quā ponit Tho. li. ii. q. xxv. art. vii. dicens. Tripliciter potest esse aliqd acquisitum. Uno modo quia id quod acquiritur illicite debet ei a quo acquisitū est extortū: siue nō trāserit dñus illud in accipitē vt in furto et rapina: siue trāserit vt in usu rati cōperit repetitio. Scdō mō de aliqd illicite acq̃sistum ita quod ille q̃ illicite acq̃sivit: nō pōt illud retinere: nec tñ debet illud quo acq̃sivit: qd ille ptra iustitiā dedit: ille ptra iustitiā accipit vt i. Simonias sibi in qd b̃s p̃a datio et acceptio est. Tercio mō de illicite acq̃sitiōis: nō qd ipa acq̃sitiō sit illicita: sed illud ex quo acq̃ritur ē illicitū ex quo trāserit dñus nec cōperit repetitio vt i. mere

trici: et h̃m̃d̃i. Nā mererit elemosynam: et quis quidā turpiter agit et p̃ lege dei foris distinguunt vt dicit Bull. q. in mēdo si ipa acq̃sitiō vel dā his que prohibita sunt quia illo pecunie p̃ h̃m̃d̃i illicitis mala: et non puniantur a iure: non est illicitū: nec contra te: nisi in sumis: vt meretricium sem dicit hoc propter dicitur baculum et h̃m̃d̃i modi: talia turpe lucrum. Itē illicitū est si sunt quia prohibita a iure: sicut Th. vbi dicit Ray. potest et torneamenta et negotiatio dari elemosynā: potest etiā quo ad clericos et h̃m̃d̃i: tamen retineri nisi superfluum per hūc non possunt retineri ad fraudem vel dolum malit ex vltimū sed debet pauperi torserit: qd illud esset restitutio ergari. Licet hoc distinet eandem. Et ad hoc pertinent etio videtur esse probabilius lucra facta ex h̃m̃d̃i: illi tñ qd pene sunt restringēte nō etio ex dolo et torneamento: dū h̃m̃d̃i et q̃ nūq̃ emāt ei: ex sermo factis de floribus et ei sanguine dicit. credo qd in aliis huiusmodi quoz usus ē predictis omnibus casibus a cōter ad iustitiā: et de his si similibus bonum est et salus etio ex arte mathematica seu bre qd p̃entis: in dācat ad arte diminutio ex lucro nego etio ad pauperib̃: mō tñ cō floribus aduocandū: vt medi qd ad hoc necesse non vult etio in casu nō pressō qd etio in hoc est iudicā: nō esse in ticos: et his dicit aliqd nō potest h̃m̃d̃i salutis: si nō vult h̃m̃d̃i se h̃m̃d̃i elemosynā: qd vt dicit p̃ penitentiam agere vel accipere. Itē. honora dominum de re. f. qd h̃m̃d̃i lucra pauperib̃ tota substantia. et iterum. honora deum de tuis mltis laboribus. et iud. q. v. c. elemosyna. de eo quod dicit iudicā ad cor. et i. q. i. non est potanda. Sed rumpendum enim: h̃m̃d̃i: et hoc nō est verū sicut Th. vbi infra dicitur. fm ergo Th. d. et Ray. et alios cōter. predicti Bull. Ray. et Ann. de h̃m̃d̃i dicit etio ob capla allegata hoc in dari elemosynā debito bone tenent qd non licet dare elemosynam de male acquisitis: cessat iustitia salutaris. Et sic intellet que scilicet debent certis per alios. Illud r̃h̃d̃i. q. v. qui habet bonis restitutio: et qd nō dā alios h̃m̃d̃i. Non est ergo acceptum aliqd facere illicitum: vt dei sic restituendus ei quo accepit

Tractatus

plum est: quia in turpi causa
melior est conditio possidentis
no. de conditione ob turpes
causas. l. ob turpem. Et il
licite acquisitio secundo mo
do: valet cum illud sit acquisi
tum non debetur ei a quo est
acquisitum: nec tamen acqui
rens potest pro se retinere. Quia
tunc potest et debet de necessita
te salutis non solum de consi
deratione et de honestate pauper
ribus erogari. Et huius ratio est
secundum Thoma. q. 4. q. 1. art. v. quia
ipsa ratio et acceptio est lege
prohibita. ut simonia. Quidam
tamen extendunt istud secundum mo
dum ad omne lucrum in quo
permittitur peccatum in dote
et recipiente non solum in simo
nia: sed etiam in pecunia acce
pta ex adulterio et pro usuris:
cum accipit mutuum sine cau
sa rationabili: puta ut amplius
dicatur et inde soluit usuram.
Illum usurum ut dicunt: qui
accipit retinere non potest: nec
tamen ei debet reddere qui
dedit: quia turpiter operatus
est datus mutui ei quod non erat
non indigere. Sed Thoma. ubi.
non dicit hoc: sed cum datus
est contra legem. In dicto au
tem causa datus pecunie per mu
tuum non est peccatum: accipe
re illud non usurarium mutuum est
peccatum: quod datur illi occasione mo
di. Ut licet peccet mutui sit

mutui accipiendo: sed si potest
reddere illi a quo accepit per pau
perem: erogare tunc ubi non in
ueniatur ille a quo accipit:
vel etiam si vellet illum vicarius
reddere non usurarius: sed huius
quibus extorsit ipse vicarius
usuras pro eo satisfaciendo per
illam partem tunc debet vicari
rio signare ne iterum illi resi
tuatur: et precipue debet hoc face
re cum licet illi christi ut si dictus
vicarius vellet ab eo repetere
recepit cogat illum desistere a
receptione: et quo vitaret
genus est negotium eius ratio ha
bere de. Non tamen tenet ad hoc
singulare vel dare huius quibus
debitor est vicariis: sed sufficit
quod restituatur a quo accepit: pau
peribus aut erogare non debet:
cum non sit enim a quo accepit:
potest ei dare: quod expresse ostendit
Augustinus. dicens. Nolite facere
re elemosinas de fenore et
usuris. et illud. quod. v. c. Nolite.
Nunc datur pauperibus quod
debet certe pecunie non liberatur
a restitutionis obligatione ad
illam personam: ut habet extra de
hominibus. c. sicut dignus. circa finem.
Sed in simonia ipsa datio et ac
ceptio pecunie per spiritualibus est
prohibita. unde dicitur. q. 1. c. pla
col. s. Anathema danti anathema
accipienti. Et ideo nec
sibi retinere valet: nec illi red
dere qui dedit: sed de necessitate

De restitutionibus.

fo. cxxv.

estate salutis pauperibus ergo
vel illi in cuius damnum flux
verit potest vel in ecclesie iuri
inuria data est pecunia appli
catur vel aliter per dera: puta ha
bitus in. q. pre sum. t. i. c. v. Si
mulier in iudicio prohibita
iudici et alio modo habet cer
ta salaria accipere aliquid a p
sibi per iudicando vel non iudica
do: vel iudicando bene vel male.
Et tamen est prohibita accipere pro
se simonia ierodo. ubi Augustinus. Jo
no de videri iudicandi iudici
cuius aut testes per se simonia:
qui dedit aduocatum in his patro
cinis: tunc iudicium versus palam.
Iam etiam iter vtriusque parte ad ex
amine adhibendum in una parte
confessum. et ubi. q. v. c. non sane.
Quod ergo recipit inde pro
homo: vel testis per se retinet
non potest de illi restituere: quod de
dicit illi de dedit: puta ut iuste
iudicaret in iudicio restituere
quodammodo vocatione sua. Un
Augustinus. in. d. c. non sane. Ite solet
male ubi ablati pecunia re
petere: quod tunc iudicium emittit
quod veniale esset non debet. Sed
si pecunia data fuit iudici ad
eum corrumpendum: vel testi
um non habentem vel non
sufficiens: credo quod conuictus
do non excusari: quia nemo
cogitur satis stipendium militi
tate. Et inuper de his
qui accipiunt pecuniam ab
accusatis vel incarcerationem

vel illi in cuius damnum flux
inuria data est: et precipue
inuria data est pecunia appli
catur. habetur hoc in. d. c. non
sane. prout ibi. no. Jo. an. et An
ch. et. d. q. v. c. que recte. et In
perierit. Raym. et Jo. an. in sum
Similiter inferiores officia
do: vel iudicando bene vel male.
Et tamen est prohibita accipere pro
se simonia ierodo. ubi Augustinus. Jo
no de videri iudicandi iudici
cuius aut testes per se simonia:
qui dedit aduocatum in his patro
cinis: tunc iudicium versus palam.
Iam etiam iter vtriusque parte ad ex
amine adhibendum in una parte
confessum. et ubi. q. v. c. non sane.
Quod ergo recipit inde pro
homo: vel testis per se retinet
non potest de illi restituere: quod de
dicit illi de dedit: puta ut iuste
iudicaret in iudicio restituere
quodammodo vocatione sua. Un
Augustinus. in. d. c. non sane. Ite solet
male ubi ablati pecunia re
petere: quod tunc iudicium emittit
quod veniale esset non debet. Sed
si pecunia data fuit iudici ad
eum corrumpendum: vel testi
um non habentem vel non
sufficiens: credo quod conuictus
do non excusari: quia nemo
cogitur satis stipendium militi
tate. Et inuper de his
qui accipiunt pecuniam ab
accusatis vel incarcerationem

Item de pecunia data pro
adulterio commisso vel com-
mittendo: quous quidam dicunt
q' dari non ei q' dedit nec
sibi retineri: s' ei dari in cuius
inlarium data est. Adulterio si
proxi' commisit adulterio et
q' pecunia habuit: p' q' pot'
debeat paupib'. et oseri: nisi

fo.cxxvñ:

tim rerum: tamen ex honesta
 causa illa tenent. Ideo his de
 bent restitui tanta ablata non
 dominio ipsarum rerum. Et sic
 intelligo illud. id. q. f. c. reinte
 granda sunt omnia spaliatis
 tr. extra de restit. po. per totū.
 Si autem res ablata est ab eo
 qui iniuste habuerat: puta p
 furtum vel q. rapinā restituen
 da est dño illius rei: inō illi fu
 ri. Quamvis aut mactefaceret
 talis restitūdo furi a quo ip
 se acceperat: non dñi rei ip
 sius qd noni: sñ fm Saul. lu
 deratus est ab obligacione re
 stitucionis: quia repo: nit rem
 in primum statum et gradū.
 Quidam tamen dicit: qd illud
 qd acquiritur ex vñura mentis
 si tantum non debet illi resti
 tui qui dedit: quia id a se vo
 luntarie abdicavit. Nec tñ si
 bi debet retinere: quia contra
 legē accepit. extra de vñ. c. cō
 sulit. sed debet pauperibus
 erogari. ar. c. sicut dignum. ex
 tra de homi. de vñ. c. cō tu. 33
 Ista iura inducta vidēt esse
 per salem opinionem. Nā ibi
 dicitur qd dñr ablata restitui
 eis quorum fuerunt si repñ
 tur vel eorum heredit. Nec
 obsequio: nec aliquis dos
 et sollemnis facit istam dis
 tinctionem inter vñuram mentis
 et actionem: ut prima
 debeat restitui ei qui dedit: si
 unda autem non id pauperi
 bus erogari. Sed sicut indi
 stincte dicit Augustinus de ac
 cepis per furtum rapinam:
 qd debent restitui nō dari pau
 peribus. sic inq. solens. Qui cō
 tra ius societatis homine iu
 ris: rapinis: iniurasionibus: op
 pressionibus aliqua abste
 rint: reddenda potius qd do
 nanda censemus gachei publi
 cani exemplo. fist. q. v. non se
 ne. Ita et indistincte idem
 de vñuris. Nolite elemosy
 nas facere de vñuris. q. ea. c.
 nolite. quasi dicat. hoc red
 denda sunt non pauperibus
 dandis: quoniam scilicet invenit
 tur qui dederit ipsas vñuras.
 Et cum dicitur: qd qui dedit
 vñuras voluntarie illas a se
 abdicavit. Rñ. qd si dedit ex
 liberalitate: et per modum
 doni verum effect: et tunc res
 ciptions hoc faciens non tene
 tur restituere nec pauperib
 dare. Sec si dedit ratione
 mutui principaliter: non ab
 dicavit illud voluntarie: saps
 pie fuit conditionate: nec mu
 tuus repñaret se gratuitum
 et istam ingratum: et sic alia
 vice non invenit mutuum
 et tunc ibi debet restitui vñu
 ra. Si autem ut accepit vñu
 ra foret: qñ hoc non intende
 rit i nullo teneatur nec illi nec
 pauperibus. Ad hoc facit: q

Tractatus

etiam adhuc remanet obliga-
tus ad restituendū: tamen de-
finit ad pccō penitendo. Et qđ
subditur regula huius peccati
de regu. iur. l. vj. qđ restituo
est pccati remissio. verum
est de restitutione non solum
actualis: sed etā metālica: in p-
posito: et in equalitate. Quid
nō tollatur p viam satisfactio-
nis probat sic. Satisfacere est
pccatōz causas excidere: eo-
rum sagge in nobis adiri nō
indulgere. de pe. di. id. c. Sa-
tisfactio. circa pūm. Cum ergo
ablatio et detentio rei aliene
sit cā pccati: ipsa cā pccati ex-
dat: qđ sit per oppositū suū
f. rēdōne i. restitutio v. pō-
se satisfaccere qđ tuncq; acce-
ptet creditor. Insup cum per
satisfaccionem non solum repa-
retur amicitia: sed etā equa-
litas in istis ablata erat per
vsurpationē et detentioē alie-
norum: nisi tollat cā iniustitie et
in equalitatis: qđ sit qđ rēdōne
subtractorū dñz creditorū red-
ditur quod minus habebat qđ
debebat ob ipso usurpatore:
qui plus habebat quam debe-
bat non reparabitur iniustie
equalitas et sic non fiet satis-
factio nisi reddat oblata. satis-
factio enim fieri debet per ip-
sum debitorem: qui violant
iustitiam vsurpando aliena:
non per creditorem. Ad hoc

responderi potest: qđ vtiq; pen-
casi causa excidi non potest:
nisi per restitutionem: ied res-
titutio non solum fieri potest
actualis: sed etiam mente et pō-
posito: alias qui non potest re-
stituere cum nil habeat seque-
reitur qđ non possit satisfaccere
pro peccatis: quod est falsum
similiter etiam equalitas ius-
titie reparari potest: non solum
per actualem restitutionē
nemis et etiam per alium mo-
dum per quē creditor vel in-
iuriam passus reputat sibi sa-
tisfactum. fuit quoq; in huius
modi remissione satisfactio p
debitores qui violant iustitiā
dum habet animum paratū
et se offert ad restituendū: si
non remittit. Tercio probat
qđ tollatur per viam liberatio-
nis sic. Chry. dicit extra de
reg. iur. omnia. Omnis res p
quascunq; causas nascitur p
eandem dissolvitur. Sed ob
ligatio talis iniusti detentor-
is nascitur per solam eius
depravatam voluntatem scilicet
libere rapiendo: vel tenendo
vel detinendo rem alienam
ergo dissoluta non poterit nisi
per voluntatem scilicet recti-
ficatam scilicet in restituendo
oblata. Et sic videtur qđ non
sufficiat voluntas eius cui sic
ri bz restō ad tollendū obliga-
tionem cā non fuerit causa

De restitutionibus.

fo. cxx.

ipsum. Ad qđ rñderi potest: qđ
voluntas depravata vsurpa-
toris rectificari potest nō solum
per actualem restitutionem:
nemis et intentionem voluntas
restituendi: si ille sponte
noluerit remittere: et sic non
solum voluntas creditoris: sed
et debitoris voluntas: que fuit
causa obligationis: concurret
ad liberandam obligationem:
dum se offert ad satisfaccien-
dam creditor ad placitum.
Quantum ad quartum sci-
licet per viā translationis et
acquisitionis dñi: probat qđ nō
possit tolli obligatio sic. p-
supposito qđ in viam nō trans-
fatur dñum: fm quosdam
fuit assumit talis regula. Nul-
lus potest in re detinenda in-
oppositio. Sic cui restitui-
tus titulus advenire: nisi prius
iniustus absterat titulus. Nam
iniustus titulus auferri non po-
test obiq; hoc qđ iniustus titulus
acquiratur: et eōverso. Et id
circo erit alia actio: per quam
iniustus titulus tollitur: et quā
iustus titulus acquiritur. Multo
ergo advenire poterit ini-
ustus titulus per aliquem actionē:
nisi ei auferatur iniustus titulus
per aliam actionem. Sed
istis qui acquirunt dominium
in re detinenda advenit ini-
ustus titulus per dominū acquisitionis
nem: ergo si prius habuit ini-
ustus titulus per re alienē: p-
tionem et detentionē: opor-
tet qđ vicinus titulus iniustus
feratur per eiusdem rei resti-
tutionem ante dñi acquisitionē
restituere: et multo fortius
in futuris et rapinis in qđ fm
ofo nō transferit dñum. Sed
ad hoc rñdetur: qđ vti dictū est
cū restō per quā auferatur ini-
ustus titulus in loco eodē sic
ri pō nō solum moraliter: sed
etā metāliciter: dum scilicet e-
parat reddere realiter: si nō
vult dimittere: sic oblato in
iusto titulo p spōtanea et libe-
rā remissione creditoris acq-
ritur dñum. Quantum ad
quintū: qđ nō possit tolli p viā
sue assumptionis talis regula. Nul-
lus potest in re detinenda in-
oppositio. Sic cui restitui-
tus titulus advenire: nisi prius
iniustus absterat titulus. Nam
iniustus titulus auferri non po-
test obiq; hoc qđ iniustus titulus
acquiratur: et eōverso. Et id
circo erit alia actio: per quam
iniustus titulus tollitur: et quā
iustus titulus acquiritur. Multo
ergo advenire poterit ini-
ustus titulus per aliquem actionē:
nisi ei auferatur iniustus titulus
per aliam actionem. Sed
istis qui acquirunt dominium
in re detinenda advenit ini-
ustus titulus per dominū acquisitionis
nem: ergo si prius habuit ini-
ustus titulus per re alienē: p-
tionem et detentionē: opor-
tet qđ vicinus titulus iniustus
feratur per eiusdem rei resti-
tutionem ante dñi acquisitionē
restituere: et multo fortius
in futuris et rapinis in qđ fm
ofo nō transferit dñum. Sed
ad hoc rñdetur: qđ vti dictū est
cū restō per quā auferatur ini-
ustus titulus in loco eodē sic
ri pō nō solum moraliter: sed
etā metāliciter: dum scilicet e-
parat reddere realiter: si nō
vult dimittere: sic oblato in
iusto titulo p spōtanea et libe-
rā remissione creditoris acq-
ritur dñum. Quantum ad
quintū: qđ nō possit tolli p viā
sue assumptionis talis regula. Nul-
lus potest in re detinenda in-
oppositio. Sic cui restitui-
tus titulus advenire: nisi prius
iniustus absterat titulus. Nam
iniustus titulus auferri non po-
test obiq; hoc qđ iniustus titulus
acquiratur: et eōverso. Et id
circo erit alia actio: per quam
iniustus titulus tollitur: et quā
iustus titulus acquiritur. Multo
ergo advenire poterit ini-
ustus titulus per aliquem actionē:
nisi ei auferatur iniustus titulus
per aliam actionem. Sed
istis qui acquirunt dominium
in re detinenda advenit ini-
ustus titulus per dominū acquisitionis
nem: ergo si prius habuit ini-
ustus titulus per re alienē: p-
tionem et detentionē: opor-
tet qđ vicinus titulus iniustus
feratur per eiusdem rei resti-
tutionem ante dñi acquisitionē
restituere: et multo fortius
in futuris et rapinis in qđ fm
ofo nō transferit dñum. Sed
ad hoc rñdetur: qđ vti dictū est
cū restō per quā auferatur ini-
ustus titulus in loco eodē sic
ri pō nō solum moraliter: sed
etā metāliciter: dum scilicet e-
parat reddere realiter: si nō
vult dimittere: sic oblato in
iusto titulo p spōtanea et libe-
rā remissione creditoris acq-
ritur dñum.

Tractatus.

re. Talis infamia nihil valet: quare restituendus certificari non potest quod talis habens sua male oblata sit paratus ad ea restituenda: nisi ea statim et potest reddat: vel per eius reddendum sufficientem cautionem faciat: quod per se ad sedam positionem. Nam et si videantur aliqua signa: quibus separatis ad satisfaciendum ostendatur non potest esse sufficientia cum illis per se possit ita ille qui non habet intentionem restituendi: sicut ille qui habet. Et talis alienatio detestatur in iuribus cui donatio sitante restitutio non potest esse et vera donatio: nec acceptare vel accipere eam bona conscientia. Ad quod respondet quod donari potest non solum res habentes et iura et actiones: que sperant haberi. Nec propterea potest dici quod non sit donatio libera: quod res acta non habet. Et cum hoc negotium agatur et discutatur fore conscientie: ubi creditur esse nullum et pro se et contra scire nemo sit arbitrat: immemor propter solutio: per se. quod si sanctum ex quo debitor offert se paratum ad restituendum si possit: potest tamen et donet non coactus: non deceptus: et si post sonens potest sibi persuadere: et credere libere donasse: precipue si non egerit multo. Nec enim presumitur de facili quod proficere sua et donare. Quod

tum ad sextum quod non possit tolli per viam renunciationis: probatur sic. Ubi renunciatio non habet locum: obligatio tolli non potest per viam renunciationis: sed antequam fiat male oblata: restitutio non potest illi cui restitutorio fieri debet renunciari: et ergo non potest tolli obligatio continentis aliena iniuste per viam renunciationis. Maior est nota. Minor probatur. Nam renunciatio illa que sit a spoliatore ante restitutionem: ipsa decernitur esse nulla sicut patet. Item quod si episcopus et extra de restit. spo. c. sollicitate, et hoc idem quod plurimum non libere fieri: quod non est verum simile quod sponte iuri suo renuntias necit: qui renunciat spoliatus. Sic in proposito videtur dicendum quod renuntians creditor non restitutor non videtur se ipse renuntiare sed per coactum et huiusmodi. Ad quod respondetur quod ea que continentur in dicto capitulo habent locum in foro contentioso: ubi procedit per presumptionem. Sed in foro conscientie etiam spoliatus potest renunciare iuri suo: et in proposito. Propterea eo ipso quod offert se et ad restitutionem se obligat non tenetur et restituitur eius iuri suo. Quod quantum ad septimum: quod non possit tolli per viam convenientie et discretio nis. probatur sic. Supposito dis

De restitutionibus.

fo. cxxj.

cto regule peccatum libro. xj. Obligatio illa quod inuitus detentor aliorum est obligatus quod rationem necesse est quod solatur per viam restitutionis vel aliam equipollentem. Et que ratio quod inuita et equipollens ratio sequendi. Quod si sit remissio via vel donationis: requiritur inter alia iura inconvenciens quod potest dici tenore in possessione minime possit: quod per esse saltem per illud quod habet. Item de peccato. Item plus est. Item est ibi quod restituere est non solum pecunia sit restitui debet: sed etiam possessor se e re fructibus reddere. Quapropter nullus potest dici restitutor nisi in possessione fuerit per se. Si ergo remissio que sit ante restitutionem equipollens restitui non ipsi: requirit hoc inconvenciens quod etiam non positus in possessione de restitutor. Sed ad hoc respondetur quod in foro conscientie: ab Augustino non iuratur ita stricte restitutor: si in foro contentioso fin in ta. Nam quomodocumque impleatur voluntas creditoris a debitor dicitur restitutor facta. Et cum quis cedit bonum etiam antequam ponat eum in possessionem restituit quod conscientiam. Quod etiam dicit prefatus Bona scilicet et quod non sufficit remissio potest liberari nisi restitutor

mat si potest: videtur habere cum quando remissio fieret non libere et sincere: sed res mittens induceret ad hoc per fraudem vel timorem seu desperatorem scilicet nil inde consequendi. Quod si eandem questionem docemur Laurent. de Rodol. in tracta. de viuris prius recte per opinionem doctorum. Item est ergo glo. ii. in regula peccatum tenet quod sic. Sed Dominus ibidem contra scilicet quod non sufficit nisi pecunia sit restitui parata. Aliquorum vero theologorum opinio iust quod etiam non sufficit quod restitui parata restitutioni: sed etiam oportet quod offeratur Joan. an. ibidem super glo. d. munus assumit viam medium dicitur quod aut gerit in mente viam rarior restituere: et remissio sufficit: aut non: tunc iocus. Sed Frederic. de lenis in opere suo statim indistincte opinionem dicit alio. sic dicit. Nam quomodocumque impleatur voluntas creditoris a debitor dicitur restitutor facta. Et cum quis cedit bonum etiam antequam ponat eum in possessionem restituit quod conscientiam. Quod etiam dicit prefatus Bona scilicet et quod non sufficit remissio potest liberari nisi restitutor

liberatus est usurarius a re-
stitutione non tamen a pecca-
to quod contraxit exercendo
usuram: nisi & de illo peccato
penitentiam agat.

¶ Potest etiam dici quod plus
est quod si usurarius preuerant
in crimine & non dispensato ad
aliquam restitutionem: is qui
debet recipere usuram remis-
sat illas proptio motu: vel ad
petitionem viarum: libera-
tione est usurarius a restitutio-
ne reus: si non a peccato: quod de
hoc opus satisficere deo & pe-
nitenti. hec ille. Idem opinio
nem videtur firmare post in
sum. & Archid. in c. u. de usur.
lib. vi. sup verbo satisficere. di-
cens. Satisfactus accipimus
quomodo docet volatari credi-
tori satisficere. Idem Lap-
de caus. 3. de off. re. & Guil. Et
idem idem Lau. sic dicitur
dis. Ut tollat omnino obo du-
bitario: an sit vel non sit liber
animus remittentis & per co-
sequens clara conscientia usu-
rari: & si facilius inducantur
homines ad contritionem: et
de cetero a talibus abstinere:
contum est predicare quod non
sufficit remissio facta quam-
vis se disponat ad satisficien-
dum si non remitteret credi-
tor & cautius quod oportet quod
pecunia sit restitutioni para-
ta: & cautissime quod offeratur

pecunia: vel quod placeat quod
ponatur in manibus credito-
ris. Sed de iure & in foro con-
scientie puto illam glo. cuius
opinionem sequitur fride-
ricus dictum est: esse verissimam
& ad hoc inducit ipse fride-
ricus plures rationes. Et prima ra-
tio. In maioribus criminibus
sicut est in crimine furti vel
rapine vel violentie: restitui-
ua vel rapia remanente apud
furtum vel rapinam de volun-
tate domini: purgatur vitium
furti vel rapine sine aliqua
restitutione: vt. l. fur. de usur.
in princ. & ff. de pecc. lege si
certe. Ergo purgatur vitium
usure remanente usura
apud usurarium de voluntate
domini. et quod illa sint maiora
crimina patet ex maiori-
tate pene sine agatur civilis
teritius criminaliter. Si au-
tem est autem peccatum
quod grauius puniatur: vt
scilicet quarta questio primo
capitulo non offeramus. Sec-
unda ratio est: quia in criminibus
usurarium: & in aliis maio-
ribus sufficit facere condi-
gnam satisfactionem vel emen-
dationem extra de rap. cap. f.
vt sit quis liberatus a peccato.
quanto. extra de usur. Sed sa-
tisfactum intelligitur quod hoc
quod desiderium creditoris im-
pleatur: etiam si non soluat. ff.

qui satisfacta. cog. l. f. Tertia ratio post fride-
ricum est: quod videtur secundum eum inlo-
regula non habere respectum
subtilis. Sunt quidam speciales ad strictum significat onem
les casus in quibus obligat & verbi gratia ad mentem eius:
ad restitutionem non sufficit que verbis preferenda est. ex
remissio: vt. c. erigit. de cens. tra de verb. sig. Intelligentia
lib. f. et ibi de hoc. ergo in verbum fuit: si offendisti
alio casibus habet regula quod proximum tuum rapiendo:
sufficit remissio. Idem te-
nendo vt. l. fur. de usur. & reconciles te cum ipso. Et com-
q. d. ar. f. qui dicit quod obligatus
iuniter quia homines
restitutioni eriguntur propter re-
sistant pecunias suas: sed vo-
missionem creditoris: quia
sunt tibi restitui res ablatae
per acceptionem tollitur
propterea Augustinus retulit
hoc nisi sit talis persona que
sacramentum restituitur. Quod
non habeat administrationem:
autem sic intellexerit Augu-
stinus vel que non potest donare: nec
sine offensa multipliciter
per consequens remittere
debet. Quod autem dicit
remittere est dare. Item quod
de in iure cautum est quod remis-
sio non valet: tunc non eren-
sionem: nisi fiat ea que dicit
satis: sicut in iudice delegato
diversi non videtur totum vt
quod munera & expensas reci-
catum. Nam et tibi predica-
tione vel et torquens tenetur
sione ita potest sequi periculum
reddere nulla partium remis-
sionem: sicut cautela.
sione sibi profutura. extra de
Sicut enim predicator debet
referre. c. notatum. lib. vi. Idem
sibi couere a predicando ea
de visitante fore ordinario re-
que habent homines induces
et ad malum & ad alienandum
plum restituendum tenetur.
de cens. c. erigit. lib. vi. hec pe-
dicando scrupulosa & ardua:
ubi. s. Quod si quis obderet
quando communis opinio est
regulam non remittitur pecc-
catum & quod est verbum
inducere laqueum animalibus:
Aug. & restituere est rez in pri-
quod fieri non debet. vident
finem statim reponere. et non
maleptima. questione. pri-
videt satisficere remissio. Ad
ma capitulo. vident. Si
quod respondet predicti per Lau.
diendo enim talia et non scri-
r iij

auditorum ex auditu format
sibi scientia: hoc sibi necessa-
rio fidei qui habuit huiusmo-
di remissionem: et ex difficultate
noluit ponere se ad faciendum:
erit in malo nato rōne cōscie-
ntie facte sup eo in quo bene
poterat transire et bona scientia
preterea si predicator hoc di-
cat in predicatione, sibi non
sufficere remissiones nisi re, et
postea in audientia cōfessionis
faciat tribus: et dicat illi suffice-
re nonne et hoc potest sequi
magnam salutem per doctrinam
predicationis. Et hoc enim pote-
runt credere homines sic esse de
multis aliis que predicatorum
dicuntur: quod non sunt simpli-
ter perant ad terrorem dicent:
et sic plectantur fidei doctrina.
Non video etiam cum bona cō-
scientia et obsequio sui magno pec-
cato possit hoc dicere in predi-
catione si sentiat contritum: quod
hoc cōfiterentur doctor. Sed et
si teneret aliquis aliam opinionem
nem cum ille sint scrupulosi non
debet vellet inducere hominem ad
suos scrupulos. Non ergo sibi
cādo dicat: quod sufficit remissio:
ne inducat occasionem malitiae
aperiat viam usuris. Neque dicat
quod non sufficit dicat mendaciam
et non scriptos et laqueos
infringat auditoribus. Sed dicat
quod dicit Augustinus quod oportet quod re-
sistat si potest. Alii quod vbi capi-

si res. Et in restitutione includi-
tur remissio. Sed quid si post
remissionem libere facta et vere
usurarius: usurarius mandat in te
sumptus suos reddi usurum: nun-
quid quod semel remissus est de-
bet restituere his quibus tenebat par-
tem? Dicitur finis. Fred. quod in hoc di-
stinguenda est. Quia aut talis
testator locutus est per verba trans-
ferentia se ad factum: ut puta quod
iubet usurum restituere his quibus
debebat eas restituere: qui
probat eas soluisse: tunc non
obstante remissione tenebitur
satisfacere heredem. Et hoc casu
loquitur. c. ad nostram. de iur. iur.
Aut loquitur per verba transfe-
rentia se ad rem non ad factum: ut pu-
ta quod iubet ea restituere quibus
debet: tunc secus dicendum
est. hoc ille. Item sciendum
quod cum alicui sit remissio libere
et sine fraude non tenet talis il-
lus quod sibi remissus est pauperibus
dare. Sibi enim acquirit illud
suum sine debito non pauperibus
sicut nec quis tenet pauperibus
dare quod sibi donatum est. hoc
sibi in sum. tit. de usuris. dicit quod
si generatorem partem pecunie
senectute restituit a quo has
buerat vel heredi suo: de vo-
luntate eius partem retineat: dicitur
theologus indistincte quod non est
liberatio nisi totum auferat.
Tunc dicitur quod si ex pacto sit non
est liberatio. q. 1. c. penult. et

ita de simo. Si autem usurarius
suo parit sine pacto liberat
soluat offerat: et de altera pre-
sentiam decipere debet: quod nomen
misericordiam petat: et creditor
liberaliter remittat: liberat
est debitor nec tenet ulterius
ad restitutionem: sicut nec te-
netur si gratis accepisset gra-
tiam oblatum finis. Boff. hic in
bonis iudex et certis conse-
ntur motum sui animi infor-
per et inops et usurarius dices
et potens non presumo quod cre-
ditor ipsum usurarium sponte
ex corde liberet sed hoc faciat
quod ultra recuperare non po-
test: ut illud tantillum quod offert
recuperaret et non amitteret.
Si vero creditor sit dives et po-
tens qui etiam consuevit bi-
sitionibus et forulationibus trans-
fundem de suo donare vel pro
frequenter: presumi potest quod
ex corde hoc faciat. hoc ille.
Item in quodam innumula
dicit quod si usurarius offert libe-
re totam summam pecunie credi-
tori: ostendens plenariam voluntatem
et non habere: quia si crede-
ret quod aliquid acciperet non offer-
ret creditorem: nisi penitus vult
accipere: si liberaliter dimittere vo-
let ille plenarie satisfecit potius
tamen non deo: id potest suffi-
ciat sibi solapritus satisfaciatur
deo vbi potest et non contritus:
et haud minus haec liberam la-

satisfactionem faciant proximo.
Item sunt aliqui usurarii qui
niam decipere debet: quod nomen
presentiam decipere debet: quod nomen
tunc exponit creditorem: cre-
dentes quod illam non accipiant
quod si crederent quod illam recipere-
rent non illas recipiant: tunc
quod ille timore vel verecundia
ducitur: nihil vel parum reci-
pit residuum dano: et sic illi ta-
les dicerentur satisfecisse: quod
non est verum. Item nota secundum
quosdam quod sunt quinque modi
satisfaciendi. primo modus
est cum pecunia libere offertur.
Secundus modus est cum pe-
cunia non habet et offert pigno-
ra. Tertius modus est cum pe-
cunia non habet nec pigora
congruentia: facit hoc infirmus
vel heredes compellantur ad
satisfactionem: etiam ipsemet.
Quartus modus est cum mediante
sacerdote vel alio alio religioso
so sit voluntaria et libera cōcor-
dia. Hic tamē modus de semper
ostendit creditorem vellet posse li-
bere debitorum. Quintus modus
est cum de presentia misericordia
creditoris ponit debitor alia
quod possessionem vel aliam aliam
bonam veli: et cum fructibus sol-
nant per ipsam debitam. deinde pos-
sio non deo: id potest suffi-
ciat sibi solapritus satisfaciatur
deo vbi potest et non contritus:
et haud minus haec liberam la-

bat q in his in quibz est peccatum mortale fm legem diuinam vt in furto vel rapina bis peccare non potest episcopus nec etiam papa: aliqui dicunt quominus penitentiam agat et restitutio fiat si potest. extra de resu. c. cum tu. In his vero in quibus est peccatum mortale secundum ius positum: cum episcopus seu sacerdos papa interdicta est dispensatio: nullus dispensare vel dilatione pretere peccatum nisi solus papa. id. q. f. eo. re integranda. vel hi quibus specialiter commiserit. Si vero non est interdicta poterit hoc sibi. Sed q dicitur papam non posse dispensare in his rebus tutionibus ubi est peccatum mortale perpetratum in usurpatione contra legem diuinam facta vt furto rapina usura et huiusmodi: quominus restitutio fiat si potest et si letur intelligendum quo ad restitutionem exteriorum si sciuntur personae vel quod incerta est dispensaret obsequio causa rationabili vel saltem dubia pro libito voluntatis. Non enim potest tollere q sit potius bonum: dare alio sine causa: et ea rationabili potest: puta pro modis pene: et cum auferat regnum vel locum alium propter demerita suae: et est in malis ecclesie: hereticis vel schismaticis: nec se vel let corrigere: vel cum faceret

mouere bellum contra aliquem dos minus vel ciuitatem: neque et ecclesiam vel sanctum hereticorum: vel detinente bona ecclesiarum: ita: de re alio dignitate iura et bona: ut si sicut factum est pluries. Nec potest papa cum bona pcientia q pauperibus debere dispensare dare diuitibus sine causa rationabili: sed cum rationabili potest sibi obligatio remittere: seu ut pauperibus dare ea que acquisierant q furto rapinas et usuras: cum sunt incerta et incerta alio cum sit superius et vniuersalis pater pauperum magis est: qui in huiusmodi solent dispensare. ut. l. i. v. d. d. i. c. b. o. extra de sep. or. Quia etiam habet plenitudinem potestatis in dispensatione bonorum ecclesiasticorum: et plenam iurisdictionem in terris ecclesie: forte et huiusmodi bonis. et ecclesie: et eorum q habent in terris ecclesie posset remittere debita et furto rapina et usuras: et si sciunt personae sine eorum consensu: et alio causa rationabili. Nam quid sit hoc sit ut supra vniuersalis ecclesie et fructus auferat: et det aliter quod errato illi ecclesie cum sit et creditoris rationabili. Et sic in ista materia huiusmodi potest dispensare: qz oportet remittere debita: et dilationem dare ad solutem. Quare vtriusque in peris certis cum episcopo qui ea potest pauperum possit fieri copponere

alio vel transactio: et h. Lan. de minori quantitate q sunt de ridol. Sciendum q non in incerta: puta quia residuum ele. h. de pe. et re. hic passum dimittit: et ut pauperem alio examinator: analiter determinare non possit vivere sine indecedat q non per illud ter. et per. cia in statu notabiliter. Sed h. de offi. vica. lib. vi. Quil em ubi abiqz hac causa episcopus sciet q sine mandato aplice id facere nequeat episcopus copponere de facta quantitate: quanta in foro dei. Non enim credendum est illa ad quos ascendunt: et ea papa fecisse episcopos dispensare non de minori. Con rariu seriores bonorum pauperum: potest ita facta tacta copponere sententia libito voluntatis remitteretur demum sententia facta vel copponere sup incertis gratia ipsorum incertorum. Et si: vt de his postmodum habet si vera sunt q facta est papa. potest esse bona pcientia absque de iure: nec vt contraria consuetudo valeat: alio inuito q aliqua rationabili causa facit animi illaquearent. Ter. re huiusmodi taxationes longe minus q sit debitu incertum et illa clare. Unde forte posset in reddendis sciret illis debitum dari q non est credendum q lue dare et ea bene et plene papa qui pfectis episcopos patres possint restituere. Secus cum pauperum indistincte: non coeque dabitur vtrum restituere sisset eis in spem q ex causa possit debitor q incertum. Nam possent cum talibus transigere in dubio est semper interpretanda. Et isti habent maiorem potestatem q illi quibus libera admittitur concessa est. Itz non debet plenitudinem potestatis: sed hanc consuetudinem et dinerrare: potest: vt homo. Et in tolerauit. Siunt tamen taxat auferatur sibi conditio ista eo Lan. forte posset dici q quominus ecclesiam militantem vade ad inferos et grauia cesset deam et ecclesiam trinitate puniendus a delictis: et dicitur vniuersalis ecclesie et ratio: et dicitur dist. r. c. b. papa. et rationabili facit compositionem glo. Insuper cum restitui

Tractatus

Intio certorū debeat pcedere sufficere ad vifungū. Nam
restitutionē incertorū q̄ epi
circa vifuratos publicos & li
centient ad facta ecclie & se
pūtrā: pū cōponant super
certa quantitate p certiorā qdā
sibi solēt imbutiare magis q̄
pauperib⁹ dare: & de certio nō
puidēt sufficere vt reddat
integraliter: min⁹ bñ faciūt q̄
nimo si nō sufficiērent bona q̄
puidēt sufficere vt reddat
integraliter: min⁹ bñ faciūt q̄
nimo si nō sufficiērent bona q̄
remanēt vifuratis vel heredi
bus eorū tenentur q̄ acceper
rūt p incertis cōtribuere pro
restitutione certiorū: talia su
tes sunt & latrones auferentes
q̄ debent certis psonis eē. de
vifur. c. 2. in p. q. 7. si res. S3
cōsuetudo in hoc nō excusat:
q̄ potit⁹ dicēda est corruptela:
q̄ cōtra ius diuini. dist. viij. c.
que contra mores. xxx. q. vj.
ca. flagitia

De modo & ordine res
sistendi. Ca. vi.
Quantum ad sep simū: scz
de modo restituendi sē
ordine. Circa qd cōsiderāda
sunt tria. primū est qd resti
tutio certiorū pponēda est res
tutiori incertorū.

Sciendum igitur q̄ certa
omnia obligata restitū. scz
scitunt persone q̄ bus est facie
da: pmo & integraliter solue
da sunt q̄ soluantur incerta:
quando scilicet scitur vel dū
bitatur bona restituētes non

tunc restituēda sūt plene pū
& integraliter certa. Et hoc im
ei rōne. Pūo ratio de successio
nis. S3 dō rōne obligationis.
Tertio ratione similitudinis.

Quantū ad primā rōne scz
successionis: aduertēda vlti
gēt q̄ nō succedit in paupe
rib⁹ ipse p̄p̄ nū qd nō repe
riunt p̄one certe qd restitui
debet certa: vt quasi p subitū
tutionē succedere videantur
actū diceret testator: dimittit
meos heredes tales & tales q̄
bus debeo: vel etiā si non de
beo. S3 si eos nō reperiri cō
tingat subitū mihi cū illis
cum pauperibus suis.

Quantum ad secundam
rationem scilicet obligatio
nis: probatur hoc sic. Nam
pauperibus non tenentur here
des dare scilicet pro restitū
tione dictorum incertorū:
nū vnica ratione scilicet in
foro dei: sed creditoribus cer
tis tenentur duplii ratione
scz in foro dei & foro mundi:
quia heredes p̄t a creditorib⁹
bus in iudicio conueniri.

Quantum ad tertiam ra
tionem scilicet similitudinis:
probatur idem a simi de
voto simplici et solenni. nam
votum simplex non ita obli
gat sicut id quod est solen
ne. Nam quod ad deum simi

De restitutionibus.

fo. cxxx.

Simplex obligat: solene quo
ad deum & mundum. I. totum la
penitus sunt inuoluntaria
mundi. An simplex votū im
scilicet rapina: furtum: et hū
pedit matrimonij contrahē
tismodi. Usura vero aliq̄ mo
do sed nō dirimit contractū. do est voluntaria scilicet volū
Solenne autem impedit con
tate conditionata: p̄p̄o ter
trahendum: & contractū diri
de sui natura minorem iniū
miti patet dist. xvj. per tot
tiam in proximum sapit. Ali
tum. Et ratio huius est: q̄ in
vero debita sine iniuria sunt
voto simplici est vñ vinculū
q̄o sunt voluntaria puta id
ligat: in solēni dupli. De
quod debetur rōne emptio
restitutione vero certiorū scilicet
facte alicuius rei vel ratione
dum est q̄ restitutio etiam sic
mutui licita h̄mōi. Et ideo ra
pius & furtus prius restitui de
bit: q̄ ipsa usura & alia debi
ta licito modo contracta. & ea
dem ratione prius rapina: q̄
debitum habere substantiam
grauior in ea sit violentia & ini
uria. I. in furto. Secundo
debet seruari talis ordo pro
firmata. Prima reperitur in
propter expropriationem. Nam
furtus rapina & similibus. Se
cunda in iniuria. Tertia in con
tradictionib⁹ licitis sive iustis.
Et si hunc triplicem volun
tatem gradus varie prius & po
sterius homo restituere obli
gatur. Cū igitur prima volū
tate scilicet violentia debitor
tenetur vtputa quia ab illius
furtum & rapinas & huiusmo
di violentias: talia prius res
sistenda sunt q̄ usura et alia
debita. Et hoc propter tria scilicet
licet propter offensionem: im
propter expropriationem: pro
pter compulsionem. Propter
offensionem quidem nam: mag
et simili. Et quibus sequitur

Tractatus

q̄ debitor si non potest insolvit
dam restituere quod ep̄or̄is
per rapinam & furtum: & etiā
quod habuit per viuraz: tene
tur insolvitū restituere prius
quid habuit per rapinā & fur
tuz: q̄ quod habuit per viuraz
& hoc in ratione p̄sistit: cō
currentis: q̄ in solvente viurā
aliquo modo volentes: cō
currit ad illam expoliationes
viurē sed expoliatus per fur
tum seu rapinam cōtra omne
suam voluntatē expoliat. Tū
etiam ratione iuris coarctan
tis. Nam a iure cluit hoc cō
pellitur ad restitutiones rapi
ne & furti insolitum etiā si nō
habeat qd̄ restituendū viuraz
Et huius sententiē est. Berar.
ot. heremitarū q̄ videt rōnas
biliter dicta: hoc excepto. s. q̄
debēt prius restitui rapina fur
tuz & viuraz: q̄ alia debita mō
licite cōtracta: hoc est est of
ferre holocaustis de rapina. c. ex male ablata indeter.
Sicut enim iniuste accipere
ad aliquo dante: barec elec
mosyna pauperum dicit Aug.
p̄ib. q. v. c. forte ita & iniuriam
videt vi de eo qd̄ iuste debet
alteri: puta honesti mutui vel
emptio vel alius liciti cō
tractus: restituit aliena. Hoc
em̄ esset rapere alienū et non
sunt facienda mala ut evēiāt
bona. ait ep̄s ad Ro. ad hoc
arti. p. 19. qd̄. v. cap. neq̄ enim.

Quantum ad secundam vō
luntatem que dicitur cōditio
nata que. scadit in iura. dicit
Alejan. lombardus q̄ p̄u te
netur quis restituere que ha
buit per viuraz: q̄ que habuit
per alios cōtractus factos vo
luntarie. Et huius rō est quia
in restitutione debitorū solum
scrutatur iustitia: sed in restitū
tione viurē & male ablatorum
non solum iustitia servat: sed
etiā iniuria deo facta et prop
mo emouetur. Et ideo restitū
tio viurē p̄ferenda est. **¶** Si
tamen contrarium obierit
quia. Italia iusta debita in sa
tisfactione p̄ponuntur male
ablatis: advertendū q̄ in du
bita casu hoc fieri potest. s. q̄
debita sunt clare manifesta:
restitutio mala ablatorū non
sic: sed obicure sic inquirēdo.
Secundo q̄ res que debetur
de determinata. puta lege v̄
c. ex male ablata indeter.
Nam clarum semper p̄ce
dit obicure in iure: et de
terminata rō indeterminatū.
Sed illud cōter nō observat
extra predictos duos casus:
quod etiā videtur rationabil
iter fieri: quia inducens videt
sui viuram debere restitui de
iure iuste alteri obligata. Nam
per hoc non tollitur iniuria
facta proximis et deo sed ad
distur non: quia alienum an

De restitutionibus.

fo. crrvj.

tenet. Nec enim tenet deo &
primo ratione viurē p̄peraz
rei: vel alterius male ablati
nisi ingratum poset de iure gr.
extra de regu. tur. Nemo ad
impossibile obligat. Et ergo
non pōi restituere viuram ni
si subtrahēdo ius alterius p
tunc excusat a restitutione.
Propterea hoc magis entio
lentū seu cōtra voluntatē eius
turi debet aliqd̄ rōne contra
tuz iusti siue liciti. i. subtra
here ius crediti: q̄ fuerit acci
pere viuram ab alio. Pro
pterea non videt rationabile
vi de iusto obicure qd̄ fecit
primo: scz ei mutuo sēu ex
pectando p̄ciū rei vendite
reponet in cōmodum & dam
num qd̄ cōiungeret hoc servā
do: cum qd̄ dedit viuram rece
perit tam cōmodum magnū
ex mutuo sibi facto & ideo d̄
sibi sufficere: ut viurari resti
tuat sibi viuram cum poterit
de suo: & non alieno: quia sū
regular. Nemo debet locū
pleari cā alterius iactura v̄
damno. de re. iur. l. b. v. q. hoc
nisi iura cōia vel municipalia
aliter disponent: quia in hu
iurmodi servanda sunt. Nam
iure hūano possidēs salta
de in iure p̄ueniant: credito
res postmodū venientes heres
de hereditate remanserit ei:
v̄ p̄p̄ia possident: ut patet
d̄n. vii. c. quo iure. **¶** Quāvis
ad tertiam voluntatē que di
citur q̄ formata: hoc reperitur
in cōtractibus licitis: ubi vna
libertas cōtraheutis cōformā
tur in iurimul. In restitutione
etiā satis aliqua p̄u restitū
da sunt. Nam prius restitui
debet huiusmodi debita: q̄
quecumq̄ ad pias causas rel
cia atq̄ donata. Cuius rō est
q̄ donatio & ad pias causas
largitio: sunt ex superogatio
nis consilio: vel sunt forte bo
na incerta. Restitutio aut̄ ma
le ablatorum seu aliorū debi
torū certiorū sunt ex obligatio
ne & p̄cepto. Prius em̄ restitui
debent q̄ sū necessitate p̄ces
prius q̄ que sunt sū superogaa
tione cōsili. huius inle concorda
dat Arch. in. c. non sane. n̄. q.
q. v. b̄ne etiā Ray. ait q̄ si cre
ditores vel legatarij sū vene
runt ad heredes: primo iustitia
ciendū est creditorib̄. Sed
si veniat separatim liberabit
heres solus: p̄ ordinē colla
bet venient sine creditorib̄. Si
ue legatario: sū tū in dolo
vel in fraude op̄es. Meritū
si legatarij p̄ueniant credito
res: & accipiat: ut p̄ heredes
creditorē: priorē: p̄sist
res in iure p̄ueniant: credito
iurmodi servanda sunt. Nam
iure hūano possidēs salta
de in iure p̄ueniant: credito
res postmodū venientes heres
de hereditate remanserit ei:
v̄ p̄p̄ia possident: ut patet
d̄n. vii. c. quo iure. **¶** Quāvis
ad tertiam voluntatē que di
citur q̄ formata: hoc reperitur
suum saluum contra legatas

Tractatus

est: et dicitur extra de solu.
c. Quidam. Nec aliqua pe-
na multari. extra de vii. c. euz
ta. Et dicitur per penam qm cedit
bonis. Jacoq talis debet et cō
miseriacerdos: si de pauper
tate dubitat q cedat bonis.
¶ Nota tamen q non sufficit
hec cessio: q non sit et ali-
qua penitentia in dngenda:
quā nec solutio nec satisfactio
etia plenaria sufficeret. Nam
licet cessio seu solutio quo ad
satisfactionē homini sufficit:
quā tamen non est ecclesie
satisfactum: ergo inde eccle-
siasticus: seu sacerdos p vfu-
ratione rei aliene inuigat pe-
nitentiā. In hoc offendit plu-
rimi peccatores: denique
q potant sufficere qō satisfi-
ciant nec transgressionē quāz
fecerant postmodum confite-
tur. hec postea. in sum. tit. de
pen. 2 re. ¶ Secundo nota q
si talis puenit post ad pū-
gnoze foriū: teneat satisfi-
cere etiā si cesset bonis. q
p hoc non sunt liberati: sed ta-
lis cessio ad hoc eis pdest ne
iudicati traherent in carcere.
C. q bo. cede. pos. l. qui bonis.
Ubi etiā dicit glo. q cessio in
hoc eis pdest q postea nō po-
terūt cōueniri nisi in pūta face-
re pūta: sic habet rō ne egeat
Et ppter ea cōueniri nō dicit in
fina sit id qd acquirit: q me-

rito videat debere cōueniri.
hoc in glo. Sed q habet ren-
tuere si conueniant ex malef-
cia: si nō sunt soluēdo verba
di sunt p debito. Si si nō con-
ueniunt ex maleficio non de-
bet tales liberari: sufficit q
cedat bonis. Archi. rub. q. 1.
si res. ¶ Nota tertio q si iō q
aliena abfuit pōt restituere
2 nō restituit: nō est in statu sa-
lutis. rub. q. vj. c. si res. ¶ Wi-
cit aut Ray. in sum. sua qō hō
alicui. 2 re. teneat restituere
indebite ex acta a se vel a iu-
directe vlt indirecte. gl. 3. In
directe vi qm denegat eis in-
fuitū: vel nō defedit eos: vi dicit
2 vi sic errorqueat al. q. Si ta-
li dō ex aliqō circumstantiā
appareat malū difficile vel
impossibile talis restō: tam vlt
q possit cōiūti hōmō q in con-
pensatōe vel remittat eis cō-
muniter cū eorū cōsentu 2 li-
bera voluntate aliquā seruati-
tē vel annuū pstantiā in ppe-
tū vel ad ipōita q plenā
me videat eis satisfactū: vel
etiā faciat in remissione pō-
roz illorū qd tunc tenetur aliq
hospitale: vel aliq simile op-
eratiōe p cōsentu in eorū
dem si potest requiri. hec ibi.
¶ Quarto no. q si qd hō alicui
na restituere certis psonis: nō
pōt in totū vel in partē: si non
cōmoderit cū mīta sui in com-

De restitutionibus.

fo. crrviii.

moditate tbe pponat vel que-
riat cū ipō leio vel spoliato ami-
cabit de redditibz suis mode-
rate: ita q victi sibi remaneat
assignādo sibi quicquid fuerit pie-
narie satisfactum: vel paula-
tim singulis annis vel mensi-
bus vel alio tempore: emen-
det quod potest: hoc cum vo-
luntate illi: cui debet satisfi-
cere. Quia si nullas inueniret
misericordiam apud eū abiq
dilatione tenetur satisficere
vel bonis cedere: quis talis
peccator semper est in mora.
Postea Ray. Sed hoc melius
declinabit in vlt. gl. se. Si aut
predictus inueniat gratiam
apud creditores suos: facietes
sibi remissionē vel dilationē
sibi potest ea vi 2 est in dono
statu anime: si tamen habet in
pposito faciēdi qd debuisset:
si nō potuisset obtinere ipsam
remissionem vel dilationē: m.
¶ Quinto nota q vbi essent
plures creditores alicui: tōc
dītor petēt dilationē aliqui
creditores possit dāre: aliqui
nō: qd cedat bonis stabit
maiori parte creditorū: intel-
lige maiore partē vbi est mai-
2 fortius debita et si vnus est
cui plures qōbz debeat. Si ve-
ro par sit debitorū: nō ē ma-
iori numero creditorū. Si dō
sunt paria: eligenda ē elemē-
tior inia. solutio danda. C. de

cessi. bo. l. si Ray. ¶ No. hie
q Jo. an. super. c. q. de vii.
i. p. mouet questionem. An he-
res vfuatū quādo hereditas
non sufficit omnibz debeat sa-
tisfacere primo venientibus.
2 refert dixisse qd in immo. hec
est: et alio satisfactio pio tātū
vnumquēq contingente ar. 5.
de test. a. c. etatum. an. h. 3. de
cit ipse Jo. an. satis videt in
hoc casu haberi debere consi-
deratio tēporis: vlt. ille q pū-
soluit vfurari: recipiat qd lūz
est integraliter: sic de singulis
fm regulā. infra de re. in. qui
prior. C. si istorum par sit caus
l. vi. dicit ibi in hūpotheca
hoc consideramus. C. qui po-
in pig. ha. l. sed si fundus.
¶ bona vfuatū videntur esse
hūpotheca. de vin. c. m. f.
Multi tamen doctores tenent
contrarium in hoc scilicet q
bona vfuatiorum sint hūpoth.
theata: vt postea. Archi. f. re.
Sof. et Joan. and. etiam dicit
q de hac hūpotheca non has
demus textum expremum.
¶ Sexto nota q vbi a liquo
iuratus est heres et non iussit
cit hereditas ad soluendum
omnia legata et debita: dicit
Ray. quod credit in iudicio
anime quod non terreatur nō
si inquantum hereditas se ex-
tendit: vel iussit et am si nō
fecit inuentarium in iudicio Jo.

Tractatus

and. et fre. Secus in iudicio
cōsentio forsi non fecisset inae
sarium. Sed si non fecisset nō
tenetur nisi durante heredita
te. Distinguit tamen inter tes
gata et debita: quia debita sine
diminutione debet solvere du
rante scilicet adhuc heredita
te. De legatis vero si tot sunt
q̄ non remaneat legitima po
test detrahere suam legitimā
et iteram quartam fm̄ quos
dam si sunt institutus heres.
Et nō q̄ heres potest deduce
re ante omnia expensas fune
rio: et alias necessarias quas
fecit causa hereditaria: vt in
testamento et huiusmodi. Ex
pensas tamen quas fecisset in
persuas ad honorem et pom
pam mōdum non possit cōtra
cōscia trahere de ere alieno:
sed facere intelligeret de suo.
De po. in. uñ. Si autē sunt
plures heredes ad debita vñ
libet p̄ hereditaria parte. C.
de here. ar. l. iñ. Et recipiunt
quinq̄ casus fm̄ iñ Ray. Pri
mus est si aliq̄ opus indui
dū est in obligatōe sacrēdi.
Tunc em̄ quilibet tenet inso
lidū. ff. de xpo obli. l. in execu
tionē. §. q. gl. ponit hoc exē
plum: vt si testator promissit se
aliq̄ opus facturum: et p̄
misit per se vel heredem iñq̄
non fieri quominus per suū

dum suū tibi se liceat ad hoc
quibet herediū erit in solidū ob
ligat. secundū casus est: si res
que dā restitui: ad vno in solū
dū possideat. C. de acq. vel he
re. vñ. l. iñ. §. nemo. Tertius est
in alimentis legatio: q̄ pro vo
lūntate defuncti vel iudicis: vñ
ad vno in solidum vel a pluri
bus pro partibus designatis
petunt. ff. d. ali. leg. l. iñ. Quar
tus est: si testator ad vno here
dum legauerit creditori here
ditario animo compensandū.
Tunc enim heres ille vñq̄
p̄ritatem legationis illius de
bitū solūnebit. ff. de lega. §. l.
cum ad vno. Quintus est in ex
pensis vxoris: que non tamen
adtingit heredes pro heredita
riis portionibus sed etiam
virum pro portione q̄ peruenit
ad eum de dote vxoris sue: pu
ta si ad eum peruenierint. c. et
in hereditate sint. cc. ipse tene
bitur pro tertia parte: et heres
des pro duabus partib. ff. de
rel. et fam. fo. l. quoties. et l. vñ
luti. hec ola et hosti. Quidē
beat fieri restitutio vxore con
cipiente filium per adulterū:
quem vir reputat suum de
his que coniungit ipse filius
ipsius de bonis patrii p̄
fatiui et de hereditate tota vñ
parte ad eum perueniente.
Primo videndum est de ipsa
vxore adultera: quomodo tes

De restitutionibus. fo. cxxix.

neat et ad quid. Secūdo de ipso
filio iurio si tenet et quomo
do. Tertio vero de ipso patre
qui ex adulterio talem filium
habuit quomodo et quātū te
net. Similis casus videt qui
ponit: exira de pe. et re. c. offi.
cā. l. c. de muliere supponere
sibi alienum partum: quē vir
eius reparet suum nutrit et
heredē instituit. Unde idem
videtur dicendū quātū ad re
stitutionem de ipsa muliere et
filio supposito vt huic fraudi
vniuersis operam efficacem
et de muliere adultera.

¶ Querit p̄mo si debeat hoc
revelare marito. Ad hoc dicē
dū q̄ aliq̄ nō: aliquādo sic.
Nam vbi imminet aliq̄ ho
rum periculum nō dī reue
lare marito. primum pericu
lum est in infamie scz mulieris
q̄ hec fatuer revelando cum
est antea bone fame seipsam
p̄ssime ac turpissime disfa
maret: quidē magnū peri
culū est mulieri. Ad q̄ puer.
Infalibilia signa: aut per vo
lūntatem est meli⁹ est bonū
nomen q̄ diuitie mulieris
intelligat de viris: et turpis
eius dicto non potest exhere
re periculosus in honestis in
famie mulieribus ingeret no
tam. Secundum est periculū
scādali. l. viri et consanguineor.
et amicorū eius si illis hoc in
notesceret malū: nō solum
appd se turbarent ex eo: sed

et tunc possent cō ea ami
citiā et pacē ac p̄cordē societa
te h̄ fecimmo forte eam marit
us dimitteret: ideo nō valē
tes solliciti continere vxore
adulterium periretaret et ne
innumerabilia et irrecepta
bilis inter eos daretur mala
Tertium est periculū mortis
sue vxoris et sue ipsius prois
atq̄ adulteri sui.

¶ Et itaq̄ p̄babitur timere po
tē: q̄ eius maritus seu quicū
q̄ an dā occidere alium que
rit: et necaret fm̄ Sco. in. iñ.
Cōcurrentib⁹ p̄dictis periculis
que vident valde p̄babitur
in plurib⁹ eueniētiis nō dī
lis mulieris suo cōiugi reuelas
re et p̄pter bonū incertū resti
tutiō hereditatē talib⁹ picu
lis se exponere malū esse. Quā
tū p̄pter piculū improbadū
ratio. Ad nec vir nec filio nec
etiā publicis iudex hoc null
etiā reuelanti credere obligat
tantiū probet dicta sua per
culū est mulieri. Ad q̄ puer.
Infalibilia signa: aut per vo
lūntatem est meli⁹ est bonū
nomen q̄ diuitie mulieris
intelligat de viris: et turpis
eius dicto non potest exhere
re periculosus in honestis in
famie mulieribus ingeret no
tam. Secundum est periculū
scādali. l. viri et consanguineor.
et amicorū eius si illis hoc in
notesceret malū: nō solum
appd se turbarent ex eo: sed

Tractatus

reditate: nisi in publico foro
eum probaret talē: et sic oportet
feret mulierē nō tantū apud
maritū s; apud totā patriam
diffamari. et istū presuppōit
s; q non debeat reuelare rōne
maiorum grauiorū epinde cō
tingētū: quō debeat talis mu
lier satisfaccere dicetur infra
ubi sū nō imineret aliū picu
lum vel malum nisi infamie
ipsi adaltere vel mortis sue:
videtur q si premoriaz viro
suo debeat ante mortē ordina
re cū pfectore suo vel alia pio
lia matura q si moriatur post
ea reuelet ex parte sua viro:
quando. i. ex hoc potest obuia
ri ne putatiuus filius habeat
hereditatē totū vel partem.
¶ Aliqū vero hoc marito vel
ulū psonis extra cōfessionez
tenet mulier reuelare videt;
i. hec tria pcurat s; nē. primo
si apud maritū et alios super
hoc sortis et grauis suspitio
impūi cēt et occasio suspiciōi
id totaliter. Scō si ex certis
et sufficientibus causis pōt et
de vehementer et valde pba
biliter credi q nihil de pmissa pi
culis impradicis hic subseq
retur aut cresceret: sed potius
minueret. Tercio si firmiter
presumatur q filius bonis ma
riti voluntarie cederet: sed si par
uulus est filius cessat ista rā
tio quia mittere pōt filius ma

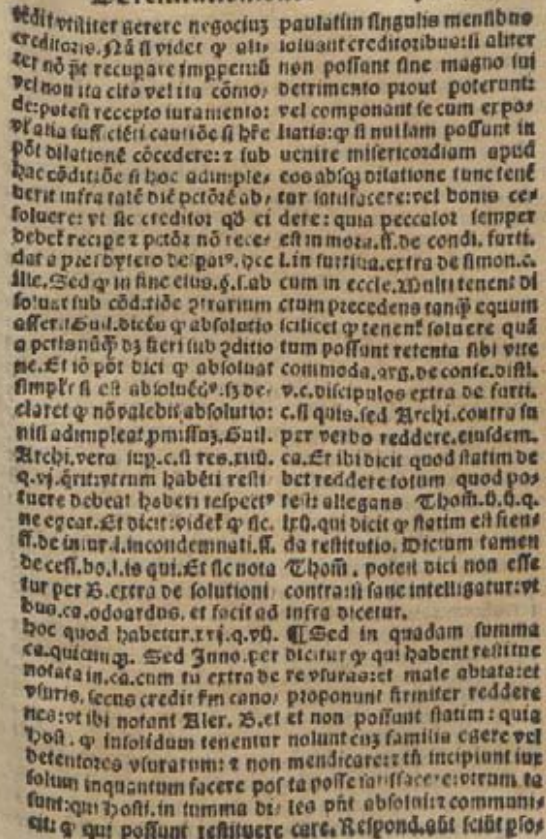
ritus ad hospitale cum non
tensatur alere alienos nisi
in extrema necessitate est aliq
desunt q pvideant. his autē
tribus cōcurrētibus reuelas
ri deberet et pōt: sed vir ista
cōcurrunt: et rarissime premi
mendū est q cōcurrant. In
super dici pōt fm Sui. q
etiam reuelare pōt si non
timet et mortū: vel aliud
immineret periculum. Sunt
quidam viri: qui sciēt
vrozum adulterium insinuen
tes: vel etiam consentientes:
immo quādoq; vrozos suos
ad hoc hortantes: vel quia p
prios filios non possunt hēre:
vel alia quacūq; pudenda
occasione. Facta etiam hac
notificatione anteq vir eius
pro cōdicatione talis si aliq ex
pendat: et deobligari a reū
ne aliq fēdāq; fecit qd in se
fuit et domū euitaret viri ex
pēlari in educādo: et heredi
tatis quo ad alios. ar. ex
tra de iur. i. dā. da. c. si culpa
nec tamē d; manifestare adul
terū ppter piculū psonē et in
famie detrimētū: et adū ad
cū euitādū. Et si ante manife
stationē iā aliq cōsumpisset
hūmōi putatiū filios: tenebit
ipia mater inquāsi pōt satisf
facere: si aliq d; vi suū pōt
det. Et si magna ex his quā
do hoc notificet nollet ipē hē

De restitutionibus.

fo. cxi.

his credere hoc nec credere diffamaretur. Secundum q
bonis purgati patris petens ab illo sicut antea hereditas
saltem legitimas que sine con possideretur. Si quis antem
sio expressis a iure auferri nō inisset q talis filio debeat reue
debet vt legitimus filius: nec latine scilicet ignoranter for
contrarium potest probari: te copularetur per matrimoniu
necitur nihilominus ipsa mu niale coniugii sue foram aut
lier hereditibus de portione il alteri sic propin quiescu alia
la oblata sibi de eo tā qd pōt et qua alia faceret que a iure
non plus extra de re. i. l. i. v. spūis prohibita sunt. Dicen
c. nemo. et hoc quia fuit in mo: dum q talis ignorantia dum
ra ad notificandum quando pferet omnino excusat cū
potuit prouideri. Sed nunq sit ignorantia facti: quando
nollet talis debet reuelare tamen factum veniret ad in
crimen suum filio suo spurio: cem tale matrimonium disti
et inducere eum ad dimitten: mendū esset si vero quera
dum hereditatem vero here: tarā dato q talis filius ex
dit: Ad hoc dicendum secun: verbis matris se spurium cre
dum Scō. ubi supra q aut si dat: teneatur reddere bona
lius crederet matri aut non. que habuit a marito matris
Si autem crederet non autē ceteris filiis atq; hereditibus
probabile est q propter dictū alio predicti mariti. Dicen
dimitteret hereditatem. Nam dum q si hoc indubitatē cre
pauos recipere cōtingit qui dit et rationem istud credendi
ita perfecti sunt: q propter cō: habet tenetur fm deum: non
seruandam iustitiam in foro tā humano iure. Si tamen
dei dimittant magnas posses non habent sufficientem causā
siones quas retinere possunt et rationes credendi istud: sic
iure exteriori et vellēt spuris reddere non tenetur: ex quo
reputari. Nec hoc mater pre: per se vel palatū sibi claret
sumere potest: nisi antea mul: q nō h; sufficientē cōm: seu qd
tā fuisse experta de bona vo: anā rēnem credēdi. Et d; ad
lūstare filiū sui. Non ergo d; se inter cetera quorū sieno q red
exponere piculo certo diffā: dāt suspiciō talē mēm ita q
matris apud filiū p; incertū el de facili nō d; credi. fm v;
est amor. L. i. pōlūst alia pte corceptionē illi. Si vero non viri sui. Scō: est ordinatio: q si
credideret: sic sequeretur inde du piamis matrē ipm v; ei vroz
dix matris. primū quia ipsa

Alio perissimiliter illud esse suum:
 ubi mater sua satisfacere non
 valet: videtur quod teneatur
 de expensis patri putativo: quia
 causam efficacem dedit tali
 damno. Extra de in iuria 2. ubi
 non dicitur. capitulo. si culpa. finit.
 men possibilitatem suam. Et
 si intraret ipsa adultera ad ho-
 spitalia: vel quia fuerit mortuus
 peperisse: vel quia notificavit
 suo periculo non esse si-
 lum: tum tenebitur hospita-
 li de nutrimento et aliis expen-
 sis suis notabilibus pauperes
 excuset eamcum de iure na-
 turali ad hoc teneatur. distin-
 ctio. prima. capitulo. sine naturale
 et hospitalia propter paupe-
 res nutriendos sint facta: non
 propter divites. Sed 2. de her-
 reditate vel dote si dotaretur
 a patre putativo: teneri vide-
 tur ad arbitrium boni viri ot-
 tentia sua facultate: que tamē
 satisfactio occulte fieri debet:
 cum sine periculo manifesta-
 ri non possit. articulo. secundo.
 questio prima. capitulo. si pecca-
 verit. Si autem dubitat adul-
 ter ex eo quod mulier levis est: 2.
 casus ipsa adulteretur: vel etiam
 quia ipsa adultera dubitat
 utrum sit eius vel mortis: re-
 linquatur iudicio dei: cum om-
 nia nuda sunt et aperta: et
 breviter non videtur de re sit
 tutione. De huiusmodi mate-

nas certas: aut non. Si sciunt ipsi habere male ablata: et ipsi etiam quibus habent huiusmodi volūtatum est qd de conscientia eorum sicut ad ter minū ipsorum 2 voluntatem. Si vero tales nesciunt damna sibi data: et reuelatio posset esse periculosa illis qui volunt restituere: tunc non est reuelandum illis: sed pretium damni qd confessor causam illorum utiliter agat: et confitens intendat: et promittat satisfacere qd cito poterit: qd hic habet locum ratiōis de bono et equo: tunc confitens absoluit 2 edicare potest: quia est in via salutis. Si vero oīno nesciantur persone quibus est restitutorio scienda: tunc est liber in potestate prelati vel discreti confessoris dare 2 constituere terminū cōfitei sicut videntur necessitate cōfitei nem eius 2 voluntatem promissam restituendi infra istum terminū talis potest absolui 2 edicari. Item ubi maior est cōfitei ubi maior malicia et venia est scienda 2 remissio. Et quia totus mundus fere est inuolutus in rapinā: sic pro posse tuo curre per medium: ne nimia securus vel remissio perire faciat quos discreta equitas poterat reuocare. Item semper iniuriarum 2 spoliatio

vel cōplices eorū debent haberi militer postulare veniam ab eis quos offenderunt: tunc illi remaneant in rancore 2 mala voluntate.

¶ Quid autem debeat facere vxor 2 familia rapto: 2 vsu ratiōis huiusmodi qui non habent nisi de obligatio restitutionis: habeo in scda pte summa. f. c. r. d. g. r. v. b. et. r. r.

¶ Nota qd Ray. 2 Post. circa suā materiā restitūōis dicunt: hoc notēt sacerdotes 2 retineant: qd maior vel minor fuerit: quod vel dolo vel violentia: maior vel minor doli esse discretio iudicatio: et finis hoc in vsu 2 qd sūt in depositis: et dicitur in scda pte summa. f. c. de viara. Et omnino sunt restituende. Et qd minor est ubi violentia: quod in ceteris: poterit confessor etiam est: cit pro na cui scienda est restitūō: magis moderari ipso restituendi restitūō sibi vite commodā: 2 familiarie sue.

¶ Quidā circa materiā istā dicunt: et meo iudicio satis rationabiliter: quod in certis casibus non teneatur quis ad statim restituendum actualiter: etiam si habet modum aliqualem ad restituendum: ab eo cui tenetur inuenire non possit nec dilationem nec remissionem: sed statim vel

statim restituendum quantum iustitiam 2 propositum testis de videlicet ex restitutione sua tuendi alienum: p tempore oportum vel statim restituendo se: portat: et tunc tenetur dñs queretur inde euidēs vel pro rei volente. v. l. i. debet. Quod habile damnum spirituale vlt autem hoc dñs tenetur ad actu tempore notabile ipsius re illicito: in actu debito 2 honesto sitientis vel aliorum quod ius: quia velle debet dñs qd preponderaret damno eius qui suum habet retineat: quoniam debet habere ex carentia illius poterit opportune reddere. rei. Potest autem tale damnum et si dicas dominus rei hoc esse triplex. f. periculum mortis: agitur inuita: quia non vult qd p ffo: infamie grauis: seu scda quantancūq tempus suum iam notabile: vel damnum et retineatur. Dicitur fm Sco. periculum probabile mortis ubi supra: qd domino etiam in his culpe. Ratio autem huius ordinata volente statim recha modi est: qd scilicet talis restituere suum 2 per 2ho cōtra restitūō possit differri: qd f3 Sco. etiam rationem nolente proxi li. d. di. c. v. arti. li. d. creditor qd minus retinere suum: tunc tenet debet habere: magis dñs velle nens non est defensor iniustis. In huius casibus vi maxime in commodum seu damnum eius ditione strictissima reddidit: qui debet restituere euiet in reperiatur. C. depositio. leg. si. 2 modica restitutionis dilatio: tamen inuio dño voluntarie qd suum modico modum vlt inordinata cum repetit vlt cō damnum ex carentia ad tempus tunc rei. Et si obiciat qd restituere est actus negatiui precepti: quia reducitur in explicationem per hoc quod est non re restituere alienum: sed preceptum negatiuum obligat semper ad semper. Rñdatur fm Sco. ubi supra: qd alienum iniuste 2 iniuste dño retinere simpliciter prohibetur: propterea semper quod laudabiliter fit. Et si per 2 ad semper iho modo necesse est saluti alienum non reter ex huiusmodi restitutione habere. Sed hñ quo habet voluntatem periculum damni in cō

Tractatus.

Parabilliter pteualis damno quod inde habet creditor ex carentia rei sue: puta cum ipse creditor impugnet donā cōmune: habendo illam re sue pecuniam: quam quis de suo retinet magis possit impugnare: et pteualiter contra bonum cōmune. Nam tunc fm Rich. in. li. ii. di. xv. ar. i. d. q. id. ad tertium ar. non tenetur illud retinere: sed fideliter referre: et restituat sibi vel hereditas suo qñ hoc fieri potest sine peiudicio boni cōsue: vel deposita re illud ordinari: dicitur: providendo qñ ipse suo restituat. Id est dicendū cū quis male virescit sua re: habitatur puta gladio ad occidendū se vel aliam: vel hmd. Idē videatur dicendū cū ex subita restitutione ille qui restitueret res ablatas per furtum vel aliud vitium detegere: et inde infamare tur: eoqñ fama sit quid notabilis substantiat pati. unde grauius reputatur peccatum detractiois qñ furti ceteris paribus fm Tho. li. ii. q. lxxxi. art. i. d. 7. q. 1. c. deteriores. Cum ergo quilibet teneatur conseruationis fame sue. ar. xii. q. 1. cap. nolo. potest talia deferre restitutionem viqñ ad tēpus quo non deprehendatur in crimine et infametur: si autem prouideri non potest. Itēz

dicendum est cum id quod debet restitui non possit restituat nisi faciendo magnas expensas ad mittendos ad aliquam remotio est creditor. Tūc enim quid agendum sit habes hic supra etiam in eodē tract. et. Et idem dicendum quādo mulier habet filium per adulteriam nesciente viro: vel supponit sibi alienum partum: qñ nutritur de bonis viri: et tūc heres dimittitur: et proprius filius: cum teneatur mater istius de omnibus bonis que percipit filius iste: scilicet parati ut patris. Non tamē debet reuelare secretum: quādo ex hoc sequeretur vel sequi probabilitate posset motu suo vel plius falsio: vel etiam notabilis infamia seu alia grauius scandalum fm Ray. li. ii. q. c. de raptu filius. et 3o. neap. in quolibet ro de quo habes hic supra plenius: ideo ibi vide. Alius casus est quando ex quāsi modo restitutione subita posset se qui motu spiritualis seu peccatorum mortale probabilitate in restituente: vel familia eius puta restituendo que habet aliena ad tantam venit periret aliena vel miseriam qñ potest vinere vel prouidere filio suo de victu et vestitu: cum sint alioquin nobilis conditione medicare nimis et

De restitutionibus.

fo. c. liiij.

descent: ad amicos ad sufficiens non inueniunt laborare nesciunt: vel non possunt: qñ paruuli vel infirmi: sic restitudo exponitur periculo ipsi se cum familia sua torandi: vel prostituendi filias vel oves: rationes ubi retinendo quod habet alienum: cum ipso et in duitia sua prouidet et parit sibi et familie sue: et disponit ad satisfaciendum paulatim hoc sentire videtur Soc. in. li. i. ubi supra. Item in quolibet lib. vi. q. xxi. Et idem videtur dicendum cum quis habet instrumenta artis sue: vnde ex labore suo gubernat se et suos vendendo vel tradendo ea ut restituat suis creditoribus non poterit laboraret inde lucrari: puta libros quo ad iurisperitos et medicos: infirmos quod artifices. Laborādo autem cum predictis ultra satisfactionē inā poterit in futurum paulatim satisfacere. Nec credo esse qñ hoc qñ dicitur in retentione non sit contra voluntatem eius: alienū simpliciter. Non est ita mare verba accipienda sunt dicit lex in c. i. l. i. Et in sacra scriptura statim dicit fieri qñ in plio ipe vi patet Malach. i. Statim venit ad templum etc. precipue cum ex causa ita vigenti

differtur ut dictum est. potest etiam multipliciter capi in re: et non solum pro potentia satisfaciendi iuris et commoditatis: sicut patet. xxi. questio. 1. ca. se cum familia sua torandi: vel prostituendi filias vel oves: rationes ubi retinendo quod habet alienum: cum ipso et in duitia sua prouidet et parit sibi et familie sue: et disponit ad satisfaciendum paulatim hoc sentire videtur Soc. in. li. i. ubi supra. Item in quolibet lib. vi. q. xxi. Et idem videtur dicendum cum quis habet instrumenta artis sue: vnde ex labore suo gubernat se et suos vendendo vel tradendo ea ut restituat suis creditoribus non poterit laboraret inde lucrari: puta libros quo ad iurisperitos et medicos: infirmos quod artifices. Laborādo autem cum predictis ultra satisfactionē inā poterit in futurum paulatim satisfacere. Nec credo esse qñ hoc qñ dicitur in retentione non sit contra voluntatem eius: alienū simpliciter. Non est ita mare verba accipienda sunt dicit lex in c. i. l. i. Et in sacra scriptura statim dicit fieri qñ in plio ipe vi patet Malach. i. Statim venit ad templum etc. precipue cum ex causa ita vigenti

distans: puta cum non reddat
gladium furioso cum repetit
ipsam in furia hoc enim in se
fit. vi. ff. q. d. ne quis. Et aut
habet hoc est qd puit rem suam
statim habere quā retinens nō
posset dare dñe notabili dam
no suo: contra ille cuius
est pot sine damno et incom
modo carere ad tempus. Et
tra istos casus non sufficit ad
salutem nisi statim restituat.
Ratio est: qd de necessitate sa
lutaris est vitare peccatū mor
tale: sed non solū asferre alie
num: sed etiam detentio rei
aliene extra predictos casus
est mortale: quia contra iusti
tiam cum faciat iniuriā prop
rio. Et hoc cum pot restituere.
Unde nō sufficit ad salutem.
Et relinquare instrumentū vel
per testamentū qd heredes re
stituunt: sed de necessitate ei
statim restituere si potest.

Sed ille cuius est res: vel
cui obligatur non potest illa
carere sine incommodo suo
etiam ad tempus: opz qd resti
tuat etiam cū magno incom
modo suo: nec sufficeret dimit
tere per testamentum.

¶ Tertius casus excusatio a
restitutione subita est cum ex
hoc immineret periculis mor
tis corporalis.

¶ Et no. fm Rich. in. ff. dñi.
ff. qd si ille qui damnum intu

lit habet aliquid ultra neces
sarium sustentationis nature:
quāvis sibi necessarium ad
victum scdm decentiam sue
sine restituere teneatur. Non
enim licitum est de alieno vi
uere: cum seculari honore. Et
autem non habet nisi necessa
ria ad sustentationem nature
tunc subdistingendum est qd
aut iste qui est passus damna
re non indiget ad sustentationē
nature eo qd ab eo ablatus est
et iste ille qd abstat potest resti
tuere: et restituere nō tenet: qd
ex iure nature licitum est vi
carij plus possessionis neces
sarie ad sustentationem natu
re. Extrema enim necessitas
facit omnia communia. ff. ad
le. rhodi. de ioc. lib. ii. §. cum
in eadem. in ter. et glo. Aut in
diget ad sustentationem natu
re eo quod ablatum est: tunc
subdistinguo: quia aut prius
s. dominus ipsius rei indiget
ista re ad sustentationem sue
nature priusq̃ fuit necessaria
ad sustentationem nature ista
lino qui abstat: aut eodem
tempore uterq̃ indigens sa
ctus est ista re ad sustentatio
nem sue nature: aut iste qui
abstat factus est indigeno
re ista ad sustentationem sue
nature priusquam iste a quo
ablatus est.

¶ Primo modo et secundo potest

dicti sine preiudicio qd iste qui
abstat res istam teneatur re
stituere illi a quo abstat: qd
nonq̃ fuit res illius qd ea ab
stat si itemp remanet istius
de iure. potest etiam tum in sa
tu in qd res mea necessaria est
mihi ad sustentationē nature
non pot fieri alteri me dñe
te. Si tertio modo: tunc ille qui
abstat restituere nō teneatur
qd ab isto tpe qd facta est neces
saria sibi ad sustentationē natu
re: tunc tunc a quo ablata est
nō est necessaria acq̃sistit fuit
ius in illa re illi qd abstat. Et
qd q̃uis damnum passus veniat
postea ad statum in quo res si
bi ablata esset sibi necessaria
ad sustentationē nature nō pro
pter hoc hz maius ius in illa re
q̃ iste qd ea abstat: nisi iste qd
ea abstat deuenisset ad statu
in quo amplius res ista nō est
sibi necessaria ad sustentatio
nem nature. Idē p. d. pa. l. iij.
arg. ex p̃dictis horum p̃z: qd
tales qd hnt restituere et reti
nere sibi quodammodo neces
saria ad sustentationē sui et sa
lutaris ad vitandum multa peri
cula anime et corporis: quo
verisimiliter sequi possent bo
nis suis cedēdo: oibz se ex
poliando p̃ reāone scienda qd
forte tutius est restituere et in
deo considerare: etiam si opor

teret mendicare fm Ray. ad
hoc nō vident tenei de neces
sitate salutis. Tamen nō des
bent tales in laute vivere: et
pomposius vestiri cum iam illis
et istas suas cum magnis bo
nibus nupti tradere: sicut si
non essent obligati restituēti:
sed parceret vivere et parvas de
tes tradere. Et si non possunt
nobili vel mercatori nupti
dare: debent amitti et p̃beo
trudere et alia superflua reles
care. Cum multa ergo prudē
tia hoc negotiū agēdi est: cū
efficaciter videntur facere qd
possunt ad restituendum: et in
alio se bene hēre cum timore
decredo qd possunt absoluti et
communicari: qui autem de
eo qd possunt semper p̃cassi
nant et annuatim repēnt p̃
mittere confessionibz restitui
tione facere et postea non sa
ciunt: non videntur absolui
dimisi prius faciant vel dispo
nant efficaciter negotium vt
habeat executionem et multo
minus ei permitti debet cō
sumi: quantum dico spectat
ad consilium confessoris. Et
quantum ad sacerdotem qui
habet communicare: tunc ille se
in manifesto ad hoc inquit:
quid iuris habeo sapia in. iij.
parte de bonitate confessoris
ist. eo. ¶ Desistat autē ma
nifestis qd agēdi sit cū eis

In restitutione & collatione scilicet Et idem si de extorsione appa-
 cramentorum habes in. q. p. reat per aliud q. per testame-
 te sum. tit. f. c. r. & p. de palu. tum. Quo autem ad possessio-
 nem. tit. d. l. x. q. i. ar. vj. de usu. res bonorum in duos per tes-
 possent etiam tales petere re statorem vel ex heredem boni
 missionem a creditoribus: quia na sunt alienata: non est alio
 si sine fraude & spote obtinet qd dubium si possederant ipa
 no ipsi amplius obligantur: cio. f. an. q. actio psonalis no
 nec etiam pauperibus illa re competit contra successores
 missa eis dare tenentur. Non singularem. vt. l. i. §. si h. s. si.
 tamē decens esset: p. dices a ad trebel. Nec ob. primo dis-
 paupere & indigens parum a cta. p. actiones episcopo com-
 multum indigere peteret res petentes darent. p. annis q.
 missionem. ¶ Querit vtrū episcopus intelligatur hoc de actionib.
 elapsis. xxx. vel. xl. annis post competentibus episcopatus
 sit agere contra heredes vel vel ecclesie collegiatis: sed
 possessores bonorum quodaz hic no competit actio episcopo
 illius qui in testamento reli- po vt episcopo sed etiam pconomo
 quit mille libras soluēdas no mine vsurariū incertarū cū de
 mine vsurariū incertarū cū de perum.

extorsione dictarū vsurariū no ¶ Queritur quid si premisso
 appareat nisi per confessionem generali edicto: q. quicunq.
 dicti testatoti. r. h. d. Laur. dederit vsuratum nomine ali-
 de ridol. in trac. de vsur. post quid tali veniat infra toties
 f. rede. q. cum actio que com re. Si nemo veniat: nec etiam
 petit ex testamento: vel p. d. itio aliquas vsuras certas vsuras
 q. p. petit episcopo per. l. nulli. & l. si rino assignauerit infra termi-
 q. ad declinādā. de epi. & cle. num sibi ad id statutum: statim
 sunt psonales & p. facto. xxx. an q. est sententia per episcopum
 notis claudant: & p. p. h. c. de declarans illas esse incertas
 prescri. xxx. vel. xl. an. 38 §. h. e. vtrum vsurarius sit tatus: si
 rederes bona fide possideres q. postea appareat persone certis
 semp psumit no p. petit actio re quibus est restitutio siens
 ad dictas mille libras nisi p. da. f. rede. de se. sentit quod
 boref herede malā fidez has sic: etiam quo ad illos: qui
 buisse & scuisse p. d. & crimē tunc erant extra diocessum.
 defuncti: quo casu d. intelligi f. f. f. tamen quod talibus
 s. tua nos. cū simi. extra d. p. u. competit remedium contra

episcopum vel pauperes. iurari creditoribus in no sol-
 Sed cogita dicti Lau. Et uendo. Ex precepto autem d.
 deridol. in. q. cir. an sit verum. nmi est solutio faciēda. ar.
 contrarium practicasur q. r. q. i. c. magnum. x. q. v. l. i.
 non est determinatum q. oia ca. tributum. quia peccat im-
 veniant sub nomine incertor termino non soluēdo: tuz q.
 hoc est q. non sit iurato vere frangat promissum. extra de
 & fm quantitate ad quā ascen pac. c. f. & d. q. d. q. d. illo elapso
 dunt: sed minor: & fm q. inter multo domino detinet alio: sic
 eos conuētum est: & de hoc iu. f. de excep. doli. l. d. §. circa. Et
 dici p. cuius in alio no dato hoc tenent quidā. l. v. nomine
 presumit q. constat legitime. fore factorum contineant hoc
 An autem talis practica sit in casu debita: quorum termino
 ri consonata ipse vide. prom solutiōis tempore mortis elap-
 pti sunt tamē episcopi ad eius plus erat: et pro illis aq. p. oia
 obseruationem: quia pro seip. sit: ius de debitis quorum
 sis incerta imbutant: nec ad terminus non adueniat. Et
 illorum volunt restitutionem ita nota. Spe. in rubr. qualiter
 venire vel teneri: sed sic scripta in iudicio proferantur
 sa taratis secundum conuen. §. nunc vero.
 tionem secundum quod mo ¶ De eo vero nemum cui da-
 tis est: que tamen an possit de tum est aliquid per errorem:
 iure fieri vidēdū est. ¶ Que- dicit Joan. de rip. in tractatu
 rit etiam Archi. r. h. d. q. v. q. de contractibus q. in tali da-
 si res. quod si quis decedēs tione: aut est error persone: v.
 relinquat sibi heredem ex te fortune vel alterius condi-
 famento vel ab intestato et tionis appositē. Si p. p.
 ordinant quendā executorē mo modo puta intendō da-
 tantū ad emendandā sua fore re Petro et de Martino: tunc
 facie: qui decedēs tēpore mor Martini tenetur acceptum
 sis sue creditoribus tenebat: & restituere vel danti: vel illi
 sam termini solutiōis sue siu em intendebat dare articu-
 terant. Dicit respondendo q. lo decimonono paragrapho
 tpe executor debita huiusmō primo si vero error fortune
 disolueret tenetur: & porē cō para intendo tibi dare. vt
 veniri: quia elapsa termino pauperi: et tu es diuersi dis-
 solutiōis defunctus cepit in citur q. sic acceptū tenet resti-

Tractatus

tuere danti vel aliam pauperi
nisi recipiens interrim effectus
fuisse pauper. Si vero sit er-
ror alicuius alterius conditio-
nis puta si ego credo te sciri
cum tu non sis: et ideo dono ti-
bi, vel credo te celebraturum
missas: ideo do tibi dicit qd si
recepti constat de preciosa
intentione dantis. scilicet quia alia
non daretur conditio subel-
set: talis error obligat ad restituendum
receptum: aut ad satisfaciendum
supplendum per te vel
per alium intentionem dantis:
in ista non transeat nisi eo mo-
do quo vult dante transire:
si non est ista conditio in ipso
dante non transierit. Alio autem
dicunt qd ad talem restitutionem
talis error non obligat nisi
si talis conditio circa quam errat
est causa motiva et finalis
salutis donationis. Quod probatur
simile. Do tibi libras centum:
quia credo te esse amicum meum:
dato qd accipiens non sit ami-
cus meus non obligatur ad restitu-
tionem. Si autem amicitia sit causa
propter quam do tibi centum libras.
scilicet si sis amicus meus: et nisi amicus fueris
obligatus es ad restitutionem. Et
hinc patet qd questio res sancti
Basilidii vel alii qd sunt qd nullo modo possunt si-

bi retinere ea que illis paupe-
ribus vel locis pro quibus pe-
tant dantur: quia hic est er-
ror persone. Merentur tamen quia
nullus tenetur propriis impedi-
tis militat: nec causas alio-
rum agere ad suas expensas
dico qd tales possunt vivere
super questus quos faciunt: et
potest eis moderatus salari-
dari. Hec ille. Illa vero que
datur eis ex mendacis con-
siliis videlicet quia as-
serunt qd dicuntur multe mis-
se pro dantibus vel habebunt
talem indulgentiam: vel absol-
ventur a peccatis eorum: vel a ca-
libus reservatis: vel qd sunt
lecti in eterna in hospitali de hu-
iusmodi pro quibus illi dant
alias non dantur: cum nece-
ssa sunt vel vera sunt torum
est rapina et restitui debent
dantibus ea: vel pauperibus
erogari. ar. r. ii. q. v. c. ad sanctum.

Explicit tractatus de restitu-
tionibus reuerendissimi
patri patris antonij ar-
chiepiscopi florenti-
ni ordinis fratrum
predicatorum.

Tabula

Incipitur tabula ma-
teriarum principalium que in
hoc libro continentur.

Primo.

Tractatus de confessore qd
dividitur in tres partes qua-
rum prima est de potestate
seu auctoritate confessoris et
quis possit vel non possit au-
dire confessiones: et h. p. c.
Folio.

De ordinario confessore quo
ad ecclesiasticas personas et
clericos.

De cardinalibus et patri-
archis.

Abbatissa quid possit in spi-
ritualibus.

Cui debeant laici ordina-
re confiteri.

Cuius actio in quibus potest
quis alteri qd proprio sacer-
doti sine eius licentia.

Folio.

Quis possit committere et
quis non audiat iam: confes-
sionum.

Quomodo et quando curatur
vel presbyter parochialis
possit dare vel denegare licen-
tiam alteri confitendi sub
ita si petat illam.

De religiosis qui non po-
ssunt audire confessiones sine
licentia prelati sui.

De potestate audiendi con-
fessiones attributa fratribus
predicatoribus et minoribus
eodem.

De effectibus qui sequun-
tur ex remissione confessionis
alteri facte.

Differentia inter fratres
presbiteratos et sacerdotes cu-
ratos.

De casibus multiplicibus
episcopo reservatis. ibidem.

De sacerdote qui absoluit
aliquem a casu a quo non po-
test absoluer.

An in generali confessione
contineatur specialis.

Quid possint penitentiarius
curie romane. eodem.

Quid sciendum quando con-
fessor non intelligit penitens
eodem.

Incipitur tabula prime par-
tis que erit de scientia con-
fessoris et habet. f. v. fo. p. p.

Quid dicitur ex est clausis or-
dinis scilicet scientie et poten-
tiam eodem.

Primo.

Quid dicitur ex est clausis or-
dinis scilicet scientie et poten-
tiam eodem.

Tabula

Quanta scientia requiratur in confessore. **ibidem.**
An confessor teneatur scire an peccata in confessione audita sint mortalia vel venialia. **fo. xv.**
Quod iteranda est confessio in v. casibus. **ibidem.**
An valeat confessio ab inco-
 gnito facta ut eam iterare non
 oporteat. **ff.**
De attritione et contritio-
 ne. **fo. xij.**
Serdecim conditiones que
 requiruntur in omni bona co-
 fessione fienda. **xxij.**
Finitur tabula secunde p-
 tis huius operis. **xxij.**
Incipitur tabula tertie p-
 tis huius operis: que est de bonis
 et p-
 fessoris: **h. g. r. fo. xxij.**
Qualiter se habere debet
 at confessor penitentibus in
 exercitio talis officii. **co.**
Quomodo se habere debe-
 at p-
 fessor erga penitentem ibide.
Quo ordine fieri debeant
 interrogationes et de quibus
 folio. **xxij.**
In interrogationibus fieri
 dis iura debent observari.
folio.
De circumstantiis peccato-
 rum. **ibidem.**
Circumstantie peccatorum
 confessorum novit esse in co.
 nere. **xxv.**
Circumstantie que trahunt
 peccata ad aliud genus sunt
 confitende. **ibidem.**
Peccatum commissum die fe-
 sto trahitur ad circumstantiam
 aliam. **xxvj.**
Peccata dividitur in tria
 ibide. **m.**
Regule quibus ad cognoscen-
 dum peccatum mortale a veni-
 niali. **xxvj.**
Que debeat servare et scire
 confessor penitentis et necessa-
 ria in ipso exercitio p-
 fessoris. **ibidem.**
Quomodo se habere debe-
 at confessor audiendo mulie-
 res. **xxvj.**
Qualis et quanta debeat in-
 stigri satisfactio seu penitentia
 a confessore penitenti. **ibidem.**
Qualiter se habere debet
 at confessor penitentibus in
 exercitio talis officii. **co.**
Contraria penitentia debet
 imponi delictis. **ibidem.**
Pro peccato occulto non de-
 bet dari manifesta peniten-
 tia. **ibidem.**
Demorale dicendum peni-
 tenti circa penitentiam sa-
 ciendam. **xx.**
Quid faciendum quando
 penitens non confitetur ali-
 quod peccatum mortale quod
 confessor novit esse in co.
Sacerdos non solum vellet
 se tripliciter et de modo et forma

Tabula

absolventi. **ibidem.** tam a iure quam per processum
 forma verborum absolventi ut per extravagantes ibidem
 penitentem. **xxj.** ter recolletur per ordinem
 forma absolutionis ab omni de sequuntur excommunicatio-
 bus censuris et penis tam a tiones reservate episcopis
 iure quam ab homine latis. **universisq; diocesis** **fo.**
folio. **xxij.** **li.** **Excommunicationes papas**
Quid sciendum quando con-
 fessor absoluit penitentem de lea concernentes religiosos
 quo non debuit. **ibidem.** et religiosos. **xl.**
Quid de confessore qui non intel-
 ligit penitentem. **ibidem.** et excommunicationes episcopos. **xlj.**
An penitens teneat iterare
 penitentiam ei iniunctam in pecca-
 to mortali factam in toto vel
 in parte et an dicta penitentia
 taliter facta et valeat in toto
 mittantis ecclesie. **xxij.** **gatorio.**
Remedium tutius siue consi-
 lium dandi penitenti qualis
 ter perficere debeat penitens
 sibi iniunctam et que pe-
 nitentia debeat sibi dari se-
 curior. **xxij.**
De celeratione confessionis.
folio. **xxvj.** **dece pcepto decalogi et**
penitentia confessionis con-
fessionem revelantis.
fo. **xxvj.** **Circa primum preceptum**
Qui teneantur ad sigillum co-
fessionis. **xxvj.** **De votis et voti transgressionem**
Ad que extendit sigillum con-
fessionis. **ibidem.** **De superationibus** **xl.**
Quid sciendum quando confes-
 sor indiget consilio super ali-
 quo casu. **xxvj.** **De divinationibus** **ibidem.**
Incipiunt. **xxvj.** **De arte notoria** **xlj.**
ne sed apostolice reservate **De p-
 fessoribus** **ibidem.**

Tabula

De fortibus.	ibidem folio.	ibidem.
De incantationibus.	ibidem	De facientibus statuta in sa-
De breuibz	ibidez.	nozem vsurariorum. ibidem
De obseruatione temporum	folio.	De emptione impressorum
De somnis.	folio.	De fraudulencia que multis
De blasphemia dei et san-	ibidem	modis committitur. ibidem.
ctorum multiplici.	ibidem.	De falsificatione. ibidem.
Circa secundum preceptu	De peritio.	De iniusticia que fit in iudi-
De odoratione.	ibidem. folio.	De furto. ibidem.
Circa tertium preceptu	De adoratione.	De sacrilegio quod committ-
De obseruatione festorum. folio	ibidem.	titur contra res sacras. ibidez
De auditione missae dieb do	ibidem.	De rapina violenta folio
minicia et festiua. ibidez.	De auditione missae dieb do	Circa octauum preceptum
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De mendacio. folio.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De detractione. folio.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	Circa nonum preceptu de
De obseruatione ieiunior	ibidem.	luxuria mentaliter eius spe-
De obseruatione ieiunior	ibidem.	ciebus. folio.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	Circa decimum preceptu
De obseruatione ieiunior	ibidem.	de desiderio habendi res alie-
De obseruatione ieiunior	ibidem.	nas. folio.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	Explicit tabula super pila
De obseruatione ieiunior	ibidem.	parte interrogatoru.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	Incipit tabula secundum partem
De obseruatione ieiunior	ibidem.	interrogatoru que est de se-
De obseruatione ieiunior	ibidem.	premiis visibilibz capisatibus.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	Primo de auaritia. folio. xx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De simonia. folio. lxx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De prodigione. folio. lxx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De turpi sacro. folio. lxx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De ludo multiplici. folio. lxx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De inquietudine. folio. lxx.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De inhumanitate retinendi
De obseruatione ieiunior	ibidem.	tenaciter. ibidem.
De obseruatione ieiunior	ibidem.	De auaritia amandi res in

Tabula

ordinare.	ibidem folio	De auaritia in tanto glorie et
De prodigalitate contra	ibidem.	Primo de hypocrisi
De auaricie	ibidez.	De iactantia. ibidem.
De inuidia	ibidez.	De ironia. folio. lxxv.
De odio et filiabus inuidie	folio.	De contentione. ibidem.
De susurracione	ibidem.	De discordia. ibidem.
De exultatione in aduersis.	ibidem.	De pertinacia. ibidem.
De tristitia in prosperis	ibidem.	De singularitate nominum.
De ira	ibidem.	De inobedientia. ibidem.
De filiabus ire	ibidem.	De gula. ibidem.
De timore mentis	ibidem.	De ebrietate. ibidem.
De clamore	ibidem.	De insensibilitate. folio.
De contumelia	ibidem.	De filiabus gule: et primo de
De blasphemia et	ibidem.	De loquacitate. ibidem.
De creaturarum	ibidem.	De scurrilitate. ibidem.
De ira	ibidem.	De inepta tristitia. ibidem.
De seditione	ibidem.	De choreis. ibidem.
De bello	ibidem.	De immundicia seu pollutio
De accidia	ibidem.	De luxuria et pertinentibus
De filiabus acidie	ibidem.	De desperatione. ad ipsam
De desperatione	ibidem.	De delectatione morosa. folio.
De malicia	ibidem.	De filiabus luxurie. folio.
De pusillanimitate	ibidem.	De cecitate mentis. ibidem.
De rancore	ibidem.	De precipitatione. ibidem.
De ociositate que procedit ex	ibidem.	De inconsideratione. ibidem.
tedio	ibidem.	De inconstancia. ibidem.
De torpore seu pigris de	ibidem.	De amore sui. ibidem.
De euagatione mentis	ibidem.	De odio dei. ibidem.
De negligentia seu tepiditate	ibidem.	De amore vite presentis. folio.
De negligentia confessionis	ibidem.	De horore futuri seculi.
De negligentia circa comu-	ibidem.	De superbia. ibidem.
nionem	ibidem.	De filiabus superbie et primo
De inani gloria	ibidem.	De derisione. ibidem.
De immodestia ornatus. folio.	ibidem.	

Tabula.

De ambitione	ibidem.	De sanificibus	eodem.
De presumptione	eodem.	De sartorio	eodem.
De temeraria indicatione	lxx. folio	De tabernario et hospite	eodem.
De curiositate	eodem.	De macellario	eodem.
De ingratitude	eodem.	De pistore	eodem.
De scandalo	eodem.	De iustore pannorum	eodem.
De adulatione	eodem.	De aurificibus	eodem.
De blasphemia in spiritum sanctum	eodem.	De cerdonibus	lxxxij.
De scismate	lxxj.	De fabris	eodem.
De infidelitate paganorum et hereticorum	eodem.	De locatibus equorum	eodem.
Incipit tabula sede partis in interrogatori.		De histrionibus	eodem.
Incipit tabula tertie partis interrogatori q̄nt de statibus diversarum personarum et continet cap. xvij.		De cytharizantibus	eodem.
Primo ad iugatos eodē.		De seruis et laborantibus	fo. eodē.
De acta matrimonij et peccatis commissis in eo.	fo. lxxij.	De pueris et puellis	eodē.
Interrogationes sciende circa conjugatos	lxxij.	De clericis in cōi	lxxxj.
De principibus et rectoribus et baronibus	lxxj.	De beneficiis et canonicis	folio
De iudicibus seu iudicibus huiusmodi	folio. lxxvj.	De religiosis masculis et feminis	lxxxij.
De advocatis et procuratoribus et notariis	lxxij.	De voto paupertatis	fo.
De doctoribus et scolariis	lxxj.	De voto castitatis	lxxj.
De medicis et aromataribus	lxxj.	De voto obedientie	eodem.
De mercatoribus camporum et prœtoribus	lxxj.	De officio viui	eodem.
De artificibus et mechanicis	folio	De exercitio	lxxj.
		De ofone et pessione	lxxj.
		De amore parentum	eodem.
		De prelatis in cōi	lxxj.
		De episcopis et superioribus	lxxj.
		De iudicando in foro contentioso	lxxj.
		De absolute et penitentie	lxxj.
		De pnia ligēda penitentie.	lxxj.
		De iis et qd agendum sit	lxxj.
		De iuramento erga eos.	lxxj.
		Forma absolutorij	lxxj.

Tabula

Forma absolute et exco-	Secunda manus raptoria.
municatione minori.	eodem.
Forma absolute et a peccatis minoris excommunicationis.	Secunda manus raptoria.
Forma sacramenti baptismi.	Terza manus raptoria.
Forma consecrationis seu christi.	Quarta manus bellatoria.
Forma absolute et a peccatis.	eodem.
Forma absolute et a peccatis.	Quinta manus damnificatoria.
Forma extreme unctionis.	Sexa manus participatoria.
Forma consecrationis corporis christi.	Septima manus sacrilegia.
Forma consecrationis sanguinis christi.	Octava manus iniuste iudicatoria.
Forma ordinis minorum.	Nona manus iniuste assessoria.
Forma forma hostiarum.	Decima manus fraudatoria.
Forma rectoratus.	eodem.
Forma excoisatus.	Undecima manus falsificatoria.
Forma acholatus.	Duodecima manus proditoria.
Forma subdiaconatus.	Decimatercia manus simoniacas.
Forma diaconatus.	Decimaquarta manus impuditoria.
Forma presbyteratus.	Decimaquinta manus iulioria.
Forma sacramenti matrimonij.	Decima sexta manus locataria et conductionis vicinaria.
	eodem.
	Decima septima manus turpiter lucratoria.
	Decima octava manus detractionis.
	Decima nona manus per-

Incipit tabula super tertie partis interrogatori et ab hoc totius summule confessio nalis domini. Antiphoni.

Incipit tabula super tractatu de restitutionibus: cuius sunt ca. vij. fo. cv.

Forma absolute et exco-
municatione minori. eodem.
Forma absolute et a pecca-
tis minoris excommunicationis. eodem.
Forma sacramenti baptismi. eodem.
Forma consecrationis seu christi. eodem.
Forma absolute et a pecca-
tis. eodem.
Forma extreme unctionis. eodem.
Forma consecrationis corpo-
ris christi. eodem.
Forma consecrationis sangui-
nis christi. eodem.
Forma ordinis minorum. eodem.
Forma forma hostiarum. eodem.
Forma rectoratus. eodem.
Forma excoisatus. eodem.
Forma acholatus. eodem.
Forma subdiaconatus. eodem.
Forma diaconatus. eodem.
Forma presbyteratus. eodem.
Forma sacramenti matrimo-
nij. eodem.

Tabula

ione lesoria.

eodem.

Clagesima manus anima
rum predatoria.

crf.

Quid et quantum quibus
et quo ordine sit restituenduz
folio.

crq.

De dāno quod inferitur ho
mini quo ad animam auferē
do ei virtutes infusas si 2 mo
rales quod cōtingit fieri qua
tuor modis.

eodem.

De dāno quod inferitur ho
mini quo ad corpus inferen
do ei lesiones corporales qđ
etiam contingit fieri quatuor
modis.

crx.

De dāno quod inferitur ho
mini quo ad famam 2 hono
rem 2 vituperationes verba
les qđ etiam fit quatuor mo
dis.

crv.

De dāno quod inferitur ho
mini quo ad substantiam tem
poralem prout p̄tinet ad re
stitutionē male ablatiōis cer
torū 2 incertorum.

eodem.

An clerici teneantur retri
buere fractas voluptuose cō
sumptos.

crv.

Abi fienda est restitutio.

folio.

An aduultor possit repete
re a debitorē viuras pro eo so
lutas.

crx.

Per quos fieri debeat resti
tutio incertorum.

crx.

Per quos fieri debeat resti
tutio certorum.

eodem.

De dānis datis tempore
guerre.

crx.

De tutorem 2 curatorem vel
negociorum gestorum restitu
tione.

eodem.

Abi fienda est restitutio.

crx.

De illicite acquisitis. eo
dem.

De illicite acquisitis per
ludos.

eodem.

Cur sit fienda restitutio.

folio.

De modo restituendi seu
ordine.

crx.

De restitutione certorum

Quomodo debeat fieri re
stitutio v. c. 2 concipientis
per adult. rium.

eodem.

Quāto fieri debet resti
tutio.

eodem.

Finitur tabula materialis
principalium tractatus de re
stitutionibus.

Claus deo. Pax vniuersis. Et
requies, defunctis. Amen.

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

Fratris Anthonini archie
piscopi Florentini ordinis
fratrum predicatorum con
fessionale seu summa con
fessionis vtilissima. Impressa
Lugdani. Anno domini
mille. Anno quingentesimo
quadragesimo primo. Finit

